

## IV

(Πληροφορίες)

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ  
ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

## ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασονομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές για την περίοδο 2014-2020

(2014/C 204/01)

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΜΕΡΟΣ Ι. ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ .....	4
<b>Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή</b> .....	4
<b>Κεφάλαιο 2. Πεδίο εφαρμογής και ορισμοί</b> .....	7
2.1. Επιπτώσεις της ΚΓΠ και της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη στο πεδίο εφαρμογής .....	7
2.2. Πεδίο εφαρμογής .....	8
2.3. Οριζόντιοι κανόνες και μέσα ενίσχυσης που εφαρμόζονται στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές .....	10
2.4. Ορισμοί .....	11
2.5. Κοινοποιησιμες ενισχύσεις .....	17
<b>Κεφάλαιο 3. Κοινές αρχές αξιολόγησης</b> .....	18
3.1. Συμβολή στην επίτευξη κοινού στόχου .....	19
3.2. Ανάγκη κρατικής παρέμβασης .....	20
3.3. Καταλληλότητα της ενίσχυσης .....	21
3.4. Λειτουργία της ενίσχυσης ως κινήτρου και αναγκαιότητά της .....	22
3.5. Αναλογικότητα των ενισχύσεων .....	24
3.6. Αποφυγή αθέμιτων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές .....	27
3.7. Διαφάνεια .....	29
ΜΕΡΟΣ Π. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ .....	30
<b>Κεφάλαιο 1. Ενισχύσεις στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής, της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων</b> .....	30
1.1. Μέτρα αγροτικής ανάπτυξης .....	30
1.1.1. Επενδυτικές ενισχύσεις .....	30
1.1.1.1. Ενισχύσεις για επενδύσεις σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή γεωργική παραγωγή .....	30
1.1.1.2. Ενισχύσεις για επενδύσεις που αποβλέπουν στη διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των γεωργικών εκμεταλλεύσεων .....	35
1.1.1.3. Ενισχύσεις για επενδύσεις συναφείς με τη μεταγκατάσταση κτηρίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων .....	35
1.1.1.4. Ενισχύσεις για επενδύσεις συναφείς με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων .....	36

1.1.2.	Ενισχύσεις εκκίνησης για νέους γεωργούς και για την ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων .....	37
1.1.3.	Ενισχύσεις για τη μεταβίβαση γεωργικών εκμεταλλεύσεων .....	38
1.1.4.	Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον γεωργικό τομέα .....	39
1.1.5.	Ενισχύσεις στο πλαίσιο γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικών δεσμεύσεων και δεσμεύσεων για την καλή μεταχείριση των ζώων .....	40
1.1.5.1.	Ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις .....	40
1.1.5.2.	Ενισχύσεις για την ανάληψη δεσμεύσεων σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων .....	42
1.1.6.	Ενισχύσεις για την αντιμετώπιση μειονεκτημάτων σε σχέση με περιοχές του Natura 2000 και την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα .....	43
1.1.7.	Ενισχύσεις σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικούς ή άλλους ειδικούς περιορισμούς .....	44
1.1.8.	Ενισχύσεις για τη βιολογική γεωργία .....	46
1.1.9.	Ενισχύσεις για τη συμμετοχή παραγωγών γεωργικών προϊόντων σε συστήματα ποιότητας .....	47
1.1.10.	Ενισχύσεις για την παροχή τεχνικής υποστήριξης στον γεωργικό τομέα .....	48
1.1.10.1.	Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης .....	48
1.1.10.2.	Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες .....	49
1.1.10.3.	Ενισχύσεις για υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση .....	50
1.1.11.	Ενισχύσεις για συνεργασία στον γεωργικό τομέα .....	51
1.2.	Διαχείριση κινδύνων και κρίσεων .....	52
1.2.1.	Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση ζημιών στη γεωργική παραγωγή ή στα μέσα γεωργικής παραγωγής, καθώς και για την πρόληψη ζημιών .....	53
1.2.1.1.	Ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα .....	53
1.2.1.2.	Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση ζημιών προκαλούμενων από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία .....	55
1.2.1.3.	Ενισχύσεις για δαπάνες πρόληψης, ελέγχου και εξάλειψης ασθενειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς .....	56
1.2.1.4.	Ενισχύσεις για νεκρά στην εκμετάλλευση ζώα .....	58
1.2.1.5.	Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση ζημιών που προκλήθηκαν από προστατευόμενα ζώα .....	59
1.2.1.6.	Ενισχύσεις για την πληρωμή ασφαλιστρών .....	60
1.2.1.7.	Ενισχύσεις για χρηματοδοτικές συνεισφορές σε ταμεία αλληλοβοήθειας .....	61
1.2.2.	Ενισχύσεις για το κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας .....	62
1.2.2.1.	Κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας για λόγους υγείας των ζώων, των φυτών ή του ανθρώπου, ή για υγειονομικούς, δεοντολογικούς ή περιβαλλοντικούς λόγους .....	62
1.2.2.2.	Κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας για άλλους λόγους .....	63
1.3.	Άλλα είδη ενισχύσεων στον γεωργικό τομέα .....	64
1.3.1.	Ενισχύσεις στον κτηνοτροφικό τομέα .....	64
1.3.2.	Ενισχύσεις για μέτρα προώθησης γεωργικών προϊόντων .....	65
1.3.3.	Ενισχύσεις για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους .....	67
1.3.4.	Ενισχύσεις για γεωργικό αναδασμό .....	68
1.3.5.	Ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων .....	68
1.3.6.	Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στον γεωργικό τομέα .....	69

<b>Κεφάλαιο 2. Ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας οι οποίες συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και χορηγούνται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τέτοιου είδους συγχρηματοδοτούμενα μέτρα ή χορηγούνται ως καθαρή κρατική ενίσχυση</b> .....	70
2.1. Επενδύσεις για την ανάπτυξη δασικών περιοχών και τη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών ....	71
2.1.1. Ενισχύσεις για τη δάσωση και τη δημιουργία δασικών εκτάσεων .....	72
2.1.2. Ενισχύσεις για τη δημιουργία γεωργοδασοκομικών συστημάτων .....	73
2.1.3. Ενισχύσεις για την πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, άλλα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς οργανισμούς και καταστροφικά συμβάντα .....	74
2.1.4. Ενισχύσεις για επενδύσεις με στόχο τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων .....	75
2.1.5. Ενισχύσεις για επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων .....	75
2.1.6. Ενισχύσεις για επενδύσεις σε υποδομές σχετικές με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή του τομέα της δασοκομίας .....	76
2.2. Ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με δασικές περιοχές Natura 2000 .....	77
2.3. Ενισχύσεις για δασοπεριβαλλοντικές και κλιματικές υπηρεσίες και για τη διατήρηση των δασών ...	77
2.4. Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και πληροφόρησης στον τομέα της δασοκομίας .....	79
2.5. Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της δασοκομίας .....	79
2.6. Ενισχύσεις για συνεργασία στον τομέα της δασοκομίας .....	79
2.7. Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της δασοκομίας .....	80
2.8. Άλλες ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας με οικολογικό, προστατευτικό και ψυχαγωγικό σκοπό .....	81
2.8.1. Ενισχύσεις για συγκεκριμένες δασικές δράσεις και παρεμβάσεις, με πρωταρχικό στόχο τη συμβολή στη διατήρηση ή την αποκατάσταση του δασικού οικοσυστήματος και της βιοποικιλότητας ή του παραδοσιακού τοπίου .....	81
2.8.2. Ενισχύσεις για τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του εδάφους και την εξασφάλιση της ισορροπημένης και υγιούς ανάπτυξης των δένδρων στον τομέα της δασοκομίας .....	81
2.8.3. Αποκατάσταση και συντήρηση φυσικών μονοπατιών, στοιχείων και χαρακτηριστικών του τοπίου και του φυσικού ενδιαφέροντος ζώων στον τομέα της δασοκομίας .....	82
2.8.4. Ενισχύσεις για τη συντήρηση των δρόμων με σκοπό την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών .....	82
2.8.5. Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών στα δάση οι οποίες προκαλούνται από ζώα τα οποία αποτελούν αντικείμενο κανονιστικών ρυθμίσεων .....	82
2.8.6. Ενισχύσεις για την κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης δασών .....	83
2.9. Ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας οι οποίες έχουν εναρμονιστεί με τα μέτρα ενίσχυσης στον γεωργικό τομέα .....	83
2.9.1. Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της δασοκομίας .....	84
2.9.2. Ενισχύσεις για αναδασμό δασικών εκτάσεων .....	85
<b>Κεφάλαιο 3. Ενισχύσεις σε αγροτικές περιοχές που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ ή χορηγούνται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τέτοιου είδους συγχρηματοδοτούμενα μέτρα</b> .....	85
3.1. Ενισχύσεις για επενδύσεις που αφορούν τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων σε μη γεωργικά προϊόντα, την παραγωγή βάμβακος ή για επενδύσεις για την ανάληψη και ανάπτυξη μη γεωργικών δραστηριοτήτων .....	86
3.2. Ενισχύσεις για βασικές υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές .....	87
3.3. Ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων για την άσκηση μη γεωργικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές .....	88
3.4. Ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις σε άλλους διαχειριστές γης και σε επιχειρήσεις αγροτικών περιοχών οι οποίες δεν δραστηριοποιούνται στον τομέα της γεωργίας .....	89

3.5.	Ενισχύσεις σε άλλους διαχειριστές γης λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές του Natura 2000 .....	89
3.6.	Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης σε αγροτικές περιοχές .....	90
3.7.	Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε αγροτικές περιοχές .....	90
3.8.	Ενισχύσεις για νέα συμμετοχή ενεργών γεωργών σε συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι και τα τρόφιμα .....	91
3.9.	Ενισχύσεις για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης οι οποίες αφορούν το βαμβάκι και τα τρόφιμα που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας .....	92
3.10.	Ενισχύσεις για συνεργασία σε αγροτικές περιοχές .....	92
3.11.	Ενισχύσεις για τη σύσταση ταμείων αλληλοβοήθειας .....	94
ΜΕΡΟΣ III.	ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ .....	95
1.	Διάρκεια των καθεστώτων ενισχύσεων και αξιολόγηση .....	95
2.	Ρήτρα αναθεώρησης .....	96
3.	Υποβολή εκθέσεων και παρακολούθηση .....	96
4..	Εφαρμογή των παρουσών κατευθυντηρίων γραμμών .....	96
5.	Προτάσεις για κατάλληλα μέτρα .....	97
6.	Λήξη ισχύος .....	97

## ΜΕΡΟΣ I. ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

### Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

- (1) Σύμφωνα μετά το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («η Συνθήκη») «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».
- (2) Ωστόσο, παρά την εν λόγω γενική απαγόρευση, οι κρατικές ενισχύσεις ενδέχεται να είναι απαραίτητες προκειμένου να αντιμετωπιστούν αδυναμίες της αγοράς και να διασφαλιστούν οι συνθήκες εύρυθμης και δίκαιης οικονομίας. Ως εκ τούτου, η Συνθήκη αφήνει περιθώριο για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων ανάλογα με τους στόχους της πολιτικής. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τον γεωργικό τομέα και τη δασοκομία, καταρχάς, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης, οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές ή άλλα έκτακτα γεγονότα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά. Δεύτερον, με βάση το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά οι κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης τόσο των τομέων της γεωργίας και της δασοκομίας όσο και των αγροτικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών.
- (3) Επιπλέον, λόγω των ιδιομορφιών του γεωργικού τομέα, το άρθρο 42 της Συνθήκης ορίζει ότι οι κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται στην παραγωγή και εμπορία γεωργικών προϊόντων μόνο στην έκταση που καθορίζουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.
- (4) Με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές η Επιτροπή καθορίζει τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια βάσει των οποίων οι ενισχύσεις για τον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα και για τις αγροτικές περιοχές θεωρείται ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά και ορίζει τα κριτήρια για τον καθορισμό των περιοχών που πληρούν τους όρους του άρθρου 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Σε ό,τι αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται δυνάμει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β), η Επιτροπή καθορίζει εν προκειμένω τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων θα εξακριβώνεται αν ένα μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα και αν όντως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω άρθρου.

- (5) Οι κρατικές ενισχύσεις για την προαγωγή της οικονομικής ανάπτυξης τόσο των τομέων της γεωργίας και της δασοκομίας όσο και των αγροτικών περιοχών εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής («ΚΠΠ»). Στο πλαίσιο της ΚΠΠ, η Ένωση παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές. Δεδομένου ότι οι οικονομικές επιπτώσεις μιας κρατικής ενίσχυσης δεν εξαρτώνται από το αν αυτή χρηματοδοτείται (ακόμα και εν μέρει) από την Ένωση ή μόνο από ένα κράτος μέλος, η Επιτροπή θεωρεί ότι θα πρέπει να υπάρχει καταρχήν συνέπεια και συνοχή μεταξύ της πολιτικής που ακολουθεί όσον αφορά τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων και της στήριξης που παρέχεται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής της Ένωσης. Ως εκ τούτου, η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων μπορεί να δικαιολογηθεί μόνον εάν συνάδει με τους στόχους της πολιτικής αυτής και, ειδικότερα, με τους βασικούς στόχους της μεταρρύθμισης της ΚΠΠ με ορίζοντα το 2020<sup>(1)</sup>. Ως εκ τούτου, όταν η Επιτροπή εφαρμόζει και ερμηνεύει τους κανόνες των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών για συγκεκριμένα καθεστώτα ενισχύσεων, λαμβάνει υπόψη τους κανόνες και τις πολιτικές την ΚΠΠ.
- (6) Οι ακόλουθες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις έχουν ιδιαίτερη σημασία για την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων σε σχέση με την ΚΠΠ:
- α) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3/2008 του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2007, σχετικά με ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης υπέρ των γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά και στις τρίτες χώρες<sup>(2)</sup>, ή κάθε κανονισμός που τον αντικαθιστά, ο οποίος διέπει τις ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης στην εσωτερική αγορά ή σε τρίτες χώρες για τα γεωργικά προϊόντα και τη μέθοδο παραγωγής τους, καθώς και για τα τρόφιμα που βασίζονται σε γεωργικά προϊόντα.
- β) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 228/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 2013, για τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 247/2006 του Συμβουλίου<sup>(3)</sup> και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 229/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 2013, σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1405/2006 του Συμβουλίου<sup>(4)</sup>. Βάσει των εν λόγω κανονισμών, υπάρχει δυνατότητα κατάρτισης προγραμμάτων στήριξης προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα γεωγραφικά και οικονομικά μειονεκτήματα των εν λόγω περιοχών.
- γ) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006<sup>(5)</sup>.
- δ) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου<sup>(6)</sup>, ο οποίος αποσκοπεί στην προώθηση της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης σε όλη την Ένωση συμπληρωματικά προς τα άλλα μέσα της ΚΠΠ, όπως άμεσες ενισχύσεις και μέτρα που αφορούν την αγορά. Ο κανονισμός αυτός συμβάλλει, αφενός στη διαμόρφωση ενός εδαφικά και περιβαλλοντικά πιο ισορροπημένου, φιλικού σε σχέση με το κλίμα, ανθεκτικού στην αλλαγή του κλίματος, ανταγωνιστικού και καινοτόμου ενωσιακού γεωργικού τομέα και, αφετέρου, στην ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών.
- ε) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 352/78, (ΕΚ) αριθ. 165/94, (ΕΚ) αριθ. 2799/98, (ΕΚ) αριθ. 814/2000, (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 485/2008 του Συμβουλίου<sup>(7)</sup>.
- στ) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί θεσπίσεως κανόνων για άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς βάσει καθεστώτων στήριξης στο πλαίσιο της Κοινής γεωργικής πολιτικής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 637/2008 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου<sup>(8)</sup>, ο οποίος θεσπίζει κανόνες για τις άμεσες ενισχύσεις που χορηγούνται άμεσα σε γεωργούς με τη μορφή στήριξης του βασικού εισοδήματος στο πλαίσιο ορισμένων καθεστώτων στήριξης.

<sup>(1)</sup> Περισσότερες πληροφορίες για τη μεταρρύθμιση της ΚΠΠ είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη διεύθυνση στο Διαδίκτυο: [http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/index_en.htm)

<sup>(2)</sup> ΕΕ L 3 της 5.1.2008, σ. 1.

<sup>(3)</sup> ΕΕ L 78 της 20.3.2013, σ. 23.

<sup>(4)</sup> ΕΕ L 78 της 20.3.2013, σ. 41.

<sup>(5)</sup> ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320.

<sup>(6)</sup> ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 487.

<sup>(7)</sup> ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 549.

<sup>(8)</sup> ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 608.

- ζ) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου<sup>(9)</sup>, ο οποίος θεσπίζει κοινούς κανόνες για τις γεωργικές αγορές. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω κανόνες αφορούν τη δημόσια παρέμβαση στις αγορές, ποσοστώσεις και καθεστώτα ενισχύσεων, πρότυπα εμπορίας και παραγωγής καθώς επίσης και το εμπόριο με τρίτες χώρες.
- (7) Η ΚΓΠ βασίζεται σε δύο πυλώνες: ο πρώτος πυλώνας περιλαμβάνει μέσα σχετικά με τη λειτουργία των γεωργικών αγορών και την αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3/2008, κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 228/2013 και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 229/2013), καθώς και με τις άμεσες ενισχύσεις (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 του Συμβουλίου) που εξαρτώνται από κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και από την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση. Εάν συνδυαστούν, τα μέτρα αυτά εξασφαλίζουν ένα θεμελιώδες πλαίσιο στήριξης των γεωργών στην Ένωση και θέτουν τη βάση για τη διατήρηση της βιώσιμης γεωργίας σε ολόκληρη την Ένωση. Τα μέτρα του πρώτου πυλώνα είναι υποχρεωτικά για τα κράτη μέλη και, με πολύ λίγες εξαιρέσεις, δεν συγχρηματοδοτούνται. Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται η εφαρμογή κοινής πολιτικής στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς. Ο δεύτερος πυλώνας της ΚΓΠ είναι η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης που διέπεται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, ο οποίος αποσκοπεί στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας, στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, στη δράση για την κλιματική αλλαγή και στην ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης είναι κατά κύριο λόγο προαιρετικά, συμβατικά ως προς τη φύση τους, συγχρηματοδοτούνται και θεσπίζονται εντός στρατηγικού πλαισίου, ενώ υλοποιούνται μέσω προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης με βάση τις προτεραιότητες της Ένωσης σε σχέση με την αγροτική ανάπτυξη σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- (8) Σύμφωνα με το άρθρο 39 παράγραφος 1 της Συνθήκης, οι στόχοι της ΚΓΠ είναι η αύξηση της γεωργικής παραγωγικότητας, η εξασφάλιση αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου στον γεωργικό πληθυσμό, η σταθεροποίηση των αγορών, η διασφάλιση του εφοδιασμού και η εξασφάλιση λογικών τιμών όσον αφορά τα αγαθά που προσφέρονται στους καταναλωτές. Σύμφωνα με το άρθρο 39 παράγραφος 2 της Συνθήκης, κατά την εκπόνηση της ΚΓΠ και των ειδικών μεθόδων για την εφαρμογή της, λαμβάνονται υπόψη ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της γεωργικής δραστηριότητας, που απορρέει από την κοινωνική δομή της γεωργίας και από τις διαρθρωτικές και φυσικές ανισότητες μεταξύ των διαφόρων γεωργικών περιοχών, η ανάγκη βαθμιαίας εφαρμογής των κατάλληλων προσαρμογών, και το γεγονός ότι η γεωργία αποτελεί έναν τομέα που συνδέεται άρρηκτα με το σύνολο της οικονομίας.
- (9) Η γεωργία πρέπει να προσαρμοστεί σε νέες πραγματικότητες και να αντεπεξέλθει στις προκλήσεις που συνδέονται με την επισιτιστική ασφάλεια, το περιβάλλον, την κλιματική αλλαγή και τη διατήρηση της βιωσιμότητας της αγροτικής οικονομίας. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν αυτές οι σημαντικές προκλήσεις, η Επιτροπή στην ανακοίνωση με τίτλο «Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020»<sup>(10)</sup> παρουσίασε τους εξής στόχους της ΚΓΠ 2014-2020: 1) βιώσιμη παραγωγή τροφίμων· 2) βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων και δράση σχετικά με την κλιματική αλλαγή, και 3) ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη.
- (10) Ως αναπόσπαστο τμήμα της ΚΓΠ, η πολιτική για την αγροτική ανάπτυξη 2014-2020 θα συμβάλει στην επίτευξη των ακόλουθων στόχων: (1) προώθηση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας· (2) διασφάλιση, αφενός, της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων και, αφετέρου, της δράσης για το κλίμα· και (3) επίτευξη ισορροπημένης εδαφικής ανάπτυξης των αγροτικών οικονομιών και κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας και της διατήρησης θέσεων απασχόλησης. Η επίτευξη των εν λόγω στόχων αγροτικής ανάπτυξης επιδιώκεται μέσω των ακόλουθων προτεραιοτήτων της Ένωσης για την αγροτική ανάπτυξη: (1) ενθάρρυνση τόσο της μετάδοσης της γνώσης όσο και της καινοτομίας στη γεωργία, στη δασοκομία και στις αγροτικές περιοχές· (2) ενίσχυση της βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της ανταγωνιστικότητας όλων των ειδών γεωργίας σε όλες τις περιοχές και προώθηση των καινοτόμων γεωργικών τεχνολογιών και της βιώσιμης διαχείρισης των δασών· (3) προώθηση της οργάνωσης της τροφικής αλυσίδας, περιλαμβανομένης της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, της καλής μεταχείρισης των ζώων και της διαχείρισης των κινδύνων στη γεωργία· (4) αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων που συνδέονται με τη γεωργία και τη δασοκομία· (5) προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων και στήριξη της στροφής προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας· και (6) προώθηση της κοινωνικής ένταξης, μείωση της φτώχειας και οικονομική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές<sup>(11)</sup>.

<sup>(9)</sup> ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671.

<sup>(10)</sup> Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 18ης Νοεμβρίου 2010, προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών. Η ΚΓΠ με χρονικό ορίζοντα το 2020: η αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων όσον αφορά τη διατροφή, τους φυσικούς πόρους και το έδαφος (COM(2010) 672 τελικό).

<sup>(11)</sup> Όπως ορίζεται στα άρθρα 4 και 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1305/2013.

- (11) Οι στόχοι της ΚΓΠ συμπίπτουν επίσης με τους στόχους που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 3ης Μαρτίου 2010 με τίτλο «Ευρώπη 2020 — Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη»<sup>(12)</sup> και της εμβληματικής πρωτοβουλίας της για μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους<sup>(13)</sup>, στην οποία καθορίζονται στόχοι σε τομείς όπως η ανταγωνιστικότητα, το κλίμα, η ενέργεια και η βιοποικιλότητα.
- (12) Η πολιτική για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές πρέπει επίσης να ενταχθεί στη γενικότερη πρωτοβουλία της Επιτροπής για τον εκσυγχρονισμό των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Με την ανακοίνωσή της για τον εκσυγχρονισμό των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις<sup>(14)</sup>, η Επιτροπή καθόρισε τρεις στόχους η υλοποίηση των οποίων θα επιδιωχθεί με τον εκσυγχρονισμό του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων: (1) την προώθηση της βιώσιμης, έξυπνης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε μια ανταγωνιστική εσωτερική αγορά· (2) την εστίαση του εκ των προτέρων ελέγχου της Επιτροπής στις υποθέσεις με τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά και συγχρόνως την ενίσχυση της συνεργασίας με τα κράτη μέλη στην επιβολή της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων· και (3) την απλούστευση των κανόνων και την επιτάχυνση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Συγκεκριμένα, στην ανακοίνωση ζητείται να υιοθετηθεί μια κοινή προσέγγιση ως προς την αναθεώρηση των διαφόρων κατευθυντήριων γραμμών και πλαισίων με στόχο την ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς, να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των δημόσιων δαπανών μέσω του προσανατολισμού των κρατικών ενισχύσεων σε στόχους κοινού ενδιαφέροντος, να καταστεί αυστηρότερος ο έλεγχος σε σχέση με την παροχή κινήτρων, να ελαχιστοποιηθούν οι ενισχύσεις και να αποφευχθούν οι δυνητικές αρνητικές επιπτώσεις των ενισχύσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές. Οι προϋποθέσεις συμβατότητας που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές βασίζονται στις εν λόγω κοινές αρχές αξιολόγησης και εφαρμόζονται στα κοινοποιήσιμα καθεστώτα ενισχύσεων και στις μεμονωμένες ενισχύσεις.

## Κεφάλαιο 2. Πεδίο εφαρμογής και ορισμοί

### 2.1. Επιπτώσεις της ΚΓΠ και της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη στο πεδίο εφαρμογής

- (13) Σύμφωνα με το άρθρο 42 της Συνθήκης σε ό,τι αφορά τα γεωργικά προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα I της Συνθήκης, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις που προβλέπονται στα άρθρα 107 έως 109 της Συνθήκης εφαρμόζονται μόνο στο βαθμό που ορίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.
- (14) Κατά γενικό κανόνα, δυνάμει του άρθρου 211 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται στην παραγωγή και το εμπόριο γεωργικών προϊόντων. Ωστόσο, διάφορες παρεκκλίσεις από την εν λόγω γενική αρχή προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 211 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, το άρθρο 13 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3/2008, το άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 228/2013 και το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 229/2013.
- (15) Όσον αφορά τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης, η γενική αρχή περί της εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο αυτό καθορίζεται στο άρθρο 81 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013. Το άρθρο 81 παράγραφος 2 και το άρθρο 82 του εν λόγω κανονισμού ορίζουν ότι οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις δεν εφαρμόζονται στις πληρωμές που πραγματοποιούνται από τα κράτη μέλη δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και σύμφωνα με αυτόν, ούτε στην πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση εντός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης.
- (16) Ως εκ τούτου, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις δεν εφαρμόζονται στη συγχρηματοδότηση για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης (χρηματοδότηση ΕΓΤΑΑ και εθνική χρηματοδότηση), ούτε στην πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση που συμπληρώνει την εν λόγω στήριξη, υπό την προϋπόθεση ότι το μέτρο συνδέεται με γεωργική δραστηριότητα που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης και εντάσσεται στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης.
- (17) Ωστόσο, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται πλήρως σε όλα τα συγχρηματοδοτούμενα μέτρα ενίσχυσης (χρηματοδότηση ΕΓΤΑΑ και εθνική χρηματοδότηση) και στην πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τα μέτρα αυτά, που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης, η οποία προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, στις εξής περιπτώσεις: α) μέτρα για τη στήριξη δραστηριοτήτων στις αγροτικές περιοχές και β) μέτρα για τη δασοκομία.
- (18) Αν ένα κράτος μέλος προτίθεται να χρηματοδοτήσει αποκλειστικά με εθνικούς πόρους (δηλ. χωρίς συγχρηματοδότηση από το ΕΓΤΑΑ) ένα μέτρο που έχει καταρτιστεί σε γενικές γραμμές σύμφωνα με τους όρους ενός δεδομένου μέτρου αγροτικής ανάπτυξης («μέτρο τύπου αγροτικής ανάπτυξης»), ισχύουν πλήρως οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, ανεξαρτήτως του αν το μέτρο εμπίπτει ή όχι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης.

<sup>(12)</sup> COM(2010) 2020 τελικό.

<sup>(13)</sup> Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών (COM(2011) 21 τελικό).

<sup>(14)</sup> COM(2012) 209 της 8.5.2012

## 2.2. Πεδίο εφαρμογής

- (19) Η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές στα καθεστώτα ενισχύσεων και τις μεμονωμένες ενισχύσεις.
- (20) Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται στις κρατικές ενισχύσεις για την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων, τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων σε άλλο γεωργικό προϊόν και την εμπορία γεωργικών προϊόντων.
- (21) Με βάση τις γενικές παρατηρήσεις που περιγράφονται στο μέρος I τμήμα 2.1 των κατευθυντηρίων αυτών γραμμών, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέπεια με την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης και για την επίτευξη της απλούστευσης με σκοπό τη συμμόρφωση με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, είναι σκόπιμο να περιληφθούν επίσης στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ορισμένα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης, ανεξαρτήτως του αν συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ ή από πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση, καθώς και άλλα μέτρα τύπου αγροτικής ανάπτυξης που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικά κεφάλαια. Ως εκ τούτου, εκτός από τον γεωργικό τομέα, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν τα κριτήρια συμβατότητας για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας και τις ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αγροτικές περιοχές οι οποίες, υπό άλλες συνθήκες, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης.
- (22) Κατά την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων και της συμβατότητάς τους με τις γενικές αρχές για τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη, στο μέτρο του δυνατού, τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, καθώς και τις διατάξεις εφαρμογής του και την κατ' εξουσιοδότηση πράξη.
- (23) Βάσει των προαναφερομένων, στο πεδίο εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών εμπίπτουν οι ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων:
- α) τα μέτρα στον γεωργικό τομέα τα οποία χρηματοδοτούνται αποκλειστικά με εθνικά κεφάλαια και συνίστανται σε:
- i) μέτρα τύπου αγροτικής ανάπτυξης που δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης (μέρος II τμήμα 1.1 του παρόντος εγγράφου)·
- ii) άλλα μέτρα πλην εκείνων που αναφέρονται στο σημείο (i) τα οποία δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, όπως ορισμένα μέτρα διαχείρισης κινδύνου και κρίσεων, ενισχύσεις του κτηνοτροφικού τομέα και ορισμένα μέτρα προώθησης (μέρος II τμήματα 1.2 και 1.3 του παρόντος εγγράφου)·
- β) ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας, οι οποίες μπορούν:
- i) να χορηγηθούν στο πλαίσιο προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης ή ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση μέτρου αγροτικής ανάπτυξης (μέρος II τμήματα 2.1 – 2.7 του παρόντος εγγράφου)·
- ii) να χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά με εθνικούς πόρους, με τη μορφή
- μέτρου τύπου αγροτικής ανάπτυξης στον δασοκομικό τομέα, που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και χορηγείται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές (μέρος II τμήματα 2.1 έως 2.7 του παρόντος εγγράφου)·
- άλλες ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας με οικολογικούς, προστατευτικούς και ψυχαγωγικούς στόχους (μέρος II τμήμα 2.8 του παρόντος εγγράφου)·
- ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας που έχουν εναρμονιστεί με μέτρα ενίσχυσης στον γεωργικό τομέα (μέρος II τμήμα 2.9 του παρόντος εγγράφου)·
- γ) ενισχύσεις για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αγροτικές περιοχές, οι οποίες μπορούν να χορηγηθούν:
- i) ως μέτρο ενίσχυσης στο πλαίσιο προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, συγχρηματοδοτούμενο από το ΕΓΤΑΑ δυνάμει και σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, εφόσον το κοινοποιημένο μέτρο ενίσχυσης είναι πανομοιότυπο με το μέτρο του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης (μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου)· ή



- ii) πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση που συνδέεται με μέτρο στο πλαίσιο προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης (μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου).
- (24) Οι ενισχύσεις για τοπική ανάπτυξη στο πλαίσιο του LEADER, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 35 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και στα άρθρα 42 έως 45 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και περιλαμβάνει επιμέρους έργα που εκπονούνται και εκτελούνται στο πλαίσιο τοπικών εταιρικών σχέσεων για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων τοπικών προβλημάτων, μπορούν να καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές στον βαθμό που πληρούν τις προϋποθέσεις των σχετικών μέτρων αγροτικής ανάπτυξης, που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
- (25) Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται καταρχήν στις ενισχύσεις προς τις ΜΜΕ και τις μεγάλες επιχειρήσεις. Οι μεγάλες επιχειρήσεις τείνουν να επηρεάζονται σε μικρότερο βαθμό από τις αδυναμίες της αγοράς σε σύγκριση με τις ΜΜΕ. Επίσης, οι μεγάλες επιχειρήσεις στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να είναι σημαντικοί παράγοντες της αγοράς και, ως εκ τούτου, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις μπορούν να στρεβλώσουν σε μεγάλο βαθμό τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές στην εσωτερική αγορά. Δεδομένου ότι οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές, καθώς και σε άλλες μεγάλες επιχειρήσεις, μπορούν δυνητικά να προκαλέσουν ανάλογη στρέβλωση του ανταγωνισμού, οι κανόνες που περιέχονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις θα πρέπει να εναρμονιστούν με τους γενικούς κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, και ειδικότερα με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στο μέρος I κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου. Με την επιφύλαξη των εν λόγω κοινών αρχών αξιολόγησης, σε ό,τι αφορά τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης και για λόγους συνέπειας και συνοχής με την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, οι κανόνες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για μεγάλες επιχειρήσεις θα πρέπει να εναρμονιστούν με τους αντίστοιχους κανόνες του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013. Σε ό,τι αφορά τα μέτρα ενίσχυσης στον κτηνοτροφικό τομέα, που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, η Επιτροπή συνεχίζει την προηγούμενη πολιτική της, σύμφωνα με την οποία οι μεγάλες επιχειρήσεις θα πρέπει να είναι σε θέση να χρηματοδοτούν μόνες τους τα μέτρα αυτά. Ως εκ τούτου, οι ενισχύσεις του κτηνοτροφικού τομέα θα πρέπει να περιοριστούν στις ΜΜΕ.
- (26) Οι προβληματικές επιχειρήσεις<sup>(15)</sup> εξαιρούνται καταρχήν από το πεδίο εφαρμογής των παρούσων κατευθυντηρίων γραμμών. Η Επιτροπή θεωρεί πως όταν μια επιχείρηση αντιμετωπίζει χρηματοοικονομικές δυσκολίες, δεδομένου ότι απειλείται η ίδια η ύπαρξή της, δεν μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλο όχημα για την προώθηση άλλων στόχων δημόσιας πολιτικής έως ότου διασφαλιστεί η βιωσιμότητά της. Συνεπώς, στις περιπτώσεις στις οποίες ο δικαιούχος της ενίσχυσης ευρίσκεται σε χρηματοοικονομική δυσχέρεια κατά την έννοια του σημείου (35)15, η ενίσχυση θα αξιολογείται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων<sup>(16)</sup>, όπως τροποποιούνται ή αντικαθίστανται. Η εν λόγω αρχή δεν ισχύει για τις αντισταθμιστικές ενισχύσεις για ζημιές που προκαλούνται από θεομηνίες ή έκτακτα γεγονότα και αναφέρονται στο μέρος II τμήματα 1.2.1.1 και 2.1.3 του παρόντος εγγράφου, οι οποίες συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης. Εάν οι χρηματοοικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση που δραστηριοποιείται στον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα οφείλονται σε ζημιόγONO γεγονός που αναφέρεται στο μέρος II τμήματα 1.2.1.2., 1.2.1.3, 1.2.1.5, 2.1.3 ή 2.8.5 του παρόντος εγγράφου, μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις σύμφωνα με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες μπορεί να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, για την αντιστάθμιση απωλειών ή την αποκατάσταση ζημιών που προκλήθηκαν από τέτοιου είδους ζημιόγONO γεγονότα και για την κάλυψη των δαπανών για την εξάλειψη ζημιόγONων για τα φυτά οργανισμών. Επιπλέον, για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας και λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης έκτακτης ανάγκης, δεν θα πρέπει να γίνεται διάκριση, υπό ορισμένους όρους, όσον αφορά την οικονομική κατάσταση επιχείρησης όταν πρόκειται για τη χορήγηση ενισχύσεων για την απομάκρυνση και καταστροφή νεκρών ζώων, οι οποίες εξετάζονται στο τμήμα 1.2.1.4, και για τη χορήγηση ενισχύσεων για την εξάλειψη ασθένειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών, οι οποίες εξετάζονται στο τμήμα 1.2.1.3 σημείο (375) στοιχείο γ).
- (27) Κατά την αξιολόγηση των ενισχύσεων που χορηγούνται σε επιχειρήσεις για τις οποίες εκκρεμεί διαταγή ανάκτησης, κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής με την οποία οι ενισχύσεις θεωρούνται παράνομες και ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη το ποσό των ενισχύσεων που απομένει να ανακτηθεί<sup>(17)</sup>. Αυτό δεν ισχύει όταν η ενίσχυση αφορά επανόρθωση ζημιών που προκλήθηκαν από θεομηνίες, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης.

<sup>(15)</sup> Βλέπε ορισμό της προβληματικής επιχείρησης στο σημείο (35)15.

<sup>(16)</sup> ΕΕ C 244 της 1.10.2004, σ. 2. Όπως παρατάθηκε με την ΕΕ C 156 της 9.7.2009, σ. 3 και την ΕΕ C 296 της 2.10.2012, σ. 3.

<sup>(17)</sup> Βλέπε σχετικά τις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-244/93 και T-486/93, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1995, σ. II-02265.

- (28) Η Επιτροπή δεν θα εγκρίνει: ενισχύσεις για εξαγωγικές δραστηριότητες προς τρίτες χώρες ή κράτη μέλη όταν συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, ενισχύσεις που εξαρτώνται από τη χρήση εγχώριων αντί εισαγόμενων προϊόντων, ή ενισχύσεις για τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή για την κάλυψη άλλων δαπανών που συνδέονται με εξαγωγικές δραστηριότητες. Οι ενισχύσεις που καλύπτουν δαπάνες συμμετοχής σε εμπορικές εκδόσεις ή δαπάνες μελετών ή συμβουλευτικών υπηρεσιών που απαιτούνται για την κυκλοφορία ενός νέου ή υπάρχοντος προϊόντος σε νέα αγορά δεν συνιστούν, καταρχήν, εξαγωγικές ενισχύσεις.
- (29) Υπενθυμίζεται στα κράτη μέλη ότι το σύστημα χρηματοδότησης, παραδείγματος χάριν με φόρους υπέρ τρίτων, θα πρέπει να κοινοποιείται όταν αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του μέτρου ενίσχυσης (βλέπε υπόθεση T-275/11, σκέψεις 41 έως 44) <sup>(18)</sup>.
- (30) Η Επιτροπή θα αξιολογεί χωριστά καθένα από τα μέτρα ενίσχυσης που δεν καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ή οποιουδήποτε άλλους σχετικούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις με βάση το άρθρο 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης και θα λαμβάνει υπόψη, στο μέτρο του δυνατού, τους κανόνες που καθορίζονται στα άρθρα 107, 108 και 109 της Συνθήκης, στην ΚΓΠ και, κατ' αναλογία, στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Τα κράτη μέλη που κοινοποιούν κρατικές ενισχύσεις οι οποίες δεν καλύπτονται από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι η εκάστοτε κρατική ενίσχυση τηρεί τις κοινές αρχές αξιολόγησης που αναφέρονται στο μέρος I κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου. Η Επιτροπή θα εγκρίνει τέτοια μέτρα μόνον εάν συμβάλλουν στην ανάπτυξη του τομέα, δεν ενέχουν τον κίνδυνο στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά και δεν επηρεάζουν τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

### 2.3. Οριζόντιοι κανόνες και μέσα ενίσχυσης που εφαρμόζονται στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές

- (31) Καταρχήν, για τον εξορθολογισμό των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και λόγω των ομοιοτήτων μεταξύ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές αφενός, και των λοιπών επιχειρήσεων, αφετέρου, τα γενικά μέσα για τις κρατικές ενισχύσεις, τα οποία καθορίζουν τα κριτήρια συμβατότητας των ενισχύσεων, εφαρμόζονται στους τομείς τους οποίους αφορούν οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Πρόκειται ειδικότερα για τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, το πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία <sup>(19)</sup> όπως τροποποιείται ή αντικαθίσταται, τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια για την περίοδο 2014-2020 <sup>(20)</sup>, όπως τροποποιούνται ή αντικαθίστανται, κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την εφαρμογή των κανόνων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων όσον αφορά την ταχεία εξάπλωση των ευρυζωνικών δικτύων <sup>(21)</sup>, όπως τροποποιείται ή αντικαθίσταται, τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση των επενδύσεων χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου <sup>(22)</sup>, όπως τροποποιούνται ή αντικαθίστανται, την ανακοίνωση της Επιτροπής - Κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων για επαγγελματική εκπαίδευση οι οποίες κοινοποιούνται μεμονωμένα <sup>(23)</sup>, όπως τροποποιείται ή αντικαθίσταται, την ανακοίνωση της Επιτροπής - Κριτήρια για την ανάλυση της συμβατότητας των κρατικών ενισχύσεων για την απασχόληση εργαζομένων σε μειονεκτική θέση και εργαζομένων με αναπηρία οι οποίες κοινοποιούνται μεμονωμένα <sup>(24)</sup>, όπως τροποποιείται ή αντικαθίσταται και τις πράξεις που αφορούν τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος <sup>(25)</sup>.

<sup>(18)</sup> Υπόθεση T-275/11 *Télévision Française 1 (TF1)* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2013· Βλέπε μεταξύ άλλων. Υπόθεση C-174/02, *Streekgewest Westelijk Noord-Brabant*, Συλλογή 2005, σ. I-85· Υπόθεση C-526/04 *Laboratoires Boiron*, Συλλογή 2006, σ. I-7529· Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-78/90, C-79/90, C-80/90, C-81/90, C-82/90 και C-83/90 *Compagnie commerciale de l'Ouest* κατά *Receveur principal des douanes de La Pallice-Port*, Συλλογή 1992, σ. I-1847· Υπόθεση C-234/99 *Niels Nygård* κατά *Svineavgiftsfonden and Ministeriet for Fødevarer*, Συλλογή 2002, σ. I-3657.

<sup>(19)</sup> ΕΕ C 198 της 27.6.2014, σ. 1.

<sup>(20)</sup> Το κείμενο που εγκρίθηκε στις 9.4.2014 είναι διαθέσιμο στην ακόλουθη διεύθυνση: [http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/legislation\\_en.html](http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/legislation_en.html)

<sup>(21)</sup> ΕΕ C 25 της 26.1.2013, σ. 1.

<sup>(22)</sup> ΕΕ C 19 της 22.1.2014, σ. 4.

<sup>(23)</sup> ΕΕ C 188 της 11.8.2009, σ. 1.

<sup>(24)</sup> ΕΕ C 188 της 11.8.2009, σ. 6.

<sup>(25)</sup> Βλ. απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντισταθμίσωσης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 7 της 11.1.2012, σ. 3) και ανακοίνωση της Επιτροπής – Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντισταθμίσωσης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 15).

- (32) Τα προαναφερθέντα οριζόντια μέσα εφαρμόζονται στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων, εκτός εάν οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν ειδικούς κανόνες. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν ειδικά μέτρα ενίσχυσης στον τομέα του περιβάλλοντος, όπως οι ενισχύσεις για την ανάληψη γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικών δεσμεύσεων καθώς και δεσμεύσεων για την καλή μεταχείριση των ζώων (μέρος II τμήμα 1.1.5), οι ενισχύσεις για μειονεκτήματα που συνδέονται με περιοχές του Natura 2000 και την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα<sup>(26)</sup> (μέρος II τμήμα 1.1.6) και οι ενισχύσεις για τη βιολογική γεωργία (μέρος II τμήμα 1.1.8). Οι επενδυτικές ενισχύσεις για την επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων αξιολογούνται σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο μέρος II τμήμα 1.1.1.1 του παρόντος εγγράφου. Οι ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, θεωρείται ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια 2014-2020. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις στην εξοικονόμηση ενέργειας, τα βιοκαύσιμα και την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του μέρους II κεφάλαια 2 και 3 του παρόντος εγγράφου, δεδομένου ότι οι ενισχύσεις αυτές θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια 2014-2020, εκτός αν απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης. Ωστόσο, οι ενισχύσεις για επενδύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή την παραγωγή βιοκαυσίμων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις μπορούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παρυσών κατευθυντηρίων γραμμών, εφόσον η εν λόγω παραγωγή δεν υπερβαίνει τη μέση ετήσια κατανάλωση ενέργειας ή καυσίμων της συγκεκριμένης γεωργικής εκμετάλλευσης (τμήμα 1.1.1.1).
- (33) Οι κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα 2014-2020<sup>(27)</sup> δεν ισχύουν για την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων λόγω των ιδιοτήτων του τομέα. Ισχύουν ωστόσο για τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, στον βαθμό που ορίζεται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
- (34) Τόσο οι γενικοί κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις όσο και οι ειδικότερες διατάξεις των παρυσών κατευθυντηρίων γραμμών μπορεί να αφορούν τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον δασοκομικό τομέα ή στις αγροτικές περιοχές. Ανάλογα με την περίπτωση, οι ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον δασοκομικό τομέα ή στις αγροτικές περιοχές μπορεί επίσης να θεωρηθούν συμβιβάσιμες υπό τις προϋποθέσεις και σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις (συγκεκριμένα, με τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για την περίοδο 2014-2020, το πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία, και τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια για την περίοδο 2014-2020).

#### 2.4. Ορισμοί

(35) Για τους σκοπούς των ανά χείρας κατευθυντηρίων γραμμών, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. «ενίσχυση»: κάθε μέτρο που πληροί το σύνολο των κριτηρίων που καθορίζονται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης·
2. «γεωργικός τομέας»: το σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων·
3. «γεωργικό προϊόν»: τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα I της Συνθήκης, εκτός των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που απαριθμούνται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(28)</sup>·
4. «καθεστώς ενισχύσεων»: κάθε πράξη βάσει της οποίας, χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω μέτρα εκτέλεσης, μπορούν να χορηγούνται μεμονωμένες ενισχύσεις σε επιχειρήσεις οι οποίες ορίζονται στην εν λόγω πράξη κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο· επίσης, κάθε πράξη βάσει της οποίας μπορεί να χορηγείται ενίσχυση μη συνδεδεμένη με συγκεκριμένο έργο σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις για αόριστο χρονικό διάστημα και/ή για απροσδιόριστο ποσό·

<sup>(26)</sup> Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων («οδηγία για τα ύδατα»), ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1.

<sup>(27)</sup> ΕΕ C 209 της 23.7.2013, σ. 1.

<sup>(28)</sup> Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1184/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 104/2000 του Συμβουλίου, (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 1).

5. «εξόχως απόκεντρες περιοχές»: οι περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 349 πρώτο εδάφιο της Συνθήκης·
6. «μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους»: τα μικρά νησιά που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 229/2013<sup>(29)</sup>·
7. «πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης»: πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης κατά την έννοια του άρθρου 6 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013·
8. «γεωργική δραστηριότητα»: η παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων·
9. «δάσος»: περιοχή εκτεινόμενη σε έκταση μεγαλύτερη του 0,5 εκταρίου, με δένδρα υψηλότερα των 5 μέτρων και συγκόμωση μεγαλύτερη του 10 %, ή με δένδρα που έχουν τη δυνατότητα να φθάσουν τα όρια αυτά επί τόπου· δεν περιλαμβάνονται στον ορισμό αυτό οι εκτάσεις που προορίζονται κατά κύριο λόγο για χρήσεις γεωργικής ή αστικής γης. Τα κράτη μέλη ή οι περιφέρειες έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν άλλον ορισμό για το δάσος με βάση την ισχύουσα εθνική νομοθεσία ή το ισχύον κτηματολόγιο. Τα κράτη μέλη ή οι περιφέρειες πρέπει να περιλαμβάνουν τον ορισμό αυτό στην κοινοποίηση, και αν ο ορισμός συνδέεται με μέτρο αγροτικής ανάπτυξης, θα πρέπει να περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης·
10. «πρωτογενής γεωργική παραγωγή»: η παραγωγή προϊόντων του εδάφους και κτηνοτροφικών προϊόντων τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της Συνθήκης, χωρίς περαιτέρω επέμβαση που μεταβάλλει τη φύση των εν λόγω προϊόντων·
11. «μεταποίηση γεωργικών προϊόντων»: κάθε επέμβαση σε γεωργικό προϊόν από την οποία προκύπτει ένα επίσης γεωργικό προϊόν, με εξαίρεση τις δραστηριότητες εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης που είναι αναγκαίες για την προετοιμασία ενός προϊόντος ζωικής ή φυτικής προέλευσης για την πρώτη του πώληση·
12. «εμπορία γεωργικών προϊόντων» η κατοχή ή έκθεση με σκοπό την πώληση, η προσφορά προς πώληση, η παράδοση ή κάθε άλλος τρόπος διάθεσης στην αγορά, εκτός από την πρώτη πώληση από πρωτογενή παραγωγό σε μεταπωλητές ή μεταποιητές, και κάθε δραστηριότητα προετοιμασίας του προϊόντος για την εν λόγω πρώτη πώληση· η πώληση από πρωτογενή παραγωγό σε τελικούς καταναλωτές θεωρείται εμπορία γεωργικών προϊόντων, εάν πραγματοποιείται σε χωριστές και ειδικές εγκαταστάσεις για τον σκοπό αυτόν εγκαταστάσεις·
13. «ΜΜΕ» ή «πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις»: οι επιχειρήσεις που πληρούν τα κριτήρια του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής<sup>(30)</sup>·
14. «μεγάλες επιχειρήσεις»: οι επιχειρήσεις που δεν πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 702/2014·
15. «προβληματική επιχείρηση»: η επιχείρηση για την οποία συντρέχει τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
  - α) εάν πρόκειται για εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (πλην ΜΜΕ που υφίσταται για διάστημα μικρότερο των τριών ετών) όταν έχει απολεσθεί πάνω από το ήμισυ του εγγεγραμμένου κεφαλαίου της λόγω συσσωρευμένων ζημιών. Αυτό ισχύει όταν από την αφαίρεση των συσσωρευμένων ζημιών από τα αποθεματικά (και όλα τα άλλα στοιχεία που θεωρούνται εν γένει ως μέρος των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας) προκύπτει αρνητικό σωρευτικό ποσό που υπερβαίνει το ήμισυ του εγγεγραμμένου κεφαλαίου. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης, ο όρος «εταιρεία περιορισμένης ευθύνης» παραπέμπει ειδικότερα στα είδη εταιρειών που αναφέρονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(31)</sup> και ο όρος «κεφάλαιο» περιλαμβάνει, ενδεχομένως, κάθε διαφορά από έκδοση υπέρ το άρτιο.
  - β) εάν πρόκειται για εταιρεία στην οποία τουλάχιστον ορισμένα μέλη έχουν απεριόριστη ευθύνη για τα χρέη της εταιρείας (πλην ΜΜΕ που υφίσταται για διάστημα μικρότερο των τριών ετών), εφόσον έχει απολεσθεί πάνω από το ήμισυ του κεφαλαίου της, όπως εμφανίζεται στους λογαριασμούς της εταιρείας, λόγω συσσωρευμένων ζημιών. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης, ο όρος «εταιρεία στην οποία τουλάχιστον ορισμένα μέλη έχουν απεριόριστη ευθύνη για τα χρέη της εταιρείας» παραπέμπει ειδικότερα στα είδη εταιρειών που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 2013/34/ΕΕ·

<sup>(29)</sup> Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 229/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Μαρτίου 2013, σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1405/2006 του Συμβουλίου (ΕΕ L 78 της 20.3.2013, σ. 41).

<sup>(30)</sup> Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014, της 25ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στον γεωργικό και τον δασικό τομέα και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 της Επιτροπής (ΕΕ L 193 της 1.7.2014, σ. 1).

<sup>(31)</sup> Οδηγία 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών, την τροποποίηση της οδηγίας 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση των οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 182 της 29.6.2013, σ. 19).

- γ) εάν πρόκειται για επιχείρηση που υπάγεται σε συλλογική πτωχευτική διαδικασία ή πληροί τις προϋποθέσεις του εθνικού δικαίου που τη διέπει όσον αφορά την υπαγωγή της σε συλλογική πτωχευτική διαδικασία μετά από αίτημα των πιστωτών της.
- δ) εάν πρόκειται για επιχείρηση που έχει λάβει ενίσχυση διάσωσης και δεν έχει ακόμη αποπληρώσει το δάνειο ή λύσει τη σύμβαση εγγύησης ή που έχει λάβει ενίσχυση αναδιάρθρωσης και υπόκειται ακόμη σε σχέδιο αναδιάρθρωσης.
- ε) εάν πρόκειται για άλλη επιχείρηση εκτός ΜΜΕ, εφόσον τα τελευταία δύο έτη:
- (i) ο δείκτης χρέους προς ίδια κεφάλαια της επιχείρησης είναι υψηλότερος του 7,5· και
  - (ii) ο δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων της επιχείρησης (EBITDA interest coverage ratio) είναι κάτω του 1,0.
16. «γεωργική εκμετάλλευση»: μονάδα που περιλαμβάνει και χρησιμοποιεί γη, εγκαταστάσεις και εξοπλισμό για την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων·
17. «ένταση ενίσχυσης»: το ακαθάριστο ποσό της ενίσχυσης εκφραζόμενο ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών, πριν από την αφαίρεση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων·
18. «μεμονωμένη ενίσχυση»: η ad hoc ενίσχυση και η ενίσχυση που χορηγείται σε μεμονωμένους δικαιούχους βάσει καθιεστώτος ενισχύσεων·
19. «ad hoc ενίσχυση»: η ενίσχυση που δεν χορηγείται βάσει καθιεστώτος ενισχύσεων·
20. «ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης»: το ποσό της ενίσχυσης, εάν είχε παρασχεθεί υπό μορφή επιχορήγησης στον δικαιούχο, πριν από την αφαίρεση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων·
21. «ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης»: η ημερομηνία της απόδοσης, στον δικαιούχο, του εννόμου δικαιώματος να δεχθεί την ενίσχυση σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό νομικό καθεστώς.
22. «ομάδα παραγωγών και οργάνωση παραγωγών»: ομάδα ή οργάνωση που συγκροτείται με σκοπό:
- α) την προσαρμογή της παραγωγής και των αποδόσεων των παραγωγών που είναι μέλη αυτών των ομάδων ή οργάνωσεων στις απαιτήσεις της αγοράς, ή
  - β) την από κοινού διάθεση εμπορευμάτων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας προς πώληση, της κεντρικής οργάνωσης των πωλήσεων και του εφοδιασμού χονδρεμπόρων· ή
  - γ) τη θέσπιση κοινών κανόνων σχετικά με τις πληροφορίες για την παραγωγή, με ιδιαίτερη έμφαση στη συγκομιδή και τη διαθεσιμότητα· ή
  - δ) άλλες δραστηριότητες που μπορούν να διεξάγονται από ομάδες ή οργανώσεις παραγωγών, όπως η ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων εμπορίας, και η οργάνωση και διευκόλυνση διαδικασιών καινοτομίας·
23. «επιστρεπτέα προκαταβολή»: δάνειο για έργο, το οποίο χορηγείται σε μία ή περισσότερες δόσεις και οι όροι αποπληρωμής του οποίου εξαρτώνται από το αποτέλεσμα του έργου·
24. «επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμοί»: επιβλαβείς οργανισμοί, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της οδηγίας 2000/29/ΕΚ του Συμβουλίου <sup>(32)</sup>.
25. «έναρξη των εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα»: είτε η έναρξη των δραστηριοτήτων ή των κατασκευαστικών εργασιών που αφορούν την επένδυση είτε η πρώτη νομικά δεσμευτική ανάληψη υποχρέωσης για την παραγγελία εξοπλισμού ή τη χρήση υπηρεσιών ή ανάληψη άλλης δέσμευσης που καθιστά το έργο ή τη δραστηριότητα μη αναστρέψιμα, όποιο από τα ανωτέρω είναι προγενέστερο· η αγορά γης και εργασίες προπαρασκευής όπως η λήψη αδειών και η εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας, δεν θεωρούνται έναρξη των εργασιών. Η αγορά γης που αναφέρεται στο σημείο (144) στοιχείο α) δεύτερη περίοδος, στο σημείο (502) στοιχείο α) δεύτερη περίοδος και στο σημείο (635) στοιχείο α), όταν οι επιλέξιμες δαπάνες για την αγορά γης ισοδυναμούν με ποσοστό 100 % των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις, θεωρείται έναρξη εργασιών για το έργο ή τη δραστηριότητα·
26. «διάδοχο φορολογικό καθεστώς»: σύστημα υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων που συνιστά τροποποιημένη εκδοχή προϋπάρχοντος καθεστώτος υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων και αντικαθιστά το τελευταίο·

<sup>(32)</sup> Οδηγία 2000/29/ΕΚ του Συμβουλίου, της 8ης Μαΐου 2000, περί μέτρων κατά της εισαγωγής στην Κοινότητα οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα και κατά της εξαπλώσεώς τους στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ L 169 της 10.7.2000, σ. 1).

27. «νεκρά ζώα»: τα ζώα που έχουν θανατωθεί με ευθανασία, με ή χωρίς οριστική διάγνωση, ή έχουν πεθάνει, περιλαμβανομένων θνησιγενών και αγέννητων ζώων, σε εκμετάλλευση ή οιοσδήποτε εγκαταστάσεις ή κατά τη διάρκεια της μεταφοράς, αλλά δεν εσφάγησαν με σκοπό την κατανάλωση από τον άνθρωπο·
28. «προστατευόμενο ζώο»: κάθε ζώο που προστατεύεται είτε από την ενωσιακή είτε από την εθνική νομοθεσία·
29. «νέος γεωργός»: φυσικό πρόσωπο ηλικίας έως 40 ετών κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ενίσχυσης, το οποίο διαθέτει επαρκή επαγγελματικά προσόντα και ικανότητες και εγκαθίσταται για πρώτη φορά σε γεωργική εκμετάλλευση ως υπεύθυνος της εκμετάλλευσης αυτής·
30. «μεγάλο επενδυτικό σχέδιο»: επένδυση σε αγροτικές περιοχές, όπως αναφέρεται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, με επιλέξιμες δαπάνες άνω των 50 εκατ. ευρώ, υπολογιζόμενες με τις τιμές και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης·
31. «προσαρμοσμένο ποσό ενίσχυσης»: το ανώτατο επιτρεπόμενο ποσό ενίσχυσης για ένα μεγάλο επενδυτικό έργο που υπολογίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο μαθηματικό τύπο: μέγιστο ποσό ενίσχυσης =  $R \times (50 + 0,50 \times B + 0,34 \times C)$ , όπου: R είναι η μέγιστη ένταση ενίσχυσης που εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περιοχή, με εξαίρεση την αυξημένη ένταση ενίσχυσης για τις ΜΜΕ. B είναι το μέρος των επιλέξιμων δαπανών μεταξύ 50 και 100 εκατομμυρίων ευρώ. C είναι το μέρος των επιλέξιμων δαπανών άνω των 100 εκατομμυρίων ευρώ·
32. «ενσώματα στοιχεία ενεργητικού»: τα στοιχεία ενεργητικού που συνίστανται σε γήπεδα, κτίρια και μονάδα παραγωγής, μηχανήματα και εξοπλισμό·
33. «άυλα στοιχεία ενεργητικού»: τα στοιχεία ενεργητικού που δεν έχουν φυσική ή χρηματοοικονομική υπόσταση, όπως δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, άδειες εκμετάλλευσης, τεχνονομία ή άλλη διανοητική ιδιοκτησία·
34. «δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία»: δυσμενείς καιρικές συνθήκες όπως παγετός, καταιγίδες και χαλάζι, πάγος, σφοδρές βροχοπτώσεις ή έντονη ξηρασία, που καταστρέφουν άνω του 30 % της μέσης παραγωγής υπολογιζόμενης με βάση την προηγούμενη τριετή περίοδο ή σε μέσο όρο τριετίας υπολογιζόμενο με βάση την προηγούμενη πενταετία, εξαιρούμενης της υψηλότερης και της χαμηλότερης τιμής·
35. «λοιπά δυσμενή κλιματικά φαινόμενα»: οι δυσμενείς καιρικές συνθήκες που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του σημείου (35)<sup>34</sup> του παρόντος εγγράφου·
36. «περιβαλλοντικό συμβάν»: συγκεκριμένη περίπτωση ρύπανσης, μόλυνσης ή υποβάθμισης της ποιότητας του περιβάλλοντος που σχετίζεται με συγκεκριμένο γεγονός και έχει περιορισμένο γεωγραφικό εύρος, που προκαλεί καταστροφή άνω του 30 % είτε της μέσης ετήσιας παραγωγής της επιχείρησης που δραστηριοποιείται στον γεωργικό τομέα, κατά την προηγούμενη τριετή περίοδο, είτε του μέσου όρου τριετίας που έχει υπολογιστεί με βάση την προηγούμενη πενταετία, εξαιρούμενης της υψηλότερης και της χαμηλότερης τιμής. Δεν καλύπτονται οι γενικοί περιβαλλοντικοί κίνδυνοι που δεν συνδέονται με συγκεκριμένο γεγονός, όπως η κλιματική αλλαγή ή ατμοσφαιρική ρύπανση·
37. «καταστροφικό συμβάν»: απρόβλεπτο συμβάν βιοτικής ή αβιοτικής φύσεως, οφειλόμενο σε ανθρώπινη δραστηριότητα, που προκαλεί σημαντικές διαταραχές στα συστήματα γεωργικής παραγωγής ή των δασικών δομών, προκαλώντας εν τέλει σημαντικές οικονομικές ζημιές στον τομέα της δασοκομίας·
38. «ενωσιακό πρότυπο»: υποχρεωτικό πρότυπο που ορίζεται στη νομοθεσία της Ένωσης και καθορίζει το επίπεδο προστασίας που οφείλουν να επιτυγχάνουν οι μεμονωμένες επιχειρήσεις, ιδίως όσον αφορά το περιβάλλον, την υγιεινή και την καλή μεταχείριση των ζώων· κατά συνέπεια, τα πρότυπα ή οι στόχοι που καθορίζονται σε ενωσιακό επίπεδο και είναι δεσμευτικά για τα κράτη μέλη αλλά όχι για τις μεμονωμένες επιχειρήσεις, δεν θεωρούνται ενωσιακά πρότυπα·
39. «μη παραγωγική επένδυση»: επένδυση που δεν οδηγεί σε σημαντική αύξηση της αξίας ή της αποδοτικότητας της εκμετάλλευσης·
40. «επενδύσεις για τη συμμόρφωση με τα ενωσιακά πρότυπα»: επενδύσεις που πραγματοποιούνται με σκοπό τη συμμόρφωση με τα ενωσιακά πρότυπα, μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου που ορίζεται στη νομοθεσία της Ένωσης·
41. «συμβουλές»: οι ολοκληρωμένες συμβουλές που παρέχονται στο πλαίσιο μίας και της ίδιας σύμβασης·
42. «γενεαλογικό μητρώο»: κάθε βιβλίο, μητρώο, σύστημα καρτελών ή μηχανογραφικό σύστημα:
- α) το οποίο τηρείται από οργάνωση ή συνεταιρισμό κτηνοτρόφων αναγνωρισμένο επίσημα από ένα κράτος μέλος εντός του οποίου έχει συγκροτηθεί η οργάνωση ή ο συνεταιρισμός κτηνοτρόφων· και
  - β) στο οποίο εγγράφονται ή καταχωρίζονται τα καθαρόαιμα βοοειδή αναπαραγωγής συγκεκριμένης φυλής με την ένδειξη των ανιόντων αυτών·
43. «ενεργός γεωργός»: ο ενεργός γεωργός κατά την έννοια του άρθρου 9 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013·

44. «λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες»: οι περιφέρειες με κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) κάτω του 75 % του μέσου ΑΕΠ της ΕΕ-27·
45. «ΕΕ-25»: τα 25 κράτη μέλη της Ένωσης που ήταν κράτη μέλη της Ένωσης τον Μάιο του 2005·
46. «ΕΕ-27»: τα 27 κράτη μέλη της Ένωσης που ήταν κράτη μέλη της Ένωσης τον Ιανουάριο του 2007·
47. «έργα παγίου κεφαλαίου»: έργα που αναλαμβάνονται από τον ίδιο τον κάτοχο της εκμετάλλευσης ή τους εργάτες του, τα οποία δημιουργούν στοιχείο ενεργητικού·
48. «υποδομή μικρής κλίμακας»: υποδομή με επιλέξιμες δαπάνες έως 2 εκατ. ευρώ·
49. «βιοκαύσιμα βασιζόμενα σε εδάδιμα φυτά»: βιοκαύσιμα που παράγονται από σιτηρά και άλλα αμυλούχα, σακχαρούχα και ελαιούχα φυτά, όπως ορίζονται στην πρόταση της Επιτροπής για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τροποποίηση της οδηγίας 98/70/ΕΚ σχετικά με την ποιότητα των καυσίμων βενζίνης και ντίζελ και για τροποποίηση της οδηγίας 2009/28/ΕΚ σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές<sup>(33)</sup>·
50. «γεωργική έκταση»: οποιαδήποτε έκταση αρόσιμης γης, μόνιμων λειμώνων και μόνιμων βοσκοτόπων ή μόνιμων καλλιεργειών όπως ορίζονται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013·
51. «άλλος διαχειριστής γαιών»: επιχείρηση που διαχειρίζεται γη και δεν δραστηριοποιείται στον γεωργικό τομέα·
52. «κόστος συναλλαγής»: οι πρόσθετες δαπάνες που συνδέονται με την εκπλήρωση δέσμευσης, αλλά δεν καταλογίζονται άμεσα στην υλοποίησή της ή δεν περιλαμβάνονται στις δαπάνες ή το διαφυγόν εισόδημα που καλύπτονται άμεσα· το κόστος αυτό μπορεί να υπολογίζεται βάσει των συνήθων δαπανών·
53. Για τους σκοπούς της διατήρησης των γενετικών πόρων στη γεωργία και στη δασοκομία:
- α) «διατήρηση in situ» στη γεωργία: η διατήρηση γενετικού υλικού σε οικοσυστήματα και φυσικά ενδιαιτήματα, καθώς και η διατήρηση και ανάκτηση βιώσιμων πληθυσμών ειδών ή άγριων φυλών ζώων στο φυσικό τους περιβάλλον και, στην περίπτωση των οικόσιτων φυλών ζώων ή καλλιεργούμενων φυτικών ειδών, στο γεωργικό περιβάλλον όπου ανέπτυξαν τις δικές τους ξεχωριστές ιδιότητες·
- β) «διατήρηση in situ» στη δασοκομία: η διατήρηση γενετικού υλικού σε οικοσυστήματα και φυσικά ενδιαιτήματα, καθώς και η διατήρηση και ανάκτηση βιώσιμων πληθυσμών ειδών στο φυσικό τους περιβάλλον·
- γ) «διατήρηση στη γεωργική ή δασική εκμετάλλευση»: η διατήρηση και ανάπτυξη in situ σε επίπεδο γεωργικής ή δασικής εκμετάλλευσης·
- δ) «διατήρηση ex situ»: η διατήρηση γενετικού υλικού για τη γεωργία ή τη δασοκομία εκτός του οικείου φυσικού ενδιαιτήματος·
- ε) «συλλογή ex situ»: η συλλογή γενετικού υλικού για τη γεωργία ή τη δασοκομία το οποίο διατηρείται εκτός του οικείου φυσικού ενδιαιτήματος·
54. «τρόφιμα»: τρόφιμα που δεν είναι γεωργικά προϊόντα και περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(34)</sup>·
55. «πάγιες δαπάνες που προκύπτουν από τη συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας»: οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την ένταξη σε κάποιο σύστημα ποιότητας που λαμβάνει στήριξη και η ετήσια εισφορά συμμετοχής στο εν λόγω σύστημα, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των δαπανών για τους ελέγχους που απαιτούνται για την εξακρίβωση της τήρησης των προδιαγραφών του συστήματος ποιότητας·
56. «μικρή αλυσίδα εφοδιασμού»: αλυσίδα εφοδιασμού που περιλαμβάνει περιορισμένο αριθμό οικονομικών φορέων που έχουν αναλάβει δέσμευση για συνεργασία, τοπική οικονομική ανάπτυξη και στενές γεωγραφικές και κοινωνικές σχέσεις μεταξύ παραγωγών, μεταποιητών και καταναλωτών·

<sup>(33)</sup> COM(2012) 595 της 17.10.2012.

<sup>(34)</sup> Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2012, για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων (ΕΕ L 343 της 14.12.2012, σ. 1).

57. «μέλος γεωργικού νοικοκυριού»: φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος που παρέχεται στην ομάδα και τα μέλη της από την εθνική νομοθεσία, εκτός από τους γεωργικούς εργάτες. Αν ένα νομικό πρόσωπο ή μια ομάδα νομικών προσώπων θεωρείται μέλος γεωργικού νοικοκυριού, το μέλος αυτό πρέπει να ασκεί γεωργική δραστηριότητα στην εκμετάλλευση κατά τη χρονική στιγμή υποβολής της αίτησης ενίσχυσης·
58. «συνεργατικός σχηματισμός» (cluster): ομάδα ανεξάρτητων επιχειρήσεων — νεοσύστατες, μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς και συμβουλευτικοί φορείς και/ή ερευνητικοί οργανισμοί — που έχουν στόχο να τονώσουν την οικονομική/καινοτόμο δραστηριότητα, προωθώντας εντατικές αλληλεπιδράσεις, από κοινού χρήση εγκαταστάσεων και ανταλλαγή γνώσεων και τεχνογνωσίας και συμβάλλοντας αποτελεσματικά στη μεταφορά γνώσεων, τη δικτύωση και τη διάδοση πληροφοριών μεταξύ των επιχειρήσεων του συνεργατικού σχηματισμού·
59. «μικρή επιχείρηση»: πολύ μικρή επιχείρηση όπως ορίζεται στη σύσταση 2003/361 της Επιτροπής<sup>(35)</sup>, ή φυσικό πρόσωπο που δεν ασκεί οικονομική δραστηριότητα κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης ενίσχυσης·
60. «τοπικές αγορές»:
- αγορές σε χιλιομετρική ακτίνα 75 χλμ. από την εκμετάλλευση προέλευσης του προϊόντος, εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιούνται οι δραστηριότητες της μεταποίησης και πώλησης στον τελικό καταναλωτή· ή
  - αγορές για τις οποίες το αντίστοιχο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης καθορίζει μια χιλιομετρική ακτίνα γύρω από την εκμετάλλευση προέλευσης του προϊόντος, εντός της οποίας πρέπει να πραγματοποιούνται οι δραστηριότητες της μεταποίησης και πώλησης στον τελικό καταναλωτή· ή
  - αγορές για τις οποίες το αντίστοιχο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης καθορίζει πειστικό εναλλακτικό ορισμό·
61. «δαπάνες εξετάσεων για τις μεταδοτικές σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες (ΜΣΕ) και τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (ΣΕΒ)»: το σύνολο των δαπανών, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες για την προμήθεια των μέσων διεξαγωγής εξετάσεων (test kits) και για τη δειγματοληψία, τη μεταφορά, την εξέταση, την αποθήκευση και την καταστροφή των δειγμάτων, που είναι αναγκαίες για τη διενέργεια εργαστηριακών εξετάσεων σύμφωνα με το παράρτημα Χ κεφάλαιο Γ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(36)</sup>·
62. «οργανισμός έρευνας και διάδοσης γνώσεων»: οντότητα (όπως πανεπιστήμια ή ερευνητικά ιδρύματα, οργανισμοί μεταφοράς τεχνολογίας, ενδιάμεσοι φορείς καινοτομίας, ερευνητικές συνεργαζόμενες οντότητες με φυσική ή/και εικονική παρουσία) ανεξαρτήτως νομικού καθεστώτος, (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) ή του τρόπου χρηματοδότησής του, πρωταρχικός σκοπός της οποίας είναι η ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης, όπως ορίζεται στο πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία, ή η ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά γνώσεων. Στην περίπτωση που η οντότητα αυτή ασκεί επίσης οικονομικές δραστηριότητες, η χρηματοδότηση, οι δαπάνες και τα έσοδα από τις εν λόγω οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να δηλώνονται χωριστά. Οι επιχειρήσεις που μπορούν να ασκήσουν επιρροή σε μια τέτοια οντότητα, π.χ. με την ιδιότητα του μετόχου ή του μέλους, δεν έχουν προνομιακή πρόσβαση στις ερευνητικές ικανότητες της εν λόγω οντότητας ή στα ερευνητικά της αποτελέσματα·
63. «συνθήκες ανταγωνισμού»: οι συνθήκες σύμφωνα με τις οποίες οι όροι της συναλλαγής μεταξύ των συμβαλλομένων μερών δεν διαφέρουν από εκείνους που θα ίσχυαν μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων και δεν περιέχουν κανένα στοιχείο αθέμιτης σύμπραξης. Κάθε συναλλαγή που προκύπτει από ανοιχτή, διαφανή και άνευ όρων διαδικασία θεωρείται ότι πληροί την αρχή της τήρησης ίσων αποστάσεων (arm's length)·
64. «βιώσιμη διαχείριση των δασών»: χρήση των δασών και των δασικών εκτάσεων με τρόπο και με ρυθμούς που επιτρέπουν να διατηρείται η βιοποικιλότητά τους, η παραγωγικότητά τους, η ικανότητα αναγέννησής τους, η ζωτικότητα τους, καθώς και η ικανότητά τους να επιτελούν τόσο στο παρόν, όσο και στο μέλλον, τις σχετικές οικολογικές, οικονομικές και κοινωνικές λειτουργίες, σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, χωρίς να προκαλείται βλάβη σε άλλα οικοσυστήματα·
65. «γεωργοδασοκομικά συστήματα»: τα συστήματα χρήσης γης στα οποία φύονται δένδρα σε συνδυασμό με τη γεωργία στην ίδια έκταση·

<sup>(35)</sup> Σύσταση της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

<sup>(36)</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών (ΕΕ L 147 της 31.5.2001, σ. 1).



66. «δένδρα ταχείας ανάπτυξης»: δάση μικρού περιτρόπου χρόνου, όπου το ελάχιστο χρονικό διάστημα πριν από την υλοτόμηση είναι τουλάχιστον 8 έτη και το μέγιστο χρονικό διάστημα πριν από την υλοτόμηση δεν υπερβαίνει τα 20 έτη·
67. «δέντρα για πρεμοφυή δάση μικρού περιτρόπου χρόνου»: είδη δέντρων υπαγόμενων στον κωδικό ΣΟ 0602 90 41 που καθορίζονται από τα κράτη μέλη και αποτελούνται από ξυλώδεις πολυετείς καλλιέργειες, με έρριζα υποκείμενα ή παραφυάδες που παραμένουν στο έδαφος μετά τη συγκομιδή και αναπτύσσουν νέους βλαστούς την επόμενη περίοδο και με μέγιστο κύκλο συγκομιδής που καθορίζεται από τα κράτη μέλη, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο ια) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013·
68. «αραιοκατοικημένες περιοχές»: περιοχές που γίνονται αποδεκτές ως τέτοιες στις μεμονωμένες αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με την έγκριση χαρτών ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 2014 έως 31 Δεκεμβρίου 2020·
69. «περιοχές “α”»: οι περιοχές που ορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για την περίοδο από την 1η Ιουλίου 2014 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 κατ’ εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης·
70. «περιοχές “γ”»: οι περιοχές που ορίζονται σε εγκεκριμένο χάρτη ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για την περίοδο από την 1η Ιουλίου 2014 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 κατ’ εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης·
71. «περιοχή NUTS 3»: περιφέρεια που προσδιορίζεται στο επίπεδο 3 μιας κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(37)</sup>·
72. «μη προκαθορισμένες περιοχές “γ”»: περιοχές τις οποίες ένα κράτος μέλος μπορεί, κατά την κρίση του, να χαρακτηρίσει ως περιοχές «γ», υπό την προϋπόθεση ότι το συγκεκριμένο κράτος μέλος αποδεικνύει ότι οι εν λόγω περιοχές πληρούν ορισμένα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια και ότι οι περιοχές αυτές περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για την περίοδο από την 1η Ιουλίου 2014 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020, κατ’ εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης·
73. «πρώην περιοχές “α”»: οι περιοχές που ορίζονται ως περιοχές «α» σε εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2011 έως τις 30 Ιουνίου 2014·
74. «χάρτης περιφερειακών ενισχύσεων»: ο κατάλογος των περιοχών που έχουν οριστεί από ένα κράτος μέλος σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για την περίοδο 2014-2020 και έχουν λάβει την έγκριση της Επιτροπής·
75. «μεταποίηση γεωργικών προϊόντων σε μη γεωργικά προϊόντα»: κάθε επέμβαση σε γεωργικό προϊόν από την οποία προκύπτει προϊόν που δεν είναι γεωργικό·
76. «σχέδιο αξιολόγησης»: ένα έγγραφο που περιέχει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: τους στόχους του αξιολογούμενου καθεστώτος ενίσχυσης, τα ερωτήματα της αξιολόγησης, τους δείκτες αποτελεσμάτων, την προβλεπόμενη μεθοδολογία διεξαγωγής της αξιολόγησης, τις απαιτήσεις συλλογής δεδομένων, το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα της αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας υποβολής της τελικής έκθεσης αξιολόγησης, την περιγραφή του ανεξάρτητου φορέα που διενεργεί την αξιολόγηση ή τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν για την επιλογή του και τις λεπτομέρειες για την εξασφάλιση της δημοσιότητας της αξιολόγησης.

## 2.5. Κοινοποιήσιμες ενισχύσεις

- (36) Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν στην Επιτροπή τις ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές δυνάμει του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης χωρίς να θέτουν σε ισχύ το προτεινόμενο μέτρο μέχρι να προκύψει οριστική απόφαση από τη συγκεκριμένη διαδικασία, με εξαίρεση τα μέτρα που πληρούν τις προϋποθέσεις που καθορίζονται σε κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία.
- (37) Οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει καθεστώτος επενδύσεων εξακολουθούν να υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον υπερβαίνουν τα κάτωθι όρια κοινοποίησης:
- α) για τις μεμονωμένες επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγούνται για τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.1.1.4 του παρόντος εγγράφου: οι επιλέξιμες δαπάνες που υπερβαίνουν τα 25 εκατ. ευρώ, ή των οποίων το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης υπερβαίνει τα 12 εκατ. ευρώ·

<sup>(37)</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2003, για τη θέσπιση μιας κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS) (ΕΕ L 154 της 21.6.2003, σ. 1).

- β) για τις ενισχύσεις για εκστρατείες προώθησης σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.3.2 του παρόντος εγγράφου: οι εκστρατείες προώθησης με ετήσιο προϋπολογισμό άνω των 5 εκατ. ευρώ·
- γ) για τις μεμονωμένες επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με το μέρος II κεφάλαιο 3 τμήματα 3.1, 3.2, 3.6 και 3.10 του παρόντος εγγράφου:

Ένταση της ενίσχυσης	Όριο κοινοποίησης
10 %	7,5 εκατ. ευρώ
15 %	11,25 εκατ. ευρώ
25 %	18,75 εκατ. ευρώ
35 %	26,25 εκατ. ευρώ
50 % και άνω	37,5 εκατ. ευρώ

### Κεφάλαιο 3. Κοινές αρχές αξιολόγησης

- (38) Για την αξιολόγηση του κατά πόσον ένα κοινοποιηθέν μέτρο ενίσχυσης μπορεί να θεωρηθεί συμβατό με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης, η Επιτροπή εξετάζει κατά κανόνα κατά πόσον ο σχεδιασμός του μέτρου ενίσχυσης διασφαλίζει ότι ο θετικός αντίκτυπος της ενίσχυσης για την επίτευξη ενός στόχου κοινού ενδιαφέροντος υπερβαίνει τις αρνητικές επιπτώσεις που ενδέχεται να επιφέρει στις συναλλαγές και τον ανταγωνισμό.
- (39) Η ανακοίνωση για τον εκσυγχρονισμό των κρατικών ενισχύσεων ζητούσε την επισήμανση και τον καθορισμό των κοινών αρχών που ισχύουν για την αξιολόγηση της συμβατότητας όλων των μέτρων ενίσχυσης που θέτει σε εφαρμογή η Επιτροπή. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θεωρεί ότι ένα μέτρο ενίσχυσης είναι συμβατό με τη Συνθήκη μόνο εφόσον πληροί καθένα από τα ακόλουθα κριτήρια:
- α) συμβολή στην επίτευξη ενός σαφώς καθορισμένου στόχου κοινού ενδιαφέροντος: τα μέτρα κρατικής ενίσχυσης πρέπει να αποβλέπουν στην επίτευξη ενός στόχου κοινού ενδιαφέροντος σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης
- β) ανάγκη κρατικής παρέμβασης: τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων πρέπει να στοχεύουν σε καταστάσεις όπου οι ενισχύσεις μπορούν να επιφέρουν ουσιαστική βελτίωση την οποία δεν δύναται να επιτύχει η αγορά από μόνη της με την αποκατάσταση μιας σαφώς προσδιορισμένης αδυναμίας της αγοράς·
- γ) καταλληλότητα του μέτρου ενίσχυσης: το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης πρέπει να αποτελεί κατάλληλο μέσο πολιτικής για την επίτευξη του στόχου κοινού ενδιαφέροντος·
- δ) ικανότητα της ενίσχυσης να λειτουργήσει ως κίνητρο: η ενίσχυση πρέπει να μεταβάλλει τη συμπεριφορά της ενδιαφερόμενης ή των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων με τέτοιο τρόπο ώστε οι επιχειρήσεις να αναπτύξουν πρόσθετες δραστηριότητες τις οποίες δεν θα ανέπτυξαν χωρίς την ενίσχυση ή θα ανέπτυξαν σε μικρό βαθμό ή με διαφορετικό τρόπο·
- ε) αναλογικότητα της ενίσχυσης (περιορισμός της ενίσχυσης στο ελάχιστο απαιτούμενο ποσό): το ποσό της ενίσχυσης πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο που απαιτείται για να τονωθεί η δραστηριότητα του οικείου τομέα·
- στ) αποφυγή σοβαρών αδικαιολόγητων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών: οι αρνητικές επιπτώσεις της ενίσχυσης πρέπει να είναι επαρκώς περιορισμένες ώστε η συνολική στάθμιση του μέτρου να είναι θετική·
- ζ) διαφάνεια της ενίσχυσης: τα κράτη μέλη, η Επιτροπή, οι οικονομικοί φορείς και το κοινό πρέπει να διαθέτουν εύκολη πρόσβαση σε όλες τις σχετικές πράξεις και τα συναφή στοιχεία που αφορούν την ενίσχυση που χορηγήθηκε.
- (40) Το συνολικό αποτέλεσμα ορισμένων κατηγοριών καθεστώτων μπορεί επίσης να υπόκειται σε απαίτηση εκ των υστέρων αξιολόγησης, όπως περιγράφεται στα σημεία (720) έως (723). Σε τέτοιες περιπτώσεις, η Επιτροπή δύναται να περιορίσει τη διάρκεια των εν λόγω καθεστώτων (συνήθως σε τέσσερα έτη ή λιγότερο), με δυνατότητα εκ νέου κοινοποίησης της παράτασής τους στη συνέχεια.

- (41) Επιπλέον, εάν ένα μέτρο κρατικής ενίσχυσης ή οι όροι που το συνοδεύουν (συμπεριλαμβανομένης της μεθόδου χρηματοδότησης όταν αυτή αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του μέτρου) επιφέρουν αδιάρρηκτη παραβίαση του ενωσιακού δικαίου, η ενίσχυση δεν μπορεί να κηρυχθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά<sup>(38)</sup>. Πιο συγκεκριμένα, οι ακόλουθες ενισχύσεις θεωρείται ότι συνιστούν αδιάρρηκτη παραβίαση της ενωσιακής νομοθεσίας:
- α) οι ενισχύσεις των οποίων η χορήγηση υπόκειται στην υποχρέωση του δικαιούχου να διατηρεί στο οικείο κράτος μέλος είτε την έδρα του είτε την κύρια εγκατάστασή του·
  - β) οι ενισχύσεις η χορήγηση των οποίων υπόκειται στην υποχρέωση του δικαιούχου να χρησιμοποιεί προϊόντα εθνικής παραγωγής ή εθνικές υπηρεσίες·
  - γ) οι ενισχύσεις που περιορίζουν τη δυνατότητα των δικαιούχων να κάνουν χρήση των αποτελεσμάτων έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας σε άλλα κράτη μέλη.
- (42) Οι κοινές αρχές αξιολόγησης πρέπει να εξεταστούν στο συγκεκριμένο πλαίσιο της ΚΓΠ. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω γενικές εκτιμήσεις που αφορούν την πολιτική ανταγωνισμού ισχύουν για όλες τις ενισχύσεις που αναφέρονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, εκτός κι αν προβλέπονται παρεκκλίσεις στο μέρος I τμήματα 3.1 έως 3.7 του παρόντος εγγράφου επειδή συντρέχουν ιδιαίτεροι λόγοι που πρέπει να ληφθούν υπόψη στον γεωργικό τομέα.

### 3.1. Συμβολή στην επίτευξη κοινού στόχου

- (43) Οι στόχοι των ενισχύσεων τόσο στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας όσο και στις αγροτικές περιοχές πρέπει να διασφαλίζουν τη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων και να προωθούν την αποδοτική και βιώσιμη χρήση των πόρων προκειμένου να επιτυγχάνεται έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη.
- (44) Οι ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές θα πρέπει να συνδέονται στενά με την ΚΓΠ, να είναι σύμφωνες με τους στόχους της αγροτικής ανάπτυξης που αναφέρονται στο σημείο (10) του παρόντος εγγράφου και να συνάδουν με τους κανόνες για την κοινή οργάνωση των αγορών γεωργικών προϊόντων.

#### Στόχοι αγροτικής ανάπτυξης

- (45) Οι στόχοι αγροτικής ανάπτυξης σε συνδυασμό με τις γενικές αρχές για τις κρατικές ενισχύσεις θα λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της συμβατότητας της ενίσχυσης.
- (46) Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα μέτρα που εφαρμόζονται στο πλαίσιο και σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και με τις εκτελεστικές και τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις του ή συνιστούν πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση στο πλαίσιο του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης είναι εξ' ορισμού συμβατά με τους στόχους της αγροτικής ανάπτυξης και συμβάλλουν στην επίτευξή τους.
- (47) Όσον αφορά τα μέτρα τύπου αγροτικής ανάπτυξης που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή με τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ στο πλαίσιο προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι η υπό εξέταση κρατική ενίσχυση εναρμονίζεται και συμφωνεί με τα σχετικά προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης. Κάθε κοινοποίηση πρέπει να συνοδεύεται από την αντίστοιχη τεκμηρίωση.
- (48) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αρχή της συνεισφοράς στην επίτευξη των στόχων αγροτικής ανάπτυξης πληρούται όσον αφορά τα μέτρα ενίσχυσης στο μέρος II τμήματα 1.2, 1.3, 2.8 και 2.9 του παρόντος εγγράφου, τα οποία βρίσκονται εκτός του πεδίου της αγροτικής ανάπτυξης, δεδομένου ότι η Επιτροπή έχει αποκτήσει επαρκή πείρα ως προς τη συμβολή των εν λόγω μέτρων στην επίτευξη των στόχων αγροτικής ανάπτυξης.

#### Πρόσθετες προϋποθέσεις για μεμονωμένα κοινοποιήσιμες ενισχύσεις βάσει καθεστώτος ενισχύσεων

- (49) Κατά τη χορήγηση ενίσχυσης σε μεμονωμένα κοινοποιήσιμα επενδυτικά σχέδια στο πλαίσιο καθεστώτος, η χορηγούσα αρχή πρέπει να τεκμηριώνει ότι το επιλεγέν σχέδιο θα συμβάλει στην επίτευξη του στόχου του καθεστώτος και, κατά συνέπεια, των στόχων της ενίσχυσης στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές. Για τον σκοπό αυτό, το κράτος μέλος μπορεί να βασιστεί στα στοιχεία που παρέχει ο αιτών την ενίσχυση, στα οποία πρέπει να περιγράφονται οι θετικές επιπτώσεις της επένδυσης.

<sup>(38)</sup> Βλ. για παράδειγμα την υπόθεση C-156/98 Γερμανία κατά Επιτροπής Συλλογή 2000, σ. I-06857, σκέψη 78 και την υπόθεση C-333/07 Régie Networks κατά Rhone Alpes Bourgogne Συλλογή 2008, σ. I-10807, σκέψεις 94 έως 116.

Κανόνες σχετικά με την κοινή οργάνωση των αγορών γεωργικών προϊόντων

- (50) Λόγω της ιδιαιτερότητας του γεωργικού τομέα<sup>(39)</sup>, μολονότι οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται κατά κανόνα στον τομέα αυτόν, η εφαρμογή τους εξακολουθεί να υπόκειται στις διατάξεις των κανονισμών του πρώτου πυλώνα της ΚΓΠ. Με άλλα λόγια, η προσφυγή των κρατών μελών σε μέτρα κρατικής ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερισχύει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013<sup>(40)</sup>. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν θα εγκρίνει κρατικές ενισχύσεις οι οποίες δεν συμβιβάζονται με τις διατάξεις που διέπουν την κοινή οργάνωση αγοράς ή οι οποίες θα παρακώλυαν την ομαλή λειτουργία της κοινής οργάνωσης.
- (51) Επιπλέον, ειδικοί όροι για τη συμμόρφωση με τις αρχές της κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων καθορίζονται στο μέρος II του παρόντος εγγράφου και συγκεκριμένα στο τμήμα 1.1.1.1 σχετικά με τις ενισχύσεις για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων, στο τμήμα 1.1.4. σχετικά με τις ενισχύσεις εκκίνησης για τις ομάδες και τις οργανώσεις παραγωγών και στο τμήμα 1.2.2. σχετικά με τις ενισχύσεις για την κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας.

Περιβαλλοντικοί στόχοι

- (52) Το άρθρο 11 της Συνθήκης ορίζει ότι «Οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη». Η νομική βάση για τα ουσιαστικά περιβαλλοντικά μέτρα του 1ου και 2ου πυλώνα της ΚΓΠ είναι το άρθρο 11 της Συνθήκης. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη διάταξη, η υλοποίηση των προτεραιοτήτων της Ένωσης για την αγροτική ανάπτυξη πρέπει να επιδιωχθεί στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης. Η προώθηση του στόχου της προστασίας του περιβάλλοντος από την Ένωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 11 της Συνθήκης, βασιζέται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»<sup>(41)</sup>. Ως εκ τούτου, στις μελλοντικές κοινοποιήσεις κρατικών ενισχύσεων θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα περιβαλλοντικά ζητήματα. Όλες οι κοινοποιήσεις κρατικών ενισχύσεων πρέπει στο μέλλον να περιλαμβάνουν εκτίμηση του κατά πόσον η δραστηριότητα στην οποία χορηγείται ενίσχυση αναμένεται να έχει περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Στις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις, οι κοινοποιήσεις των κρατικών ενισχύσεων πρέπει να περιλαμβάνουν στοιχεία που θα τεκμηριώνουν ότι το μέτρο ενίσχυσης δεν θα έχει ως αποτέλεσμα την παραβίαση της ισχύουσας ενωσιακής νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα, στην περίπτωση ενός καθεστώτος ενισχύσεων για επενδύσεις οι οποίες αποσκοπούν στην αύξηση της παραγωγής και οι οποίες συνεπάγονται αυξημένη χρήση σπανίων πόρων ή αύξηση της ρύπανσης, θα είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι το καθεστώς αυτό δεν θα συνεπάγεται παραβίαση της κείμενης νομοθεσίας της Ένωσης, στην οποία συμπεριλαμβάνονται η νομοθεσία για την περιβαλλοντική προστασία<sup>(42)</sup> και οι καλές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες (ΚΓΠΣ) της πολλαπλής συμμόρφωσης δυναμεί του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013. Όταν κοινοποιείται κρατική ενίσχυση που αποτελεί τμήμα του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, η περιβαλλοντική απαίτηση για το εκάστοτε μέτρο κρατικής ενίσχυσης θα πρέπει να ταυτίζεται με την περιβαλλοντική απαίτηση του μέτρου αγροτικής ανάπτυξης.

**3.2. Ανάγκη κρατικής παρέμβασης**

- (53) Για να εκτιμηθεί εάν μια κρατική ενίσχυση είναι απαραίτητη για την επίτευξη του στόχου κοινού ενδιαφέροντος είναι αναγκαίο να έχει προηγηθεί διάγνωση του προβλήματος που χρήζει αντιμετώπισης. Η κρατική ενίσχυση θα πρέπει να στοχεύει σε καταστάσεις όπου είναι σε θέση να επιτύχει ουσιαστική βελτίωση την οποία δεν δύναται να επιτύχει η αγορά μόνη της.
- (54) Πράγματι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων μπορούν να διορθώσουν αδυναμίες της αγοράς, συμβάλλοντας έτσι στην αποτελεσματική λειτουργία των αγορών και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα. Επιπλέον, στις περιπτώσεις που οι αγορές παρέχουν θετικά αποτελέσματα, τα οποία όμως δεν κρίνονται ικανοποιητικά από την άποψη της κοινωνικής ισοτήτας και της πολιτικής συνοχής, οι κρατικές ενισχύσεις μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη περισσότερο επιθυμητών και δίκαιων αποτελεσμάτων στην αγορά.

<sup>(39)</sup> Βλέπε σημεία (13) και (14) του παρόντος εγγράφου.

<sup>(40)</sup> Απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ στην υπόθεση C-177/78, Pigs and Bacon Commission κατά McCarren, Συλλογή 1979, σ. 2161, σκέψη 11.

<sup>(41)</sup> Απτιολογική σκέψη 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013.

<sup>(42)</sup> Όσον αφορά την περιβαλλοντική νομοθεσία της Ένωσης: η οδηγία 2009/147/ΕΚ (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7) («η οδηγία για τα πτηνά»)· η οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992 (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7) («η οδηγία για τους οικοτόπους»)· η οδηγία 91/676/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 375 της 31.12.1991, σ. 1) («η οδηγία για τη νιτρορύπανση»)· («η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα»)· η οδηγία 2006/118/ΕΚ (ΕΕ L 372 της 27.12.2006, σ. 19) («η οδηγία για τα υπόγεια ύδατα»)· η οδηγία 2009/128/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τον καθορισμό πλαισίου κοινοτικής δράσης με σκοπό την επίτευξη ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 71) («η οδηγία για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων»)· ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 1)· η οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 26 της 28.1.2012, σ. 1) («η οδηγία για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον»), και κατά περίπτωση η οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (ΕΕ L 197 της 21.7.2001, σ. 30) («η οδηγία για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση»).

- (55) Για τους σκοπούς των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών, η Επιτροπή θεωρεί ότι η αγορά δεν μπορεί να επιτύχει τους αναμενόμενους στόχους χωρίς κρατική παρέμβαση όσον αφορά τα μέτρα ενίσχυσης που πληρούν τους ειδικούς όρους που αναφέρονται στο μέρος II του παρόντος εγγράφου. Συνεπώς, οι ενισχύσεις αυτές θα πρέπει να θεωρηθούν αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων κοινού ενδιαφέροντος που διευκρινίζονται στο μέρος I τμήμα 3.1 του παρόντος εγγράφου.

### 3.3. Καταλληλότητα της ενίσχυσης

- (56) Το προτεινόμενο μέτρο ενίσχυσης πρέπει να αποτελεί κατάλληλο μέσο πολιτικής για την αντιμετώπιση του εκάστοτε στόχου πολιτικής. Ένα μέτρο ενίσχυσης δεν θα θεωρείται συμβατό, αν η ίδια θετική συμβολή στους στόχους της ΚΓΠ και ειδικότερα της αγροτικής ανάπτυξης μπορεί να επιτευχθεί με άλλους λιγότερο στρεβλωτικούς τρόπους άσκησης πολιτικής ή άλλα λιγότερο στρεβλωτικά είδη ενίσχυσης. Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ότι, για την επίτευξη των εν λόγω στόχων, ενδέχεται να υπάρχουν και άλλα πιο ενδεδειγμένα μέσα, όπως π.χ. κανονισμοί, μέσα που βασίζονται στην αγορά, η δημιουργία υποδομών και η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

#### Καταλληλότητα σε σχέση με άλλα μέσα πολιτικής

- (57) Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές, οι οποίες πληρούν τους ειδικούς όρους που προβλέπονται στα σχετικά τμήματα του μέρους II των κατευθυντήριων γραμμών, αποτελούν κατάλληλο μέσο άσκησης πολιτικής.
- (58) Σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος αποφασίσει να θεσπίσει μέτρο ενίσχυσης τύπου αγροτικής ανάπτυξης χρηματοδοτούμενο αποκλειστικά με εθνικά κεφάλαια, ενώ παράλληλα το ίδιο μέτρο προβλέπεται στο σχετικό πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης, το κράτος μέλος θα πρέπει να αποδείξει τα πλεονεκτήματα του εν λόγω μέσου κρατικής ενίσχυσης σε σύγκριση με το αντίστοιχο μέτρο του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης.

#### Καταλληλότητα εναλλακτικών μέσων ενισχύσεων

- (59) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται με διάφορες μορφές. Το κράτος μέλος θα πρέπει ωστόσο να εξασφαλίζει ότι η ενίσχυση χορηγείται με τη μορφή που έχει τις περισσότερες πιθανότητες να προκαλέσει τις λιγότερες στρεβλώσεις του εμπορίου και του ανταγωνισμού.
- (60) Όταν προβλέπεται μια συγκεκριμένη μορφή για τα μέτρα ενίσχυσης που περιγράφονται στο μέρος II του παρόντος εγγράφου, η μορφή αυτή θεωρείται κατάλληλο μέσο ενίσχυσης για τους σκοπούς των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.
- (61) Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί, όσον αφορά τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ ή χορηγούνται ως πρόσθετη χρηματοδότηση για τα εν λόγω συγχρηματοδοτούμενα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης, ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται με τη μορφή που προβλέπεται στο αντίστοιχο μέτρο αγροτικής ανάπτυξης αποτελούν κατάλληλο μέσο ενίσχυσης.
- (62) Όσον αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 εφόσον εντάσσονται σε πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης ή αποτελούν πρόσθετη χρηματοδότηση για μέτρο αγροτικής ανάπτυξης του είδους αυτού, σε περίπτωση που η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή που αποφέρει άμεσο χρηματικό όφελος (για παράδειγμα άμεσες επιχορηγήσεις, απαλλαγές ή μειώσεις φόρων, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης ή άλλες υποχρεωτικές επιβαρύνσεις κ.λπ.), το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει τον λόγο για τον οποίο είναι λιγότερο κατάλληλες άλλες δυνητικά λιγότερο στρεβλωτικές μορφές ενισχύσεων, όπως είναι οι επιστρεπτές προκαταβολές ή οι μορφές ενίσχυσης που βασίζονται σε χρεωστικούς ή συμμετοχικούς τίτλους (για παράδειγμα δάνεια με χαμηλό επιτόκιο ή οι επιδοτήσεις επιτοκίου, κρατικές εγγυήσεις ή εναλλακτική παροχή κεφαλαίων με ευνοϊκούς όρους).
- (63) Όσον αφορά τα μέτρα στον τομέα της δασοκομίας που αναφέρονται στο μέρος II τμήμα 2.8 του παρόντος εγγράφου, τα κράτη μέλη πρέπει να αποδείξουν ότι οι οικολογικοί, προστατευτικοί και ψυχαγωγικοί στόχοι τους οποίους επιδιώκουν δεν μπορούν να επιτευχθούν με τα μέτρα τύπου αγροτικής ανάπτυξης στον δασοκομικό τομέα που αναφέρονται στο μέρος II κεφάλαια 2.1 έως 2.7 του παρόντος εγγράφου.
- (64) Στην περίπτωση περισσότερων της μίας κατηγοριών ενισχύσεων, όπως ενισχύσεις για το κόστος των δραστηριοτήτων έρευνας της αγοράς, επινόησης και σχεδιασμού προϊόντος και για την προετοιμασία των αιτήσεων αναγνώρισης των συστημάτων ποιότητας, ενισχύσεις για δράσεις μετάδοσης γνώσεων και ενημέρωσης, ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες, ενισχύσεις για υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση, ενισχύσεις για μέτρα προώθησης, ενισχύσεις για την αποζημίωση δαπανών πρόληψης και εξάλειψης ασθενειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και ενισχύσεις στον κτηνοτροφικό τομέα, οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται έμμεσα στους τελικούς δικαιούχους τους, σε είδος, μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ενίσχυση καταβάλλεται στον πάροχο της εν λόγω υπηρεσίας ή δραστηριότητας.

- (65) Η αξιολόγηση της συμβατότητας του μέτρου ενίσχυσης με την εσωτερική αγορά γίνεται με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων και με την επιφύλαξη των αρχών της διαφάνειας, του ανοικτού χαρακτήρα και της απουσίας διακρίσεων κατά τη διαδικασία επιλογής παρόχου υπηρεσίας.

#### 3.4. Λειτουργία της ενίσχυσης ως κινήτρου και αναγκαιότητά της

- (66) Οι ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά μόνο όταν λειτουργούν ως κίνητρο. Η ενίσχυση λειτουργεί ως κίνητρο όταν μεταβάλλει τη συμπεριφορά μιας επιχείρησης και την ενθαρρύνει να αναλάβει πρόσθετες δραστηριότητες για την ανάπτυξη του τομέα τις οποίες δεν θα ανέλαμβανε χωρίς την ενίσχυση ή τις οποίες θα ανέλαμβανε σε μικρότερο βαθμό ή με διαφορετικό τρόπο. Ωστόσο, οι ενισχύσεις δεν πρέπει να επιδοτούν το κόστος μιας δραστηριότητας με το οποίο θα επιβαρυνθεί ούτως ή άλλως μια επιχείρηση και δεν πρέπει να αντισταθμίζουν τον συνήθη επιχειρηματικό κίνδυνο μιας οικονομικής δραστηριότητας.
- (67) Πλην εξαιρέσεων που προβλέπονται ρητά από την νομοθεσία της Ένωσης ή τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, τα μονομερή μέτρα κρατικών ενισχύσεων που αποσκοπούν απλώς στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων χωρίς να συμβάλλουν κατά κανέναν τρόπο στην ανάπτυξη του τομέα, και ειδικότερα οι ενισχύσεις που χορηγούνται αποκλειστικά με βάση την τιμή, την ποσότητα, τη μονάδα παραγωγής ή τη μονάδα μέσω παραγωγής θεωρείται ότι συνιστούν ενισχύσεις λειτουργίας οι οποίες δεν συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά. Επιπλέον, εξαιτίας ακριβώς του χαρακτήρα τους, οι ενισχύσεις αυτές είναι πολύ πιθανό να παρακωλύουν τη λειτουργία των μηχανισμών που διέπουν την οργάνωση της εσωτερικής αγοράς.
- (68) Οι ίδιοι λόγοι οδήγησαν την Επιτροπή να εγκρίνει ενισχύσεις που διευκολύνουν τη συμμόρφωση με υποχρεωτικά πρότυπα μόνο στον βαθμό που είναι αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης.
- (69) Για τους ίδιους λόγους, οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του μέρους II τμήματα 1.2 και 2.8.5 του παρόντος εγγράφου θα πρέπει να περιορίζονται στη στήριξη επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και αντιμετωπίζουν διάφορες δυσχέρειες παρότι κατέβαλαν εύλογες προσπάθειες να ελαχιστοποιήσουν τους σχετικούς κινδύνους. Οι κρατικές ενισχύσεις δεν πρέπει να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να εκτίθενται ασκόπως σε κινδύνους. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα θα πρέπει οι ίδιες να φέρουν τις συνέπειες απερισκεπτών επιλογών ως προς τις μεθόδους παραγωγής ή τα προϊόντα.
- (70) Για τους ίδιους λόγους, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις δεν δημιουργούν κίνητρα για τους δικαιούχους στις περιπτώσεις που το οικείο έργο ή δραστηριότητα έχει ήδη ξεκινήσει πριν από την αίτηση για ενίσχυση του δικαιούχου προς τις εθνικές αρχές.
- (71) Η αίτηση ενίσχυσης πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον την επωνυμία του αιτούντος και το μέγεθος της επιχείρησης, την περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένου του τόπου και των ημερομηνιών έναρξης και λήξης, το ποσό της ενίσχυσης που απαιτείται για την υλοποίηση, καθώς και τις επιλέξιμες δαπάνες.
- (72) Επιπλέον, οι μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει να περιγράφουν στην αίτηση ποια θα ήταν η κατάσταση χωρίς τη χορήγηση ενίσχυσης, ως αντίστροφο σενάριο ή εναλλακτικό έργο ή δραστηριότητα και να υποβάλλουν αποδεικτικά στοιχεία προς στήριξη του αντιπαραδείγματος που περιγράφεται στο έντυπο της αίτησης.
- (73) Κατά την παραλαβή της αίτησης, η χορηγούσα αρχή πρέπει να διενεργεί έλεγχο αξιοπιστίας του αντιπαραδείγματος και να επιβεβαιώνει ότι η ενίσχυση έχει τον απαιτούμενο χαρακτήρα κινήτρου. Ένα αντιπάρδειγμα είναι αξιόπιστο εφόσον είναι αληθινό και σχετίζεται με τους παράγοντες λήψης αποφάσεων που επικρατούν κατά τον χρόνο λήψης από τον δικαιούχο της απόφασης σχετικά με το έργο ή τη δραστηριότητα.
- (74) Κατά παρέκκλιση από τα σημεία (70) έως (73), ενίσχυση υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων που χορηγείται σε ΜΜΕ θεωρείται ότι παρέχει κίνητρα εάν το καθεστώς ενισχύσεων προβλέπει δικαίωμα λήψης ενίσχυσης βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και χωρίς περαιτέρω άσκηση διακριτικής ευχέρειας από την πλευρά του κράτους μέλους και εφόσον το καθεστώς ενισχύσεων εγκρίθηκε και τέθηκε σε ισχύ πριν από την έναρξη των εργασιών για την υλοποίηση του ενισχυόμενου έργου ή δραστηριότητας. Η απαίτηση αυτή δεν ισχύει στην περίπτωση διάδοχων φορολογικών καθεστώτων, υπό την προϋπόθεση ότι η δραστηριότητα καλυπτόταν ήδη από τα προηγούμενα καθεστώτα υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων.
- (75) Κατά παρέκκλιση από τα σημεία (70) έως (74) του παρόντος εγγράφου, οι ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων δεν είναι αναγκαίο ή δεν θεωρείται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου:
- α) καθεστώτα ενισχύσεων για αναδασμό σύμφωνα με το τμήμα 1.3.4. και το τμήμα 2.9.2. και καθεστώτα ενισχύσεων με οικολογικούς, προστατευτικούς και ψυχαγωγικούς στόχους σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 2.8 και εφόσον το καθεστώς ενισχύσεων:
    - (i) θεσπίζει δικαίωμα ενίσχυσης βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και χωρίς περαιτέρω άσκηση διακριτικής ευχέρειας από το κράτος μέλος·

- (ii) έχει εγκριθεί και τεθεί σε ισχύ πριν από την πραγματοποίηση από τον δικαιούχο των επιλέξιμων δαπανών βάσει των τμημάτων 1.3.4, 2.9.2 και 2.8· και
- (iii) καλύπτει μόνο τις ΜΜΕ·
- β) οι ενισχύσεις για μειονεκτήματα που σχετίζονται με περιοχές Natura 2000 και την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα οι οποίες χορηγούνται σε ΜΜΕ σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.1.6·
- γ) οι ενισχύσεις σε περιοχές με φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.1.7·
- δ) οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές ή άλλα έκτακτα γεγονότα, σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.2.1.1·
- ε) οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα τα οποία μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.2.1.2·
- στ) οι ενισχύσεις για την αποζημίωση των δαπανών για την εξάλειψη ασθενειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και ζημιών που προκάλεσαν οι εν λόγω ασθένειες των ζώων και οι επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμοί σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.2.1.3·
- ζ) οι ενισχύσεις για την κάλυψη του κόστους απομάκρυνσης και καταστροφής νεκρών ζώων σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.2.1.4·
- η) οι ενισχύσεις για ζημίες που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.2.1.5·
- θ) οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται σε δάση από ζώα που αποτελούν αντικείμενο κανονιστικών ρυθμίσεων σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 2.8.5·
- ι) οι επενδυτικές ενισχύσεις για τη συμμόρφωση με πρότυπα σύμφωνα με το σημείο (148) στοιχεία α) και β)·
- ια) οι επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε ΜΜΕ για τη συμμόρφωση με πρότυπα σύμφωνα με το σημείο (148) στοιχείο γ)· οι επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις για τη συμμόρφωσή τους με τα ισχύοντα πρότυπα σύμφωνα με το σημείο (148) στοιχείο γ) μπορεί να θεωρηθεί ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου, εφόσον η ενδιαφερόμενη επιχείρηση μπορεί να αποδείξει ότι, χωρίς την ενίσχυση, θα αντιμετώπιζαν τον κίνδυνο να κλείσει.
- ιβ) οι ενισχύσεις για επενδύσεις που αποβλέπουν στη διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της γεωργικής εκμετάλλευσης σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 1.1.1.2, με εξαίρεση τις μεμονωμένες ενισχύσεις που υπερβαίνουν τα 500 000 ευρώ ανά επιχείρηση και ανά επενδυτικό σχέδιο·
- ιγ) οι ενισχύσεις για μέτρα προώθησης σύμφωνα με το σημείο (464) στοιχεία β) και γ) και για εκστρατείες προώθησης που είναι γενικού χαρακτήρα σύμφωνα με το σημείο (464) στοιχείο δ)·
- ιδ) οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας σύμφωνα με το μέρος II τμήματα 1.3.6 και 2.9.1·
- ιε) οι ενισχύσεις για τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και τόπων με υψηλή φυσική αξία σύμφωνα με το σημείο (644) στοιχείο ε)· η παρέκκλιση αυτή δεν ισχύει για τις επενδυτικές ενισχύσεις που συνδέονται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά των χωριών, αγροτικών τοπίων και τοποθεσιών υψηλής φυσικής αξίας, οι οποίες υπερβαίνουν τα όρια κοινοποίησης που καθορίζονται στο σημείο (37) στοιχείο γ)·
- ιστ) οι ενισχύσεις για την εκπόνηση και επικαιροποίηση προγραμμάτων για την ανάπτυξη των δήμων και των χωριών σε αγροτικές περιοχές και των βασικών υπηρεσιών τους, καθώς και σχεδίων προστασίας και διαχείρισης των τόπων του Natura 2000 και άλλων περιοχών μεγάλης φυσικής αξίας· σύμφωνα με το σημείο (644) στοιχείο α)·
- ιζ) οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση των ζημιών σε δάση από πυρκαγιές, φυσικές καταστροφές, δυσμενή καιρικά φαινόμενα, επιβλαβείς οργανισμούς, ασθένειες, καταστροφικά συμβάντα και φαινόμενα σχετιζόμενα με την κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 2.1.3.

Συμπληρωματικοί όροι για μεμονωμένα κοινοποιήσιμες επενδυτικές ενισχύσεις

- (76) Εκτός από τις απαιτήσεις που αναφέρονται ανωτέρω, όσον αφορά τις μεμονωμένα κοινοποιήσιμες επενδυτικές ενισχύσεις, το κράτος μέλος πρέπει να παρέχει σαφή στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η ενίσχυση επηρέασε ουσιαστικά την απόφαση για την επιλογή της επένδυσης. Για να καταστεί δυνατή μια διεξοδική αξιολόγηση, το κράτος μέλος πρέπει να παράσχει όχι μόνον πληροφορίες για το έργο στο οποίο χορηγείται ενίσχυση, αλλά και διεξοδική περιγραφή του αντιπαραδείγματος, δηλαδή της περίπτωσης στην οποία καμία δημόσια αρχή δεν θα χορηγούσε ενίσχυση στον δικαιούχο.
- (77) Τα κράτη μέλη καλούνται να βασίζονται σε επίσημα έγγραφα, όπως π.χ. σε έγγραφα του διοικητικού συμβουλίου, εκτιμήσεις κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων των κινδύνων που αφορούν έναν συγκεκριμένο τόπο εγκατάστασης, οικονομικές εκθέσεις, εσωτερικά επιχειρηματικά προγράμματα, γνώμες εμπειρογνομόνων και άλλες μελέτες που σχετίζονται με το υπό αξιολόγηση επενδυτικό έργο. Για την επαλήθευση της δημιουργίας κινήτρων τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν έγγραφα που περιλαμβάνουν πληροφορίες για την προβλεπόμενη ζήτηση, προβλέψεις ως προς το κόστος, οικονομικές προβλέψεις, έγγραφα που υποβάλλονται σε επενδυτική επιτροπή και πραγματοποιούνται διάφορα επενδυτικά σενάρια ή έγγραφα που παρέχονται στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
- (78) Στο πλαίσιο αυτό, το επίπεδο της κερδοφορίας μπορεί να αξιολογηθεί βάσει μεθόδων που αποτελούν πάγια πρακτική στον οικείο κλάδο και που μπορεί να περιλαμβάνουν μεθόδους για τον υπολογισμό της καθαρής παρούσας αξίας του έργου (ΚΠΑ)<sup>(43)</sup>, του εσωτερικού ποσοστού απόδοσης (ΕΠΑ)<sup>(44)</sup> ή της μέσης απόδοσης του απασχολούμενου κεφαλαίου (ΑΑΚ). Η κερδοφορία του έργου συγκρίνεται με τα κανονικά ποσοστά απόδοσης που εφαρμόζει η επιχείρηση σε άλλα παρόμοια επενδυτικά έργα. Όταν τα ποσοστά αυτά δεν είναι διαθέσιμα, η κερδοφορία του έργου πρέπει να συγκρίνεται με το κόστος κεφαλαίου της επιχείρησης ως συνόλου ή με τα ποσοστά απόδοσης που παρατηρούνται συνήθως στον οικείο κλάδο.
- (79) Όπου δεν είναι γνωστό κάποιο συγκεκριμένο αντιπρόδειγμα, ο χαρακτήρας κινήτρου της ενίσχυσης μπορεί να υποτεθεί όταν υπάρχει έλλειμμα χρηματοδότησης, δηλαδή όταν οι επενδυτικές δαπάνες υπερβαίνουν την ΚΠΑ των προβλεπόμενων κερδών εκμετάλλευσης της επένδυσης βάσει εκ των προτέρων επιχειρηματικού σχεδίου.
- (80) Εάν η ενίσχυση δεν μεταβάλλει τη συμπεριφορά του δικαιούχου ενθαρρύνοντάς τον να προβεί σε πρόσθετες επενδύσεις, δεν έχει θετικά αποτελέσματα για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου τομέα. Ως εκ τούτου, η ενίσχυση δεν θα εγκρίνεται σε περιπτώσεις όπου προκύπτει ότι η ίδια επένδυση θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς τη χορήγηση ενίσχυσης.

**3.5. Αναλογικότητα των ενισχύσεων**

- (81) Οι ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές θεωρούνται ανάλογες του επιδιωκόμενου στόχου αν το ποσό της ενίσχυσης ανά δικαιούχο περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου κοινού στόχου.

Μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης και μέγιστα ποσά ενισχύσεων

- (82) Καταρχήν, για να είναι αναλογική η ενίσχυση, η Επιτροπή θεωρεί ότι το ποσό της ενίσχυσης δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις επιλέξιμες δαπάνες, με την επιφύλαξη των κανόνων σχετικά με τα περιβαλλοντικά ή άλλα δημόσια κίνητρα που προβλέπονται ρητά στο μέρος II τμήματα 1.1.3 και 1.2.2 του παρόντος εγγράφου.
- (83) Για τη διασφάλιση της προβλεψιμότητας και ισότιμων όρων ανταγωνισμού, στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές η Επιτροπή καθορίζει επίσης τις μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης. Όταν δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί μέγιστη ένταση ενίσχυσης, π.χ. όταν πρόκειται για ενίσχυση εκκίνησης επιχειρήσεων νέων γεωργών και για την ανάπτυξη μικρών εκμεταλλεύσεων, καθορίζονται μέγιστα ποσά ενίσχυσης σε ονομαστικούς όρους, ώστε να διασφαλίζεται η αναλογικότητα της ενίσχυσης.
- (84) Εάν υπολογίζονται σωστά οι επιλέξιμες δαπάνες και η μέγιστη ένταση ενίσχυσης ή εάν τηρούνται τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης που αναφέρονται στο μέρος II του παρόντος εγγράφου, θεωρείται ότι πληρούται το κριτήριο της αναλογικότητας.
- (85) Η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης και το ποσό της ενίσχυσης πρέπει να υπολογίζονται από τη χορηγούσα αρχή κατά τη χορήγηση της ενίσχυσης. Οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να τεκμηριώνονται με σαφή, συγκεκριμένα και επικαιροποιημένα αποδεικτικά έγγραφα. Ο υπολογισμός της έντασης της ενίσχυσης και των επιλέξιμων δαπανών πρέπει να γίνεται με βάση τα ποσά πριν από την αφαίρεση των φόρων ή των λοιπών επιβαρύνσεων.

<sup>(43)</sup> Η καθαρή παρούσα αξία ενός έργου είναι η διαφορά μεταξύ των θετικών και αρνητικών ταμειακών ροών κατά τη διάρκεια ζωής της επένδυσης, οι οποίες ανάγονται στην τρέχουσα αξία τους (συνήθως χρησιμοποιείται το κόστος κεφαλαίου).

<sup>(44)</sup> Το εσωτερικό ποσοστό απόδοσης (ΕΠΑ) δεν βασίζεται στα λογιστικά έσοδα ενός συγκεκριμένου έτους, αλλά λαμβάνει υπόψη τις μελλοντικές ταμειακές ροές που αναμένει να λάβει ο επενδυτής καθ' όλη τη διάρκεια της επένδυσης. Ορίζεται ως το προεξοφλητικό επιτόκιο για το οποίο η ΚΠΑ ενός συνόλου ταμειακών ροών ισούται με το μηδέν.



- (86) Ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) δεν είναι επιλέξιμος για ενίσχυση, παρά μόνο όταν δεν επιστρέφεται βάσει της εθνικής νομοθεσίας για τον ΦΠΑ.
- (87) Σε περίπτωση που η ενίσχυση χορηγείται σε μορφή άλλη από εκείνη της επιχορήγησης, το ποσό της ενίσχυσης είναι το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης,
- (88) Οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε δόσεις ανάγονται στην αξία τους κατά τον χρόνο χορήγησής τους. Οι επιλέξιμες δαπάνες ανάγονται στην αξία τους κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την αναγωγή είναι το προεξοφλητικό επιτόκιο που ισχύει κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.
- (89) Όταν η ενίσχυση χορηγείται υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, η αναγωγή της αξίας των δόσεων της ενίσχυσης πραγματοποιείται με βάση τα προεξοφλητικά επιτόκια που ισχύουν κατά τον χρόνο ενεργοποίησης των διαφόρων φορολογικών πλεονεκτημάτων.
- (90) Όσον αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις στις αγροτικές περιοχές, η μέγιστη ένταση ενίσχυσης για τα μεγάλα επενδυτικά έργα πρέπει να μειώνεται με βάση το προσαρμοσμένο ποσό ενίσχυσης όπως ορίζεται στο σημείο (35) 31. Επίσης, δεν επιτρέπεται να επωφελούνται μεγάλα επενδυτικά έργα από την αυξημένη ένταση ενίσχυσης για τις ΜΜΕ.
- (91) Όταν οι δεσμεύσεις που αναφέρονται στο μέρος II σημεία 1.1.5.1, 1.1.8, 2.3 και 3.4 του παρόντος εγγράφου εκφράζονται σε μονάδες άλλες από εκείνες που ορίζονται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, τα κράτη μέλη δύνανται να υπολογίζουν τις πληρωμές με βάση τις εν λόγω άλλες μονάδες. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα μέγιστα ποσά ανά έτος πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις.
- (92) Εκτός από τις ενισχύσεις για τις δεσμεύσεις για την εκτροπή τοπικών φυλών ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση από την κτηνοτροφία που αναφέρονται στο τμήμα 1.1.5.1, οι ενισχύσεις βάσει του μέρους II τμήματα 1.1.5.1, 1.1.8, 2.3 και 3.4 του παρόντος εγγράφου δεν δύνανται να χορηγούνται ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου. Οι συντελεστές μετατροπής των διαφόρων κατηγοριών ζώων σε μονάδες ζωικού κεφαλαίου ορίζονται στο παράρτημα II της εκτελεστικής πράξης του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013.
- (93) Τα κράτη μέλη δύνανται να καθορίζουν το ποσό της ενίσχυσης για τα μέτρα ή τους τύπους δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο μέρος II τμήματα 1.1.5, 1.1.6, 1.1.7, 1.1.8, 2.3, 3.4 και 3.5 του παρόντος εγγράφου με βάση τις συνήθεις υποθέσεις για τις πρόσθετες δαπάνες και το διαφυγόν εισόδημα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι υπολογισμοί και η αντίστοιχες ενισχύσεις: α) περιέχουν μόνο επαληθεύσιμα στοιχεία, β) βασίζονται σε αριθμητικά στοιχεία που παρέχονται από ενδεδειγμένους εμπειρογνώμονες, γ) υποδεικνύουν σαφώς την πηγή των χρησιμοποιηθέντων αριθμητικών στοιχείων, δ) διαφοροποιούνται ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι περιφερειακές ή τοπικές συνθήκες και η πραγματική χρήση της γης, ανάλογα με την περίπτωση, και ε) δεν περιέχουν στοιχεία που συνδέονται με επενδυτικές δαπάνες.
- (94) Κατά τον έλεγχο της συμβατότητας της ενίσχυσης, η Επιτροπή θα εξετάζει όποια ασφαλιστική σύμβαση έχει συναφθεί ή θα μπορούσε να έχει συναφθεί από τον δικαιούχο της ενίσχυσης. Σε ό,τι αφορά τις ενισχύσεις για την αντιστάθμιση απωλειών οι οποίες προκαλούνται από δυσμενή καιρικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, για να αποσοβηθεί ο κίνδυνος της στρέβλωσης του ανταγωνισμού, ενισχύσεις στη μέγιστη ένταση ενίσχυσης θα πρέπει να χορηγούνται μόνο σε επιχειρήσεις που δεν μπορούν να εξασφαλίσουν ασφαλιστική κάλυψη για τις εν λόγω ζημιές. Για τον λόγο αυτό, για να βελτιωθεί περαιτέρω η διαχείριση κινδύνων, πρέπει να ενθαρρύνονται οι δικαιούχοι να ασφαλιζονται, όποτε αυτό είναι δυνατό.

Πρόσθετοι όροι για τις μεμονωμένα κοινοποιησimes επενδυτικές ενισχύσεις και τις επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις βάσει κοινοποιηθέντων καθεστώτων

- (95) Κατά γενικό κανόνα, οι μεμονωμένα κοινοποιησimes επενδυτικές ενισχύσεις θα θεωρείται ότι περιορίζονται στο ελάχιστο στις περιπτώσεις στις οποίες το ποσό της ενίσχυσης αντιστοιχεί στο καθαρό πρόσθετο κόστος υλοποίησης της επένδυσης στην οικεία περιοχή, σε σύγκριση με το αντιπαράδειγμα εάν δεν χορηγηθεί ενίσχυση. Ομοίως, στην περίπτωση επενδυτικών ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις στο πλαίσιο κοινοποιηθέντων καθεστώτων ενίσχυσης, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι το ποσό της ενίσχυσης περιορίζεται στο ελάχιστο με βάση μια «προσέγγιση του καθαρού πρόσθετου κόστους».
- (96) Το ποσό της ενίσχυσης δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το ελάχιστο όριο που κρίνεται απαραίτητο για να καταστεί το σχέδιο επαρκώς κερδοφόρο, π.χ. δεν θα πρέπει να οδηγεί σε αύξηση του ΕΠΑ της πέραν των κανονικών ποσοστών απόδοσης που εφαρμόζει η οικεία επιχείρηση σε άλλα παρόμοια επενδυτικά έργα ή, αν τα ποσοστά αυτά δεν είναι διαθέσιμα, σε αύξηση του ΕΠΑ της πέραν του κόστους κεφαλαίου της επιχείρησης ως συνόλου ή πέραν των ποσοστών απόδοσης που παρατηρούνται συνήθως στον οικείο κλάδο.

- (97) Όσον αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες εταιρείες βάσει κοινοποιηθέντων καθεστώτων, το κράτος μέλος πρέπει να διασφαλίζει ότι το ποσό της ενίσχυσης αντιστοιχεί στο καθαρό πρόσθετο κόστος υλοποίησης της επένδυσης στην οικεία περιοχή, σε σύγκριση με το αντιπαράδειγμα εάν δεν χορηγηίτο ενίσχυση. Η μέθοδος που αναλύεται στο σημείο (96) πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τις μέγιστες εντάσεις ενισχύσεων ως ανώτατο όριο.
- (98) Όσον αφορά τις μεμονωμένα κοινοποιησιμες επενδυτικές ενισχύσεις, η Επιτροπή θα ελέγχει κατά πόσον το ποσό της ενίσχυσης υπερβαίνει το ελάχιστο όριο που κρίνεται απαραίτητο για να εξασφαλίσει επαρκή κερδοφορία στο έργο, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο που προβλέπεται στο σημείο (96). Οι υπολογισμοί που γίνονται για την ανάλυση της δημιουργίας κινήτρων μπορούν επίσης να χρησιμεύσουν για να αξιολογηθεί εάν η ενίσχυση είναι αναλογική. Το κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει την αναλογικότητα βάσει τεκμηρίωσης, όπως εκείνη που αναφέρεται στο σημείο (77). Η απαίτηση αυτή δεν ισχύει για τις επενδυτικές ενισχύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων.

#### Σώρευση της ενίσχυσης

- (99) Ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται ταυτόχρονα βάσει πολλών καθεστώτων ή να σωρεύονται με ειδικές ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της κρατικής ενίσχυσης για μια δραστηριότητα ή ένα έργο δεν υπερβαίνει τα ανώτατα όρια της ενίσχυσης που προβλέπονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
- (100) Οι ενισχύσεις με προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να σωρευθούν με κάθε άλλη κρατική ενίσχυση, εφόσον οι εν λόγω ενισχύσεις αφορούν διαφορετικές προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες. Οι ενισχύσεις με προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να σωρευθούν με οποιοσδήποτε άλλες κρατικές ενισχύσεις, όσον αφορά τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει, μόνον εάν η εν λόγω σώρευση δεν οδηγήσει σε υπέρβαση του προβλεπόμενου από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ανώτατου ορίου έντασης ενίσχυσης ή ποσού ενίσχυσης που ισχύει γι' αυτόν τον τύπο ενίσχυσης.
- (101) Οι ενισχύσεις χωρίς προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες βάσει του μέρους II τμήματα 1.1.2 και 3.3 του παρόντος εγγράφου μπορούν να σωρευθούν με οποιοδήποτε άλλο μέτρο κρατικής ενίσχυσης με προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες. Οι ενισχύσεις χωρίς προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να σωρευθούν με άλλες κρατικές ενισχύσεις χωρίς προσδιορίσιμες επιλέξιμες δαπάνες, μέχρι το υψηλότερο σχετικό όριο συνολικής χρηματοδότησης που καθορίζεται με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα κάθε περίπτωσης από τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ή άλλες κατευθυντήριες γραμμές περί κρατικών ενισχύσεων ή κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή.
- (102) Οι κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό τομέα δεν θα πρέπει να σωρεύονται με τις πληρωμές που αναφέρονται στο άρθρο 81 παράγραφος 2 και στο άρθρο 82 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εάν η σώρευση αυτή είναι δυνατόν να οδηγήσει σε ένταση ή ύψος ενίσχυσης που υπερβαίνει τα προβλεπόμενα στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
- (103) Όταν ενωσιακή χρηματοδότηση που υπόκειται σε κεντρική διαχείριση από τα θεσμικά όργανα, τους οργανισμούς, τις κοινές επιχειρήσεις ή άλλους φορείς της Ένωσης και δεν τελεί υπό τον άμεσο ή έμμεσο έλεγχο των κρατών μελών συνδυάζεται με κρατική ενίσχυση, για να εξακριβωθεί κατά πόσον τηρούνται τα όρια κοινοποίησης και οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης ή τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης, θα λαμβάνονται υπόψη μόνο οι κρατικές ενισχύσεις, με την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες δεν υπερβαίνει το(τα) πλέον ευνοϊκό(ά) ποσοστό(ά) χρηματοδότησης που καθορίζουν οι ισχύοντες κανόνες της ενωσιακής νομοθεσίας.
- (104) Οι ενισχύσεις που εγκρίνονται με βάση τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν θα πρέπει να σωρεύονται με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (*de minimis*) για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εάν η σώρευση αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα η ένταση ή το ποσό της ενίσχυσης να υπερβεί το ποσό που καθορίζεται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.
- (105) Δεν επιτρέπεται η σώρευση επενδυτικών ενισχύσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού όπως αναφέρεται στο σημείο (143) στοιχείο ε) του παρόντος εγγράφου με ενισχύσεις για την αποκατάσταση υλικών ζημιών που αναφέρονται στα τμήματα 1.2.1.1, 1.2.1.2 και 1.2.1.3 του παρόντος εγγράφου.
- (106) Θα πρέπει να αποκλείονται η διπλή χρηματοδότηση γεωργικών πρακτικών που είναι επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον βάσει του μέρους II τμήματα 1.1.5.1., 1.1.6, 1.1.8 και 3.5 του παρόντος εγγράφου και αντίστοιχες πρακτικές που αναφέρονται στο άρθρο 43 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013. Η ρήτρα επανεξέτασης που προβλέπεται στο σημείο (724) του παρόντος εγγράφου θα πρέπει επίσης να διασφαλίζει την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης.
- (107) Οι ενισχύσεις εκκίνησης για τις ομάδες και τις οργανώσεις παραγωγών στον γεωργικό τομέα οι οποίες αναφέρονται στο μέρος II τμήμα 1.1.4 του παρόντος εγγράφου δεν θα πρέπει να σωρεύονται με ενισχύσεις για τη σύσταση ομάδων και οργανώσεων παραγωγών στον γεωργικό τομέα οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013. Οι ενισχύσεις εκκίνησης για νέους γεωργούς και οι ενισχύσεις εκκίνησης για την ανάπτυξη μικρών εκμεταλλεύσεων που αναφέρονται στο τμήμα 1.1.2 δεν θα πρέπει να σωρεύονται με ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για νέους γεωργούς ή για την ανάπτυξη μικρών εκμεταλλεύσεων όπως αναφέρεται στο άρθρο 19 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημεία (i) και (iii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, εάν από τη σώρευση αυτή θα μπορούσε να προκύψει ποσό ενίσχυσης μεγαλύτερο των προβλεπόμενων στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

### 3.6. Αποφυγή αθέμιτων αρνητικών επιπτώσεων στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές

(108) Προκειμένου η ενίσχυση να είναι συμβατή, πρέπει, αφενός, οι αρνητικές επιπτώσεις του μέτρου ενίσχυσης όσον αφορά τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και τον αντίκτυπο στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών να είναι περιορισμένες και, αφετέρου, να αντισταθμίζονται από τα θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τη συμβολή στην επίτευξη του στόχου κοινού ενδιαφέροντος.

#### Γενικές εκτιμήσεις

(109) Κατά την αξιολόγηση των αρνητικών επιπτώσεων του μέτρου ενίσχυσης η Επιτροπή θα εστιάσει την ανάλυσή της σχετικά με τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στον αντίκτυπο που προβλέπεται να προκαλέσει στον ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις οικείες αγορές προϊόντων η ενίσχυση στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές<sup>(45)</sup>.

(110) Σε πρώτο στάδιο, αν η ενίσχυση είναι καλά στοχοθετημένη, αναλογική και περιορισμένη στο καθαρό πρόσθετο κόστος, ο αρνητικός αντίκτυπος της ενίσχυσης αμβλύνεται και ο κίνδυνος αδικαιολόγητης στρέβλωσης του ανταγωνισμού θα είναι πιο περιορισμένος. Δεύτερον, η Επιτροπή καθορίζει τις μέγιστες εντάσεις των ενισχύσεων. Πρόκειται για βασική απαίτηση συμβατότητας, κύριος σκοπός της οποίας είναι η αποφυγή της χρησιμοποίησης κρατικών ενισχύσεων για σχέδια στα οποία η αναλογία μεταξύ του ποσού της ενίσχυσης και των επιλέξιμων δαπανών θεωρείται πολύ υψηλή και εξαιρετικά πιθανό να οδηγήσει σε στρεβλώσεις. Γενικά, όσο μεγαλύτερη είναι η έκταση του θετικού αντίκτυπου στον οποίο ενδέχεται να συντελέσει το έργο στο οποίο χορηγείται ενίσχυση και όσο μεγαλύτερη είναι η ανάγκη για χορήγηση ενίσχυσης, τόσο υψηλότερο είναι το ανώτατο όριο της έντασης της ενίσχυσης.

(111) Ωστόσο, ακόμα και όταν η ενίσχυση είναι απαραίτητη και αναλογική, μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγή της συμπεριφοράς των δικαιούχων κατά τρόπο που προκαλεί στρέβλωση του ανταγωνισμού. Αυτό είναι πολύ πιο πιθανό να συμβεί στον γεωργικό τομέα ο οποίος διαφέρει από άλλες αγορές λόγω της ιδιαίτερης δομής της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής η οποία χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό μικρών επιχειρήσεων. Στις αγορές του είδους αυτού ο κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού είναι μεγάλος ακόμα και όταν χορηγούνται μόνο μικρά ποσά ενίσχυσης.

(112) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές μπορούν να προκαλέσουν δύο βασικές στρεβλώσεις στο ανταγωνισμό και στις συναλλαγές. Μπορούν να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις στην αγορά προϊόντων και να έχουν επιπτώσεις στον τόπο εγκατάστασης. Και οι δύο περιπτώσεις ενδέχεται να οδηγήσουν σε ανεπάρκειες ως προς την κατανομή, υποβαθμίζοντας τις οικονομικές επιδόσεις της εσωτερικής αγοράς, και σε ζητήματα κατανομής, λόγω του ότι οι ενισχύσεις επηρεάζουν την κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας μεταξύ των περιφερειών.

(113) Καταρχήν, λόγω του θετικού της αντίκτυπου στην ανάπτυξη του τομέα, η Επιτροπή θεωρεί ότι, όταν μια ενίσχυση πληροί τις προϋποθέσεις και δεν υπερβαίνει την εκάστοτε μέγιστη ένταση ενίσχυσης, όπως ορίζεται στα σχετικά τμήματα του μέρους II του παρόντος εγγράφου, τότε ελαχιστοποιείται ο αρνητικός αντίκτυπος στον ανταγωνισμό και στις συναλλαγές.

(114) Ωστόσο, επειδή οι επενδυτικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων και σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλους τομείς, όπως στον τομέα της μεταποίησης τροφίμων<sup>(46)</sup>, τείνουν να έχουν παρόμοιες στρεβλωτικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και το εμπόριο, οι γενικές αρχές της πολιτικής ανταγωνισμού σχετικά με τις επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές θα πρέπει να εφαρμόζονται εξίσου σε όλους αυτούς τους τομείς. Ως εκ τούτου, πρέπει να τηρούνται οι όροι που εκτίθενται στα σημεία (115) έως (127) όσον αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις για τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, στον τομέα της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές.

<sup>(45)</sup> Ορισμένες αγορές μπορεί να επηρεάζονται από την ενίσχυση, καθώς ο αντίκτυπος της ενδέχεται να μην περιορίζεται στην αγορά η οποία αντιστοιχεί στη δραστηριότητα για την οποία παρέχεται στήριξη, αλλά ενδέχεται να επεκτείνεται και σε άλλες αγορές, οι οποίες συνδέονται με αυτή, είτε διότι βρίσκονται σε προηγούμενο ή σε επόμενο στάδιο της εμπορίας του σχετικού προϊόντος ή είναι συμπληρωματικές αγορές, είτε επειδή ο δικαιούχος δραστηριοποιείται ήδη ή μπορεί να δραστηριοποιηθεί σ' αυτές στο άμεσο μέλλον.

<sup>(46)</sup> Στις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας 2007-2013 (ΕΕ C 319 της 27.12.2006, σ. 1), οι κανόνες που εφαρμόζονται στις γεωργικές επιχειρήσεις μεταποίησης και εμπορίας έχουν ήδη εναρμονιστεί με τους κανόνες που εφαρμόζονται στις μη γεωργικές επιχειρήσεις (σημείο 17 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών).

Καθεστώτα επενδυτικών ενισχύσεων για τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, στον τομέα της δασοκομίας και στις αγροτικές περιοχές

- (115) Τα καθεστώτα ενισχύσεων δεν πρέπει να οδηγούν σε σημαντικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και των συναλλαγών. Συγκεκριμένα, ακόμη και στην περίπτωση που θεωρηθεί ότι οι στρεβλώσεις περιορίζονται σε επιμέρους περιπτώσεις (υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται όλοι οι όροι για τις επενδυτικές ενισχύσεις), τα καθεστώτα επενδυτικών ενισχύσεων ενδέχεται, σε σωρευτική βάση, να εξακολουθούν να οδηγούν σε υψηλά επίπεδα στρεβλώσεων. Τέτοιες στρεβλώσεις θα μπορούσαν να προκληθούν στις αγορές προϊόντων με τη δημιουργία ή την επιδείνωση μιας κατάστασης που χαρακτηρίζεται από πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα ή την απόκτηση, αύξηση ή διατήρηση σημαντικής ισχύος από ορισμένους δικαιούχους στην αγορά κατά τρόπο ώστε να επηρεάζονται αρνητικά τα δυναμικά κίνητρα. Οι ενισχύσεις που διατίθενται στο πλαίσιο καθεστώτων επενδυτικών ενισχύσεων θα μπορούσαν επίσης να οδηγήσουν σε σημαντική μείωση της οικονομικής δραστηριότητας σε άλλες περιοχές του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Στην περίπτωση καθεστώτων επενδυτικών ενισχύσεων που εστιάζουν σε συγκεκριμένους κλάδους, ο κίνδυνος τέτοιων στρεβλώσεων είναι ακόμη πιο μεγάλος.
- (116) Ως εκ τούτου, το οικείο κράτος μέλος πρέπει να αποδείξει ότι οι αρνητικές αυτές επιπτώσεις θα περιοριστούν στο ελάχιστο, λαμβάνοντας υπόψη, για παράδειγμα, το μέγεθος των οικείων έργων, τα μεμονωμένα και σωρευτικά ποσά των ενισχύσεων, τους αναμενόμενους δικαιούχους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των στοχευμένων κλάδων. Για να είναι σε θέση να αξιολογήσει τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις, η Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέλη να υποβάλουν οποιαδήποτε εκτίμηση επιπτώσεων έχουν στη διάθεσή τους, καθώς και εκ των υστέρων αξιολογήσεις που διενεργήθηκαν για παρόμοια προγενέστερα καθεστώτα.

Μεμονωμένα κοινοποιήσιμα καθεστώτα επενδυτικών ενισχύσεων για τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων και στις αγροτικές περιοχές

- (117) Κατά την εξέταση των αρνητικών επιπτώσεων μεμονωμένων επενδυτικών ενισχύσεων, η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις αρνητικές επιπτώσεις που συνδέονται με τη συσσώρευση της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας σε φθίνουσες αγορές, την πρόληψη της εξόδου από την αγορά και την έννοια της σημαντικής ισχύος στην αγορά. Οι αρνητικές αυτές επιπτώσεις περιγράφονται στα σημεία (118) έως (127) και πρέπει να αντισταθμίζονται από τα θετικά αποτελέσματα της ενίσχυσης.
- (118) Για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των δυνητικών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και του εμπορίου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στοιχεία που να επιτρέπουν στην Επιτροπή να εντοπίσει τις αγορές των σχετικών προϊόντων (δηλαδή προϊόντα που επηρεάζονται από τη μεταβολή στη συμπεριφορά του δικαιούχου της ενίσχυσης) και να προσδιορίσει τους ανταγωνιστές και τους πελάτες/καταναλωτές που επηρεάζονται.
- (119) Η Επιτροπή χρησιμοποιεί διάφορα κριτήρια για την αξιολόγηση των εν λόγω δυνητικών στρεβλώσεων, όπως η διάρθρωση της αγοράς του οικείου προϊόντος, η απόδοση της αγοράς (φθίνουσα ή αναπτυσσόμενη αγορά), η διαδικασία επιλογής του δικαιούχου της ενίσχυσης, οι φραγμοί εισόδου και εξόδου και η διαφοροποίηση των προϊόντων.
- (120) Η συστηματική εξάρτηση μιας επιχείρησης από τις κρατικές ενισχύσεις μπορεί να υποδηλώνει ότι η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να ανταγωνιστεί στον ανταγωνισμό από μόνη της ή ότι τυγχάνει αδικαιολόγητα ευνοϊκής μεταχείρισης σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές της.
- (121) Η Επιτροπή διακρίνει δύο κύριες πηγές δυνητικών αρνητικών επιπτώσεων στις αγορές προϊόντων:
- α) περιπτώσεις σημαντικής αύξησης της παραγωγικής ικανότητας που προκαλεί ή επιδεινώνει την υπάρχουσα κατάσταση της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας, ιδίως σε μια παρακμάζουσα αγορά, και
  - β) περιπτώσεις κατά τις οποίες ο δικαιούχος της ενίσχυσης έχει σημαντική ισχύ στην αγορά.
- (122) Προκειμένου να αξιολογηθεί εάν η ενίσχυση μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ή τη διατήρηση μη αποδοτικών δομών της αγοράς, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη την πρόσθετη παραγωγική ικανότητα που δημιουργείται με το έργο καθώς και το ενδεχόμενο υπολειτουργίας της αγοράς.
- (123) Σε περίπτωση που η υπό εξέταση αγορά αναπτύσσεται, δεν υφίσταται συνήθως έντονη ανησυχία ότι η ενίσχυση θα επηρεάζει αρνητικά τα δυναμικά κίνητρα ή θα παρεμποδίζει αδικαιολόγητα την έξοδο ή την είσοδο.
- (124) Μεγαλύτερη ανησυχία είναι δικαιολογημένη όταν οι αγορές είναι παρακμάζουσες. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή κάνει διάκριση μεταξύ περιπτώσεων στις οποίες, από μακροπρόθεσμη άποψη, η σχετική αγορά βρίσκεται σε διαρθρωτική παρακμή (δηλαδή παρουσιάζει αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης) και περιπτώσεων στις οποίες η σχετική αγορά βρίσκεται σε σχετική παρακμή (δηλαδή παρουσιάζει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης οι οποίοι, όμως, δεν υπερβαίνουν ένα ποσοστό αναφοράς).

- (125) Η υπολειτουργία της αγοράς θα μετράται κατά κανόνα με βάση το ΑΕΠ του ΕΟΧ της τριετίας που προηγείται της έναρξης του έργου (ποσοστό αναφοράς)· μπορεί επίσης να καθορίζεται με βάση τους προβλεπόμενους ρυθμούς ανάπτυξης κατά τα προσεχή τρία έως πέντε έτη. Στους δείκτες μπορεί να περιλαμβάνονται η προβλεπόμενη μελλοντική ανάπτυξη της οικείας αγοράς και οι επακόλουθοι αναμενόμενοι συντελεστές αξιοποίησης της παραγωγικής ικανότητας, καθώς και ο πιθανός αντίκτυπος της αύξησης της παραγωγικής ικανότητας στους ανταγωνιστές, μέσω της επίδρασης της επί των τιμών και των περιθωρίων κέρδους.
- (126) Σε ορισμένες περιπτώσεις, η αξιολόγηση της ανάπτυξης της αγοράς προϊόντων στον ΕΟΧ ενδέχεται να μην αποτελεί το κατάλληλο κριτήριο προκειμένου να αξιολογηθούν εξολοκλήρου οι επιπτώσεις της ενίσχυσης, ιδίως όταν η αγορά είναι παγκόσμια. Στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή θα εξετάζει τις επιπτώσεις της ενίσχυσης στις οικείες δομές της αγοράς, αναλύοντας ιδίως εάν έχει τη δυνατότητα να παραγκωνίσει παραγωγούς του ΕΟΧ.
- (127) Προκειμένου να αξιολογήσει την ύπαρξη σημαντικής ισχύος στην αγορά, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τη θέση του αποδέκτη της ενίσχυσης στη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου πριν από τη λήψη της ενίσχυσης και την αναμενόμενη θέση στην αγορά μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης. Η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τα μερίδια αγοράς του δικαιούχου, καθώς και εκείνα των ανταγωνιστών του και άλλων σχετικών παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης για παράδειγμα της δομής της αγοράς, εξετάζοντας τον βαθμό συγκέντρωσης στην αγορά, πιθανούς φραγμούς εισόδου<sup>(47)</sup>, την αγοραστική ισχύ<sup>(48)</sup> και φραγμούς επέκτασης ή εξόδου.

### 3.7. Διαφάνεια

- (128) Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν τη δημοσίευση των ακόλουθων πληροφοριών σε εμπεριστατωμένο δικτυακό τόπο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο:
- α) το πλήρες κείμενο του καθεστώτος ενισχύσεων και των εκτελεστικών του διατάξεων ή της νομικής βάσης για τις μεμονωμένες ενισχύσεις, ή σχετικό σύνδεσμο·
  - β) την ταυτότητα της χορηγούσας αρχής ή αρχών·
  - γ) την ταυτότητα των μεμονωμένων δικαιούχων, τη μορφή και το ποσό της ενίσχυσης που χορηγείται σε κάθε δικαιούχο, την ημερομηνία χορήγησης, το είδος της επιχείρησης (ΜΜΕ/μεγάλη επιχείρηση), την περιφέρεια στην οποία είναι εγκατεστημένος ο δικαιούχος (σε επίπεδο NUTS II) και τον κύριο οικονομικό τομέα στον οποίο δραστηριοποιείται ο δικαιούχος (σε επίπεδο ομάδας της NACE). Η εν λόγω απαίτηση μπορεί να αρθεί όσον αφορά τις μεμονωμένες ενισχύσεις που δεν υπερβαίνουν τα ακόλουθα όρια:
    - (i) τις 60 000 ευρώ για τους δικαιούχους που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής·
    - (ii) τις 500 000 ευρώ για τους δικαιούχους στους τομείς της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, της δασοκομίας ή σε δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης.
- (129) Για τα καθεστώτα ενισχύσεων υπό μορφή φορολογικών πλεονεκτημάτων, οι πληροφορίες σχετικά με το ποσό κάθε μεμονωμένης ενίσχυσης μπορούν να υποβάλλονται με τις ακόλουθες κλίμακες (σε εκατ. ευρώ): 0,06 – 0,5 μόνο για την πρωτογενή γεωργική παραγωγή· 0,5-1· 1 έως 2· 2 έως 5· 5 έως 10· 10 έως 30· και άνω των 30.
- (130) Εάν η μεμονωμένη ενίσχυση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και είτε συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ είτε χορηγείται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τα εν λόγω συγχρηματοδοτούμενα μέτρα, το οικείο κράτος μέλος μπορεί να επιλέξει να μην τη δημοσιεύσει στον δικτυακό τόπο για τις κρατικές ενισχύσεις που αναφέρεται στο σημείο (128), υπό την προϋπόθεση ότι η μεμονωμένη ενίσχυση έχει ήδη δημοσιευθεί σύμφωνα με τα άρθρα 111, 112 και 113 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος θα πρέπει να παραπέμπει στον δικτυακό τόπο που αναφέρεται στο άρθρο 111 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 για τον δικτυακό τόπο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο (128).
- (131) Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να δημοσιεύονται μετά την έκδοση της απόφασης για χορήγηση της ενίσχυσης, να φυλάσσονται επί τουλάχιστον 10 έτη και να διατίθενται στο ευρύ κοινό χωρίς περιορισμούς<sup>(49)</sup>. Τα κράτη μέλη δεν θα υποχρεούνται να δημοσιεύουν τις προαναφερόμενες πληροφορίες πριν από την 1η Ιουλίου 2016<sup>(50)</sup>.

<sup>(47)</sup> Οι εν λόγω φραγμοί εισόδου περιλαμβάνουν νομικά εμπόδια (ιδίως δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας), οικονομίες κλίμακας και φάσματος ή φραγμούς πρόσβασης σε δίκτυα και υποδομές. Όταν η ενίσχυση αφορά αγορά στην οποία ο δικαιούχος αποτελεί κατεστημένο φορέα, οι τυχόν φραγμοί εισόδου σε αυτήν μπορούν να αυξήσουν τη δυνητική ουσιαστική ισχύ που ασκείται στην αγορά από τον δικαιούχο της ενίσχυσης και κατ'επέκταση τις ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις της εν λόγω ισχύος στην αγορά.

<sup>(48)</sup> Όταν υπάρχουν ισχυροί αγοραστές στην αγορά, ο δικαιούχος της ενίσχυσης είναι λιγότερο πιθανό να είναι σε θέση να αυξήσει τις τιμές του έναντι των ισχυρών αυτών αγοραστών.

<sup>(49)</sup> Οι εν λόγω πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται εντός έξι μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης (ή, όσον αφορά την ενίσχυση υπό τη μορφή φορολογικού πλεονεκτήματος, εντός ενός έτους από την ημερομηνία της φορολογικής δήλωσης). Στην περίπτωση παράνομων ενισχύσεων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν για την εκ των υστέρων δημοσίευση των πληροφοριών αυτών, το αργότερο εντός περιόδου έξι μηνών από την ημερομηνία της απόφασης της Επιτροπής. Οι πληροφορίες πρέπει να είναι διαθέσιμες σε μορφότυπο που να επιτρέπει την αναζήτηση, την ανάκτηση και την εύκολη δημοσίευσή τους στο διαδίκτυο, για παράδειγμα σε μορφότυπο CSV ή XML.

<sup>(50)</sup> Δεν θα απαιτείται η δημοσίευση πληροφοριών σχετικά με τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από την 1η Ιουλίου 2016 και, για τις φορολογικές ενισχύσεις, η δημοσίευση για τις ενισχύσεις που ζητήθηκαν ή χορηγήθηκαν πριν από την 1η Ιουλίου 2016.

- (132) Για λόγους διαφάνειας, τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν εκθέσεις και να αναθεωρούν τα στοιχεία όπως ορίζεται στο μέρος III κεφάλαιο 2 του παρόντος εγγράφου.

## ΜΕΡΟΣ Π. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

### Κεφάλαιο 1. Ενισχύσεις στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής, της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων

#### 1.1. Μέτρα αγροτικής ανάπτυξης

##### 1.1.1. Επενδυτικές ενισχύσεις

- (133) Το παρόν τμήμα εφαρμόζεται στις επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων και στις επενδύσεις που είναι συναφείς με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων.

- (134) Όλες οι επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του μέρους II τμήματα 1.1.1.1, 1.1.1.2, 1.1.1.3. και 1.1.1.4 του παρόντος εγγράφου πρέπει να πληρούν την ακόλουθη προϋπόθεση: εφόσον μια κοινή οργάνωση αγοράς, η οποία περιλαμβάνει καθεστώς άμεσης στήριξης που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ), θέτει περιορισμούς στην παραγωγή ή όρια στην ενωσιακή στήριξη σε επίπεδο μεμονωμένων επιχειρήσεων, εκμεταλλεύσεων ή μεταποιητικών μονάδων, δεν επιτρέπεται η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων για επενδύσεις οι οποίες ενδέχεται να προκαλέσουν αύξηση της παραγωγής πέραν των εν λόγω περιορισμών ή ορίων.

- 1.1.1.1. Ενισχύσεις για επενδύσεις σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή γεωργική παραγωγή

- (135) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις σε ενσώματα ή άυλα στοιχεία ενεργητικού σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με πρωτογενή γεωργική παραγωγή συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τη γενική προϋπόθεση για τις επενδυτικές ενισχύσεις που προβλέπεται στο σημείο (134) του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

- (136) Το παρόν τμήμα αφορά τις ενισχύσεις για επενδύσεις σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συνδέονται με την πρωτογενή γεωργική παραγωγή. Οι επενδύσεις αυτές πραγματοποιούνται από έναν ή περισσότερους δικαιούχους ή αφορούν ενσώματο ή άυλο περιουσιακό στοιχείο που χρησιμοποιείται από έναν ή περισσότερους δικαιούχους.

- (137) Το παρόν τμήμα ισχύει επίσης για τις επενδύσεις σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού που συνδέονται με την παραγωγή βιοκαυσίμων ή την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στις εκμεταλλεύσεις, εφόσον πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) όταν η επένδυση γίνεται για παραγωγή βιοκαυσίμων κατά την έννοια της οδηγίας 2009/28/ΕΚ<sup>(51)</sup> σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές είναι επιλέξιμες για ενισχύσεις μόνον εάν η παραγωγική τους ικανότητα δεν υπερβαίνει το αντίστοιχο ύψος της ετήσιας μέσης κατανάλωσης καυσίμων της γεωργικής εκμετάλλευσης για μεταφορές· τα παραγόμενα βιοκαύσιμα δεν θα πρέπει να πωλούνται στην αγορά·
- β) όταν η επένδυση γίνεται για την παραγωγή θερμικής ή/και ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές είναι επιλέξιμες για ενισχύση μόνον εάν έχουν ως σκοπό την κάλυψη ιδίων ενεργειακών αναγκών και η παραγωγική τους ικανότητα δεν υπερβαίνει το αντίστοιχο ύψος της συνδυασμένης μέσης ετήσιας κατανάλωσης θερμικής και ηλεκτρικής ενέργειας στην γεωργική εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένου του γεωργικού νοικοκυριού· όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, η πώληση ηλεκτρικής ενέργειας επιτρέπεται στο εσωτερικό του δικτύου εφόσον τηρείται το ετήσιο όριο ίδιας κατανάλωσης.

- (138) Όταν περισσότερες από μία γεωργικές εκμεταλλεύσεις διεξάγουν την επένδυση για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με σκοπό να εξυπηρετήσουν τις δικές τους ενεργειακές ανάγκες ή για την παραγωγή βιοκαυσίμων στις εκμεταλλεύσεις, η μέση ετήσια κατανάλωση σφραγίζεται στο αντίστοιχο ποσό της μέσης ετήσιας κατανάλωσης όλων των δικαιούχων.

- (139) Τα κράτη μέλη πρέπει να απαιτούν τη συμμόρφωση με τα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης των επενδύσεων σε ανανεώσιμες ενεργειακές υποδομές, που καταναλώνουν ή παράγουν ενέργεια, εφόσον υπάρχουν τέτοια πρότυπα σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

- (140) Δεν είναι επιλέξιμες για ενίσχυση οι επενδύσεις σε εγκαταστάσεις πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα, εκτός εάν χρησιμοποιείται ένα ελάχιστο ποσοστό θερμικής ενέργειας, το οποίο θα καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

<sup>(51)</sup> Οδηγία 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την τροποποίηση και τη συνακόλουθη κατάργηση των οδηγιών 2001/77/ΕΚ και 2003/30/ΕΚ (ΕΕ L 140 της 5.6.2009, σ. 16).

- (141) Τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίζουν κατώτατα όρια για τα μέγιστα ποσοστά σιτηρών και άλλων αμυλούχων, σακχαρούχων και ελαιούχων φυτών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή βιοενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των βιοκαυσίμων, για τις διάφορες κατηγορίες εγκαταστάσεων. Οι ενισχύσεις σε έργα βιοενέργειας πρέπει να περιορίζονται στη βιοενέργεια που πληροί τα ισχύοντα κριτήρια βιωσιμότητας που θεσπίζει η ενωσιακή νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 17 παράγραφοι 2 έως 6 της οδηγίας 2009/28/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- (142) Εάν η παραγωγική ικανότητα της εγκατάστασης υπερβαίνει τη μέση ετήσια κατανάλωση του δικαιούχου ή των δικαιούχων, όπως αναφέρεται στα σημεία (137) και (138) του παρόντος εγγράφου, τα κράτη μέλη πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια για την περίοδο 2014-2020, εκτός εάν η εν λόγω ενίσχυση απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποίησης.
- (143) Η επένδυση πρέπει να επιδιώκει τουλάχιστον έναν από τους ακόλουθους στόχους:
- α) βελτίωση των συνολικών επιδόσεων και της βιωσιμότητας της γεωργικής εκμετάλλευσης, ιδίως μέσω της μείωσης του κόστους παραγωγής ή της βελτίωσης και αναδιάταξης της παραγωγής·
  - β) βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, των συνθηκών υγιεινής ή των προτύπων για την καλή μεταχείριση των ζώων, υπό την προϋπόθεση ότι οι σχετικοί στόχοι της εν λόγω επένδυσης υπερβαίνουν τα ισχύοντα πρότυπα της Ένωσης·
  - γ) δημιουργία και βελτίωση υποδομών που σχετίζονται με την ανάπτυξη, την προσαρμογή και τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε γεωργική γη, τον αναδασμό και τη βελτίωση της, τον εφοδιασμό και την εξοικονόμηση ενέργειας και ύδατος·
  - δ) επίτευξη γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικών στόχων, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της βιοποικιλότητας των ειδών και των ενδιαιτημάτων καθώς και της αύξησης της αξίας ως δημόσιου αγαθού μιας περιοχής που υπάγεται στο Natura 2000 ή άλλων συστημάτων μεγάλης φυσικής αξίας, εφόσον οι επενδύσεις είναι μη παραγωγικές·
  - ε) αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, καθώς και πρόληψη και μετριασμό του κινδύνου πρόκλησης ζημιών από τα εν λόγω φαινόμενα και παράγοντες·
- στ) τήρηση των προτύπων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο σημείο (148) κατωτέρω.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(144) Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

- α) την κατασκευή, την αγορά, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή τη βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με τη γη είναι επιλέξιμες μόνο κατά τον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής ενέργειας· σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, υψηλότερο ποσοστό μπορεί να επιτραπεί για ενέργειες που αφορούν τη διατήρηση του περιβάλλοντος·
  - β) την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού έως το ύψος της αγοραίας αξίας των στοιχείων ενεργητικού·
  - γ) τις γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· οι μελέτες σκοπιμότητας θεωρούνται επιλέξιμες ακόμη και όταν, βάσει των αποτελεσμάτων τους, δεν πραγματοποιείται καμία από τις δαπάνες που προβλέπονται στα στοιχεία α) και β)·
  - δ) την απόκτηση ή την ανάπτυξη λογισμικού υπολογιστών και την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών, δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων·
  - ε) τις δαπάνες για μη παραγωγικές επενδύσεις που συνδέονται με τους στόχους που ορίζονται στο σημείο (143) στοιχείο δ) ανωτέρω·
- στ) στην περίπτωση των επενδύσεων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς και προστατευόμενα ζώα, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να περιλαμβάνουν τα έξοδα για την επαναφορά του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού στην προτέρα κατάσταση πριν από αυτά τα συμβάντα·

ζ) στην περίπτωση των επενδύσεων που αποσκοπούν στην πρόληψη ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες, έκτακτα γεγονότα ή δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς και προστατευόμενα ζώα, οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να περιλαμβάνουν τα έξοδα για τη λήψη συγκεκριμένων προληπτικών μέτρων με σκοπό τον περιορισμό των συνεπειών τέτοιων πιθανών φαινομένων.

(145) Δεν πρέπει να χορηγούνται ενισχύσεις για:

- α) την αγορά δικαιωμάτων παραγωγής, δικαιωμάτων ενίσχυσης και μονοστών φυτών·
- β) τη φύτευση μονοστών φυτών·
- γ) την αγορά ζώων·
- δ) επενδύσεις με σκοπό τη συμμόρφωση με τα ισχύοντα πρότυπα της Ένωσης·
- ε) δαπάνες, πλην εκείνων που αναφέρονται στο σημείο (144) για συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως εκείνες που αφορούν το περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, τα έξοδα αναχρηματοδότησης τόκων, τα γενικά έξοδα και τα ασφάλιστρα·
- στ) κεφάλαιο κίνησης

(146) Κατά παρέκκλιση από το σημείο (145) στοιχείο γ), επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για την αγορά ζώων η οποία πραγματοποιείται για τον σκοπό του σημείου (143) στοιχείο ε) του παρόντος εγγράφου.

(147) Κατά παρέκκλιση από το σημείο (145) στοιχείο γ), θα μπορούσε ενδεχομένως να χορηγηθούν ενισχύσεις για την αγορά ζώων αναπαραγωγής με σκοπό τη βελτίωση της γενετικής ποιότητας της αγέλης, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) η Επιτροπή θεωρεί ότι η βελτίωση της γενετικής ποιότητας της αγέλης μπορεί κατά κανόνα να επιτευχθεί μέσω τεχνητής γονιμοποίησης με γενετικό υλικό υψηλής ποιότητας ζώων. Ωστόσο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι πρακτικές διαχείρισης θέτουν ορισμένα όρια στη χρήση της τεχνητής σπερματεγχύσεως σε βοοειδή και αιγοπρόβατα· επομένως, μπορεί να χορηγούνται ενισχύσεις μόνο για την αγορά ζώων αναπαραγωγής με σκοπό τη βελτίωση της γενετικής ποιότητας του ζωικού κεφαλαίου όσον αφορά τα βοοειδή κρεατοπαραγωγής και τα αιγοπρόβατα·
- β) μόνο οι επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της γενετικής ποιότητας του ζωικού κεφαλαίου με την αγορά ζώων αναπαραγωγής υψηλής ποιότητας, τόσο αρρένων όσο και θηλέων, που είναι εγγεγραμμένα σε γενεαλογικά μητρώα θα πρέπει να είναι επιλέξιμες· στην περίπτωση της αντικατάστασης των υφιστάμενων ζώων αναπαραγωγής, επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης μόνο για την αντικατάσταση ζώων που δεν είχαν εγγραφεί σε γενεαλογικό μητρώο·
- γ) μόνο οι ενεργοί γεωργοί είναι επιλέξιμοι για ενίσχυση·
- δ) θα πρέπει να αγοράζονται μόνο ζώα τα οποία εξασφαλίζουν το βέλτιστο αναπαραγωγικό δυναμικό για ορισμένο χρονικό διάστημα· για τον σκοπό αυτόν, μόνο τα θηλυκά ζώα που αγοράζονται πριν από την πρώτη τους γέννα·θα πρέπει να είναι επιλέξιμα·
- ε) τα ζώα που αγοράζονται πρέπει να παραμένουν στην αγέλη για περίοδο τουλάχιστον τεσσάρων ετών.

(148) Κατά παρέκκλιση από το σημείο (145) στοιχείο δ), επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για τη συμμόρφωση με τα ισχύοντα πρότυπα, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) σε νέους γεωργούς που εγκαθίστανται για πρώτη φορά σε γεωργική εκμετάλλευση ως υπεύθυνοι της εκμετάλλευσης για τις επενδύσεις, ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στα ενωσιακά πρότυπα που ισχύουν για τη γεωργική παραγωγή, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας στον χώρο εργασίας· οι ενισχύσεις αυτές επιτρέπεται να χορηγούνται για 24 μήνες, κατ' ανώτατο όριο, από την ημερομηνία εγκατάστασης·
- β) η Κροατία μπορεί να χορηγεί ενισχύσεις για την εφαρμογή της οδηγίας για τη νιτρορύπανση<sup>(52)</sup> εντός μέγιστης περιόδου τεσσάρων ετών από την ημερομηνία προσχώρησής της δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 2 και του άρθρου 5 παράγραφος 1 της εν λόγω οδηγίας·
- γ) στις περιπτώσεις στις οποίες η νομοθεσία της Ένωσης επιβάλλει νέες απαιτήσεις για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής, επιτρέπεται να χορηγούνται ενισχύσεις για επενδύσεις που αποσκοπούν στη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις αυτές για περίοδο 12 μηνών, κατ' ανώτατο όριο, από την ημερομηνία κατά την οποία καθίστανται δεσμευτικές για τη συγκεκριμένη επιχείρηση.

<sup>(52)</sup> Βλέπε υποσημείωση 64 του παρόντος εγγράφου.



(149) Όσον αφορά την άρδευση σε νέες και υφιστάμενες αρδευόμενες περιοχές, μόνο οι επενδύσεις που πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις θα θεωρούνται επιλέξιμες δαπάνες:

- α) έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, όπως απαιτείται σύμφωνα με την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα, για το σύνολο της περιοχής στην οποία θα πραγματοποιηθεί η επένδυση καθώς και για οποιοσδήποτε άλλες περιοχές των οποίων το περιβάλλον ενδέχεται να θιγεί από την επένδυση· τα μέτρα που εφαρμόζονται στο πλαίσιο του σχεδίου διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού σύμφωνα με το άρθρο 11 της ίδιας οδηγίας και αφορούν τον γεωργικό τομέα έχουν προσδιορισθεί στο σχετικό πρόγραμμα μέτρων·
- β) εφαρμόζεται ή πρέπει να εφαρμοσθεί ως μέρος της επένδυσης υδρομέτρηση η οποία επιτρέπει τη μέτρηση της χρήσης ύδατος στο επίπεδο της επένδυσης για την οποία παρέχεται στήριξη·
- γ) μια επένδυση για τη βελτίωση υφιστάμενης αρδευτικής εγκατάστασης ή στοιχείου αρδευτικής υποδομής είναι επιλέξιμη μόνο εάν κριθεί εκ των προτέρων ότι συνεπάγεται δυνητική εξοικονόμηση ύδατος τουλάχιστον μεταξύ 5 % και 25 % σύμφωνα με τις τεχνικές παραμέτρους της υφιστάμενης εγκατάστασης ή υποδομής. Εάν η επένδυση επηρεάζει υπόγεια ή επιφανειακά ύδατα των οποίων η κατάσταση δεν έχει χαρακτηριστεί τουλάχιστον καλή στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για λόγους που άπτονται της ποσότητας του ύδατος:
- (i) η επένδυση πρέπει να εξασφαλίζει σημαντική μείωση της χρήσης ύδατος στο επίπεδο της, ανερχόμενη τουλάχιστον στο 50 % της δυνητικής εξοικονόμησης ύδατος που καθίσταται δυνατή χάρη σε αυτήν· και
- (ii) στην περίπτωση επένδυσης σε μία και μόνο γεωργική εκμετάλλευση, η εν λόγω επένδυση πρέπει επίσης να επιφέρει μείωση της συνολικής χρήσης ύδατος από τη γεωργική εκμετάλλευση ανερχόμενη επίσης τουλάχιστον στο 50 % της δυνητικής εξοικονόμησης ύδατος που καθίσταται δυνατή στο επίπεδο της. Στη συνολική χρήση ύδατος από την γεωργική εκμετάλλευση πρέπει να περιλαμβάνεται το νερό που πωλείται από αυτή·
- Καμία από τις προϋποθέσεις του στοιχείου γ) δεν θα πρέπει να ισχύει για επενδύσεις πραγματοποιούμενες σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις, που επηρεάζουν αποκλειστικά και μόνο την ενεργειακή απόδοση ή για επενδύσεις που αφορούν τη δημιουργία ταμειυτήρα ή, τέλος, για επενδύσεις που αφορούν τη χρήση ανακυκλωμένων υδάτων οι οποίες δεν επηρεάζουν υπόγεια ή επιφανειακά ύδατα.
- δ) επένδυση συνεπαγόμενη καθαρή αύξηση της αρδευόμενης έκτασης η οποία επηρεάζει ένα δεδομένο σύστημα υπόγειων ή επιφανειακών υδάτων είναι επιλέξιμη μόνο εάν:
- (i) η κατάσταση των υδατικών συστημάτων δεν είναι καλή σύμφωνα με το σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για λόγους που άπτονται της ποσότητας του ύδατος· και
- (ii) η περιβαλλοντική ανάλυση καταδεικνύει ότι η επένδυση δεν θα προκαλέσει σημαντικές αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Η εν λόγω ανάλυση περιβαλλοντικών επιπτώσεων πρέπει να διενεργείται ή να εγκρίνεται από την αρμόδια αρχή, και μπορεί επίσης να αφορά σε ομάδες εκμεταλλεύσεων·
- ε) κατά παρέκκλιση από το στοιχείο δ) σημείο i), οι επενδύσεις που συνεπάγονται καθαρή αύξηση της αρδευόμενης έκτασης ενδέχεται να είναι επιλέξιμες εφόσον:
- (i) η επένδυση γίνεται σε συνδυασμό με άλλες επενδύσεις για τη βελτίωση υφιστάμενης αρδευτικής εγκατάστασης ή στοιχείου αρδευτικής υποδομής, εάν κριθεί εκ των προτέρων ότι συνεπάγονται δυνητική εξοικονόμηση ύδατος τουλάχιστον μεταξύ 5 % και 25 % σύμφωνα με τις τεχνικές παραμέτρους της υφιστάμενης εγκατάστασης ή υποδομής· και
- (ii) η επένδυση εξασφαλίζει σημαντική μείωση της χρήσης ύδατος, σε επίπεδο συνολικής επένδυσης, που είναι ίση με τουλάχιστον 50 % της δυνητικής εξοικονόμησης ύδατος η οποία καθίσταται δυνατή από την επένδυση στην υπάρχουσα αρδευτική εγκατάσταση ή σε στοιχείο της υποδομής.
- στ) κατά παρέκκλιση του στοιχείου δ) σημείο i), οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στην εν λόγω διάταξη δεν εφαρμόζονται στις επενδύσεις για τη θέση σε λειτουργία νέας αρδευτικής εγκατάστασης που εφοδιάζεται με νερό από υπάρχοντα ταμειυτήρα εγκεκριμένο από την αρμόδια αρχή πριν από τις 31 Οκτωβρίου 2013, εάν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- (i) ο εν λόγω ταμειυτήρας προσδιορίζεται στο σχετικό σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού και υπόκειται στις διατάξεις ελέγχου που προβλέπονται στο άρθρο 11 παράγραφος 3 στοιχείο ε) της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα·
- (ii) την 31η Οκτωβρίου 2013 ίσχυε είτε μέγιστο όριο υδροληψίας από τον ταμειυτήρα είτε ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο ροής όσον αφορά τα ύδατα που επηρεάζονται από τον ταμειυτήρα·

- (iii) το μέγιστο όριο ή το ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο ροής είναι σύμφωνο με τις διατάξεις που προβλέπονται στο άρθρο 4 της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα· και
- (iv) η εν λόγω επένδυση δεν συνεπάγεται υδροληψίες πέραν του μέγιστου ορίου που ίσχυε την 31η Οκτωβρίου 2013 ή μείωση του επιπέδου ροής στα επηρεαζόμενα ύδατα κάτω του ελάχιστου απαιτούμενου επιπέδου που ίσχυε την 31η Οκτωβρίου 2013.
- (150) Εκτάσεις που δεν αρδεύονται, αλλά στις οποίες λειτουργούσε στο πρόσφατο παρελθόν αρδευτική εγκατάσταση, όπως αποδεικνύεται και αιτιολογείται από τα κράτη μέλη, μπορούν να θεωρηθούν αρδευόμενες εκτάσεις για τον προσδιορισμό της καθαρής αύξησης των αρδευόμενων εκτάσεων.
- (151) Από την 1η Ιανουαρίου 2017, στην περίπτωση της άρδευσης, ενισχύσεις μπορούν να καταβάλλονται μόνο από τα κράτη μέλη τα οποία εξασφαλίζουν, όσον αφορά την περιοχή της λεκάνης απορροής ποταμού στην οποία πραγματοποιείται η επένδυση, τη συνεισφορά των διαφόρων χρήσεων ύδατος στην ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών που συνδέονται με τη χρήση ύδατος από τον γεωργικό τομέα σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, συνεκτιμώντας, κατά περίπτωση, τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις της ανάκτησης, καθώς και τις γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες της οικείας περιοχής ή των οικείων περιοχών.

#### Ένταση της ενίσχυσης

(152) Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει:

- α) το 75 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στις εξόχως απόκεντρες περιοχές·
- β) το 75 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους·
- γ) το 75 % των επιλέξιμων δαπανών στην Κροατία για την εφαρμογή της οδηγίας για τη νιτρορύπανση, σύμφωνα με το σημείο (148) στοιχείο β) του παρόντος εγγράφου·
- δ) το 50 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών σε λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και σε όλες τις περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2007 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013 ήταν μικρότερο του 75 % του μέσου όρου της ΕΕ-25 για την περίοδο αναφοράς, αλλά των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν μεγαλύτερο του 75 % του μέσου ΑΕΠ στην ΕΕ-27·
- ε) το 40 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών σε άλλες περιφέρειες·
- στ) το 30 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών για την αγορά ζώων αναπαραγωγής που αναφέρεται στο σημείο (147).
- (153) Τα ποσοστά έντασης ενίσχυσης που αναφέρονται στο σημείο (152) ανωτέρω επιτρέπεται να αυξηθούν κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες υπό την προϋπόθεση ότι η μέγιστη συνολική ενίσχυση δεν υπερβαίνει το 90 % για:
- α) τους νέους γεωργούς ή τους γεωργούς που έχουν εγκατασταθεί κατά την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης·
- β) συλλογικές επενδύσεις, όπως εγκαταστάσεις αποθήκευσης που χρησιμοποιούνται από ομάδα γεωργών ή εγκαταστάσεις για την προετοιμασία των γεωργικών προϊόντων πριν από τη διάθεσή τους στο εμπόριο· και ολοκληρωμένα έργα που καλύπτουν αρκετά μέτρα τα οποία προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με τη συγχώνευση οργανώσεων παραγωγών·
- γ) επενδύσεις σε περιοχές που παρουσιάζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα που αναφέρονται στο άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013·
- δ) ενέργειες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ), όπως επένδυση για νέο στάβλο, οι οποίες επιτρέπουν τη δοκιμή νέας πρακτικής για τη στέγαση των ζώων, η οποία έχει αναπτυχθεί από επιχειρησιακή ομάδα αποτελούμενη από γεωργούς, επιστήμονες και μη κυβερνητικές οργανώσεις με στόχο την καλή μεταχείριση των ζώων·
- ε) επενδύσεις για τη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, των συνθηκών υγιεινής ή των προτύπων καλής μεταχείρισης των ζώων, όπως αναφέρεται στο στοιχείο (143) στοιχείο β) ανωτέρω· στην περίπτωση αυτή, η αύξηση της έντασης ενίσχυσης που προβλέπεται στο παρόν σημείο ισχύει μόνο για τις πρόσθετες δαπάνες που απαιτούνται για την επίτευξη επιπέδου που υπερβαίνει τα ισχύοντα πρότυπα της Ένωσης και δεν συνεπάγονται αύξηση της παραγωγικής ικανότητας·
- στ) επενδύσεις για τη βελτίωση της βιωσιμότητας της γεωργικής εκμετάλλευσης, όπως αναφέρεται στο σημείο (143) στοιχείο α), οι οποίες συνδέονται με γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις καθώς και με τη βιολογική γεωργία σύμφωνα με το τμήμα 1.1.5.1. και το μέρος II τμήμα 1.1.8. του παρόντος εγγράφου.

- (154) Όσον αφορά τις μη παραγωγικές επενδύσεις που αναφέρονται στο σημείο (143) στοιχείο δ) και τις επενδύσεις για την αποκατάσταση του παραγωγικού δυναμικού που αναφέρονται στο σημείο (143) στοιχείο ε), η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (155) Όσον αφορά τις επενδύσεις με στόχο τη λήψη προληπτικών μέτρων στο σημείο (143) στοιχείο ε), η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 80 %. Μπορεί, ωστόσο, να αυξηθεί έως το 100 %, εάν η επένδυση πραγματοποιείται συλλογικά από περισσότερους του ενός δικαιούχους.
- 1.1.1.2. Ενισχύσεις για επενδύσεις που αποβλέπουν στη διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- (156) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις που αφορούν τη διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των γεωργικών εκμεταλλεύσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τη γενική προϋπόθεση για τις επενδυτικές ενισχύσεις που προβλέπεται στο σημείο (134) του παρόντος εγγράφου και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (157) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (158) Η ενίσχυση θα πρέπει να χορηγείται για την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά υπό μορφή φυσικών τοπίων και κτηρίων που αναγνωρίζονται επισήμως ως πολιτιστική ή φυσική κληρονομιά από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές του κράτους μέλους.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (159) Είναι επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες που προορίζονται για τη διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς:
- α) επενδυτικές δαπάνες για ενσώματα στοιχεία ενεργητικού·
  - β) έργα παγίου κεφαλαίου.

#### Ένταση της ενίσχυσης

(160) Ισχύουν οι ακόλουθες εντάσεις ενίσχυσης:

- α) στην περίπτωση επενδύσεων με στόχο τη διατήρηση παραγωγικών στοιχείων της κληρονομιάς που βρίσκονται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, και υπό τον όρο ότι η επένδυση δεν συνεπάγεται αύξηση της παραγωγικής ικανότητας, η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να περιορίζεται στο:
    - (i) 80 % των πραγματικών δαπανών σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα, σύμφωνα με το άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013·
    - (ii) 70 % των δαπανών στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές·
    - (iii) 60 % των δαπανών σε άλλες περιοχές·
  - β) σε περίπτωση αύξησης της παραγωγικής ικανότητας, ισχύουν οι εντάσεις ενίσχυσης για τις επενδύσεις που αναφέρονται στα σημεία (152) και (153)·
  - γ) πρόσθετες ενισχύσεις επιτρέπονται μέχρι να καλυφθεί το 100 % των επιλέξιμων δαπανών όταν πρόκειται για πρόσθετες δαπάνες που προκύπτουν από τη χρήση παραδοσιακών υλικών, αναγκαίων για τη διατήρηση των στοιχείων κληρονομιάς κτηρίων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων·
  - δ) κατά παρέκκλιση από τους κανόνες που προβλέπονται στα στοιχεία α), β) και γ), η μέγιστη ένταση ενίσχυσης μπορεί να είναι έως και 100 % των επιλέξιμων δαπανών, όταν η επένδυση αφορά υποδομές μικρής κλίμακας·
  - ε) στην περίπτωση επενδύσεων που αποβλέπουν στη διατήρηση μη παραγωγικών στοιχείων της κληρονομιάς που βρίσκονται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, όπως αρχαιολογικά ή ιστορικά στοιχεία, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να είναι έως και 100 % των πραγματικών δαπανών·
- στ) οι ενισχύσεις για έργα παγίου κεφαλαίου πρέπει να περιορίζονται στις 10 000 ευρώ ετησίως.

1.1.1.3. Ενισχύσεις για επενδύσεις συναφείς με τη μετεγκατάσταση κτηρίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων

- (161) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις συναφείς με τη μετεγκατάσταση κτηρίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τη γενική προϋπόθεση για τις επενδυτικές ενισχύσεις η οποία προβλέπεται στο σημείο (134), και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

- (162) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (163) Η μετεγκατάσταση κτηρίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων πρέπει να εξυπηρετεί στόχο δημοσίου συμφέροντος. Το δημόσιο συμφέρον, του οποίου η επίκληση αιτιολογεί τη χορήγηση ενίσχυσης βάσει του παρόντος τμήματος, πρέπει να προσδιορίζεται στις σχετικές νομοθετικές διατάξεις του οικείου κράτους μέλους.

#### Εντάσεις ενίσχυσης σε σχέση με τις επιλέξιμες δαπάνες

(164) Ισχύουν οι ακόλουθες εντάσεις ενίσχυσης:

- α) όταν η μετεγκατάσταση κτηρίων γεωργικής εκμετάλλευσης συνίσταται στην κατεδάφιση, την απομάκρυνση και την εκ νέου ανέγερση υφιστάμενων εγκαταστάσεων, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει έως και σε 100 % των πραγματικών δαπανών για τέτοιες δραστηριότητες·
- β) όταν, επιπροσθέτως των προβλεπόμενων στο στοιχείο α) ανωτέρω, η μετεγκατάσταση έχει ως αποτέλεσμα τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων ή την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας, ισχύουν οι εντάσεις ενίσχυσεων για επενδύσεις όπως αναφέρονται στα σημεία (152) και (153) για τις δαπάνες που αφορούν τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων ή την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας. Για τους σκοπούς του παρόντος σημείου, η απλή αντικατάσταση υφιστάμενου κτηρίου ή εγκαταστάσεων από νέο σύγχρονο κτήριο ή εγκαταστάσεις χωρίς να επέρχεται ουσιαστική αλλαγή στην παραγωγή ή τη σχετική τεχνολογία, δεν θεωρείται ότι συνδέεται με τον εκσυγχρονισμό·
- γ) όταν η μετεγκατάσταση αφορά δραστηριότητες κοντά σε αγροτικούς οικισμούς, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής ή την αύξηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του αγροτικού οικισμού, καθώς και υποδομές μικρής κλίμακας, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει έως και σε 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

1.1.1.4. Ενισχύσεις για επενδύσεις συναφείς με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων

- (165) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις συναφείς με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τη γενική προϋπόθεση για τις επενδυτικές ενισχύσεις που προβλέπεται στο σημείο (134), και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (166) Δεν θα πρέπει να χορηγούνται ενισχύσεις για βιοκαύσιμα βασιζόμενα σε εδάφιμα φυτά δυνάμει του παρόντος τμήματος, προκειμένου να δοθούν κίνητρα για τη στροφή προς την παραγωγή πιο προηγμένων μορφών βιοκαυσίμων, όπως προβλέπουν οι οριζόντιοι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας.
- (167) Το παρόν τμήμα αφορά τις επενδυτικές ενισχύσεις σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού που συνδέονται με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, όπως αναφέρεται στο σημείο (35)11 και στο σημείο (35)12.
- (168) Τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν ενισχύσεις για επενδύσεις που συνδέονται με τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, εάν οι εν λόγω ενισχύσεις πληρούν όλες τις προϋποθέσεις ενός εκ των ακόλουθων μέσων ενίσχυσης:
- α) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης<sup>(53)</sup>· ή
- β) των κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα 2014-2020 ή
- γ) του τμήματος 1.1.1.4. του παρόντος εγγράφου.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(169) Οι επιλέξιμες δαπάνες βάσει του σημείου (168) στοιχείο γ) πρέπει να περιορίζονται στα εξής :

- α) στην κατασκευή, την απόκτηση, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή τη βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης είναι επιλέξιμες μόνο κατά τον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής πράξης·
- β) στην αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού έως το ύψος της αγοραίας αξίας του στοιχείου ενεργητικού·

<sup>(53)</sup> ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1.

γ) στις γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβάδες αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· οι δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας θεωρούνται επιλέξιμες ακόμη κι όταν, βάσει των αποτελεσμάτων τους, δεν πραγματοποιείται καμία από τις δαπάνες που προβλέπονται στα στοιχεία α) και β) ανωτέρω·

δ) στην απόκτηση ή την ανάπτυξη λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών και την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών, δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων.

(170) Δεν είναι επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες:

α) οι δαπάνες για συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, που αφορούν το περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, τα έξοδα αναχρηματοδότησης τόκων, τα γενικά έξοδα και τα ασφάλιστρα, πλην εκείνων που αναφέρονται στο σημείο (169)·

β) το κεφάλαιο κίνησης·

γ) οι δαπάνες που αφορούν επενδύσεις για τη συμμόρφωση με τα ισχύοντα πρότυπα της ΕΕ.

#### Ένταση της ενίσχυσης

(171) Η μέγιστη ένταση ενίσχυσης βάσει του παρόντος εγγράφου δεν πρέπει να υπερβαίνει:

α) το 75 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στις εξόχως απόκεντρες περιοχές·

β) το 75 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους·

γ) το 50 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις σε λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και σε όλες τις περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2007 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013 ήταν μικρότερο του 75 % του μέσου όρου της ΕΕ-25 για την περίοδο αναφοράς, αλλά των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν μεγαλύτερο του 75 % του μέσου ΑΕΠ στην ΕΕ-27·

δ) το 40 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις σε άλλες περιφέρειες.

(172) Τα ποσοστά ενίσχυσης που αναφέρονται στο σημείο (171) ανωτέρω μπορούν να αυξηθούν κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες υπό την προϋπόθεση ότι η μέγιστη ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 90 % για ενέργειες:

α) οι οποίες συνδέονται με συγχώνευση οργανώσεων παραγωγών· ή

β) οι οποίες λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο των ΕΣΚ.

(173) Οι μεμονωμένες ενισχύσεις που υπερβαίνουν το όριο κοινοποίησης που αναφέρεται στο σημείο (37) στοιχείο α) πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

#### *1.1.2. Ενισχύσεις εκκίνησης για νέους γεωργούς και για την ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων*

(174) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις εκκίνησης για νέους γεωργούς και οι ενισχύσεις εκκίνησης για την ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(175) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

(176) Οι ενισχύσεις χορηγούνται στους νέους γεωργούς όπως ορίζονται στο σημείο (35).29 του παρόντος εγγράφου, οι οποίοι διαθέτουν πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις ή μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Οι μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις πρέπει να προσδιορίζονται από τα κράτη μέλη βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και να περιορίζονται σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις.

(177) Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίζουν ανώτατα και κατώτατα όρια για την πρόσβαση στις ενισχύσεις από την άποψη του δυναμικού παραγωγής της γεωργικής εκμετάλλευσης, υπολογιζόμενου σε τυπική απόδοση, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1242/2008 της Επιτροπής<sup>(54)</sup>, ή ισοδύναμο αυτού για την πρόσβαση στις ενισχύσεις εκκίνησης για νέους γεωργούς και την ανάπτυξη μικρών εκμεταλλεύσεων. Το κατώτερο όριο για την πρόσβαση στις ενισχύσεις εκκίνησης για τους νέους γεωργούς πρέπει να υπερβαίνει το ανώτατο όριο για την πρόσβαση στις ενισχύσεις για την ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

<sup>(54)</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1242/2008 της Επιτροπής, της 8ης Δεκεμβρίου 2008, για τη θέσπιση κοινοτικής τυπολογίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (ΕΕ L 335 της 13.12.2008, σ. 3).

- (178) Όταν η ενίσχυση χορηγείται σε νέο γεωργό ο οποίος συστήνει γεωργική εκμετάλλευση υπό μορφή νομικού προσώπου, ο νέος γεωργός πρέπει να ασκεί αποτελεσματικό και μακροπρόθεσμο έλεγχο στο νομικό πρόσωπο όσον αφορά τις αποφάσεις που συνδέονται με τη διαχείριση, τα κέρδη και τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους. Όταν περισσότερα του ενός φυσικά πρόσωπα, μεταξύ των οποίων και πρόσωπα που δεν είναι νέοι γεωργοί, συμμετέχουν στο κεφάλαιο ή τη διαχείριση του νομικού προσώπου, ο νέος γεωργός πρέπει να είναι ικανός να ασκεί αποτελεσματικό και μακροπρόθεσμο έλεγχο μεμονωμένα ή από κοινού με άλλους νέους γεωργούς. Σε περίπτωση που νομικό πρόσωπο ελέγχεται μεμονωμένα ή από κοινού από άλλο νομικό πρόσωπο, οι εν λόγω απαιτήσεις πρέπει να εφαρμόζονται σε κάθε φυσικό πρόσωπο που ασκεί έλεγχο επί του άλλου νομικού προσώπου.
- (179) Η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται με την προϋπόθεση της υποβολής επιχειρηματικού σχεδίου στην αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους, η υλοποίηση του οποίου πρέπει να αρχίσει το αργότερο εννέα μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης για τη χορήγηση της ενίσχυσης.
- (180) Στην περίπτωση των ενισχύσεων για νέους γεωργούς, το επιχειρηματικό σχέδιο πρέπει να προβλέπει ότι ο δικαιούχος οφείλει να ανταποκρίνεται στον ορισμό του ενεργού γεωργού που προβλέπεται στο άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, το αργότερο 18 μήνες από την ημερομηνία σύστασης της επιχείρησης.
- (181) Οι νέοι γεωργοί που δεν διαθέτουν επαρκή επαγγελματικά προσόντα και ικανότητες δικαιούνται να λάβουν ενίσχυση υπό τον όρο ότι αναλαμβάνουν τη δέσμευση να αποκτήσουν τα εν λόγω επαγγελματικά προσόντα και ικανότητες εντός 36 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης σχετικά με τη χορήγηση της ενίσχυσης. Η ανάληψη αυτής της δέσμευσης πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο επιχειρηματικό σχέδιο.
- (182) Στο επιχειρηματικό σχέδιο πρέπει να περιγράφονται τουλάχιστον τα ακόλουθα:
- α) στην περίπτωση της ενίσχυσης εκκίνησης για νέους γεωργούς:
- (i) η αρχική κατάσταση της γεωργικής εκμετάλλευσης·
  - (ii) τα στάδια και οι στόχοι για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της γεωργικής εκμετάλλευσης·
  - (iii) λεπτομερή στοιχεία των δράσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των πόρων, που απαιτούνται για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της γεωργικής εκμετάλλευσης, όπως π.χ. επενδύσεις, κατάρτιση, παροχή συμβουλών ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα·
- β) στην περίπτωση της ενίσχυσης εκκίνησης για την ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων:
- (i) η αρχική κατάσταση της γεωργικής εκμετάλλευσης· και
  - (ii) λεπτομερή στοιχεία των δράσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των πόρων, που μπορούν να στηρίξουν την επίτευξη οικονομικής βιωσιμότητας, όπως π.χ. επενδύσεις, κατάρτιση, συνεργασία ή οποιαδήποτε άλλη δράση.
- (183) Η ενίσχυση πρέπει να παρέχεται ή να καταβάλλεται σε δύο τουλάχιστον τμήματα ή δόσεις σε χρονικό διάστημα πέντε ετών κατ' ανώτατο όριο. Για τους νέους γεωργούς, η παροχή του τελευταίου τμήματος της ενίσχυσης ή η καταβολή της τελευταίας δόσης της ενίσχυσης πρέπει να εξαρτάται από την ορθή εφαρμογή του επιχειρηματικού σχεδίου που αναφέρεται στο σημείο (179).

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (184) Το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 70 000 ευρώ ανά νέο γεωργό και τις 15 000 ευρώ ανά μικρή γεωργική εκμετάλλευση. Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίζουν το ποσό της ενίσχυσης για τους νέους γεωργούς λαμβάνοντας επίσης υπόψη την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της συγκεκριμένης περιοχής.

#### 1.1.3. Ενισχύσεις για τη μεταβίβαση γεωργικών εκμεταλλεύσεων

- (185) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τη μεταβίβαση γεωργικών εκμεταλλεύσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (186) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής οι οποίες μεταβιβάζουν οριστικά τη γεωργική τους εκμετάλλευση σε άλλη επιχείρηση που δραστηριοποιείται στην πρωτογενή γεωργική παραγωγή.
- (187) Η ενίσχυση χορηγείται σε επιχειρήσεις επιλέξιμες να συμμετάσχουν στο καθεστώς για τους κατόχους μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, το οποίο θεσπίστηκε με τον τίτλο V του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, οι οποίες κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ενίσχυσης ήταν επιλέξιμες για περίοδο τουλάχιστον ενός έτους, και οι οποίες δεσμεύονται να μεταβιβάσουν οριστικά ολόκληρη τη γεωργική τους εκμετάλλευση και τα αντίστοιχα δικαιώματα ενίσχυσης σε άλλη επιχείρηση.

- (188) Η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται είτε ως ετήσια πληρωμή είτε ως εφάπαξ πληρωμή.
- (189) Η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται από την ημερομηνία μεταβίβασης της γεωργικής εκμετάλλευσης έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (190) Η ενίσχυση αντιστοιχεί στο 120 % της ετήσιας ενίσχυσης που ο δικαιούχος είναι επιλέξιμος να λάβει στο πλαίσιο του καθεστώτος για τους κατόχους μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

#### 1.1.4. Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον γεωργικό τομέα

- (191) Η Επιτροπή αντιμετωπίζει ευνοϊκά τις ενισχύσεις εκκίνησης για τις ομάδες και τις οργανώσεις παραγωγών, δεδομένου ότι δημιουργούν κίνητρο για τη συνεργασία γεωργών. Ως εκ τούτου, θεωρεί τις ενισχύσεις εκκίνησης για τις ομάδες και τις οργανώσεις παραγωγών συμβιβάσιμες με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εφόσον είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που περιέχονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (192) Το παρόν τμήμα αφορά το σύνολο του γεωργικού τομέα<sup>(55)</sup>.
- (193) Μόνο ομάδες ή οργανώσεις παραγωγών που είναι επίσημα αναγνωρισμένες από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους με βάση την υποβολή επιχειρηματικού σχεδίου είναι επιλέξιμες για ενίσχυση.
- (194) Οι ενισχύσεις εκκίνησης πρέπει να χορηγούνται με την υποχρέωση του κράτους μέλους να επαληθεύει ότι οι στόχοι του επιχειρηματικού σχεδίου έχουν επιτευχθεί εντός πέντε ετών από την ημερομηνία της επίσημης αναγνώρισης της ομάδας ή της οργάνωσης παραγωγών.
- (195) Οι συμφωνίες, οι αποφάσεις και οι εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο της ομάδας ή της οργάνωσης παραγωγών πρέπει να είναι σύμφωνες με τους κανόνες ανταγωνισμού όπως αυτοί εφαρμόζονται δυνάμει των άρθρων 206 έως 210 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013.
- (196) Ως εναλλακτική δυνατότητα σε σχέση με την παροχή ενισχύσεων εκκίνησης σε ομάδες ή οργανώσεις παραγωγών, μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις μέχρι το ίδιο συνολικό ποσό απευθείας στους παραγωγούς για την αντιστάθμιση της συμμετοχής τους στο κόστος λειτουργίας των ομάδων ή των οργάνωσης, κατά τη διάρκεια των πρώτων πέντε ετών από τη σύσταση της ομάδας ή της οργάνωσης.
- (197) Τα κράτη μέλη μπορούν να εξακολουθούν να χορηγούν ενισχύσεις εκκίνησης σε ομάδες παραγωγών μετά την αναγνώρισή τους ως οργανώσεων παραγωγών σύμφωνα με τους όρους του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013.
- (198) Οι ενισχύσεις πρέπει να περιορίζονται σε ομάδες και οργανώσεις παραγωγών που εμπίπτουν στον ορισμό των ΜΜΕ<sup>(56)</sup>. Η Επιτροπή δεν θα εγκρίνει κρατικές ενισχύσεις προς όφελος μεγάλων επιχειρήσεων για δαπάνες που καλύπτονται από το παρόν τμήμα<sup>(57)</sup>.
- (199) Τα καθεστάτα ενισχύσεων που εγκρίνονται βάσει του παρόντος τμήματος θα υπόκεινται στον όρο να προσαρμόζονται στις τυχόν αλλαγές των κανονισμών που διέπουν τις κοινές οργανώσεις αγοράς γεωργικών προϊόντων.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (200) Οι επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να περιλαμβάνουν τη μίσθωση κατάλληλων εγκαταστάσεων, την προμήθεια εξοπλισμού γραφείου, συμπεριλαμβανομένου του υλικού και λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, τις δαπάνες διοικητικού προσωπικού, τα γενικά έξοδα και νομικές και διοικητικές αμοιβές. Σε περίπτωση αγοράς των κτηριακών εγκαταστάσεων, οι επιλέξιμες δαπάνες για τις εγκαταστάσεις πρέπει να περιορίζονται στο κόστος μίσθωσης στις τιμές της αγοράς.
- (201) Δεν πρέπει να χορηγούνται ενισχύσεις σε:
- α) οργανώσεις παραγωγών, οντότητες ή φορείς, όπως εταιρείες ή συνεταιρισμοί, που έχουν ως στόχο τη διαχείριση μίας ή περισσότερων γεωργικών εκμεταλλεύσεων και, ως εκ τούτου, είναι στην πραγματικότητα μεμονωμένοι παραγωγοί.

<sup>(55)</sup> Βλέπε ορισμό του γεωργικού τομέα στο σημείο (35)2 του παρόντος εγγράφου.

<sup>(56)</sup> Βλέπε τον ορισμό των ΜΜΕ στο σημείο (35)13 του παρόντος εγγράφου.

<sup>(57)</sup> Βλέπε τον ορισμό των μεγάλων επιχειρήσεων στο σημείο (35)14 του παρόντος εγγράφου.

- β) γεωργικές ενώσεις που αναλαμβάνουν καθήκοντα, όπως αμοιβαία στήριξη και υπηρεσίες αντικατάστασης στη γεωργική εκμετάλλευση και γεωργικής διαχείρισης στις εκμεταλλεύσεις των μελών, χωρίς να εμπλέκονται στην από κοινού προσαρμογή της προσφοράς στις ανάγκες της αγοράς·
- γ) ομάδες, οργανώσεις ή ενώσεις παραγωγών, οι στόχοι των οποίων είναι ασυμβίβαστοι με το άρθρο 152 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και παράγραφος 3 και το άρθρο 156 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013.

- (202) Η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται ως κατ' αποκοπή ενίσχυση σε ετήσιες δόσεις τα πρώτα πέντε έτη από την ημερομηνία κατά την οποία αναγνωρίστηκε επίσημα η ομάδα ή η οργάνωση παραγωγών από την αρμόδια αρχή με βάση το επιχειρηματικό της σχέδιο. Τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλλουν την τελευταία δόση μόνο εφόσον ελέγξουν την ορθή υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου.
- (203) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε ομάδες ή οργανώσεις παραγωγών για την κάλυψη εξόδων τα οποία δεν συνδέονται με τα έξοδα εκκίνησης, όπως είναι οι επενδύσεις ή οι δραστηριότητες προώθησης, θα αξιολογούνται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τις ενισχύσεις του είδους αυτού.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (204) Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (205) Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 500 000 ευρώ. Η ενίσχυση πρέπει να είναι φθίνουσα.
- 1.1.5. *Ενισχύσεις στο πλαίσιο γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικών δεσμεύσεων και δεσμεύσεων για την καλή μεταχείριση των ζώων*
- (206) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

#### 1.1.5.1. Ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις

- (207) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- (208) Το παρόν τμήμα αφορά τις ενισχύσεις σε επιχειρήσεις και ομάδες επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν, σε εκούσια βάση, να υλοποιήσουν δράσεις που συνίστανται σε μία ή περισσότερες γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις σε γεωργικές εκτάσεις που καθορίζουν τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών εκτάσεων που ορίζονται στο σημείο (35)50 του παρόντος εγγράφου.
- (209) Το μέτρο πρέπει να αποσκοπεί στη διατήρηση και την προώθηση των αναγκαίων αλλαγών στις γεωργικές πρακτικές, που έχουν ευνοϊκές επιπτώσεις για το περιβάλλον και το κλίμα.
- (210) Οι ενισχύσεις θα καλύπτουν μόνο τις εκουσίες δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τα σχετικά υποχρεωτικά πρότυπα που καθορίζονται σύμφωνα με τον τίτλο VI κεφάλαιο I του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013, τα σχετικά κριτήρια και τις ελάχιστες δραστηριότητες που καθορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο γ) σημεία (ii) και (iii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, τις σχετικές ελάχιστες απαιτήσεις για χρήση λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, καθώς και άλλες σχετικές υποχρεωτικές απαιτήσεις που επιβάλλονται από την εθνική νομοθεσία. Όλα αυτά τα υποχρεωτικά πρότυπα και οι απαιτήσεις πρέπει να προβλέπονται και να περιγράφονται στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή.
- (211) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν να εξασφαλίζουν στις επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν να υλοποιήσουν δράσεις στο πλαίσιο αυτού του μέτρου την παροχή των γνώσεων και των πληροφοριών που απαιτούνται για την υλοποίησή τους, για παράδειγμα με την παροχή από ειδικούς συμβουλών σχετικά με την αναλαμβανόμενη δέσμευση ή/και καθιστώντας την εν λόγω επιμόρφωση προαπαιτούμενο για τη χορήγηση ενίσχυσης στο πλαίσιο του μέτρου αυτού.
- (212) Οι δεσμεύσεις στο πλαίσιο του μέτρου αυτού πρέπει να αναλαμβάνονται για περίοδο πέντε έως επτά ετών. Ωστόσο, όταν απαιτείται για την επίτευξη ή τη διατήρηση των επιδιωκόμενων περιβαλλοντικών στόχων, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για ιδιαίτερους τύπους δεσμεύσεων, μεταξύ άλλων μέσω της ετήσιας παράταξής τους μετά τη λήξη της αρχικής περιόδου<sup>(58)</sup>. Για τις νέες δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται αμέσως μετά την εκπλήρωση της δέσμευσης κατά την αρχική περίοδο, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν μικρότερο χρονικό διάστημα.

<sup>(58)</sup> Για παράδειγμα, στην περίπτωση των επιμέρους μέτρων που αποσκοπούν στην αποκατάσταση και διατήρηση των οικοτόπων των υδροβιότοπων, θα μπορούσε να χορηγηθεί ενίσχυση για περίοδο μεγαλύτερη των επτά ετών, δεδομένης της πολυπλοκότητας της επίτευξης των στόχων αυτών.



- (213) Ανάλογα με την περίπτωση, θα πρέπει να τηρούνται οι κανόνες για τις ενισχύσεις με βάση την έκταση οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 47 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και σε οποιαδήποτε κατ' εξουσιοδότηση πράξη που εκδίδεται κατ' εφαρμογή της εν λόγω διάταξης.
- (214) Επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις σε άλλους διαχειριστές γης και άλλες ομάδες δικαιούχων εκτός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, βάσει του μέρους II τμήμα 3.4 του παρόντος εγγράφου.
- (215) Οι δεσμεύσεις στο πλαίσιο του γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικού μέτρου για την εκτατικοποίηση της κτηνοτροφίας πρέπει να πληρούν τουλάχιστον τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) διαχείριση και διατήρηση της συνολικής έκτασης του βοσκοτόπου της εκμετάλλευσης κατά τρόπον ώστε να αποφεύγεται η υπερβολική βόσκηση και η υποβόσκηση·
  - β) η πυκνότητα του ζωικού κεφαλαίου πρέπει να καθορίζεται αφού ληφθούν υπόψη όλα τα βόσκοντα ζώα στην εκμετάλλευση ή, στην περίπτωση δέσμευσης που αποσκοπεί στον περιορισμό της απόπλυσης λιπαντικών στοιχείων, το σύνολο των εκτρεφόμενων στην εκμετάλλευση ζώων τα οποία πρόκειται να ληφθούν υπόψη για τη συγκεκριμένη δέσμευση.
- (216) Οι δεσμεύσεις στο πλαίσιο του γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικού μέτρου για την εκτροφή τοπικών φυλών ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση από την κτηνοτροφία ή για τη διατήρηση των φυτικών γενετικών πόρων που απειλούνται από γενετική διάβρωση, πρέπει να απαιτούν:
- α) την εκτροφή τοπικών φυλών ζώων, γενετικά προσαρμοσμένων σε ένα ή περισσότερα παραδοσιακά συστήματα παραγωγής ή περιβάλλοντα της χώρας, που απειλούνται με εξαφάνιση για την κτηνοτροφία· ή
  - β) τη διατήρηση φυτικών γενετικών πόρων που είναι φυσικά προσαρμοσμένοι στις τοπικές και περιφερειακές συνθήκες και απειλούνται με γενετική διάβρωση.
- (217) Τα ακόλουθα είδη εκτρεφόμενων ζώων είναι επιλέξιμα για ενίσχυση: βοοειδή· πρόβατα· αίγες· ιπποειδή· χοίροι και πτηνά.
- (218) Οι τοπικές φυλές θα θεωρείται ότι απειλούνται με εξαφάνιση για την κτηνοτροφία εάν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις και επίσης εάν οι εν λόγω προϋποθέσεις περιγράφονται και συμπεριλαμβάνονται στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή:
- α) δηλώνεται ο αριθμός, σε εθνικό επίπεδο, των θηλυκών ζώων αναπαραγωγής·
  - β) πιστοποιούνται από δεόντως αναγνωρισμένο σχετικό επιστημονικό φορέα ο αριθμός και η ιδιότητα των απειλούμενων φυλών·
  - γ) δεόντως αναγνωρισμένος τεχνικός οργανισμός τηρεί και επικαιροποιεί το γενεαλογικό ή ζωοτεχνικό μητρώο της φυλής·
  - δ) οι εν λόγω οργανισμοί διαθέτουν τις δεξιότητες και την τεχνογνωσία που είναι απαραίτητες για την ταυτοποίηση των ζώων των απειλούμενων με εξαφάνιση φυλών.
- (219) Οι φυτικοί γενετικοί πόροι θα θεωρείται ότι απειλούνται από γενετική διάβρωση υπό την προϋπόθεση ότι η κοινοποίηση προς την Επιτροπή περιλαμβάνει επαρκείς αποδείξεις γενετικής διάβρωσης, βάσει επιστημονικών αποτελεσμάτων ή δεικτών σχετικά με τη μείωση ντόπιων αβελτίωτων φυλών/πρωτογενών τοπικών ποικιλιών, της ποικιλομορφίας του πληθυσμού τους και, κατά περίπτωση, σχετικά με τροποποιήσεις των επικρατέστερων γεωργικών πρακτικών σε τοπικό επίπεδο.
- (220) Επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση και ανάπτυξη των γενετικών πόρων στη γεωργία, για ενέργειες που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις των σημείων (208) έως (219) του παρόντος τμήματος.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (221) Οι ενισχύσεις, με εξαίρεση τις ενισχύσεις για ενέργειες που αποσκοπούν στη διατήρηση γενετικών πόρων, όπως αναφέρεται στο σημείο (220), αφορούν την αποζημίωση των δικαιούχων για το σύνολο ή μέρος των πρόσθετων δαπανών και του διαφυγόντος εισοδήματος που απορρέουν από τις αναληφθείσες δεσμεύσεις. Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται ετησίως.

- (222) Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, για ενέργειες που αφορούν τη διατήρηση του περιβάλλοντος, μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση ως κατ' αποκοπή ποσό ή εφάπαξ ενίσχυση ανά μονάδα όσον αφορά δεσμεύσεις παραίτησης από την εμπορική χρήση εκτάσεων, ενίσχυση που υπολογίζεται με βάση τις πρόσθετες δαπάνες και το διαφυγόν εισόδημα.
- (223) Εφόσον είναι αναγκαίο, οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να καλύπτουν το κόστος συναλλαγής αξίας έως και 20 % της καταβληθείσας πριμοδότησης για τις γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικών δεσμεύσεις. Όταν οι δεσμεύσεις αναλαμβάνονται από ομάδες επιχειρήσεων, το ανώτατο όριο πρέπει να είναι 30 %.
- (224) Ωστόσο, εάν ένα κράτος μέλος επιθυμεί να αντισταθμίσει το κόστος συναλλαγής που απορρέει από την ανάληψη γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικών δεσμεύσεων, πρέπει να παρέχει πειστικές αποδείξεις για το εν λόγω κόστος, π.χ. με την παρουσίαση του αντίστοιχου κόστους επιχειρήσεων που δεν αναλαμβάνουν δεσμεύσεις του είδους αυτού. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν θα εγκρίνει κατά κανόνα κρατικές ενισχύσεις για το κόστος συναλλαγής που αφορά τη συνέχιση δεσμεύσεων, οι οποίες είχαν αναληφθεί στο παρελθόν, εκτός εάν το κράτος μέλος αποδείξει ότι το κόστος αυτό εξακολουθεί να βαρύνει τον ενδιαφερόμενο ή ότι προκύπτει νέο κόστος συναλλαγής.
- (225) Στις περιπτώσεις που το κόστος συναλλαγής υπολογίζεται με βάση το μέσο κόστος ή/και τη μέση γεωργική εκμετάλλευση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι οι μεγάλες ιδίως επιχειρήσεις δεν αποζημιώνονται υπερβολικά. Για τον υπολογισμό της αποζημίωσης τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατά πόσο το εν λόγω κόστος συναλλαγής προκύπτει ανά επιχείρηση ή ανά εκτάριο.
- (226) Δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων στο πλαίσιο του μέτρου αυτού για δεσμεύσεις που καλύπτονται από το μέτρο για τη βιολογική γεωργία το οποίο ορίζεται στο μέρος II τμήμα 1.1.8 του παρόντος εγγράφου.
- (227) Οι ενισχύσεις για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στη γεωργία αφορούν τις δαπάνες για:
- στοχοθετημένες δράσεις: δράσεις που προάγουν την *in situ* (επί τόπου) και την *ex situ* (εκτός τόπου) διατήρηση, τον χαρακτηρισμό, τη συλλογή και τη χρήση των γενετικών πόρων στη γεωργία, περιλαμβανομένων διαδικτυακών καταλόγων των γενετικών πόρων που διατηρούνται σήμερα *in situ*, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης *in situ*/στη γεωργική εκμετάλλευση, και των *ex situ* συλλογών καθώς και βάσεων δεδομένων·
  - συντονισμένες δράσεις: δράσεις που προάγουν την ανταλλαγή πληροφοριών για τη διατήρηση, τον χαρακτηρισμό, τη συλλογή και τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων στη γεωργία της Ένωσης, μεταξύ των αρμόδιων οργανισμών στα κράτη μέλη·
  - συνοδευτικές δράσεις: δράσεις ενημέρωσης, διάδοσης και παροχής συμβουλών με τη συμμετοχή μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, οι οποίες περιλαμβάνουν μαθήματα επιμόρφωσης καθώς και την εκπόνηση τεχνικών εκδόσεων.

#### Ύψος και ένταση των ενισχύσεων

- (228) Οι ενισχύσεις, με εξαίρεση τις ενισχύσεις για ενέργειες που αποσκοπούν στη διατήρηση γενετικών πόρων οι οποίες αναφέρονται στο σημείο (220), πρέπει να περιορίζονται στα ακόλουθα μέγιστα ποσά: 600 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως για τις ετήσιες καλλιέργειες· 900 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως για τις ειδικές πολυετείς καλλιέργειες· 450 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως για τις άλλες χρήσεις γης· 200 ευρώ ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου ετησίως για τις τοπικές φυλές ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση.
- (229) Τα ποσά αυτά μπορούν να προσαυξηθούν σε δεόντως τεκμηριωμένες περιπτώσεις, λαμβανομένων υπόψη ειδικών περιστάσεων οι οποίες πρέπει να αιτιολογούνται στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή.
- (230) Για τη διατήρηση των δασικών γενετικών πόρων στον γεωργικό τομέα, η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

#### 1.1.5.2. Ενισχύσεις για την ανάληψη δεσμεύσεων σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων

- (231) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την ανάληψη δεσμεύσεων σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (232) Το παρόν τμήμα αφορά τις ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής, αναλαμβάνουν εκουσίως να υλοποιήσουν δράσεις που συνίστανται σε μία ή περισσότερες δεσμεύσεις για την καλή μεταχείριση των ζώων και είναι ενεργοί γεωργοί.
- (233) Οι ενισχύσεις καλύπτουν μόνο τις δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τα σχετικά υποχρεωτικά πρότυπα που καθορίζονται σύμφωνα με τον τίτλο VI κεφάλαιο I του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 και άλλες σχετικές υποχρεωτικές διατάξεις. Οι εν λόγω σχετικές απαιτήσεις πρέπει να προσδιορίζονται και να περιγράφονται στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή.

- (234) Οι δεσμεύσεις για την καλή μεταχείριση των ζώων, οι οποίες θεωρούνται επιλέξιμες για τη χορήγηση ενίσχυσης, πρέπει να παρέχουν αναβαθμισμένα πρότυπα μεθόδων παραγωγής σε έναν από τους ακόλουθους τομείς:
- α) νερό, ζωοτροφές και φροντίδα των ζώων σύμφωνα με τις φυσικές ανάγκες της κτηνοτροφίας·
  - β) συνθήκες σταβλισμού, όπως αυξημένες απαιτήσεις χώρου, επιφάνειες δαπέδου, υλικά εμπλουτισμού, φυσικός φωτισμός·
  - γ) πρόσβαση σε εξωτερικούς χώρους·
  - δ) πρακτικές που αποφεύγουν τον ακρωτηριασμό ή/και ευνουχισμό των ζώων ή, σε ειδικές περιπτώσεις που επιβάλλεται ο ακρωτηριασμός ή/και ευνουχισμός των ζώων, πρόβλεψη της χρήσης αναισθητικών, αναλγητικών και αντιφλεγμονώδους φαρμακευτικής αγωγής ή ανοσοευνουχισμού.
- (235) Οι δεσμεύσεις για την καλή μεταχείριση των ζώων πρέπει να αναλαμβάνονται για διάστημα ενός έως επτά ετών, με δυνατότητα ανανέωσης.
- (236) Η σύμβαση μπορεί επίσης να ανανεώνεται αυτομάτως, εάν περιγράφονται σ' αυτήν αναλυτικά όλα τα απαιτούμενα στοιχεία. Ο μηχανισμός ανανέωσης των δεσμεύσεων για την καλή μεταχείριση των ζώων πρέπει να καθορίζεται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους ισχύοντες εθνικούς κανόνες. Ο εν λόγω μηχανισμός πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή στο πλαίσιο της κοινοποίησης των κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τμήματος. Η ανανέωση προϋποθέτει πάντα την τήρηση των όρων που έχει εγκρίνει η Επιτροπή για τις ενισχύσεις βάσει του παρόντος τμήματος.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (237) Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται ετησίως και μπορεί να αποζημιώνουν τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής για το σύνολο ή μέρος των πρόσθετων δαπανών και του διαφυγόντος εισοδήματος ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων που ανελήφθησαν απ' αυτές.
- (238) Εφόσον είναι αναγκαίο, οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να καλύπτουν κόστος συναλλαγής αξίας έως και 20 % της καταβληθείσας πρωτογενούς για την ανάληψη δεσμεύσεων σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων. Ωστόσο, εάν ένα κράτος μέλος επιθυμεί να αντισταθμίσει το κόστος συναλλαγής που απορρέει από την ανάληψη δεσμεύσεων για την καλή μεταχείριση των ζώων, πρέπει να παρέχει πειστικές αποδείξεις για το εν λόγω κόστος, π.χ. με την παρουσίαση του αντίστοιχου κόστους επιχειρήσεων που δεν αναλαμβάνουν δεσμεύσεις του είδους αυτού για την καλή μεταχείριση των ζώων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν θα εγκρίνει κατά κανόνα κρατικές ενισχύσεις για το κόστος συναλλαγής που αφορά τη συνέχιση δεσμεύσεων για την καλή μεταχείριση των ζώων, οι οποίες είχαν αναληφθεί στο παρελθόν, εκτός εάν το κράτος μέλος αποδείξει ότι το κόστος αυτό εξακολουθεί να βαρύνει τον ενδιαφερόμενο ή ότι προκύπτει νέο κόστος συναλλαγής.
- (239) Στις περιπτώσεις που το κόστος συναλλαγής υπολογίζεται με βάση το μέσο κόστος ή/και τη μέση γεωργική εκμετάλλευση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι οι μεγάλες ιδίως επιχειρήσεις δεν αποζημιώνονται υπερβολικά. Για τον υπολογισμό της αποζημίωσης τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατά πόσο το εν λόγω κόστος συναλλαγής προκύπτει ανά επιχείρηση ή ανά εκτάριο.

#### Ύψος της ενίσχυσης

- (240) Η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 500 ευρώ ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου.
- 1.1.6. *Ενισχύσεις για την αντιμετώπιση μειονεκτημάτων σε σχέση με περιοχές του Natura 2000 και την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα*
- (241) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την αντιμετώπιση μειονεκτημάτων σε σχέση με περιοχές του Natura 2000 και την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (242) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (243) Επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων σε άλλους διαχειριστές γης, πλην των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, σύμφωνα με το μέρος II τμήμα 3.5 του παρόντος εγγράφου.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (244) Οι ενισχύσεις καλύπτουν την αποζημίωση των δικαιούχων για τις πρόσθετες δαπάνες και το διαφυγόν εισόδημα λόγω μειονεκτημάτων στις εν λόγω περιοχές, τα οποία σχετίζονται με την εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους, της οδηγίας για τα πτηνά και της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα<sup>(59)</sup>.

<sup>(59)</sup> Βλέπε σημείο (52) και υποσημείωση 42 του παρόντος εγγράφου.

- (245) Οι ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία για τους οικοτόπους και την οδηγία για τα πτηνά χορηγούνται μόνο σε σχέση με τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από απαιτήσεις που υπερβαίνουν τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που προβλέπονται στο άρθρο 94 και στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Συμβουλίου και τα σχετικά κριτήρια και τις ελάχιστες δραστηριότητες που καθορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο γ) σημεία (ii) και (iii), του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013.
- (246) Οι ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα, μπορούν να χορηγούνται μόνο σε σχέση με ειδικές απαιτήσεις οι οποίες:
- α) καθιερώθηκαν με την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα, είναι σύμφωνες με τα προγράμματα μέτρων τα οποία προβλέπονται στα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών, προκειμένου να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι της εν λόγω οδηγίας, και υπερβαίνουν τα μέτρα που απαιτούνται για την εφαρμογή άλλων νομοθετικών κειμένων της Ένωσης στον τομέα της προστασίας των υδάτων·
  - β) υπερβαίνουν τις κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης και την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση που προβλέπεται στον τίτλο VI κεφάλαια I του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013, καθώς και τα σχετικά κριτήρια και τις ελάχιστες δραστηριότητες που καθορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο γ) σημεία (ii) και (iii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013·
  - γ) υπερβαίνουν το επίπεδο προστασίας της νομοθεσίας της Ένωσης που ίσχυε όταν εκδόθηκε η οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 9 της εν λόγω οδηγίας· και
  - δ) επιβάλλουν μεγάλες αλλαγές στο είδος χρήσης γης ή/και σημαντικούς περιορισμούς στις γεωργικές πρακτικές με συνέπεια σημαντική απώλεια εισοδήματος.
- (247) Οι απαιτήσεις που αναφέρονται στα σημεία (245) και (246) πρέπει να προσδιορίζονται και να περιγράφονται στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή.
- (248) Οι ακόλουθες εκτάσεις είναι επιλέξιμες για ενισχύσεις:
- α) γεωργικές εκτάσεις που υπάγονται στο Natura 2000 οι οποίες καθορίζονται σύμφωνα με την οδηγία για τους οικοτόπους και την οδηγία για τα πτηνά·
  - β) άλλες οριοθετημένες εκτάσεις προστασίας της φύσης με περιβαλλοντικούς περιορισμούς όσον αφορά τη γεωργία που συμβάλλουν στην εφαρμογή του άρθρου 10 της οδηγίας για τους οικοτόπους· οι εκτάσεις αυτές δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 5 % των χαρακτηρισμένων περιοχών Natura 2000 οι οποίες εμπίπτουν στο εδαφικό πεδίο εφαρμογής του σχετικού προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης·
  - γ) οι γεωργικές εκτάσεις που περιλαμβάνονται σε σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού σύμφωνα με την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα.

#### Ύψος της ενίσχυσης

- (249) Η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται στα ακόλουθα ποσά: 500 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως, κατ' ανώτατο όριο, κατά την αρχική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη· και 200 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως, κατ' ανώτατο όριο, μετέπειτα. Οι ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα πρέπει να ανέρχονται σε τουλάχιστον 50 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως.
- (250) Τα μέγιστα ποσά των 500 ευρώ και των 200 ευρώ μπορούν να προσαυξηθούν σε εξαιρετικές περιπτώσεις, λαμβανομένων υπόψη ειδικών περιστάσεων που πρέπει να αιτιολογούνται δεόντως. Το μέγιστο ποσό των 50 ευρώ για τις ενισχύσεις που συνδέονται με την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα μπορεί να μειωθεί σε δεόντως τεκμηριωμένες και αιτιολογημένες περιπτώσεις.

#### 1.1.7. Ενισχύσεις σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικούς ή άλλους ειδικούς περιορισμούς

- (251) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις σε ορεινές και άλλες περιοχές για την αντιμετώπιση φυσικών ή άλλων ειδικών περιορισμών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (252) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (253) Επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων στις επιχειρήσεις που αναλαμβάνουν τη δέσμευση να συνεχίσουν τη γεωργική τους δραστηριότητα σε περιοχές που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 32 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και είναι ενεργοί γεωργοί.

Επιλέξιμες δαπάνες

- (254) Η ενίσχυση καλύπτει την αποζημίωση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής για το σύνολο ή μέρος των πρόσθετων δαπανών και το διαφυγόν εισόδημα που σχετίζονται με τα μειονεκτήματα της γεωργικής παραγωγής στη συγκεκριμένη περιοχή. Τα κράτη μέλη πρέπει να τεκμηριώνουν την ύπαρξη των εν λόγω μειονεκτημάτων και να παρέχουν αποδείξεις ότι το ποσό της προς καταβολή αποζημίωσης δεν υπερβαίνει την απώλεια εισοδήματος και τις πρόσθετες δαπάνες που οφείλονται στα εν λόγω μειονεκτήματα.
- (255) Οι πρόσθετες δαπάνες και το διαφυγόν εισόδημα πρέπει να υπολογίζονται σε σύγκριση με περιοχές που δεν αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα, αφού ληφθούν υπόψη οι πληρωμές δυνάμει του τίτλου III κεφάλαιο 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013.
- (256) Κατά τον υπολογισμό των πρόσθετων δαπανών και του διαφυγόντος εισοδήματος, τα κράτη μέλη μπορούν, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, να διαφοροποιούν το επίπεδο ενίσχυσης, λαμβάνοντας υπόψη τα ακόλουθα:
- α) τη σοβαρότητα των προσδιορισθέντων μόνιμων φυσικών μειονεκτημάτων που επηρεάζουν τη γεωργική δραστηριότητα·
  - β) το γεωργικό σύστημα.
- (257) Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως ανά εκτάριο γεωργικής έκτασης.

Ύψος της ενίσχυσης

- (258) Τα ποσά των ενισχύσεων πρέπει να κυμαίνονται μεταξύ των ακόλουθων κατώτατων και ανώτατων ορίων: 25 ευρώ τουλάχιστον ανά εκτάριο ετησίως κατά μέσο όρο για την έκταση του δικαιούχου που λαμβάνει ενίσχυση και 250 ευρώ κατ' ανώτατο όριο ανά εκτάριο ετησίως. Ωστόσο, το μέγιστο ποσό μπορεί να ανέλθει σε 450 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως στις ορεινές περιοχές, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 32 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013.
- (259) Τα μέγιστα ποσά μπορούν να προσαυξηθούν σε δεόντως τεκμηριωμένες περιπτώσεις, λαμβανομένων υπόψη ειδικών συνθηκών οι οποίες πρέπει να αιτιολογούνται στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή.
- (260) Τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν την προοδευτική μείωση των ενισχύσεων όταν υπερβαίνουν ένα καθορισμένο όριο έκτασης ανά εκμετάλλευση, εκτός εάν η χορήγηση καλύπτει μόνο το ελάχιστο ποσό ανά εκτάριο ετησίως όπως καθορίζεται στο σημείο (258) του παρόντος εγγράφου. Για τον σκοπό αυτό, οι κοινοποιήσεις πρέπει να προσδιορίζουν το μέγεθος της εκμετάλλευσης που θα επωφεληθεί από την ενίσχυση αυτή.
- (261) Στην περίπτωση νομικού προσώπου ή ομάδας φυσικών ή νομικών προσώπων, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν προοδευτική μείωση των ενισχύσεων στο επίπεδο των μελών των εν λόγω νομικών προσώπων ή ομάδων εφόσον η εθνική νομοθεσία προβλέπει δικαιώματα και υποχρεώσεις μεμονωμένων μελών συγκρίσιμα με εκείνα των μεμονωμένων γεωργών με την ιδιότητα υπεύθυνου εκμετάλλευσης, ιδίως όσον αφορά το οικονομικό, κοινωνικό και φορολογικό καθεστώς τους, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν συμβάλει στην ενίσχυση των γεωργικών διαρθρώσεων των εν λόγω νομικών προσώπων ή ομάδων.
- (262) Πέραν των ενισχύσεων που προβλέπονται στο σημείο (253), τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν ενισχύσεις δυνάμει του μέτρου αυτού από το 2014 έως το 2020 στους δικαιούχους των περιοχών που ήταν επιλέξιμες βάσει του άρθρου 36 στοιχείο α) σημείο ii) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005<sup>(60)</sup> κατά την περίοδο προγραμματισμού αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013. Για τους δικαιούχους των περιοχών οι οποίες δεν είναι πλέον επιλέξιμες μετά τη νέα οριοθέτηση του άρθρου 32 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να είναι φθίνουσες επί περίοδο τεσσάρων ετών, κατ' ανώτατο όριο, η οποία αρχίζει την ημερομηνία ολοκλήρωσης της οριοθέτησης σύμφωνα με το άρθρο 32 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και το αργότερο το 2018. Οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να αρχίζουν με ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 80 % της μέσης ενίσχυσης που καθορίζεται στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης για την περίοδο 2007-2013 ή, εάν το μέτρο χορηγήθηκε αποκλειστικά από εθνικούς πόρους, στην αντίστοιχη απόφαση κρατικών ενισχύσεων, σύμφωνα με το άρθρο 36 στοιχείο α) σημείο ii) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005, και να λήγουν το αργότερο το 2020, με ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 20 %. Όταν το επίπεδο της ενίσχυσης φθάσει στα 25 ευρώ λόγω της προοδευτικής μείωσης, το κράτος μέλος μπορεί να συνεχίσει την καταβολή των ενισχύσεων στο επίπεδο αυτό, έως ότου ολοκληρωθεί η περίοδος σταδιακής μείωσης.
- (263) Μετά την ολοκλήρωση της οριοθέτησης, οι δικαιούχοι περιοχών που παραμένουν επιλέξιμες πρέπει να λαμβάνουν το σύνολο των ενισχύσεων στο πλαίσιο αυτού του μέτρου.

<sup>(60)</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου, της 20ής Σεπτεμβρίου 2005, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) (ΕΕ L 277 της 21.10.2005, σ. 1).

### 1.1.8. Ενισχύσεις για τη βιολογική γεωργία

- (264) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τη βιολογική γεωργία συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- (265) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (266) Οι ενισχύσεις ανά εκτάριο γεωργικής έκτασης μπορούν να χορηγούνται σε επιχειρήσεις ή ομάδες επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν, εκουσίως, τη δέσμευση να στραφούν σε πρακτικές και μεθόδους βιολογικής γεωργίας ή να τις διατηρήσουν, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 834/2007<sup>(61)</sup> και είναι ενεργοί γεωργοί.
- (267) Οι ενισχύσεις χορηγούνται μόνο για την ανάληψη δεσμεύσεων οι οποίες υπερβαίνουν τα ακόλουθα πρότυπα και απαιτήσεις που πρέπει να προσδιορίζονται και να περιγράφονται στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή:
- α) τα σχετικά υποχρεωτικά πρότυπα που έχουν θεσπιστεί στο πλαίσιο του τίτλου VI κεφάλαιο 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013·
- β) τα σχετικά κριτήρια και τις ελάχιστες δραστηριότητες που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο γ) σημεία ii) και iii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013·
- γ) τις σχετικές ελάχιστες απαιτήσεις για τη χρήση λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων· καθώς και
- δ) άλλες σχετικές υποχρεωτικές απαιτήσεις που προβλέπονται από την κείμενη εθνική νομοθεσία.
- (268) Οι δεσμεύσεις πρέπει να υλοποιηθούν κατά τη διάρκεια αρχικής περιόδου πέντε έως επτά ετών. Ωστόσο, στην περίπτωση χορήγησης ενισχύσεων για τη μετατροπή της συμβατικής γεωργίας σε βιολογική γεωργία, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίσουν μικρότερη αρχική περίοδο που αντιστοιχεί στην περίοδο μετατροπής. Στην περίπτωση χορήγησης ενισχύσεων για τη διατήρηση της βιολογικής γεωργίας, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ετήσια παράταση της αρχικής περιόδου μετά τη λήξη της. Για τις νέες δεσμεύσεις που αφορούν τη διατήρηση και αναλαμβάνονται αμέσως μετά την εκπλήρωση της δέσμευσης κατά την αρχική περίοδο, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν μικρότερο χρονικό διάστημα.
- (269) Ανάλογα με την περίπτωση, θα πρέπει να τηρούνται οι κανόνες για τις ενισχύσεις με βάση την έκταση οι οποίοι θεσπίζονται στο άρθρο 47 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και σε οποιαδήποτε κατ' εξουσιοδότηση πράξη που εκδίδεται κατ' εφαρμογή της εν λόγω διάταξης.

### Επιλέξιμες δαπάνες

- (270) Οι ενισχύσεις καλύπτουν την αποζημίωση των δικαιούχων για το σύνολο ή μέρος των πρόσθετων δαπανών και του διαφυγόντος εισοδήματος ως αποτέλεσμα των αναλαμβανόμενων δεσμεύσεων.
- (271) Εφόσον είναι αναγκαίο, οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να καλύπτουν το κόστος συναλλαγής αξίας έως και 20 % της καταβληθείσας πριμοδότησης για την ανάληψη δεσμεύσεων. Όταν οι δεσμεύσεις αναλαμβάνονται από ομάδες επιχειρήσεων, το ανώτατο όριο είναι 30 %. Οι ενισχύσεις αυτές χορηγούνται σε ετήσια βάση.
- (272) Ωστόσο, εάν ένα κράτος μέλος επιθυμεί να αντισταθμίσει το κόστος συναλλαγής που απορρέει από την ανάληψη δεσμεύσεων για τη βιολογική γεωργία, πρέπει να παρέχει πειστικές αποδείξεις για το εν λόγω κόστος, π.χ. με την παρουσίαση του αντίστοιχου κόστους επιχειρήσεων που δεν αναλαμβάνουν δεσμεύσεις του είδους αυτού. Ως εκ τούτου, Επιτροπή δεν θα εγκρίνει κατά κανόνα κρατικές ενισχύσεις για το κόστος συναλλαγής που αφορά τη συνέχιση δεσμεύσεων για τη βιολογική γεωργία, οι οποίες είχαν αναληφθεί στο παρελθόν, εκτός εάν το κράτος μέλος αποδείξει ότι το κόστος αυτό εξακολουθεί να βαρύνει τον ενδιαφερόμενο ή ότι προκύπτει νέο κόστος συναλλαγής.
- (273) Στις περιπτώσεις που το κόστος συναλλαγής υπολογίζεται με βάση το μέσο κόστος ή/και τη μέση γεωργική εκμετάλλευση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι οι μεγάλες ιδίως επιχειρήσεις δεν αποζημιώνονται υπερβολικά. Για τον υπολογισμό της αποζημίωσης τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη κατά πόσο το εν λόγω κόστος συναλλαγής προκύπτει ανά επιχείρηση ή ανά εκτάριο.
- (274) Δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων βάσει του παρόντος τμήματος για δεσμεύσεις στο πλαίσιο γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικών μέτρων ή για δαπάνες που καλύπτονται από το τμήμα για τις ενισχύσεις που προορίζονται για την ενθάρρυνση της συμμετοχής παραγωγών γεωργικών προϊόντων σε συστήματα ποιότητας.
- (275) Οι ενισχύσεις για επενδύσεις στην πρωτογενή παραγωγή και τη μεταποίηση και εμπορία βιολογικών προϊόντων υπόκεινται στις διατάξεις των τμημάτων σχετικά με τις επενδυτικές ενισχύσεις.

<sup>(61)</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2007, για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91 (ΕΕ L 189 της 20.7.2007, σ. 1).

Ύψος της ενίσχυσης

- (276) Το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης είναι: 600 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως για τις ετήσιες καλλιέργειες· 900 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως για τις ειδικές πολυετείς καλλιέργειες· 450 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως για τις άλλες χρήσεις γης.
- (277) Τα ανώτατα αυτά όρια μπορούν να προσαυξηθούν σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αφού ληφθούν υπόψη ειδικές περιστάσεις οι οποίες πρέπει να αιτιολογούνται.

1.1.9. *Ενισχύσεις για τη συμμετοχή παραγωγών γεωργικών προϊόντων σε συστήματα ποιότητας*

- (278) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τη συμμετοχή παραγωγών γεωργικών προϊόντων και ομάδων αυτών σε συστήματα ποιότητας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (279) Το παρόν τμήμα αφορά τους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων. Μόνον οι ενεργοί γεωργοί είναι επιλέξιμοι για τις ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο (280) στοιχείο α).

Επιλέξιμες δαπάνες

- (280) Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες σχετικά με τα συστήματα ποιότητας, όπως αναφέρεται στο σημείο (282) του παρόντος εγγράφου:
- α) τις δαπάνες για νέα συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας·
- β) τις δαπάνες για τα υποχρεωτικά μέτρα ελέγχου σχετικά με τα συστήματα ποιότητας, που πραγματοποιούνται σύμφωνα με την ενωσιακή ή την εθνική νομοθεσία από τις αρμόδιες αρχές ή για λογαριασμό τους·
- γ) τις δαπάνες για δραστηριότητες έρευνας της αγοράς, επιμόρφωσης και σχεδιασμού προϊόντων και για την προετοιμασία των αιτήσεων για την αναγνώριση των συστημάτων ποιότητας.
- (281) Η ενίσχυση που αναφέρεται στο σημείο (280) στοιχεία α) και β) δεν πρέπει να χορηγείται για την κάλυψη του κόστους των ελέγχων που διενεργούνται από τους ίδιους τους δικαιούχους, ή όταν η ενωσιακή νομοθεσία προβλέπει ότι το κόστος των ελέγχων βαρύνει τους παραγωγούς των γεωργικών προϊόντων και την ομάδα τους, χωρίς να προσδιορίζει το πραγματικό ύψος των επιβαρύνσεων.
- (282) Τα συστήματα ποιότητας που αναφέρονται στο σημείο (280) στοιχείο α) του παρόντος εγγράφου πρέπει να είναι τα ακόλουθα:
- α) συστήματα ποιότητας που έχουν θεσπιστεί βάσει των ακόλουθων κανονισμών και διατάξεων:
- (i) μέρος II τίτλος II κεφάλαιο I τμήμα 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Συμβουλίου, σε ό,τι αφορά τον οίνο·
- (ii) κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1151/2012·
- (iii) κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 834/2007<sup>(62)</sup>·
- (iv) κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 110/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(63)</sup>·
- (v) κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 251/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(64)</sup>·
- β) συστήματα ποιότητας, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων πιστοποίησης γεωργικών εκμεταλλεύσεων, για γεωργικά προϊόντα τα οποία αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη, εφόσον ανταποκρίνονται στα ακόλουθα κριτήρια:
- (i) η ιδιοτυπία του τελικού προϊόντος που παράγεται βάσει τέτοιων συστημάτων ποιότητας πρέπει να απορρέει από σαφείς υποχρεώσεις εγγύησης
- των ειδικών χαρακτηριστικών του προϊόντος, ή
- της ειδικής μεθόδου καλλιέργειας ή παραγωγής, ή

<sup>(62)</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2007, για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2092/91 (ΕΕ L 189 της 20.7.2007, σ.1).

<sup>(63)</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 110/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αλκοολούχων ποτών και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1576/89 του Συμβουλίου (ΕΕ L 39 της 13.2.2008, σ. 16).

<sup>(64)</sup> Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 251/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1601/91 του Συμβουλίου (ΕΕ L 84 της 20.3.2014, σ. 14).

- της ποιότητας του τελικού προϊόντος που είναι σαφώς ανώτερη από τα συνήθη εμπορικά πρότυπα όσον αφορά τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων ή των φυτών, την καλή διαβίωση των ζώων ή την προστασία του περιβάλλοντος·
- (ii) το σύστημα ποιότητας πρέπει να είναι ανοικτό σε όλους τους παραγωγούς·
- (iii) το σύστημα ποιότητας πρέπει να περιλαμβάνει δεσμευτικές προδιαγραφές τελικών προϊόντων και η τήρηση των εν λόγω προδιαγραφών πρέπει να ελέγχεται από τις δημόσιες αρχές ή από ανεξάρτητο φορέα ελέγχου·
- (iv) το σύστημα ποιότητας πρέπει να είναι διαφανές και να εξασφαλίζει την πλήρη ιχνηλασιμότητα των γεωργικών προϊόντων·
- γ) συστήματα εθελοντικής πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων τα οποία αναγνωρίζονται από τα οικεία κράτη μέλη ως ανταποκρινόμενα στις απαιτήσεις της ανακοίνωσης της Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής της ΕΕ για τα συστήματα εθελοντικής πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων και τροφίμων»<sup>(65)</sup>.
- (283) Όλες οι επιλέξιμες επιχειρήσεις στην εξεταζόμενη περιοχή πρέπει να έχουν πρόσβαση στην ενίσχυση υπό αντικειμενικά καθορισμένους όρους.
- (284) Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο (280) στοιχεία β) και γ) του παρόντος εγγράφου δεν πρέπει να περιλαμβάνουν άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους και πρέπει να καταβάλλονται στον οργανισμό που είναι υπεύθυνος για τα μέτρα ελέγχου, στον φορέα που διεξήγαγε την έρευνα ή στον φορέα παροχής συμβουλών.

#### Ύψος της ενίσχυσης

- (285) Η ενίσχυση που αναφέρεται στο σημείο (280) στοιχείο α) ανωτέρω πρέπει να χορηγείται για μέγιστη περίοδο πέντε ετών και να μην υπερβαίνει το ποσό των 3 000 ευρώ ανά δικαιούχο ετησίως. Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται ως ετήσιο ποσό που λειτουργεί ως κίνητρο και του οποίου το ύψος καθορίζεται ανάλογα με το ύψος των πάγιων δαπανών που απορρέουν από τη συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας.
- (286) Η ενίσχυση που αναφέρεται στο σημείο (280) στοιχεία β) και γ) μπορεί να ανέλθει έως και στο 100 % των πραγματικών δαπανών.
- 1.1.10. *Ενισχύσεις για την παροχή τεχνικής υποστήριξης στον γεωργικό τομέα*
- (287) Το τμήμα αυτό αφορά τις ενισχύσεις για την παροχή τεχνικής υποστήριξης στον γεωργικό τομέα, με εξαίρεση τις ενισχύσεις για υπηρεσίες αντικατάστασης στη γεωργική εκμετάλλευση, οι οποίες μπορούν να χορηγηθούν μόνο σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (288) Η παροχή τεχνικής υποστήριξης μπορεί να αναλαμβάνεται από ομάδες παραγωγών ή άλλες οργανώσεις, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους.
- (289) Όλοι όσοι είναι επιλέξιμοι στην εξεταζόμενη περιοχή πρέπει να έχουν πρόσβαση στην ενίσχυση, υπό αντικειμενικά καθορισμένους όρους. Όταν η τεχνική υποστήριξη παρέχεται από ομάδες ή οργανώσεις παραγωγών, η ιδιότητα του μέλους αυτών των ομάδων ή οργανώσεων δεν πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσβαση στην υπηρεσία. Η ενδεχόμενη συνεισφορά μη μελών για την κάλυψη των διοικητικών δαπανών της σχετικής ομάδας ή οργάνωσης πρέπει να περιορίζεται στο κόστος παροχής της υπηρεσίας.

#### 1.1.10.1. Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης

- (290) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, με τις γενικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση ενισχύσεων τεχνικής υποστήριξης στον γεωργικό τομέα, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (291) Οι ενισχύσεις αφορούν την επαγγελματική κατάρτιση και την απόκτηση δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων επιμόρφωσης, των σεμιναρίων και της παροχής οδηγιών, των δραστηριοτήτων επίδειξης και των ενημερωτικών δράσεων.
- (292) Η ενίσχυση μπορεί επίσης να καλύπτει βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές για διαχείριση γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επισκέψεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

<sup>(65)</sup> ΕΕ C 341 της 16.12.2010, σ. 5.



Επιλέξιμες δαπάνες

(293) Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

- α) τις δαπάνες διοργάνωσης προγράμματος κατάρτισης, τις δράσεις απόκτησης δεξιοτήτων, τις δράσεις επίδειξης ή τις δράσεις ενημέρωσης·
- β) τα οδοιπορικά, τις δαπάνες διαμονής και τις ημερήσιες δαπάνες των συμμετεχόντων·
- γ) τις δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών αντικατάστασης κατά την απουσία των συμμετεχόντων·
- δ) στην περίπτωση έργων επίδειξης είναι επίσης επιλέξιμες οι ακόλουθες επενδυτικές δαπάνες:
  - (i) η κατασκευή, η αγορά, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή η βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με τη γη είναι επιλέξιμες μόνο κατά τον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής ενέργειας·
  - (ii) την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού έως το ύψος της αγοραίας αξίας του στοιχείου ενεργητικού·
  - (iii) οι γενικές δαπάνες που είναι συναφείς με τις δαπάνες που αναφέρονται στα σημεία (i) και (ii), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σχετικά με την περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για μελέτες σκοπιμότητας· οι δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας θεωρούνται επιλέξιμες ακόμη και όταν, βάσει των αποτελεσμάτων τους, δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία από τις δαπάνες που προβλέπονται στα σημεία (i) και (ii)·
  - (iv) η απόκτηση ή ανάπτυξη λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών και η απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών, δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων·
  - (v) σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις σε μικρής κλίμακας έργα επίδειξης για τις πρόσθετες δαπάνες και το διαφυγόν εισόδημα που σχετίζονται με το έργο επίδειξης.

(294) Οι δαπάνες που αναφέρονται στο σημείο (293) στοιχείο δ) σημεία (i) έως (iv) είναι επιλέξιμες στον βαθμό που αφορούν το έργο επίδειξης και για τη διάρκεια της περιόδου του έργου επίδειξης. Επιλέξιμες θεωρούνται μόνον οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου επίδειξης, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές.

(295) Οι φορείς παροχής υπηρεσιών μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης πρέπει να διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό το οποίο πρέπει να επιμορφώνεται τακτικά ώστε να είναι σε θέση να εκτελεί τα εν λόγω καθήκοντα.

(296) Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο (293) στοιχεία α) και γ) και δ) σημεία (i) έως (iv) δεν πρέπει να περιλαμβάνουν άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους και πρέπει να καταβάλλονται σε όσους υλοποιούν δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης. Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο (293) στοιχείο δ) σημείο (v) πρέπει να καταβάλλονται απευθείας στους δικαιούχους. Οι ενισχύσεις για μικρής κλίμακας έργα επίδειξης, που αναφέρονται στο σημείο (293) στοιχείο δ) σημεία (i) έως (iv), μπορούν να καταβάλλονται απευθείας στους δικαιούχους.

Ένταση της ενίσχυσης

(297) Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

(298) Στην περίπτωση των επιλέξιμων δαπανών που αναφέρονται στο σημείο (293) στοιχείο δ), το μέγιστο ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 100 000 ευρώ για περίοδο τριών οικονομικών ετών.

1.1.10.2. Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες

(299) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και με τις γενικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση ενισχύσεων τεχνικής υποστήριξης στον γεωργικό τομέα, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(300) Οι ενισχύσεις θα πρέπει να είναι ειδικά σχεδιασμένες να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα και τους νέους γεωργούς να επωφεληθούν από τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών για τη βελτίωση των οικονομικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων της επιχείρησης ή/και της επένδυσής τους, αλλά και της φιλικότητας και ανθεκτικότητάς της ως προς το κλίμα.

- (301) Η παροχή συμβουλών πρέπει να συνδέεται με μία τουλάχιστον προτεραιότητα της Ένωσης για την αγροτική ανάπτυξη, και να καλύπτει τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα στοιχεία:
- α) τις υποχρεώσεις που απορρέουν από καταστατικές απαιτήσεις διαχείρισης ή/και πρότυπα όσον αφορά την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση που προβλέπονται στον τίτλο VI κεφάλαιο I του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013·
  - β) κατά περίπτωση, τις γεωργικές πρακτικές που είναι επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον, όπως προβλέπονται στον τίτλο III κεφάλαιο 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 και τη διατήρηση των γεωργικών εκτάσεων, όπως αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του εν λόγω κανονισμού·
  - γ) τα μέτρα που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, την τομεακή ολοκλήρωση, την καινοτομία και τον προσανατολισμό προς την αγορά καθώς και την προώθηση της επιχειρηματικότητας·
  - δ) τις απαιτήσεις που καθορίζουν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή του άρθρου 11 παράγραφος 3 της οδηγίας πλαίσιο για τα ύδατα·
  - ε) τις απαιτήσεις που καθορίζουν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή του άρθρου 55 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(66)</sup>, και ειδικότερα τη συμμόρφωση με τις γενικές αρχές της ολοκληρωμένης διαχείρισης επιβλαβών οργανισμών που αναφέρεται στο άρθρο 14 της οδηγίας για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων<sup>(66)</sup>·
  - στ) εφόσον κρίνεται σκόπιμο, τα πρότυπα ασφάλειας στον τόπο εργασίας και τα πρότυπα ασφάλειας που αφορούν τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις·
  - ζ) ειδικές συμβουλές για γεωργούς που ξεκινούν τη δραστηριότητά τους, συμπεριλαμβανομένων συμβουλών για την οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα.
- (302) Οι συμβουλές μπορεί επίσης να καλύπτουν άλλα θέματα και ιδίως τις πληροφορίες σχετικά με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σ' αυτήν, τη βιοποικιλότητα και την προστασία των υδάτων όπως προβλέπεται στο παράρτημα I του κανονισμού 1307/2013 ή θέματα που συνδέονται με τις οικονομικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις της γεωργικής εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων ανταγωνιστικότητας. Οι συμβουλές αυτές μπορεί να αφορούν την ανάπτυξη μικρών αλυσίδων εφοδιασμού, τη βιολογική γεωργία και τις υγειονομικές πτυχές της ζωικής παραγωγής.
- (303) Οι ενισχύσεις δεν πρέπει να περιλαμβάνουν άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους. Η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται στον πάροχο των συμβουλευτικών υπηρεσιών.
- (304) Οι φορείς που επιλέγονται για την παροχή συμβουλών πρέπει να διαθέτουν το κατάλληλο και τακτικά επιμορφούμενο προσωπικό, καθώς και εμπειρία και αξιοπιστία όσον αφορά τα θέματα για τα οποία παρέχουν συμβουλές.
- (305) Κατά την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις περί απορρήτου που αναφέρονται στο άρθρο 13 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013.
- (306) Εφόσον δικαιολογείται και κρίνεται σκόπιμο, οι συμβουλές μπορούν να παρέχονται εν μέρει ομαδικά, λαμβανομένης υπόψη παράλληλα της κατάστασης των επιμέρους χρηστών των συμβουλευτικών υπηρεσιών.

#### Ύψος της ενίσχυσης

(307) Το ποσό της ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 1 500 ευρώ ανά παρεχόμενη συμβουλή.

#### 1.1.10.3. Ενισχύσεις για υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση

- (308) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για υπηρεσίες αντικατάστασης στην εκμετάλλευση συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και με τις γενικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση ενισχύσεων τεχνικής υποστήριξης, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (309) Οι ενισχύσεις δεν πρέπει να περιλαμβάνουν άμεσες πληρωμές στους γεωργούς. Οι ενισχύσεις πρέπει να καταβάλλονται στον πάροχο των υπηρεσιών αντικατάστασης στην εκμετάλλευση.

<sup>(66)</sup> Βλέπε υποσημείωση 64 του παρόντος εγγράφου.

Επιλέξιμες δαπάνες

- (310) Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις πραγματικές δαπάνες αντικατάστασης ενός κατόχου εκμετάλλευσης, ενός φυσικού προσώπου το οποίο είναι μέλος του νοικοκυριού της εκμετάλλευσης, ή γεωργικού εργάτη, κατά τη διάρκεια της απουσίας τους από την εργασία λόγω ασθένειας, συμπεριλαμβανομένης της ασθένειας των παιδιών τους, διακοπών, άδειας μητρότητας και γονικής άδειας ή σε περίπτωση θανάτου.
- (311) Η συνολική διάρκεια της αντικατάστασης θα πρέπει να περιορίζεται σε 3 μήνες ετησίως ανά δικαιούχο, με εξαίρεση την αντικατάσταση για άδεια μητρότητας και γονική άδεια, η οποία περιορίζεται σε 6 μήνες σε κάθε περίπτωση. Ωστόσο, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να επιτρέψει μεγαλύτερη περίοδο.

Ένταση της ενίσχυσης

- (312) Η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

1.1.11. Ενισχύσεις για συνεργασία στον γεωργικό τομέα

- (313) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για συνεργασία στον γεωργικό τομέα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

- (314) Το παρόν τμήμα αφορά το σύνολο του γεωργικού τομέα<sup>(67)</sup>.

- (315) Οι ενισχύσεις θα πρέπει να χορηγούνται με σκοπό την προώθηση μορφών συνεργασίας στις οποίες συμμετέχουν τουλάχιστον δύο οντότητες ανεξαρτήτως του αν δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, αλλά με την προϋπόθεση ότι από τη συνεργασία επωφελείται μόνον ο γεωργικός τομέας, και συγκεκριμένα:

α) μορφές συνεργασίας μεταξύ διαφόρων επιχειρήσεων του γεωργικού τομέα και της τροφικής αλυσίδας (μόνον εάν το αποτέλεσμα της μεταποίησης είναι ένα γεωργικό προϊόν) και μεταξύ άλλων φορέων που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, οι οποίοι συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων και των προτεραιοτήτων της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων παραγωγών, των συνεταιρισμών και των διεπαγγελματικών οργανώσεων·

β) τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και δικτύων·

γ) τη συγκρότηση και λειτουργία επιχειρησιακών ομάδων των ΕΣΚ για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 56 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013.

- (316) Οι ενισχύσεις θα πρέπει να χορηγούνται για συνεργασία όσον αφορά, ειδικότερα, τα εξής:

α) πιλοτικά έργα·

β) την ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα της γεωργίας και στον τομέα των τροφίμων μόνο όσον αφορά τα γεωργικά προϊόντα·

γ) τη συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων στον γεωργικό τομέα για τη διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και την κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων·

δ) την οριζόντια και την κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών αλυσίδων εφοδιασμού και τοπικών αγορών·

ε) τις δραστηριότητες προώθησης σε τοπικό πλαίσιο, σχετικά με την ανάπτυξη μικρών αλυσίδων εφοδιασμού και τοπικών αγορών·

στ) την από κοινού δράση με σκοπό τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής ή την προσαρμογή σε αυτή·

ζ) τις κοινές προσεγγίσεις περιβαλλοντικών έργων και τις τρέχουσες περιβαλλοντικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης των υδάτων, της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας<sup>(68)</sup> και της διατήρησης των γεωργικών τοπίων·

<sup>(67)</sup> Βλέπε ορισμό του γεωργικού τομέα στο σημείο (35)2 του παρόντος εγγράφου.

<sup>(68)</sup> Αυτό ισχύει επίσης για τη συνεργασία όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή την παραγωγή βιοκαυσίμων σε εκμεταλλεύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο μέρος II τμήμα 1.1.1.1. του παρόντος εγγράφου.

- η) την οριζόντια και την κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού για την αειφόρο προμήθεια βιομάζας προς χρήση στην παραγωγή τροφίμων, εάν το αποτέλεσμα είναι ένα γεωργικό προϊόν, και παραγωγή ενέργειας για ίδια κατανάλωση·
- θ) την εφαρμογή, ιδίως από ομάδες δημόσιων και ιδιωτικών φορέων εκτός αυτών που ορίζονται στο άρθρο 32 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης εκτός όσων ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 19 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 για την υλοποίηση μιας ή περισσότερων από τις προτεραιότητες της Ένωσης για την αγροτική ανάπτυξη.
- (317) Οι ενισχύσεις για τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και δικτύων πρέπει να χορηγούνται μόνο σε νεοσύσταθέντες συνεργατικούς σχηματισμούς και δίκτυα και σε εκείνους που ξεκινούν μια νέα γι' αυτούς δραστηριότητα.
- (318) Ενισχύσεις για τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο σημείο (316) στοιχεία α) και β) μπορούν, επίσης, να χορηγούνται σε μεμονωμένους φορείς. Όταν παρέχονται ενισχύσεις σε μεμονωμένους φορείς, τα αποτελέσματα του έργου ή της δραστηριότητας που λαμβάνει στήριξη πρέπει να διαδίδονται.
- (319) Οι ενισχύσεις για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών αλυσίδων εφοδιασμού, όπως αναφέρεται στο σημείο (316) στοιχεία δ) και ε), πρέπει να καλύπτουν μόνον αλυσίδες εφοδιασμού στις οποίες δεν εμπλέκονται περισσότεροι του ενός ενδιάμεσοι μεταξύ του γεωργού και του καταναλωτή.
- (320) Οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος τμήματος θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τις σχετικές διατάξεις του δικαίου του ανταγωνισμού, ιδίως με τα άρθρα 101 και 102 της Συνθήκης, όπως εφαρμόζονται δυνάμει των άρθρων 206 έως 210 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (321) Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες, στον βαθμό που αφορούν γεωργικές δραστηριότητες:
- α) τις δαπάνες για μελέτες της συγκεκριμένης περιοχής, για μελέτες σκοπιμότητας και για την κατάρτιση επιχειρηματικού σχεδίου ή τη χάραξη στρατηγικής για την τοπική ανάπτυξη, εκτός από εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 33 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013·
- β) τις δαπάνες για εμφύχωση στη συγκεκριμένη περιοχή προκειμένου να καταστεί δυνατή η υλοποίηση ενός συλλογικού εδαφικού έργου ή ενός έργου που πρόκειται να υλοποιηθεί από επιχειρησιακή ομάδα ΕΣΚ (Ευρωπαϊκές Συμπράξεις Καινοτομίας) για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 56 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013. Όσον αφορά τους συνεργατικούς σχηματισμούς, η εν λόγω εμφύχωση μπορεί επίσης να αφορά τη διοργάνωση κατάρτισης, τη δικτύωση των μελών και τη στρατολόγηση νέων μελών·
- γ) τις λειτουργικές δαπάνες της συνεργασίας, όπως ο μισθός του «συντονιστή»·
- δ) τις άμεσες δαπάνες συγκεκριμένων έργων που συνδέονται με την υλοποίηση επιχειρηματικού σχεδίου, περιβαλλοντικού σχεδίου ή τη χάραξη στρατηγικής για την τοπική ανάπτυξη, εκτός από εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 33 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 ή άλλων δράσεων με στόχο την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της διεξαγωγής δοκιμών· οι άμεσες δαπάνες δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις επιλέξιμες δαπάνες για τις επενδυτικές ενισχύσεις, όπως διευκρινίζεται στο μέρος II τμήμα 1.1.1.1 του παρόντος εγγράφου για τις επενδυτικές ενισχύσεις·
- ε) τις δαπάνες για δραστηριότητες προώθησης.
- (322) Οι ενισχύσεις πρέπει να περιορίζονται σε μέγιστη χρονική περίοδο επτά ετών, εκτός αν πρόκειται για συλλογική περιβαλλοντική δράση σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (323) Η ενίσχυση μπορεί να ανέλθει έως και στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (324) Οι άμεσες δαπάνες που αναφέρονται στο σημείο (321) στοιχείο δ) ανωτέρω πρέπει να περιορίζονται στη μέγιστη ένταση της επενδυτικής ενίσχυσης, όπως διευκρινίζεται στο τμήμα για τις επενδυτικές ενισχύσεις.

### **1.2. Διαχείριση κινδύνων και κρίσεων**

- (325) Η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων μπορεί να αποτελεί κατάλληλο μέσο στήριξης για ορισμένα είδη κινδύνων στον γεωργικό τομέα, δεδομένου ότι η γεωργική δραστηριότητα ως σύνολο είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένη σε κινδύνους και κρίσεις. Ωστόσο, υπάρχουν διαφορές μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, οι οποίες κατά κανόνα διαθέτουν καλύτερες δυνατότητες για την εξουδετέρωση κινδύνων. Ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων του παρόντος τμήματος θα είναι, ως εκ τούτου, διαθέσιμες μόνον για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων.

- (326) Κατά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων για δραστηριότητες που εκτίθενται σε κινδύνους και κρίσεις, η Επιτροπή θα συνεκτιμά την ανάγκη αποφυγής αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, απαιτώντας από τους παραγωγούς μια ελάχιστη συνεισφορά στις ζημιές ή στο κόστος των εν λόγω μέτρων ή κάποια άλλα κατάλληλα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για να μετριασθεί ο κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού και να διασφαλιστεί ότι η κρατική ενίσχυση θα είναι ανάλογη των ζημιών. Στην εκτίμησή της, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη την ανάγκη του δικαιούχου να λάβει τα κατάλληλα προληπτικά μέτρα ώστε να ελαχιστοποιείται το συνολικό ποσό της χορηγούμενης ενίσχυσης.
- 1.2.1. *Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση ζημιών στη γεωργική παραγωγή ή στα μέσα γεωργικής παραγωγής, καθώς και για την πρόληψη ζημιών*
- 1.2.1.1. *Ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα*
- (327) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης, εάν πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (328) Το παρόν τμήμα αφορά τον γεωργικό τομέα <sup>(69)</sup>.
- (329) Δεδομένου ότι αποτελούν εξαιρέσεις από τη γενική απαγόρευση των κρατικών ενισχύσεων στην εσωτερική αγορά, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η Επιτροπή υποστηρίζει σταθερά ότι οι έννοιες της «θεομηνίας» (φυσικής καταστροφής) και του «έκτακτου γεγονότος» που αναφέρονται στο άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης πρέπει να ερμηνεύονται συστατικά. Αυτό επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης <sup>(70)</sup>.
- (330) Έως τώρα, η Επιτροπή έχει δεχθεί ότι οι σεισμοί, οι χιονοστιβάδες, οι κατολισθήσεις και οι πλημμύρες μπορούν να θεωρηθούν θεομηνίες. Επιπλέον, λαμβάνει υπόψη την ανάπτυξη εντός του πλαισίου της πρωτοβουλίας σχετικά με τον εκσυγχρονισμό των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, που επιτρέπει επίσης την απαλλαγή κατά κατηγορία των ακόλουθων νέων κατηγοριών θεομηνιών: σεισμών, χιονοστιβάδων, κατολισθήσεων και πλημμυρών, ανεμοστρόβιλων, τυφώνων, εκρήξεων ηφαιστειών και ανεξέλεγκτων πυρκαγιών. Στα έκτακτα γεγονότα που έχουν γίνει δεκτά κατά το παρελθόν από την Επιτροπή περιλαμβάνονται ο πόλεμος, οι εσωτερικές αναταραχές ή απεργίες και, με ορισμένες επιφυλάξεις και ανάλογα με την έκτασή τους, μείζονα πυρηνικά ή βιομηχανικά δυστυχήματα και πυρκαγιές, τα οποία συνεπάγονται εκτεταμένες απώλειες <sup>(71)</sup>. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να αξιολογεί τις προτάσεις για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη την προηγούμενη πρακτική της στον τομέα αυτό.
- (331) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του παρόντος τμήματος πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους έχει αναγνωρίσει επίσημα ότι πρόκειται περί θεομηνίας ή έκτακτου γεγονότος  
και
- β) υπάρχει άμεση αιτιώδης σχέση μεταξύ της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος και των ζημιών που υπέστη η επιχείρηση.
- (332) Όπου κρίνεται σκόπιμο, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν εκ των προτέρων κριτήρια βάσει των οποίων θεωρείται ότι έχει προηγηθεί η επίσημη αναγνώριση που αναφέρεται στο σημείο (331) στοιχείο α).
- (333) Η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται απευθείας στη σχετική επιχείρηση ή σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών της οποίας η επιχείρηση είναι μέλος. Όταν η ενίσχυση καταβάλλεται σε ομάδα και οργάνωση παραγωγών, το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό της ενίσχυσης για το οποίο είναι επιλέξιμη η επιχείρηση.
- (334) Τα καθεστώτα ενισχύσεων πρέπει να θεσπίζονται εντός τριών ετών από την ημερομηνία επέλευσης του γεγονότος και η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται εντός τεσσάρων ετών από την ημερομηνία αυτή.

<sup>(69)</sup> Βλέπε ορισμό της προβληματικής επιχείρησης στο σημείο (35)2.

<sup>(70)</sup> Απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 2004 στην υπόθεση C-73/03, Ισπανία κατά Επιτροπής, σκέψη 37· απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Φεβρουαρίου 2006 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-346/03 και C-529/03, Giuseppe Atzeni κ.ά., σκέψη 79.

<sup>(71)</sup> Η Επιτροπή δεν έχει δεχθεί ότι μια πυρκαγιά σε μία και μόνη μεταποιητική μονάδα, η οποία καλυπτόταν από συνήθη εμπορική ασφάλεια, μπορούσε να θεωρηθεί έκτακτο γεγονός. Κατά γενικό κανόνα, η Επιτροπή δεν δέχεται ότι η εμφάνιση ασθενειών των ζώων ή επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών μπορεί να θεωρηθεί θεομηνία ή έκτακτο γεγονός. Εντούτοις, σε μία περίπτωση η Επιτροπή αναγνώρισε την εξαιρετικά εκτεταμένη εμφάνιση μιας εντελώς νέας ασθένειας των ζώων ως έκτακτο γεγονός.

- (335) Για να διευκολύνει την ταχεία διαχείριση κρίσεων, η Επιτροπή θα εγκρίνει εκ των προτέρων καθεστώτα-πλαίσια ενισχύσεων για την αντιστάθμιση των ζημιών που προκαλούνται από σεισμούς, χιονοστιβάδες, κατολισθήσεις και πλημμύρες, καθώς και από ανεμοστρόβιλους, τυφώνες, εκρήξεις ηφαιστείων και ανεξέλεγκτες πυρκαγιές από φυσικά αίτια, υπό την προϋπόθεση ότι διατυπώνονται σαφώς οι όροι υπό τους οποίους μπορεί να χορηγηθεί ενίσχυση στις περιπτώσεις των εν λόγω θεομηνιών<sup>(72)</sup>. Στην περίπτωση των εκ των προτέρων εγκριθέντων καθεστώτων, τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν την υποχρέωση αναφοράς που αναφέρεται στο σημείο (728).
- (336) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται για την αντιστάθμιση των ζημιών που προκαλούνται από άλλους τύπους θεομηνίας, που δεν αναφέρονται στο σημείο (330) και των ζημιών που προκαλούνται από έκτακτα γεγονότα, πρέπει να κοινοποιούνται χωριστά στην Επιτροπή.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (337) Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για την αντιστάθμιση των ζημιών που προκλήθηκαν ως άμεσο επακόλουθο της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος, όπως εκτιμώνται από δημόσια αρχή, από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα αναγνωρισμένο από τη χορηγούσα αρχή ή από ασφαλιστική εταιρεία.
- (338) Οι ζημιές δύνανται να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) υλικές ζημιές σε στοιχεία ενεργητικού, όπως κτήρια, εξοπλισμό, μηχανήματα, αποθέματα και μέσα παραγωγής·
  - β) απώλεια εισοδήματος λόγω της ολοσχερούς ή μερικής καταστροφής της γεωργικής παραγωγής και των μέσων γεωργικής παραγωγής.
- (339) Οι ζημιές πρέπει να υπολογίζονται στο επίπεδο του μεμονωμένου δικαιούχου.
- (340) Ο υπολογισμός των υλικών ζημιών πρέπει να βασιίζεται στο κόστος της αποκατάστασης ή την οικονομική αξία του πληγέντος στοιχείου ενεργητικού πριν από τη θεομηνία ή το έκτακτο γεγονός. Δεν πρέπει να υπερβαίνει το κόστος αποκατάστασης ή τη μείωση της πραγματικής εμπορικής αξίας λόγω της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της αξίας του περιουσιακού στοιχείου αμέσως πριν και αμέσως μετά τη θεομηνία ή το έκτακτο γεγονός.
- (341) Η απώλεια εισοδήματος πρέπει να υπολογίζεται αφαιρώντας:
- α) το γινόμενο του πολλαπλασιασμού της ποσότητας των γεωργικών προϊόντων που παρήχθη κατά το έτος επέλευσης της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος, ή κατά τη διάρκεια εκάστου των επόμενων ετών που επιρραάστηκαν από την ολοσχερή ή μερική καταστροφή των μέσων παραγωγής, επί τη μέση τιμή πώλησης κατά το εν λόγω έτος·  
από
  - β) το γινόμενο του πολλαπλασιασμού της μέσης ετήσιας ποσότητας γεωργικών προϊόντων που παρήχθησαν κατά την προηγούμενη της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος τριετή χρονική περίοδο ή ενός τριετούς μέσου όρου βασισμένου στην πενταετή περίοδο που προηγήθηκε της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος, εξαιρούμενης της υψηλότερης και της χαμηλότερης τιμής, επί τη μέση τιμή πώλησης.
- (342) Στο ποσό αυτό μπορούν να προστεθούν άλλες δαπάνες που πραγματοποίησε ο δικαιούχος λόγω της θεομηνίας ή του έκτακτου γεγονότος αλλά πρέπει να αφαιρεθούν απ' αυτό οι δαπάνες που δεν προκλήθηκαν από τη θεομηνία ή το έκτακτο γεγονός, τις οποίες θα πραγματοποιούσε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος.
- (343) Για τον υπολογισμό της ετήσιας γεωργικής παραγωγής του δικαιούχου μπορούν να χρησιμοποιηθούν δείκτες υπό την προϋπόθεση ότι η μέθοδος υπολογισμού που χρησιμοποιείται επιτρέπει τον προσδιορισμό της πραγματικής απώλειας του μεμονωμένου δικαιούχου για ένα δεδομένο έτος.
- (344) Η Επιτροπή θα δέχεται άλλες μεθόδους υπολογισμού της ζημίας εφόσον κρίνει ότι οι τιμές αυτές είναι αντιπροσωπευτικές, δεν βασίζονται σε αφύσικα υψηλές αποδόσεις και δεν συνεπάγονται υπεραποζημίωση των δικαιούχων. Ο υπολογισμός της έκτασης της ζημίας που προκλήθηκε μπορεί να διαμορφωθεί αναλόγως των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε τύπου προϊόντος με τη χρήση:
- α) βιολογικών δεικτών (ποσότητα της απώλειας βιομάζας) ή αντίστοιχων δεικτών απώλειας απόδοσης, οι οποίοι καθορίζονται σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης ή σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, ή
  - β) μετεωρολογικών δεικτών (συμπεριλαμβανομένης της ποσότητας βροχόπτωσης και της θερμοκρασίας), οι οποίοι καθορίζονται σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.

<sup>(72)</sup> Αποφάσεις της Επιτροπής στις υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων N 274b/2010, N 274a/2010, SA.33605, SA.33628, SA.36787.

Ένταξη της ενίσχυσης

- (345) Οι ενισχύσεις και κάθε άλλη πληρωμή που χορηγούνται ως αντιστάθμιση για τη ζημία, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών βάσει ασφαλιστικών συμβάσεων, δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- 1.2.1.2. Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση ζημιών προκαλούμενων από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία
- (346) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την αντιστάθμιση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα τα οποία μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (347) Το παρόν τμήμα αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται για την αντιστάθμιση ζημιών που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα τα οποία μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, όπως ορίζεται στο σημείο (35). 31. του παρόντος εγγράφου. Το παρόν τμήμα αφορά μόνο τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (348) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του παρόντος τμήματος πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) η αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους έχει αναγνωρίσει επίσημα ότι πρόκειται περί δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία·  
και
- β) υπάρχει άμεση αιτιώδης σχέση μεταξύ του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία και των ζημιών που υπέστη η επιχείρηση.
- (349) Όπου κρίνεται σκόπιμο, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν εκ των προτέρων κριτήρια βάσει των οποίων θεωρείται ότι έχει προηγηθεί η επίσημη αναγνώριση που αναφέρεται στο σημείο (348) στοιχείο α).
- (350) Στην περίπτωση των εκ των προτέρων εγκριθέντων καθεστώτων, τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν την υποχρέωση αναφοράς που αναφέρεται στο σημείο (728).
- (351) Η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται απευθείας στη σχετική επιχείρηση ή σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών της οποίας η επιχείρηση είναι μέλος. Όταν η ενίσχυση καταβάλλεται σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών, το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό της ενίσχυσης για το οποίο είναι επιλέξιμη η επιχείρηση.
- (352) Τα καθεστώτα ενισχύσεων πρέπει να θεσπίζονται εντός τριών ετών από την ημερομηνία της ετέλευσης του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία. Οι ενισχύσεις πρέπει να καταβάλλονται εντός τεσσάρων ετών από την εν λόγω ημερομηνία.

Επιλέξιμες δαπάνες

- (353) Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για την αντιστάθμιση των ζημιών που προκλήθηκαν ως άμεσο επακόλουθο του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, όπως εκτιμώνται από δημόσια αρχή, από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα αναγνωρισμένο από τη χορηγούσα αρχή ή από ασφαλιστική εταιρεία.
- (354) Η ζημία περιλαμβάνει τα ακόλουθα:
- α) τις υλικές ζημιές σε στοιχεία ενεργητικού, όπως κτήρια της γεωργικής εκμετάλλευσης, εξοπλισμό, μηχανήματα, αποθέματα και μέσα παραγωγής·
- β) την απώλεια εισοδήματος λόγω της ολοσχερούς ή μερικής καταστροφής της γεωργικής παραγωγής και των μέσων παραγωγής·
- (355) Οι ζημιές που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία πρέπει να υπολογίζονται στο επίπεδο εκάστου δικαιούχου.
- (356) Οι υλικές ζημιές σε στοιχεία ενεργητικού, που προκαλούνται από το δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, πρέπει να υπολογίζονται με βάση το κόστος της αποκατάστασης ή την οικονομική αξία του πληγέντος στοιχείου ενεργητικού πριν από το δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία. Δεν πρέπει να υπερβαίνει το κόστος αποκατάστασης ή τη μείωση της πραγματικής εμπορικής αξίας λόγω του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της αξίας του περιουσιακού στοιχείου αμέσως πριν και αμέσως μετά το εξομοιούμενο με θεομηνία δυσμενές κλιματικό φαινόμενο.
- (357) Όταν η μείωση του εισοδήματος του δικαιούχου που αναφέρεται στο σημείο (354) στοιχείο β) υπολογίζεται σε επίπεδο καλλιέργειας ή ζωικού κεφαλαίου, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο οι υλικές ζημιές που συνδέονται με την εν λόγω καλλιέργεια ή το ζωικό κεφάλαιο.

- (358) Η απώλεια εισοδήματος πρέπει να υπολογίζεται είτε σε επίπεδο ετήσιας γεωργικής παραγωγής είτε σε επίπεδο καλλιέργειας ή ζωικού κεφαλαίου αφαιρώντας:
- α) το αποτέλεσμα του πολλαπλασιασμού της ποσότητας των γεωργικών προϊόντων που παρήχθησαν κατά το έτος επέλευσης του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, ή κατά τη διάρκεια εκάστου των επόμενων ετών που επηρεάστηκαν από την ολοσχερή ή μερική καταστροφή των μέσων παραγωγής, επί τη μέση τιμή πώλησης κατά το εν λόγω έτος, από
  - β) το αποτέλεσμα του πολλαπλασιασμού της μέσης ετήσιας ποσότητας των γεωργικών προϊόντων που παρήχθησαν κατά την προηγούμενη του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία τριετή χρονική περίοδο ή ενός τριετούς μέσου όρου βασισμένου στην πενταετή περίοδο που προηγήθηκε του δυσμενούς καιρικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, εξαιρούμενης της υψηλότερης και της χαμηλότερης τιμής, επί τη μέση τιμή πώλησης.
- (359) Στο ποσό αυτό μπορούν να προστεθούν άλλες δαπάνες που πραγματοποίησε ο δικαιούχος εξαιτίας του δυσμενούς κλιματικού φαινομένου που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία. Από το ποσό αυτό πρέπει να αφαιρεθούν οι δαπάνες που δεν προκλήθηκαν από το δυσμενές κλιματικό φαινόμενο που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία, τις οποίες θα πραγματοποιούσε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος.
- (360) Για τον υπολογισμό της ετήσιας γεωργικής παραγωγής του δικαιούχου μπορούν να χρησιμοποιηθούν δείκτες υπό την προϋπόθεση ότι η μέθοδος υπολογισμού που χρησιμοποιείται επιτρέπει τον προσδιορισμό της πραγματικής απώλειας του δικαιούχου για ένα δεδομένο έτος.
- (361) Η Επιτροπή θα κάνει δεκτές άλλες μεθόδους υπολογισμού της ζημίας εφόσον κρίνει ότι οι τιμές αυτές είναι αντιπροσωπευτικές, δεν βασίζονται σε αφύσικα υψηλές αποδόσεις και δεν συνεπάγονται υπεραποζημίωση των δικαιούχων. Ο υπολογισμός της έκτασης της ζημίας που προκλήθηκε μπορεί να διαμορφωθεί αναλόγως των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε τύπου προϊόντος με τη χρήση:
- α) βιολογικών δεικτών (ποσότητα της απώλειας βιομάζας) ή αντίστοιχων δεικτών απώλειας απόδοσης οι οποίοι καθορίζονται σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης ή σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, ή
  - β) μετεωρολογικών δεικτών (συμπεριλαμβανομένης της ποσότητας βροχόπτωσης και της θερμοκρασίας), οι οποίοι καθορίζονται σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (362) Οι ενισχύσεις και οποιεσδήποτε άλλες πληρωμές που χορηγούνται ως αντιστάθμιση για τη ζημία, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών στο πλαίσιο άλλων εθνικών ή ενωσιακών μέτρων ή βάσει ασφαλιστικών συμβάσεων για τη ζημία για την οποία χορηγείται ενίσχυση, δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 80 % των επιλέξιμων δαπανών. Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί σε 90 % σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικούς περιορισμούς.
- (363) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του παρόντος τμήματος πρέπει να μειωθούν κατά 50 %, εκτός εάν χορηγούνται σε δικαιούχους οι οποίοι έχουν συνάψει ασφαλιστική σύμβαση που καλύπτει τουλάχιστον το 50 % της μέσης ετήσιας παραγωγής ή του συνδεόμενου με την παραγωγή εισοδήματος και τους στατιστικά συχνότερους κλιματικούς κινδύνους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ή περιφέρεια για την οποία παρέχεται η ασφαλιστική κάλυψη. Παρέκκλιση από την προϋπόθεση αυτή είναι δυνατή μόνο εάν ένα κράτος μέλος μπορεί να αποδείξει ότι, παρ' όλες τις προσπάθειες, δεν υπήρχε, τη στιγμή επέλευσης της ζημίας, οικονομικά προσιτή ασφάλιση που να καλύπτει τους στατιστικά συχνότερους κλιματικούς κινδύνους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ή περιφέρεια.
- 1.2.1.3. Ενισχύσεις για δαπάνες πρόληψης, ελέγχου και εξάλειψης ασθενειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς
- (364) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τις δαπάνες πρόληψης, ελέγχου και εξάλειψης ασθενειών των ζώων και επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από τις εν λόγω ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.



- (365) Το παρόν τμήμα αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (366) Ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται μόνο:
- για ασθένειες των ζώων ή επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς για τους οποίους υφίστανται, σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο, νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις και
  - στο πλαίσιο:
    - δημόσιου προγράμματος σε ενωσιακό, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο για την πρόληψη, τον έλεγχο ή την εξάλειψη της σχετικής ασθένειας των ζώων ή του επιβλαβούς για τα φυτά οργανισμού ή
    - μέτρων έκτακτης ανάγκης που επιβάλλονται από την αρμόδια δημόσια αρχή, ή
    - μέτρων για την εξάλειψη ή τον περιορισμό επιβλαβούς για τα φυτά οργανισμού που εφαρμόζονται σύμφωνα με την οδηγία 2000/29/ΕΚ του Συμβουλίου, της 8ης Μαΐου 2000, περί μέτρων κατά της εισαγωγής στην Κοινότητα οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα και κατά της εξάπλωσής τους στο εσωτερικό της Κοινότητας<sup>(73)</sup>.
- (367) Τα προγράμματα και μέτρα που αναφέρονται στο σημείο (366) στοιχείο β) πρέπει να περιλαμβάνουν περιγραφή των σχετικών μέτρων πρόληψης, ελέγχου και εξάλειψης.
- (368) Η ενίσχυση δεν πρέπει να συνδέεται με μέτρα για τα οποία η ενωσιακή νομοθεσία προβλέπει ότι το κόστος τους επιβαρύνει τον δικαιούχο, εκτός εάν το κόστος των εν λόγω μέτρων ενίσχυσης καλύπτεται εξ ολοκλήρου από υποχρεωτικές εισφορές των δικαιούχων.
- (369) Η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται απευθείας στη σχετική επιχείρηση ή σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών της οποίας η επιχείρηση είναι μέλος. Όταν η ενίσχυση καταβάλλεται σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών, το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό της ενίσχυσης για το οποίο είναι επιλέξιμη η επιχείρηση.
- (370) Δεν θα πρέπει να χορηγείται καμία μεμονωμένη ενίσχυση όταν διαπιστώνεται ότι η ασθένεια των ζώων ή ο επιβλαβής για τα φυτά οργανισμός προκλήθηκε σκόπιμα ή λόγω αμέλειας του δικαιούχου.
- (371) Όσον αφορά τις ασθένειες των ζώων, η ενίσχυση μπορεί να χορηγείται μόνο για τις ασθένειες που αναφέρονται στον σχετικό κατάλογο του Παγκόσμιου Οργανισμού για την Υγεία των Ζώων ή για τις ασθένειες των ζώων και τις ζωνόσους που απαριθμούνται στα παραρτήματα I και II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 652/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(74)</sup>.
- (372) Τα καθεστώτα ενισχύσεων πρέπει να θεσπίζονται εντός τριών ετών από την ημερομηνία πραγματοποίησης της δαπάνης ή την πρόκληση της ζημίας από την ασθένεια των ζώων ή τους επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς. Οι ενισχύσεις πρέπει να καταβάλλονται εντός τεσσάρων ετών από την εν λόγω ημερομηνία.
- (373) Στην περίπτωση των εκ των προτέρων εγκριθέντων καθεστώτων, τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν την υποχρέωση αναφοράς που αναφέρεται στο σημείο (728).

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (374) Στην περίπτωση των μέτρων πρόληψης, οι ενισχύσεις πρέπει να καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:
- για υγειονομικούς ελέγχους·
  - για αναλύσεις, συμπεριλαμβανομένων των διαγνώσεων *in vitro*·
  - για δοκιμές και άλλα μέτρα ανίχνευσης συμπεριλαμβανομένων των εξετάσεων για ΜΣΕ και ΣΕΒ·

<sup>(73)</sup> Οδηγία 2000/29/ΕΚ του Συμβουλίου, της 8ης Μαΐου 2000, περί μέτρων κατά της εισαγωγής στην Κοινότητα οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα και κατά της εξάπλωσής τους στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ L 169 της 10.7.2000, σ. 1).

<sup>(74)</sup> Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 652/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τη θέσπιση διατάξεων σχετικά με τη διαχείριση των δαπανών που αφορούν, αφενός, τη διατροφική αλυσίδα, την υγεία και την καλή μεταχείριση των ζώων και, αφετέρου, την υγεία των φυτών και το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό, για την τροποποίηση των οδηγιών 98/56/ΕΚ, 2000/29/ΕΚ και 2008/90/ΕΚ του Συμβουλίου, των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 178/2002, (ΕΚ) αριθ. 882/2004 και (ΕΚ) αριθ. 396/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της οδηγίας 2009/128/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση των αποφάσεων 66/399/ΕΟΚ, 76/894/ΕΟΚ και 2009/470/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 189 της 27.6.2014, σ. 1).

- δ) για την αγορά, αποθήκευση, διαχείριση και διανομή εμβολίων, φαρμάκων και ουσιών για χορήγηση στα ζώα, καθώς και φυτοπροστατευτικών προϊόντων·
- ε) για την προληπτική σφαγή ή θανάτωση ζώων ή την καταστροφή ζωικών προϊόντων και φυτών, καθώς και για τον καθαρισμό και την απολύμανση της εκμετάλλευσής και του εξοπλισμού·
- (375) Στην περίπτωση των μέτρων ελέγχου και εξάλειψης, οι ενισχύσεις πρέπει να καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:
- α) για δοκιμές και άλλα μέτρα ανίχνευσης στην περίπτωση ασθένειών των ζώων, συμπεριλαμβανομένων των δοκιμών για ΜΣΕ και ΣΕΒ·
- β) για την αγορά, αποθήκευση διαχείριση και διανομή εμβολίων, φαρμάκων και ουσιών για χορήγηση στα ζώα, καθώς και φυτοπροστατευτικών προϊόντων·
- γ) για την σφαγή ή θανάτωση και καταστροφή ζώων και την καταστροφή προϊόντων που συνδέονται με αυτά ή για την καταστροφή φυτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποβιώνουν ή καταστρέφονται ως αποτέλεσμα εμβολιασμού ή άλλων μέτρων που επιβάλλουν οι αρμόδιες δημόσιες αρχές, καθώς και για τον καθαρισμό και την απολύμανση της εκμετάλλευσής.
- (376) Οι ενισχύσεις που αφορούν επιλέξιμες δαπάνες οι οποίες αναφέρονται στα σημεία (374) και (375) πρέπει να χορηγούνται σε είδος και να καταβάλλονται στον φορέα υλοποίησης των μέτρων πρόληψης και εξάλειψης, με εξαίρεση τις επιλέξιμες δαπάνες που αναφέρονται στα σημεία (374) στοιχείο δ) και (375) στοιχείο β), και τις επιλέξιμες δαπάνες που αναφέρονται στα σημεία (374) στοιχείο ε) και (375) στοιχείο γ) στην περίπτωση των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών και για τον καθαρισμό και την απολύμανση της εκμετάλλευσής και του εξοπλισμού.
- (377) Στην περίπτωση ενισχύσεων για την αντιστάθμιση των ζημιών που προκλήθηκαν από ασθένειες των ζώων ή λόγω προσβολής από επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, η αποζημίωση πρέπει να υπολογίζεται μόνο σε σχέση με τα ακόλουθα:
- α) την αγοραία αξία των ζώων που έχουν σφαγεί ή θανατωθεί ή πεθάνει, ή των ζωικών προϊόντων ή των φυτών που καταστράφηκαν:
- (i) από την ασθένεια των ζώων ή την προσβολή από επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς·
- (ii) στο πλαίσιο δημόσιου προγράμματος ή μέτρου που αναφέρεται στο σημείο (366) στοιχείο β) του παρόντος εγγράφου·
- β) την απώλεια εισοδήματος λόγω υποχρεώσεων απομόνωσης και δυσχερειών ανασύστασης του ζωικού κεφαλαίου ή αναφύτευσης και την υποχρεωτική αμειψισπορά που έχει επιβληθεί στο πλαίσιο δημοσίου προγράμματος ή μέτρου η οποία αναφέρεται στο σημείο (366) στοιχείο β).
- (378) Από το ποσό αυτό πρέπει να αφαιρεθούν οι δαπάνες που δεν οφείλονται άμεσα σε ασθένεια ζώων ή επιβλαβή για τα φυτά οργανισμό, τις οποίες θα πραγματοποιούσε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος.
- (379) Η αγοραία αξία που αναφέρεται στο σημείο (377) στοιχείο α) πρέπει να υπολογίζεται βάσει της αξίας των ζώων, των προϊόντων και των φυτών αμέσως πριν προκύψουν υπόνοιες εμφάνισης της ασθένειας των ζώων ή του επιβλαβούς οργανισμού ή πριν επιβεβαιωθούν οι υπόνοιες αυτές.
- (380) Η ενίσχυση που αναφέρεται στο σημείο (377) πρέπει να περιορίζεται στις δαπάνες και τις ζημιές που προκαλούνται από ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς για τους οποίους η αρμόδια αρχή:
- α) έχει αναγνωρίσει επίσημα την ύπαρξη εστίας, στην περίπτωση ασθένειας των ζώων· ή
- β) έχει αναγνωρίσει επίσημα την παρουσία τους, στην περίπτωση των επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών.
- (381) Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να αποδεχθεί ως επιλέξιμες τις δαπάνες που πραγματοποιούνται για την εφαρμογή άλλων αναγκαίων μέτρων πλην εκείνων που προβλέπονται στο παρόν τμήμα.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (382) Οι ενισχύσεις και οποιοσδήποτε άλλες πληρωμές που λαμβάνει ο δικαιούχος, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών στο πλαίσιο άλλων εθνικών ή ενωσιακών μέτρων ή βάσει ασφαλιστικών συμβάσεων για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

#### 1.2.1.4. Ενισχύσεις για νεκρά στην εκμετάλλευση ζώα

- (383) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για νεκρά στην εκμετάλλευση ζώα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(384) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

Ένταση της ενίσχυσης σε σχέση με τις επιλέξιμες δαπάνες:

(385) Σε σχέση με τις κατωτέρω παρατιθέμενες επιλέξιμες δαπάνες, ισχύουν οι ακόλουθες εντάσεις ενισχύσεων:

α) ενίσχυση σε ποσοστό έως 100 % των δαπανών απομάκρυνσης νεκρών ζώων και σε ποσοστό 75 % των δαπανών καταστροφής των εν λόγω νεκρών ζώων· ενίσχυση για την κάλυψη των ασφαλιστών για την ασφαλιστική κάλυψη των δαπανών απομάκρυνσης και καταστροφής των νεκρών ζώων μπορεί να χορηγηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του μέρους II τμήμα 1.2.1.6 του παρόντος εγγράφου·

β) ενίσχυση σε ποσοστό έως 100 % των δαπανών απομάκρυνσης και καταστροφής των νεκρών ζώων όταν η ενίσχυση χρηματοδοτείται μέσω τελών ή υποχρεωτικών εισφορών που προορίζονται για τη χρηματοδότηση της απομάκρυνσης και καταστροφής των νεκρών ζώων, υπό τον όρο ότι τα εν λόγω τέλη ή εισφορές επιβάλλονται απευθείας στον τομέα του κρέατος και περιορίζονται σ' αυτόν·

γ) ενίσχυση σε ποσοστό έως 100 % των δαπανών απομάκρυνσης και καταστροφής νεκρών ζώων όταν υπάρχει υποχρέωση διενέργειας εξετάσεων για ΜΣΕ στα εν λόγω νεκρά ζώα·ή στην περίπτωση εμφάνισης ασθένειας των ζώων που αναφέρεται στο σημείο (371) του παρόντος εγγράφου·

(386) Η εν λόγω ενίσχυση πρέπει να χορηγείται με την προϋπόθεση της ύπαρξης συνεκτικού προγράμματος εποπτείας που να διασφαλίζει την ασφαλή διάθεση όλων των νεκρών ζώων στο οικείο κράτος μέλος.

(387) Η ενίσχυση πρέπει να παρέχεται σε είδος και να μην περιλαμβάνει άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους, εκτός από την περίπτωση στην οποία ο κτηνοτρόφος που είναι ο αποδέκτης της ενίσχυσης ενεργεί και ως πάροχος υπηρεσιών.

(388) Προς διευκόλυνση της διαχείρισής της, η ενίσχυση μπορεί να καταβάλλεται στους οικονομικούς φορείς ή οργανισμούς που:

α) δραστηριοποιούνται σε μεταγενέστερα στάδια σε σχέση με τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της κτηνοτροφίας, και

β) παρέχουν υπηρεσίες που συνδέονται με την απομάκρυνση και καταστροφή των νεκρών ζώων.

(389) Σε σχέση με τα νεκρά ζώα και τη διάθεση σφαγαιοπορριμμάτων, η Επιτροπή θα εμμένει στην πολιτική της να μην εγκρίνει ενισχύσεις για νεκρά ζώα οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων και ενισχύσεις για την κάλυψη των δαπανών διάθεσης σφαγαιοπορριμμάτων. Κρατικές ενισχύσεις για επενδύσεις που αναλαμβάνονται σε σχέση με τη διάθεση σφαγαιοπορριμμάτων θα εξετάζονται με βάση τους σχετικούς κανόνες που εφαρμόζονται στις επενδυτικές ενισχύσεις.

1.2.1.5. Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση ζημιών που προκλήθηκαν από προστατευόμενα ζώα

(390) Οι ζημιές σε εξοπλισμό, υποδομές, ζώα και φυτά που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα συνιστούν σοβαρό πρόβλημα. Η επιτυχία της ενωσιακής πολιτικής διατήρησης εξαρτάται εν μέρει από την αποτελεσματική διαχείριση των συγκρούσεων μεταξύ των προστατευόμενων ζώων και των κτηνοτρόφων. Κατά συνέπεια, και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(391) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

(392) Οι δικαιούχοι οφείλουν να παρέχουν ένα ελάχιστο αντάλλαγμα ώστε να αμβλύνεται ο κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού και να υπάρχει κίνητρο για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων. Οι ενέργειες αυτές πρέπει να λαμβάνουν τη μορφή εύλογων προληπτικών μέτρων, όπως περίφραξη ασφαλείας όπου είναι δυνατόν, και ποιμενικοί σκύλοι, που είναι ανάλογα του κινδύνου ζημιών που μπορεί να προκληθούν από προστατευόμενα ζώα στην αντίστοιχη περιοχή. Εάν δεν είναι δυνατόν να ληφθούν εύλογα προληπτικά μέτρα, το οικείο κράτος μέλος θα πρέπει να τεκμηριώνει την αδυναμία του να λάβει προληπτικά μέτρα προκειμένου να θεωρηθεί η ενίσχυση συμβιβασίμη.

(393) Το κράτος μέλος οφείλει να στοιχειοθετήσει άμεση αιτιώδη συνάφεια μεταξύ των ζημιών που προκλήθηκαν και της συμπεριφοράς του προστατευόμενου ζώου.

- (394) Η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται απευθείας στη σχετική επιχείρηση ή σε ομάδα ή οργάνωση παραγωγών της οποίας η επιχείρηση είναι μέλος. Όταν η ενίσχυση καταβάλλεται σε ομάδα και οργάνωση παραγωγών, το ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό της ενίσχυσης για το οποίο είναι επιλέξιμη η επιχείρηση.
- (395) Τα καθεστώτα ενισχύσεων πρέπει να θεσπίζονται εντός περιόδου τριών ετών από την ημερομηνία επέλευσης του ζημιολογίου γεγονότος. Οι ενισχύσεις πρέπει να καταβάλλονται εντός τεσσάρων ετών από την εν λόγω ημερομηνία.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (396) Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για τις ζημίες που προκλήθηκαν ως άμεσο επακόλουθο του ζημιολογίου γεγονότος, όπως εκτιμώνται από δημόσια αρχή, από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα αναγνωρισμένο από τη χορηγούσα αρχή ή από ασφαλιστική εταιρεία.
- (397) Οι ζημίες δύνανται να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) Ζημίες για ζώα που σκοτώθηκαν ή φυτά που καταστράφηκαν: οι επιλέξιμες δαπάνες βασίζονται στην αγοραία αξία των ζώων που σκοτώθηκαν ή των φυτών που καταστράφηκαν από τα προστατευόμενα ζώα.
  - β) Έμμεσες δαπάνες: κτηνιατρικές δαπάνες για την περίθαλψη των τραυματισμένων ζώων και δαπάνες για τις ενέργειες αναζήτησης απολεσθέντων ζώων.
  - γ) υλικές ζημίες στα ακόλουθα στοιχεία ενεργητικού: στον εξοπλισμό, τα μηχανήματα και τα κτήρια της γεωργικής εκμετάλλευσης· ο υπολογισμός των υλικών ζημιών πρέπει να βασίζεται στο κόστος της αποκατάστασης ή την οικονομική αξία του πληγέντος στοιχείου ενεργητικού πριν από το ζημιολογίο γεγονός· δεν πρέπει να υπερβαίνει το κόστος της επιδιόρθωσης ή τη μείωση της αγοραίας αξίας λόγω του ζημιολογίου γεγονότος, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της αξίας του περιουσιακού στοιχείου αμέσως πριν και αμέσως μετά το γεγονός αυτό.
- (398) Από το ποσό αυτό πρέπει να αφαιρεθούν οι δαπάνες που δεν προκλήθηκαν από το ζημιολογίο γεγονός, τις οποίες θα πραγματοποιούσε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος.
- (399) Οι ζημίες πρέπει να υπολογίζονται σε επίπεδο εκάστου δικαιούχου.
- (400) Οι επενδύσεις που σχετίζονται με τα μέτρα για την πρόληψη των ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα, μπορούν να ενισχυθούν βάσει των προϋποθέσεων του μέρους II τμήμα 1.1.1.1. του παρόντος εγγράφου για τις επενδυτικές ενισχύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (401) Η αποζημίωση μπορεί να ανέλθει έως και στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (402) Η αποζημίωση για τις έμμεσες δαπάνες πρέπει να είναι ανάλογη των άμεσων δαπανών και δεν πρέπει να υπερβαίνει το 80 % του συνόλου των έμμεσων επιλέξιμων δαπανών.
- (403) Οι ενισχύσεις και οποιεσδήποτε άλλες πληρωμές που χορηγούνται ως αντιστάθμιση για τη ζημία, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών στο πλαίσιο άλλων εθνικών ή ενωσιακών μέτρων ή βάσει ασφαλιστηρίων συμβολαίων για τη ζημία για την οποία χορηγείται ενίσχυση, δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 100 % των άμεσων επιλέξιμων δαπανών και το 80 % των έμμεσων επιλέξιμων δαπανών.

#### 1.2.1.6. Ενισχύσεις για την πληρωμή ασφαλιστρών

- (404) Σε πολλές περιπτώσεις η ασφάλιση είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για την καλή διαχείριση κινδύνων και κρίσεων. Επομένως, και έχοντας υπόψη τις συχνά μειωμένες οικονομικές δυνατότητες των γεωργών, η Επιτροπή τηρεί θετική στάση σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που προορίζονται να καλύψουν την πληρωμή ασφαλιστρών όταν η ασφάλεια αφορά την πρωτογενή γεωργική παραγωγή.
- (405) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την πληρωμή ασφαλιστρών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (406) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (407) Οι ενισχύσεις δεν πρέπει να αποτελούν εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ασφαλιστικών υπηρεσιών. Ειδικότερα, η ενίσχυση δεν πρέπει να περιορίζεται σε ασφαλιστική κάλυψη που παρέχεται από μία μόνο ασφαλιστική εταιρεία ή από έναν όμιλο εταιρειών, ούτε να υπόκειται στον όρο ότι η ασφαλιστική σύμβαση πρέπει να έχει συναφθεί με εταιρεία εγκατεστημένη στο οικείο κράτος μέλος.
- (408) Τα προγράμματα αντασφάλισης θα εξετάζονται κατά περίπτωση.

Επιλέξιμες δαπάνες

- (409) Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για την καταβολή ασφαλιστρών για την ασφάλιση έναντι ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή έκτακτα γεγονότα, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, την απομάκρυνση και καταστροφή νεκρών ζώων και ζημιών που προκαλούνται από προστατευόμενα ζώα, όπως ορίζεται στα τμήματα 1.2.1.1., 1.2.1.2., 1.2.1.3., 1.2.1.4. και 1.2.1.5., καθώς και από άλλα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, ή/και έναντι ζημιών που προκαλούνται από περιβαλλοντικά συμβάντα.
- (410) Η ασφάλιση μπορεί να αντισταθμίζει μόνο το κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών που αναφέρονται στο σημείο (409) ανωτέρω και δεν εξαρτάται ούτε προσδιορίζει τον τύπο ή την ποσότητα της μελλοντικής παραγωγής
- (411) Όσον αφορά τις ενισχύσεις για ασφαλιστρα για την ασφάλιση έναντι ζημιών που προκαλούνται από περιβαλλοντικά συμβάντα, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: η επέλευση περιβαλλοντικού συμβάντος πρέπει να έχει αναγνωριστεί επίσημα από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους. Όπου κρίνεται σκόπιμο, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν εκ των προτέρων κριτήρια βάσει των οποίων θεωρείται ότι έχει προηγηθεί η εν λόγω επίσημη αναγνώριση. Οι δείκτες που αναφέρονται στα σημεία (360) και (361) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό της ετήσιας γεωργικής παραγωγής του δικαιούχου και της έκτασης της ζημίας.

Ένταση της ενίσχυσης

- (412) Η μικτή ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 65 % του κόστους των ασφαλιστρών, με εξαίρεση την ενίσχυση για την απομάκρυνση και καταστροφή των νεκρών ζώων, για τις οποίες η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 100 % του κόστους των ασφαλιστρών, όσον αφορά τα ασφαλιστρα για την απομάκρυνση των νεκρών ζώων και το 75 % του κόστους των ασφαλιστρών, όσον αφορά τα ασφαλιστρα για την καταστροφή των εν λόγω νεκρών ζώων.
- (413) Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίσουν το ποσό του ασφαλιστρου που είναι επιλέξιμο για ενίσχυση με την επιβολή κατάλληλων ανώτατων ορίων.

1.2.1.7. Ενισχύσεις για χρηματοδοτικές συνεισφορές σε ταμεία αλληλοβοήθειας

- (414) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για χρηματοδοτικές εισφορές σε ταμεία αλληλοβοήθειας με σκοπό την καταβολή αποζημιώσεων σε γεωργούς για τις ζημιές που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς όπως διευκρινίζεται στα τμήματα 1.2.1.2. και 1.2.1.3. ή/και ζημιές που προκαλούνται από περιβαλλοντικά συμβάντα, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με κοινές αρχές αξιολόγησης και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (415) Το παρόν τμήμα αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.
- (416) Το σχετικό ταμείο αλληλοβοήθειας πρέπει:
- α) να είναι διαπιστευμένο από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία·
  - β) να έχει διαφανή πολιτική για τις πληρωμές στο ταμείο και τις αναλήψεις απ' αυτό·
  - γ) να έχει σαφείς κανόνες απόδοσης ευθυνών για τυχόν χρέη που προκύπτουν·
- (417) Τα κράτη μέλη πρέπει να ορίζουν τους κανόνες που διέπουν τη σύσταση και τη διαχείριση των ταμείων αλληλοβοήθειας, ιδίως όσον αφορά τη χορήγηση αντισταθμιστικών ενισχύσεων, καθώς και τη διαχείριση και παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους εν λόγω κανόνες. Τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε οι κανόνες του ταμείου να προβλέπουν πρόστημα σε περίπτωση αμέλειας από την πλευρά της επιχείρησης.

Επιλέξιμες δαπάνες

- (418) Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για χρηματοδοτικές συνεισφορές σε ταμεία αλληλοβοήθειας για την αποζημίωση των αγροτών για ζημιές που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, ασθένειες των ζώων και επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς όπως ορίζονται στα σημεία 1.2.1.2. και 1.2.1.3. ή/και για τις ζημιές που προκαλούνται από περιβαλλοντικά συμβάντα. Οι χρηματοδοτικές συνεισφορές μπορούν να αφορούν μόνο τα ποσά που καταβάλλονται από το ταμείο αλληλοβοήθειας ως χρηματική αποζημίωση στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής.

(419) Όσον αφορά τις χρηματοδοτικές συνεισφορές σε ταμεία αλληλοβοήθειας για την καταβολή αποζημιώσεων για ζημιές που προκαλούνται από περιβαλλοντικά συμβάντα, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες πρόσθετες προϋποθέσεις: η επέλευση περιβαλλοντικού συμβάντος πρέπει να έχει αναγνωριστεί επίσημα από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους. Όπου κρίνεται σκόπιμο, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν εκ των προτέρων κριτήρια βάσει των οποίων θεωρείται ότι έχει προηγηθεί η εν λόγω επίσημη αναγνώριση. Οι δείκτες που αναφέρονται στα σημεία (360) και (361) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό της ετήσιας γεωργικής παραγωγής του δικαιούχου και της έκτασης της ζήμιας.

#### Ένταση της ενίσχυσης

(420) Η ενίσχυση δεν πρέπει να υπερβαίνει το 65 % των επιλέξιμων δαπανών.

(421) Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν τις δαπάνες που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση με την επιβολή:

α) ανώτατων ορίων ανά ταμείο·

β) των ενδεδειγμένων ανώτατων ορίων ανά μέλος/συνδεδεμένη οντότητα.

#### 1.2.2. Ενισχύσεις για το κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας

(422) Το παρόν τμήμα αφορά το σύνολο του γεωργικού τομέα<sup>(75)</sup>.

1.2.2.1. Κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας για λόγους υγείας των ζώων, των φυτών ή του ανθρώπου, ή για υγειονομικούς, δεοντολογικούς ή περιβαλλοντικούς λόγους

(423) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για το κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(424) Το κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας πραγματοποιείται για λόγους που συνδέονται με την υγεία των ζώων, των φυτών ή του ανθρώπου ή για υγειονομικούς, δεοντολογικούς και περιβαλλοντικούς λόγους, όπως η μείωση των εν γένει δεικτών πυκνότητας του ζωικού κεφαλαίου.

(425) Ο δικαιούχος της ενίσχυσης οφείλει να παρέχει επαρκές αντάλλαγμα. Το αντάλλαγμα αυτό συνήθως θα συνίσταται στην οριστική και αμετάκλητη απόφαση να θέσει εκτός λειτουργίας ή να κλείσει αμετάκλητα τη σχετική παραγωγική ικανότητα. Τούτο θα συνεπάγεται είτε το πλήρες κλείσιμο ορισμένης παραγωγικής ικανότητας από τη σχετική επιχείρηση είτε, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, το κλείσιμο μέρους της παραγωγικής ικανότητας. Ο δικαιούχος οφείλει να αναλάβει νομικώς δεσμευτικές υποχρεώσεις ότι το κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας είναι οριστικό και μη αναστρέψιμο και ότι δεν θα αρχίσει αλλού την ίδια δραστηριότητα. Οι δεσμεύσεις αυτές πρέπει επίσης να ισχύουν και για κάθε μελλοντικό αγοραστή της συγκεκριμένης έκτασης ή εγκατάστασης.

(426) Μόνο οι επιχειρήσεις που έχουν πραγματική παραγωγή και μόνο οι παραγωγικές μονάδες που χρησιμοποιούνταν αδιαλείπτως κατά την τελευταία πενταετία πριν από το κλείσιμο της παραγωγικής ικανότητας είναι επιλέξιμες για τη χορήγηση ενίσχυσης. Σε περιπτώσεις στις οποίες η παραγωγική ικανότητα έχει ήδη κλείσει οριστικά ή όταν το κλείσιμο φαίνεται αναπόφευκτο, δεν παρέχεται αντάλλαγμα εκ μέρους του δικαιούχου και δεν μπορεί να καταβάλλεται ενίσχυση.

(427) Η Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα να θέσει πρόσθετους όρους για την έγκριση των ενισχύσεων αυτών.

(428) Μόνο οι επιχειρήσεις που ανταποκρίνονται στα πρότυπα της Ένωσης είναι επιλέξιμες για ενίσχυση. Οι επιχειρήσεις που δεν ανταποκρίνονται στα πρότυπα της Ένωσης και οι οποίες ούτως ή άλλως θα είναι υποχρεωμένες να διακόψουν την παραγωγή τους εξαιρούνται.

(429) Για να αποτραπεί η διάβρωση και άλλες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, οι γεωργικές εκτάσεις που αποσύρονται από την παραγωγή πρέπει κατ' αρχήν εντός περιόδου δύο ετών να αναδασώνονται ή να μετατρέπονται σε φυσική περιοχή και μάλιστα κατά τρόπο ώστε να εξασφαλιστεί ότι αποτρέπονται οι αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Εναλλακτικά, οι γεωργικές εκτάσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκ νέου μετά την πάροδο 20 ετών από το πραγματικό κλείσιμο της παραγωγικής ικανότητας. Μέχρι τότε, οι εν λόγω γεωργικές εκτάσεις πρέπει να διατηρούνται σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση, σύμφωνα με τον τίτλο VI κεφάλαιο I του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 και τους σχετικούς εκτελεστικούς κανόνες. Το κλείσιμο εγκαταστάσεων που εμπύπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(76)</sup> πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με τα άρθρα 11 και 22 της εν λόγω οδηγίας, τα οποία επιβάλλουν τη λήψη των αναγκαίων μέτρων ώστε να αποτραπεί κάθε κίνδυνος ρύπανσης και να επανέλθει ο χώρος της εκμετάλλευσης σε ικανοποιητική κατάσταση.

<sup>(75)</sup> Βλέπε ορισμό του γεωργικού τομέα στο σημείο (35)2.

<sup>(76)</sup> Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

(430) Όλες οι επιλέξιμες επιχειρήσεις πρέπει να έχουν πρόσβαση στις ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο καθεστώτος ενισχύσεων.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(431) Οι ενισχύσεις χορηγούνται ως αποζημίωση για τη μείωση της αξίας των στοιχείων ενεργητικού, μετρούμενη ως τρέχουσα αξία πώλησης των στοιχείων ενεργητικού.

(432) Εκτός από την αποζημίωση για τη μείωση της αξίας των στοιχείων ενεργητικού, όσον αφορά το κλείσιμο παραγωγικών μονάδων για περιβαλλοντικούς λόγους, μπορεί να χορηγείται ενίσχυση ως κίνητρο, η οποία δεν δύναται να υπερβαίνει το 20 % της αξίας των στοιχείων ενεργητικού.

(433) Μπορεί επίσης να χορηγείται αποζημίωση για το κόστος κατάργησης της παραγωγικής ικανότητας.

(434) Η ενίσχυση μπορεί επίσης να καταβάλλεται για την αντιστάθμιση υποχρεωτικών κοινωνικών δαπανών που προκύπτουν από την εφαρμογή της σχετικής απόφασης.

(435) Η ενίσχυση για την αναδάσωση και μετατροπή γης σε φυσική περιοχή πρέπει να χορηγείται σύμφωνα με τους κανόνες που παρατίθενται στο μέρος II τμήματα 2.1.1. και 2.1.2 και τους κανόνες για τις μη παραγωγικές επενδύσεις που παρατίθενται στο μέρος II τμήμα 1.1.1.1.

#### Ένταση της ενίσχυσης

(436) Τα μέγιστα ποσά ενίσχυσης έχουν ως εξής:

α) έως και 100 % όταν χορηγείται ως αντιστάθμιση για τη μείωση της αξίας των στοιχείων ενεργητικού, ως αντιστάθμιση του κόστους κατάργησης της παραγωγικής ικανότητας και ως αντιστάθμιση του υποχρεωτικού κοινωνικού κόστους που προκύπτει από την εφαρμογή της απόφασης για το κλείσιμο της παραγωγικής ικανότητας ·

β) έως και 120 % όταν χορηγείται ως αντιστάθμιση για τη μείωση της αξίας στοιχείων ενεργητικού, εφόσον το κλείσιμο της παραγωγικής ικανότητας γίνεται για περιβαλλοντικούς λόγους.

#### 1.2.2.2. Κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας για άλλους λόγους

(437) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για το κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας για άλλους λόγους εκτός εκείνων που αναφέρονται στο τμήμα 1.2.2.1, συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(438) Το κλείσιμο πρέπει να γίνεται για λόγους αναδιάρθρωσης του τομέα, διαφοροποίησης ή πρόωρης συνταξιοδότησης.

(439) Πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στα σημεία (425) έως (429).

(440) Καμία ενίσχυση δεν μπορεί να καταβάλλεται εφόσον παρακωλύει τη λειτουργία των μηχανισμών των κοινών οργανώσεων της αγοράς γεωργικών προϊόντων. Τα καθεστώτα ενισχύσεων που ισχύουν σε τομείς οι οποίοι υπόκεινται σε όρια ή ποσοστώσεις παραγωγής θα αξιολογούνται κατά περίπτωση.

(441) Οι ενισχύσεις πρέπει να εντάσσονται σε πρόγραμμα το οποίο έχει καθορισμένους στόχους και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και αποσκοπεί σε αναδιάρθρωση του τομέα, διαφοροποίηση ή πρόωρη συνταξιοδότηση.

(442) Για να εξασφαλιστεί άμεσος αντίκτυπος στην αγορά, η διάρκεια των καθεστώτων ενισχύσεων που αποσκοπούν στο κλείσιμο παραγωγικής ικανότητας θα πρέπει να περιορίζεται σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των έξι μηνών για τη συγκέντρωση των αιτήσεων συμμετοχής και δώδεκα περαιτέρω μηνών για το πραγματικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων. Η Επιτροπή δεν θα κάνει δεκτά καθεστώτα ενισχύσεων με διάρκεια άνω των τριών ετών, δεδομένου ότι την πείρα δείχνει ότι τα καθεστώτα αυτά ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αναβολή των αναγκαίων αλλαγών.

(443) Στο καθεστώς ενισχύσεων θα πρέπει να έχουν πρόσβαση όλοι οι οικονομικοί φορείς του συγκεκριμένου τομέα υπό τους ίδιους όρους. Για να επιτυγχάνεται ο μέγιστος αντίκτυπος, το κράτος μέλος θα πρέπει να χρησιμοποιεί διαφανές σύστημα προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος, με το οποίο θα καλούνται όλες οι δυνητικά ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να συμμετάσχουν· ταυτόχρονα, η οργάνωση του καθεστώτος ενισχύσεων θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που ούτε απαιτεί ούτε διευκολύνει συμφωνίες που νοθεύουν τον ανταγωνισμό ή εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων.

Επιλέξιμες δαπάνες και ένταση της ενίσχυσης

(444) Όσον αφορά τις επιλέξιμες δαπάνες και την ένταση της ενίσχυσης, ισχύουν γι' αυτές οι διατάξεις του μέρους II τμήμα 1.2.2.1 του παρόντος εγγράφου, με εξαίρεση τις δαπάνες που αναφέρονται στο σημείο (432).

**1.3. Άλλα είδη ενισχύσεων στον γεωργικό τομέα****1.3.1. Ενισχύσεις στον κτηνοτροφικό τομέα**

(445) Η Επιτροπή διάκειται ευνοϊκά έναντι των ενισχύσεων που συμβάλλουν στη διατήρηση και βελτίωση της γενετικής ποιότητας του ζωικού κεφαλαίου της Ένωσης. Ως εκ τούτου, θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις στον κτηνοτροφικό τομέα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(446) Το παρόν τμήμα αφορά μόνο τις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής. Η Επιτροπή δεν θα εγκρίνει κρατικές ενισχύσεις προς όφελος μεγάλων επιχειρήσεων για την κάλυψη των δαπανών που καλύπτονται από το παρόν τμήμα.

(447) Οι ενισχύσεις αυτές θα πρέπει να παρέχονται σε είδος και να μην περιλαμβάνουν άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους.

Επιλέξιμες δαπάνες

(448) Οι ενισχύσεις χορηγούνται για την κατάρτιση και τήρηση γενεαλογικών μητρώων, καθώς και για εξετάσεις που διεξάγονται από τρίτους ή για λογαριασμό αυτών, με σκοπό τον προσδιορισμό της γενετικής ποιότητας ή της απόδοσης του ζωικού κεφαλαίου, με εξαίρεση τους ελέγχους που διεξάγει ο κάτοχος του ζωικού κεφαλαίου και τους συνήθεις ελέγχους ποιότητας του γάλακτος.

(449) Οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν:

α) τις ακόλουθες διοικητικές δαπάνες για την κατάρτιση και τήρηση γενεαλογικών μητρώων που αναφέρονται στο σημείο (448):

(i) τη συλλογή και διαχείριση δεδομένων για τα ζώα, όπως για παράδειγμα την προέλευση του ζώου, την ημερομηνία γέννησης, την ημερομηνία σπερματέγχυσης, την ημερομηνία θανάτου και τη σχετική αιτιολογία και αξιολόγηση ειδικού, την επικαιροποίηση και την επεξεργασία των δεδομένων που είναι αναγκαία για την κατάρτιση και τήρηση γενεαλογικών μητρώων·

(ii) τις διοικητικές εργασίες σχετικά με την καταχώριση των σχετικών δεδομένων για τα ζώα στα γενεαλογικά μητρώα·

(iii) την επικαιροποίηση του λογισμικού για τη διαχείριση των δεδομένων στα γενεαλογικά μητρώα·

(iv) την ηλεκτρονική δημοσίευση πληροφοριακών στοιχείων σχετικά με τα γενεαλογικά μητρώα και δεδομένων από αυτά· ή

(v) άλλες σχετικές διοικητικές δαπάνες·

β) τις ακόλουθες δαπάνες για τις εξετάσεις που διεξάγονται για τον προσδιορισμό της γενετικής ποιότητας ή της απόδοσης του ζωικού κεφαλαίου που αναφέρονται στο σημείο (448):

(i) τις δαπάνες για εξετάσεις ή ελέγχους·

(ii) τις δαπάνες για τη συλλογή και αξιολόγηση των δεδομένων που λαμβάνονται από τέτοιου είδους εξετάσεις και ελέγχους με σκοπό να ενισχυθεί η υγεία των ζώων και ο βαθμός περιβαλλοντικής προστασίας·

(iii) τις δαπάνες για τη συλλογή και αξιολόγηση των δεδομένων που λαμβάνονται από τέτοιου είδους εξετάσεις και ελέγχους με σκοπό να εκτιμηθεί η γενετική ποιότητα των ζώων για την εφαρμογή προηγμένων τεχνικών αναπαραγωγής και τη διατήρηση της γενετικής ποικιλότητας· ή

(iv) άλλες σχετικές δαπάνες.

Ένταση της ενίσχυσης

(450) Μπορεί να επιτραπεί η χορήγηση ενίσχυσης έως και σε ποσοστό 100 % για τη χρηματοδότηση του διοικητικού κόστους κατάρτισης και τήρησης γενεαλογικών μητρώων.

(451) Θα επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης έως και σε ποσοστό 70 % του κόστους των εξετάσεων που διεξάγονται από τρίτους ή για λογαριασμό αυτών, με σκοπό τον προσδιορισμό της γενετικής ποιότητας ή της απόδοσης του ζωικού κεφαλαίου.



### 1.3.2. Ενισχύσεις για μέτρα προώθησης γεωργικών προϊόντων

- (452) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την προώθηση γεωργικών προϊόντων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (453) Το παρόν τμήμα αφορά ολόκληρο τον γεωργικό τομέα<sup>(77)</sup>. Μόνο ΜΜΕ μπορούν να είναι δικαιούχοι των ενισχύσεων για τη διοργάνωση διαγωνισμών, εμποροπανηγύρεων ή εκθέσεων που αναφέρονται στο σημείο (464) στοιχείο α).
- (454) Η εκστρατεία προώθησης πρέπει να αποσκοπεί είτε στην πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τα χαρακτηριστικά των γεωργικών προϊόντων, όπως για παράδειγμα με τη διοργάνωση διαγωνισμών, τη συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις και δραστηριότητες δημοσίων σχέσεων, με την εκκάλυψη επιστημονικών γνώσεων ή με εκδόσεις που περιέχουν τεκμηριωμένες πληροφορίες, είτε στην παρότρυνση των οικονομικών φορέων ή των καταναλωτών να αγοράσουν το συγκεκριμένο γεωργικό προϊόν.
- (455) Η εκστρατεία προώθησης πρέπει να επικεντρώνεται σε προϊόντα τα οποία καλύπτονται από συστήματα ποιότητας, όπως αναφέρεται στο σημείο (282) ή πρέπει να έχει γενικό χαρακτήρα και να είναι επωφελής για όλους τους παραγωγούς του συγκεκριμένου είδους προϊόντων.
- (456) Η εκστρατεία προώθησης πρέπει να είναι σύμφωνη με το άρθρο 2 της οδηγίας 2000/13/ΕΚ<sup>(78)</sup> και, κατά περίπτωση, με τους ειδικούς κανόνες για την επισήμανση.
- (457) Τα κράτη μέλη οφείλουν να αποστέλλουν αντιπροσωπευτικά δείγματα του υλικού προώθησης όταν κοινοποιούν ενίσχυση ή καθεστώς ενισχύσεων για εκστρατεία προώθησης. Αν το συγκεκριμένο υλικό δεν είναι διαθέσιμο κατά τον χρόνο κοινοποίησης, θα πρέπει να αναλαμβάνεται η δέσμευση για την προσκόμιση του εν λόγω υλικού σε μεταγενέστερο στάδιο και, σε κάθε περίπτωση, πριν από την έναρξη της εκστρατείας προώθησης.
- (458) Οι εκστρατείες προώθησης που υπερβαίνουν το όριο κοινοποίησης που αναφέρεται στο σημείο (37) στοιχείο β) πρέπει να κοινοποιούνται μεμονωμένα.
- (459) Οι ομάδες ή άλλες οργανώσεις παραγωγών, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους, δύνανται να αναλαμβάνουν την υλοποίηση μέτρων προώθησης. Όταν το μέτρο προώθησης υλοποιείται από ομάδες ή άλλες οργανώσεις παραγωγών, η συμμετοχή δεν πρέπει να εξαρτάται από την ιδιότητα μέλους των εν λόγω ομάδων ή οργανώσεων και κάθε συνεισφορά από άποψη διοικητικών τελών για την ομάδα ή οργάνωση πρέπει να περιορίζεται στο κόστος του μέτρου προώθησης.
- (460) Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται:
- α) σε είδος· ή
  - β) με βάση την επιστροφή των δαπανών που όντως έχουν πραγματοποιηθεί από τον δικαιούχο.
- (461) Κατά παρέκκλιση από το σημείο (460), οι ενισχύσεις για εκστρατείες προώθησης πρέπει να χορηγούνται μόνο σε είδος μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών.
- (462) Όταν οι ενισχύσεις χορηγούνται σε είδος, δεν πρέπει να περιλαμβάνουν άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους αλλά να καταβάλλονται στον φορέα υλοποίησης των μέτρων προώθησης.
- (463) Οι ενισχύσεις για τα συμβολικά βραβεία που αναφέρονται στο σημείο (464) στοιχείο α) σημείο (v) καταβάλλονται μόνο στον φορέα υλοποίησης των μέτρων προώθησης εφόσον το βραβείο έχει όντως απονεμηθεί και κατόπιν προσκόμισης της σχετικής απόδειξης.

### Επιλέξιμες δαπάνες

- (464) Οι επιλέξιμες δαπάνες για τη χορήγηση ενισχύσεων στο πλαίσιο της προώθησης γεωργικών προϊόντων εντός της Ένωσης είναι οι ακόλουθες:
- α) οι δαπάνες που αφορούν τη διοργάνωση διαγωνισμών, εμποροπανηγύρεων και εκθέσεων και τη συμμετοχή σ' αυτές, υπό την προϋπόθεση ότι όλοι όσοι είναι επιλέξιμοι στην οικεία περιοχή έχουν πρόσβαση στην ενίσχυση, υπό αντικειμενικά καθορισμένους όρους:
    - (i) τα έξοδα συμμετοχής·
    - (ii) τα έξοδα ταξιδιού και τα έξοδα για τη μεταφορά των ζώων·

<sup>(77)</sup> Βλέπε ορισμό της προβληματικής επιχείρησης στο σημείο (35)2.

<sup>(78)</sup> Οδηγία 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2000, για προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση και τη διαφήμιση των τροφίμων (ΕΕ L 109 της 6.5.2000, σ. 29).

- (iii) οι δαπάνες δημοσίευσης ανακοίνωσης σχετικά με την εκδήλωση σε έντυπα και ιστοσελίδες·
  - (iv) το μίσθωμα των χώρων και των περιπτέρων και το κόστος της εγκατάστασης και της απουναρμολόγησης τους·
  - (v) οι δαπάνες για συμβολικά βραβεία αξίας έως 1 000 ευρώ ανά βραβείο και ανά νικητή·
- β) οι δαπάνες για δημοσιεύσεις σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα πληροφόρησης, ιστοσελίδες, σύντομα διαφημιστικά μηνύματα σε ηλεκτρονικά μέσα, στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση, με σκοπό την παροχή τεκμηριωμένων πληροφοριών για παραγωγούς από συγκεκριμένη περιοχή ή παραγωγούς συγκεκριμένου προϊόντος, υπό την προϋπόθεση ότι οι πληροφορίες είναι ουδέτερες και ότι όλοι οι παραγωγοί έχουν ίσες ευκαιρίες να περιληφθούν στις δημοσιεύσεις·
- γ) οι δαπάνες για τη διάδοση επιστημονικών γνώσεων καθώς και τεκμηριωμένων πληροφοριών σχετικά με:
- (i) συστήματα ποιότητας όπως αναφέρεται στο σημείο (282) τα οποία είναι ανοικτά στα γεωργικά προϊόντα άλλων κρατών μελών και τρίτων χωρών·
  - (ii) γεωργικά προϊόντα χωρίς να αναφέρεται εμπορική επωνυμία και τα διατροφικά τους οφέλη, καθώς και προτεινόμενες χρήσεις για τα προϊόντα αυτά·
- δ) οι δαπάνες για εκστρατείες προώθησης με στόχο τον καταναλωτή, που διοργανώνονται από τα μέσα ενημέρωσης ή από καταστήματα λιανικής πώλησης, καθώς και για όλο το υλικό προβολής που διανέμεται απευθείας στους καταναλωτές.

#### Αναφορά σε συγκεκριμένη επιχείρηση, εμπορική επωνυμία ή προέλευση

- (465) Στις δραστηριότητες προώθησης που αναφέρονται στο σημείο (464) στοιχείο γ) και στις εκστρατείες προώθησης που αναφέρονται στο σημείο (464) στοιχείο δ), και ιδίως στις δραστηριότητες προώθησης γενικού χαρακτήρα και προς όφελος όλων των παραγωγών του συγκεκριμένου είδους προϊόντων, δεν πρέπει να γίνεται αναφορά σε καμία συγκεκριμένη επιχείρηση, εμπορική επωνυμία ή προέλευση. Οι εκστρατείες προώθησης που αναφέρονται στο σημείο (464) στοιχείο δ) δεν πρέπει να αφορούν προϊόντα μίας ή περισσότερων συγκεκριμένων εταιρειών.
- (466) Ωστόσο, ο περιορισμός σχετικά με την αναφορά στην προέλευση δεν ισχύει για τις δραστηριότητες προώθησης και τις εκστρατείες προώθησης που αναφέρονται στο σημείο (464) στοιχεία γ) και δ), οι οποίες εστιάζουν σε προϊόντα που καλύπτονται από συστήματα ποιότητας όπως αναφέρεται στο σημείο (282), εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) όταν η δραστηριότητα προώθησης εστιάζει σε ονομασίες που έχουν αναγνωριστεί από την Ένωση, μπορεί να γίνεται αναφορά στην προέλευση των προϊόντων, υπό την προϋπόθεση ότι η αναφορά αντιστοιχεί ακριβώς σε εκείνη που έχει καταχωριστεί από την Ένωση·
  - β) όταν η δραστηριότητα αφορά προϊόντα που καλύπτονται από συστήματα ποιότητας πλην των συστημάτων για ονομασίες αναγνωρισμένες από την Ένωση, η προέλευση των προϊόντων μπορεί να αναφέρεται εφόσον είναι δευτερεύουσα σε σχέση με το μήνυμα. Προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσον η αναφορά στην προέλευση είναι δευτερεύουσα, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη τη συνολική έκταση του κειμένου ή/και το μέγεθος του συμβόλου συμπεριλαμβανομένων των εικόνων, καθώς και τη γενική παρουσίαση που αναφέρεται στην προέλευση σε σύγκριση με το κείμενο ή/και σύμβολο που αφορά τη βασική προώθηση προϊόντος, δηλαδή το τμήμα της διαφήμισης που δεν επικεντρώνεται στην προέλευση του προϊόντος.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (467) Η ένταση της ενίσχυσης για επιλέξιμες δαπάνες, που αναφέρονται στο σημείο (464) στοιχεία α) έως γ), θα ανέρχεται έως και στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (468) Η ένταση της ενίσχυσης για εκστρατείες προώθησης που επικεντρώνονται σε προϊόντα που καλύπτονται από συστήματα ποιότητας, τα οποία αναφέρονται στο σημείο (464) στοιχείο δ) σε συνδυασμό με το σημείο (455), δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών της εκστρατείας. Εάν ο τομέας συνεισφέρει τουλάχιστον το 50 % του κόστους, ανεξαρτήτως της μορφής της συνεισφοράς, για παράδειγμα με ειδικούς φόρους, η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να φθάσει το 100 %<sup>(79)</sup>.
- (469) Η ένταση της ενίσχυσης για γενικές εκστρατείες προώθησης, οι οποίες αναφέρονται στο σημείο (464) στοιχείο δ) σε συνδυασμό με το σημείο (455), μπορεί να καλύπτει έως και το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

<sup>(79)</sup> Υπόθεση T-139/09, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2012.

Πρώθηση σε τρίτες χώρες

(470) Η Επιτροπή θα εξετάζει τις κρατικές ενισχύσεις για πρώθηση σε τρίτες χώρες και θα τις κηρύσσει συμβιβάσιμες με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τους όρους που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 3/2008. Εντούτοις, η Επιτροπή δεν θα κηρύσσει συμβιβάσιμες κρατικές ενισχύσεις για πρώθηση, οι οποίες:

- α) χορηγούνται σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή εμπορικές επωνυμίες·
- β) ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο τις πωλήσεις προϊόντων άλλων κρατών μελών ή να τα δυσφημήσουν.

1.3.3. Ενισχύσεις για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους

(471) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(472) Το παρόν τμήμα αφορά ολόκληρο τον γεωργικό τομέα<sup>(80)</sup>.

(473) Σχετικά με τις απόκεντρες περιοχές, σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 228/2013, τα άρθρα 107, 108 και 109 της Συνθήκης δεν εφαρμόζονται όσον αφορά τις ακόλουθες ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό:

- α) μέτρα υπέρ της τοπικής γεωργικής παραγωγής βάσει του κεφαλαίου IV του εν λόγω κανονισμού·
- β) ενισχύσεις που χορηγούνται από τη Γαλλία στον τομέα της ζάχαρης, σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 3 του εν λόγω κανονισμού·
- γ) ενισχύσεις για φυτοϋγειονομικά προγράμματα, σύμφωνα με το άρθρο 24 του εν λόγω κανονισμού· και
- δ) ενισχύσεις που χορηγούνται από την Ισπανία για την παραγωγή καπνού στις Καναρίους Νήσους, σύμφωνα με το άρθρο 28 του εν λόγω κανονισμού.

(474) Εκτός από τις περιπτώσεις αυτές, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται στα μέτρα που αφορούν τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, με την ακόλουθη ιδιαιτερότητα: το άρθρο 23 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 228/2013 προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να εγκρίνει ενισχύσεις λειτουργίας στους τομείς της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος I της Συνθήκης, στα οποία εφαρμόζονται τα άρθρα 107, 108 και 109 της Συνθήκης, με σκοπό την άμβλυση των ιδιαίτερων δυσχερειών που αντιμετωπίζει η γεωργία στις εξόχως απόκεντρες περιοχές λόγω της απομόνωσης και του νησιωτικού και απόκεντρου χαρακτήρα τους.

(475) Σχετικά με τα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους, σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 229/2013 τα άρθρα 107, 108 και 109 της Συνθήκης δεν εφαρμόζονται όσον αφορά τις ενισχύσεις τις οποίες χορηγεί η Ελλάδα βάσει των κεφαλαίων III και IV του εν λόγω κανονισμού.

(476) Εκτός από τις περιπτώσεις αυτές, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται στα μέτρα που αφορούν τα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους, με την ακόλουθη ιδιαιτερότητα: το άρθρο 17 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 229/2013 προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να εγκρίνει ενισχύσεις λειτουργίας στους τομείς της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος I της Συνθήκης, στα οποία εφαρμόζονται τα άρθρα 107, 108 και 109 της Συνθήκης, με σκοπό την άμβλυση των ιδιαίτερων δυσχερειών που αντιμετωπίζει η γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους, οι οποίες οφείλονται στον νησιωτικό χαρακτήρα, στη μικρή έκταση, στο ορεινό ανάγλυφο και τις σχετικές κλιματικές συνθήκες, στην οικονομική εξάρτηση από έναν μικρό αριθμό προϊόντων και στην απόστασή τους από τις αγορές.

<sup>(80)</sup> Βλέπε ορισμό της προβληματικής επιχείρησης στο σημείο (35)2.

Επιλέξιμες δαπάνες

(477) Τα πρόσθετα έξοδα μεταφοράς γεωργικών προϊόντων που έχουν παραχθεί στις εξόχως απόκεντρες περιοχές και στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους είναι επιλέξιμα για αντιστάθμιση, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) οι δικαιούχοι ασκούν την παραγωγική τους δραστηριότητα στις εξόχως απόκεντρες περιοχές ή στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους·
- β) οι ενισχύσεις ποσοτικοποιούνται αντικειμενικά εκ των προτέρων βάσει κατ' αποκοπήν ποσού ή ποσού ανά τόνο/χιλιόμετρο ή οποιαδήποτε άλλης σχετικής μονάδας μέτρησης·
- γ) οι επιπρόσθετες δαπάνες μεταφοράς υπολογίζονται βάσει της διανυθείσας διαδρομής των προϊόντων εντός των εθνικών συνόρων του οικείου κράτους μέλους, με χρήση μέσων μεταφοράς που παρουσιάζουν το χαμηλότερο κόστος για τον δικαιούχο, λαμβάνοντας υπόψη το εξωτερικό κόστος για το περιβάλλον·
- δ) για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, οι επιπρόσθετες επιλέξιμες δαπάνες μεταφοράς μπορεί να περιλαμβάνουν το κόστος μεταφοράς των γεωργικών προϊόντων από τον τόπο παραγωγής τους σε τόπους των εξόχως απόκεντρων περιοχών, όπου υφίστανται περαιτέρω μεταποίηση.

(478) Η Επιτροπή θα εξετάζει τις προτάσεις για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων για την κάλυψη άλλων δαπανών πέραν των επιπρόσθετων δαπανών μεταφοράς που προορίζονται να καλύψουν τις ανάγκες των εξόχως απόκεντρων περιοχών και των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους κατά περίπτωση, βάσει των κοινών αρχών αξιολόγησης και των ειδικών νομικών διατάξεων που ισχύουν για τις εν λόγω περιοχές και λαμβάνοντας υπόψη, εφόσον απαιτείται, τη συμβατότητα των σχετικών μέτρων με τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης για τις συγκεκριμένες περιοχές, καθώς και τις επιπτώσεις τους στον ανταγωνισμό, τόσο στις συγκεκριμένες περιοχές όσο και σε άλλα μέρη της Ένωσης.

#### 1.3.4. Ενισχύσεις για γεωργικό αναδασμό

(479) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για γεωργικό αναδασμό συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

Επιλέξιμες δαπάνες

(480) Οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να περιορίζονται στις νομικές και διοικητικές δαπάνες και στις δαπάνες έρευνας για τον αναδασμό γης.

Ένταση της ενίσχυσης

(481) Η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να ανέρχεται έως και στο 100 % των πραγματικών δαπανών.

#### 1.3.5. Ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων

(482) Οι ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων στον γεωργικό τομέα θα αξιολογούνται σύμφωνα με τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, όπως τροποποιούνται ή αντικαθίστανται<sup>(81)</sup>.

(483) Ωστόσο, όσον αφορά τις ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων, ισχύουν οι ακόλουθες εξαιρέσεις:

- α) Κατά παρέκκλιση από το σημείο 79 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, η Επιτροπή μπορεί επίσης να απαλλάσσει τις ενισχύσεις σε ΜΜΕ από την υποχρέωση ατομικής κοινοποίησης εάν η συγκεκριμένη ΜΜΕ δεν ανταποκρίνεται σε κανένα από τα κριτήρια που ορίζονται στο σημείο 10 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων·

<sup>(81)</sup> Για το σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων, παρακαλούμε να ανατρέξετε στην ακόλουθη ιστοσελίδα: [http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013\\_state\\_aid\\_rescue\\_restructuring/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_state_aid_rescue_restructuring/index_en.html)

β) η αρχή σύμφωνα με την οποία οι ενισχύσεις διάσωσης ή αναδιάρθρωσης πρέπει να χορηγούνται μόνο μία φορά ισχύει και για τον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής· ωστόσο, αντί για την περίοδο 10 ετών, που καθορίζεται στο τμήμα 3.3 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, θα εφαρμόζεται περίοδος πέντε ετών.

#### 1.3.6. Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στον γεωργικό τομέα

(484) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στον γεωργικό τομέα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(485) Το παρόν τμήμα αφορά ολόκληρο τον γεωργικό τομέα <sup>(82)</sup>.

(486) Το έργο στο οποίο χορηγείται ενίσχυση πρέπει να παρουσιάζει ενδιαφέρον για όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο γεωργικό τομέα ή υποτομέα.

(487) Πριν από την ημερομηνία έναρξης του έργου στο οποίο χορηγείται ενίσχυση, πρέπει να δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο τα ακόλουθα:

α) η πληροφορία ότι υλοποιείται το έργο στο οποίο χορηγείται ενίσχυση·

β) οι στόχοι του εν λόγω έργου·

γ) η κατά προσέγγιση ημερομηνία δημοσίευσης των αποτελεσμάτων που αναμένονται από το έργο στο οποίο χορηγείται ενίσχυση·

δ) ο τόπος δημοσίευσης στο Διαδίκτυο των αποτελεσμάτων που αναμένονται από το έργο στο οποίο χορηγείται ενίσχυση·

ε) η πληροφορία ότι τα αποτελέσματα είναι διαθέσιμα δωρεάν σε όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο γεωργικό τομέα ή υποτομέα.

(488) Τα αποτελέσματα του έργου στο οποίο χορηγείται ενίσχυση πρέπει να είναι διαθέσιμα στο Διαδίκτυο από την ημερομηνία λήξης του έργου ή από την ημερομηνία κατά την οποία παρέχονται οποιοδήποτε πληροφορίες σχετικά με τα εν λόγω αποτελέσματα στα μέλη οποιουδήποτε οργανισμού, ανάλογα με το ποια από τις δύο προηγείται χρονικά. Τα αποτελέσματα πρέπει να παραμένουν διαθέσιμα στο Διαδίκτυο για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών, η οποία αρχίζει από την ημερομηνία λήξης του ενισχυόμενου έργου.

(489) Η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται απευθείας στον οργανισμό έρευνας και διάδοσης γνώσεων. Το μέτρο δεν πρέπει να συνεπάγεται τη χορήγηση ενίσχυσης βάσει της τιμής των γεωργικών προϊόντων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(490) Επιλέξιμες είναι οι ακόλουθες δαπάνες:

α) οι δαπάνες προσωπικού για ερευνητές, τεχνικούς και λοιπό υποστηρικτικό προσωπικό, στον βαθμό που απασχολούνται στο έργο·

β) δαπάνες για όργανα και εξοπλισμό, στον βαθμό και για όσο χρόνο χρησιμοποιούνται για το έργο. Όταν τα όργανα και ο εξοπλισμός δεν χρησιμοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους για το έργο, επιλέξιμες θεωρούνται μόνον οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές·

γ) οι δαπάνες για κτήρια και γη, στον βαθμό και για όσο χρόνο χρησιμοποιούνται για το έργο. Όσον αφορά τα κτήρια, επιλέξιμες θεωρούνται μόνον οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές. Για τα γήπεδα, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες μεταβίβασης υπό όρους ελεύθερης αγοράς ή οι όντως καταβληθείσες κεφαλαιουχικές δαπάνες·

<sup>(82)</sup> Βλέπε ορισμό του γεωργικού τομέα στο σημείο (35)2 του παρόντος εγγράφου.

- δ) οι δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει, γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή ελήφθησαν με άδεια εκμετάλλευσης από εξωτερικές πηγές υπό κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού, καθώς και δαπάνες για συμβουλευτικές και ισοδύναμες υπηρεσίες χρησιμοποιούμενες αποκλειστικά για το έργο·
- ε) πρόσθετα γενικά έξοδα και άλλες λειτουργικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου του κόστους υλικών, εφοδίων και συναφών προϊόντων, που πραγματοποιούνται άμεσα ως αποτέλεσμα του έργου.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (491) Η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να ανέρχεται έως και στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (492) Οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στον γεωργικό τομέα, που δεν πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις, θα αξιολογούνται σύμφωνα με το πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία<sup>(83)</sup>.

#### **Κεφάλαιο 2. Ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας οι οποίες συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και χορηγούνται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τέτοιου είδους συγχρηματοδοτούμενα μέτρα ή χορηγούνται ως καθαρή κρατική ενίσχυση**

- (493) Ο τομέας της δασοκομίας δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης και του παραρτήματος Ι. Τα άρθρα 107, 108 και 109 της Συνθήκης εφαρμόζονται στις ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη μέλη στον τομέα της δασοκομίας. Παρά το γεγονός ότι η παραγωγή φυσικού φελλού, απορριμμάτων φελλού, θραύσματα, κόκκους ή σκόνη (κλάση 4501 της ΣΟ) και η παραγωγή καστώνων (κωδικός ΣΟ 0802 41 00) εμπίπτουν στο παράρτημα Ι της Συνθήκης, οι ενισχύσεις για δασοκομικές δραστηριότητες που συνδέονται με τα εν λόγω δέντρα εμπίπτουν στο παρόν κεφάλαιο των κατευθυντήριων γραμμών.
- (494) Σύμφωνα με τον στόχο της Ένωσης βάσει της αιτιολογικής σκέψης 20, το άρθρο 4 και το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, οι ενισχύσεις για βιώσιμη και φιλική προς το περιβάλλον χρήση της γης περιλαμβάνουν την ανάπτυξη των δασικών περιοχών και τη βιώσιμη διαχείριση των δασών. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές έχουν ως σκοπό τη διασφάλιση της συνεκτικότητας με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και με τις κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις του, καθώς και με τις γενικές αρχές για τις κρατικές ενισχύσεις. Οι αρχές αυτές επηρεάζουν τις επιλέξιμες δαπάνες και τις εντάσεις ενίσχυσης βάσει των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών.
- (495) Οι διατάξεις του κεφαλαίου 2 του παρόντος εγγράφου δεν θίγουν τη δυνατότητα χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για τον τομέα της δασοκομίας βάσει των ενωσιακών κανόνων που είναι κοινοί είτε για όλους τους τομείς είτε για το εμπόριο και τη βιομηχανία, όπως αναφέρεται στο σημείο (34) του παρόντος εγγράφου. Οι ενισχύσεις για επενδύσεις στην εξοικονόμηση ενέργειας και την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του μέρους II κεφάλαιο 2 του παρόντος εγγράφου, δεδομένου ότι οι ενισχύσεις αυτές θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια για την περίοδο 2014-2020, εκτός αν απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 5 στοιχείο γ), το άρθρο 21 παράγραφος 1 στοιχείο ε) και το άρθρο 26 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αφορούν τις επενδύσεις που συνδέονται με τη χρήση ξυλείας ως πρώτης ύλης ή πηγής ενέργειας, οι οποίες περιορίζονται σε όλες τις εργασίες εκμετάλλευσης που προηγούνται της βιομηχανικής μεταποίησης. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν εφαρμόζονται στις δασικές βιομηχανίες.
- (496) Σύμφωνα με το κεφάλαιο αυτό, η Επιτροπή θα κηρύσσει τις κρατικές ενισχύσεις για τον τομέα της δασοκομίας συμβίβασιμες με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ειδικές απαιτήσεις που καθορίζονται στα τμήματα 2.1 έως 2.9 κατωτέρω.

<sup>(83)</sup> ΕΕ C 198 της 27.6.2014, σ. 1.

- (497) Το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κεφαλαίου αφορά τις ενισχύσεις για τον τομέα της δασοκομίας, όπως ορίζεται στο σημείο (23) στοιχείο β) του παρόντος εγγράφου.
- (498) Το ιδιοκτησιακό καθεστώς και η διαχείριση των δασών διαφέρει από το ένα κράτος μέλος της Ένωσης στο άλλο. Τα άρθρα 22 έως 26 και το άρθρο 34 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 θεσπίζει ειδικούς περιορισμούς όσον αφορά τους δυνητικούς δικαιούχους ενισχύσεων στο πλαίσιο μέτρων συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΓΤΑΑ στον τομέα της δασοκομίας. Για τα μέτρα στον δασοκομικό τομέα τα οποία εντάσσονται σε πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης, το οποίο τυγχάνει στήριξης από το ΕΓΤΑΑ, εφαρμόζονται οι περιορισμοί σχετικά με το πεδίο εφαρμογής των δικαιούχων της ενίσχυσης, οι οποίοι προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, με εξαίρεση τα τροπικά ή τα υποτροπικά δάση και στις δασικές εκτάσεις των Αζορών, της Μαδέρας, των Καναρίων Νήσων, των μικρών νησιών του Αιγαίου κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 229/2013 και των γαλλικών υπερπόντιων διαμερισμάτων, που αναφέρονται στο μέρος II τμήματα 2.1.1 έως 2.1.5 του παρόντος εγγράφου. Προκειμένου να συμπληρωθεί η πολιτική της ΕΕ για την αγροτική ανάπτυξη, οι περιορισμοί όσον αφορά τους δυνητικούς δικαιούχους δεν ισχύουν ούτε για τα μέτρα τύπου αγροτικής ανάπτυξης στον δασοκομικό τομέα, που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους, ούτε για τα ειδικά μέτρα ενίσχυσης του μέρους II τμήματα 2.8 και 2.9 του παρόντος εγγράφου. Ωστόσο, όσον αφορά τις επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, τη διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων, καθώς και τη σύσταση ομάδων παραγωγών, όπως αναφέρεται στο τμήμα 2.1.5 και το τμήμα 2.7, αντίστοιχα, οι περιορισμοί ως προς το μέγεθος των επιλέξιμων δικαιούχων θα πρέπει πάντοτε να εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 26 και το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013.

## 2.1. Επενδύσεις για την ανάπτυξη δασικών περιοχών και τη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών

- (499) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις που αποσκοπούν στην ανάπτυξη δασικών περιοχών και τη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (500) Το παρόν τμήμα αφορά τις ενισχύσεις για τη δάσωση και τη δημιουργία δασικών εκτάσεων, τη δημιουργία γεωργοδασοκομικών συστημάτων, την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλούνται στα δάση από πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, καταστροφικά συμβάντα, συμβάντα που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος, επιβλαβείς οργανισμούς και ασθένειες, τις επενδύσεις για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας, καθώς και του δυναμικού των δασικών οικοσυστημάτων για μετριασμό της αλλαγής του κλίματος, και επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων.
- (501) Η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, της 3ης Μαΐου 2011<sup>(84)</sup>, ενθαρρύνει την κατάρτιση σχεδίων δασικής διαχείρισης για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας της δασοκομίας, τα οποία μπορούν να χρηματοδοτηθούν από την Ένωση. Ως εκ τούτου, όποτε απαιτείται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 για συγκεκριμένα δασοκομικά μέτρα που εντάσσονται σε πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης, για εκμεταλλεύσεις που υπερβαίνουν ένα ορισμένο μέγεθος, το οποίο καθορίζεται από τα κράτη μέλη στα σχετικά προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης ή με άλλο τρόπο, οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται μόνον εφόσον έχουν υποβληθεί τα σχετικά πληροφοριακά στοιχεία από σχέδιο διαχείρισης των δασών ή ισοδύναμο μέσο σύμφωνα με τη βιώσιμη διαχείριση των δασών όπως ορίστηκε στο πλαίσιο της Υπουργικής Διάσκεψης του 1993 για την Προστασία των Δασών στην Ευρώπη<sup>(85)</sup> («βιώσιμη διαχείριση των δασών»). Η απαίτηση αυτή δεν ισχύει για τις ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας στο πλαίσιο των παρουσών κατευθυντηρίων γραμμών, οι οποίες χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από τους εθνικούς προϋπολογισμούς.

<sup>(84)</sup> Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Η ασφάλεια ζωής μας, το φυσικό μας κεφάλαιο: στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, COM(2011) 244 τελικό.

<sup>(85)</sup> Δεύτερη Υπουργική Διάσκεψη για την Προστασία των Δασών στην Ευρώπη, 16-17 Ιουνίου 1993, Ελσίνκι/Φινλανδία, «Ψήφισμα Η1 - Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών στην Ευρώπη».

Επιλέξιμες δαπάνες

(502) Το κεφάλαιο κίνησης δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι αποτελεί επιλέξιμες δαπάνες για επενδύσεις στον τομέα της δασοκομίας. Το άρθρο 45 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 προβλέπει τις ακόλουθες κοινές επιλέξιμες δαπάνες για επενδύσεις.

α) την κατασκευή, την αγορά, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή τη βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με τη γη είναι επιλέξιμες μόνο κατά τον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής ενέργειας· σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, μπορεί να επιτραπεί υπέρβαση του ποσοστού αυτού για ενέργειες που αφορούν τη διατήρηση του περιβάλλοντος·

β) την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού έως το ύψος της αγοραίας αξίας του στοιχείου ενεργητικού·

γ) τις γενικές δαπάνες που συνδέονται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και β), όπως οι δαπάνες για αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, οι δαπάνες για συμβουλές σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· οι δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας θα θεωρούνται επιλέξιμες ακόμη κι όταν βάσει των αποτελεσμάτων τους δεν πραγματοποιείται καμία από τις δαπάνες που προβλέπονται στα στοιχεία α) και β)·

δ) την απόκτηση ή την ανάπτυξη λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών και την απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών, δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων.

ε) τις δαπάνες εκπόνησης σχεδίων διαχείρισης δασών και ισοδύναμων μέσων·

στ) άλλες δαπάνες που συνδέονται με συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως το περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, οι δαπάνες αναχρηματοδότησης τόκων, γενικές δαπάνες και ασφάλιστρα, δεν είναι επιλέξιμες.

(503) Επιπλέον, οι στόχοι και η φύση των μέτρων για τα δάση που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 καθορίζουν τις ενέργειες, συμπεριλαμβανομένων των κατά περίπτωση παρεμβάσεων, που μπορούν να είναι επιλέξιμες για ενίσχυση. Για λόγους συνέπειας με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, οι επιλέξιμες δαπάνες μέτρων στον τομέα της δασοκομίας που προβλέπονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές είναι σύμφωνες με τις επιλέξιμες δαπάνες για το συγκεκριμένο δασοκομικό μέτρο στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013.

#### 2.1.1. Ενισχύσεις για τη δάσωση και τη δημιουργία δασικών εκτάσεων

(504) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τη δάσωση και τη δημιουργία δασικών εκτάσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

Δικαιούχοι της ενίσχυσης

(505) Οι ενισχύσεις για δαπάνες εγκατάστασης και η ετήσια πριμοδότηση μπορούν να χορηγούνται σε κατόχους γαιοτεμαχίων (δημόσιους οργανισμούς ή ιδιώτες) και στις ενώσεις τους.

(506) Οι ενισχύσεις για τη δάσωση εκτάσεων που ανήκουν σε δημόσιες αρχές ή για δένδρα ταχείας ανάπτυξης καλύπτουν μόνο τις δαπάνες εγκατάστασης. Στην περίπτωση δημόσιων εκτάσεων γης επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων μόνον εάν διαχειρίζεται την εν λόγω έκταση γης ιδιωτικός φορέας ή δήμος.

Επιλέξιμες δαπάνες

(507) Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις δαπάνες για δάσωση και τη δημιουργία δασικών εκτάσεων σε γεωργικές και μη γεωργικές εκτάσεις. Ενισχύσεις με τη μορφή ετήσιας πριμοδότησης ανά εκτάριο δύναται επίσης να χορηγούνται για την κάλυψη του κόστους διαφυγόντων γεωργικών εισοδημάτων και των δαπανών συντήρησης, συμπεριλαμβανομένων του έγκαιρου και του όψιμου καθαρισμού, για μέγιστη χρονική περίοδο δώδεκα ετών.

(508) Δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για φύτευση δένδρων περιοδικής υλοτόμησης, χριστουγεννιάτικων δένδρων ή δένδρων ταχείας ανάπτυξης για παραγωγή ενέργειας. Τα είδη που φυτεύονται πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις περιβαλλοντικές και κλιματικές συνθήκες της περιοχής και να πληρούν τις ελάχιστες περιβαλλοντικές απαιτήσεις.



(509) Οι ακόλουθες ελάχιστες περιβαλλοντικές απαιτήσεις ισχύουν στο πλαίσιο της δάσωσης και της δημιουργίας δασικών εκτάσεων:

- α) κατά την επιλογή των ειδών που πρόκειται να φυτευτούν, των εκτάσεων και των μεθόδων που θα χρησιμοποιηθούν πρέπει να αποφεύγονται η ακατάλληλη δάσωση ευπαθών ενδιαιτημάτων, όπως οι τυρφώνες και οι υγρότοποι, και οι αρνητικές επιπτώσεις σε εκτάσεις υψηλής οικολογικής αξίας συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών εκτάσεων υψηλής φυσικής αξίας. Στις χαρακτηρισμένες τοποθεσίες ως Natura 2000 σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ<sup>(86)</sup> του Συμβουλίου και την οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου<sup>(87)</sup> πρέπει να επιτρέπεται μόνο δάσωση που συνάδει με τους διαχειριστικούς στόχους των συγκεκριμένων τοποθεσιών και έχει εγκριθεί από την αρχή του κράτους-μέλους που είναι επιφορτισμένη με την εφαρμογή του Natura 2000.
- β) η επιλογή ειδών, ποικιλιών, οικότυπων και προέλευσης δένδρων λαμβάνει υπόψη την ανάγκη ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή και στις θεομηνίες και την εδαφολογική και υδρολογική κατάσταση της περιοχής, καθώς και τον δυναμικό χωροκατακτητικό χαρακτήρα των ειδών υπό τις τοπικές συνθήκες όπως ορίζονται από τα κράτη μέλη. Ο δικαιούχος υποχρεούται να προστατεύει και να μεριμνά για τη δασική έκταση, τουλάχιστον κατά την περίοδο για την οποία καταβάλλεται η πριμοδότηση για την κάλυψη του διαφυγόντος γεωργικού εισοδήματος και των δαπανών συντήρησης. Στις υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνονται η φροντίδα, η αραίωση ή η βόσκηση, κατά περίπτωση, προς το συμφέρον της μελλοντικής ανάπτυξης του δάσους, καθώς και η ρύθμιση του ανταγωνισμού με πόδη βλάστηση και η παρεμπόδιση της ανάπτυξης θάμνων που μπορεί να ευνοήσουν το ξέσπασμα πυρκαγιάς. Όσον αφορά τα είδη ταχείας ανάπτυξης, τα κράτη μέλη καθορίζουν το ελάχιστο και το μέγιστο χρονικό διάστημα πριν από την υλοτόμηση. Το ελάχιστο χρονικό διάστημα είναι τουλάχιστον 8 έτη ενώ το μέγιστο χρονικό διάστημα δεν υπερβαίνει τα 20 έτη.
- γ) σε περιπτώσεις κατά τις οποίες, λόγω των δύσκολων περιβαλλοντικών ή κλιματικών συνθηκών, συμπεριλαμβανομένης της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, δεν αναμένεται ότι η φύτευση πολυετών ξυλωδών ειδών θα έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία δασικής κάλυψης όπως ορίζεται σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, το κράτος μέλος μπορεί να επιτρέψει στον δικαιούχο να εφαρμόσει άλλη κάλυψη ξυλώδους βλάστησης. Ο δικαιούχος πρέπει να εξασφαλίζει το ίδιο επίπεδο μέριμνας και προστασίας που ισχύει για τα δάση.
- δ) στην περίπτωση ενεργειών αναδάσωσης που οδηγούν στη δημιουργία δασικών εκτάσεων μεγέθους που υπερβαίνει ένα ορισμένο όριο, το οποίο καθορίζεται από τα κράτη μέλη, η δραστηριότητα πρέπει να συνίσταται είτε:
- (i) στην αποκλειστική φύτευση οικολογικά προσαρμοσμένων ειδών και/ή ειδών ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή στη συγκεκριμένη βιογεωγραφική περιοχή, τα οποία δεν έχει διαπιστωθεί, μέσω αξιολόγησης των επιπτώσεων, ότι απειλούν τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων ή ότι έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία· ή
- (ii) στη μίξη ειδών δένδρων φυτεύοντας τουλάχιστον 10 % πλατύφυλλα δένδρα ανά έκταση, είτε τουλάχιστον τρία είδη δένδρων ή ποικιλίες, μεταξύ των οποίων αυτές με τη μικρότερη πυκνότητα θα αποτελούν τουλάχιστον 10 % της έκτασης.

(510) Σε περιοχές όπου η δάσωση καθίσταται δύσκολη λόγω δυσχερών εδαφοκλιματικών συνθηκών, μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις για φύτευση άλλων πολυετών ξυλωδών ειδών, όπως χαμόδενδρα ή θάμνοι, κατάλληλων για τις τοπικές συνθήκες.

(511) Η κοινοποίηση προς την Επιτροπή θα πρέπει να περιέχει ορθή περιγραφή που να αποδεικνύει τη συμμόρφωση με τους όρους του σημείου (509) ανωτέρω καθώς και αιτιολογήσεις σε περίπτωση τυχόν παρεκκλίσεων.

#### Ένταση της ενίσχυσης

(512) Μπορεί να επιτραπεί η χορήγηση ενίσχυσης έως και σε ποσοστό 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

#### 2.1.2. Ενισχύσεις για τη δημιουργία γεωργοδασοκομικών συστημάτων

(513) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τη δημιουργία γεωργοδασοκομικών συστημάτων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

<sup>(86)</sup> Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7) («οδηγία για τους οικοτόπους»).

<sup>(87)</sup> Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7). («οδηγία για τα πτηνά»).

(514) Μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις για τη δημιουργία συστημάτων χρήσης γης στα οποία καλλιεργούνται δένδρα σε συνδυασμό με γεωργική καλλιέργεια στην ίδια έκταση, όπως ορίζεται στο σημείο (35)65 του παρόντος εγγράφου.

#### Δικαιούχοι της ενίσχυσης

(515) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε ιδιώτες ιδιοκτήτες γαιοτεμαχίων, δήμους και τις ενώσεις τους.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(516) Οι ενισχύσεις καλύπτουν το κόστος εγκατάστασης και μπορεί να χορηγείται ετήσια πριμοδότηση ανά εκτάριο για την κάλυψη των δαπανών συντήρησης, για περίοδο μέγιστης διάρκειας πέντε ετών.

(517) Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίζουν τον ελάχιστο και τον μέγιστο αριθμό δένδρων ανά εκτάριο λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές εδαφοκλιματικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, τα δασικά είδη και την ανάγκη διασφάλισης της βιώσιμης γεωργικής χρήσης της γης.

#### Ένταση της ενίσχυσης

(518) Η ενίσχυση μπορεί να ανέρχεται σε ποσοστό έως και 80 % του ποσού των επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών για τη δημιουργία γεωργοδασοκομικών συστημάτων, και έως το 100 % του ποσού της ετήσιας πριμοδότησης.

2.1.3. *Ενισχύσεις για την πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, άλλα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς οργανισμούς και καταστροφικά συμβάντα*

(519) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, άλλα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς οργανισμούς και καταστροφικά συμβάντα και συμβάντα που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 2 στοιχείο β) της Συνθήκης, ή, κατά περίπτωση, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

#### Δικαιούχοι της ενίσχυσης

(520) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε ιδιώτες και δημόσιους δασοκαλλιεργητές και σε άλλους φορείς ιδιωτικού δικαίου και δημόσιους φορείς και σε ενώσεις τους.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(521) Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις δαπάνες για:

- α) τη δημιουργία προστατευτικών υποδομών: τις ενισχύσεις που συμβάλλουν στο κόστος συντήρησης, στην περίπτωση των αντιπυρικών ζωνών· δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για γεωργικές δραστηριότητες σε εκτάσεις για τις οποίες έχουν αναληφθεί γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις·
- β) τοπικές δραστηριότητες πρόληψης μικρής κλίμακας κατά πυρκαγιών ή άλλων φυσικών κινδύνων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ζώων βοσκής·
- γ) την εγκατάσταση και βελτίωση εγκαταστάσεων και επικοινωνιακού εξοπλισμού για την παρακολούθηση δασικών πυρκαγιών, επιβλαβών οργανισμών και ασθενειών·
- δ) την αποκατάσταση του δασικού δυναμικού που έχει πληγεί από πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνίες, άλλα δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, καταστροφικά συμβάντα και συμβάντα που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος.

(522) Στην περίπτωση της αποκατάστασης δασικού δυναμικού που αναφέρεται στο σημείο (521) στοιχείο δ), οι ενισχύσεις πρέπει να υπόκεινται στην επίσημη αναγνώριση από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές του κράτους μέλους ότι επήλθε το προαναφερόμενο συμβάν και ότι είτε το εν λόγω συμβάν ή τα μέτρα που εγκρίθηκαν σύμφωνα με την οδηγία 2000/29/ΕΚ για την καταπολέμηση, την εξάλειψη ή τον περιορισμό επιβλαβών οργανισμών έχουν προκαλέσει καταστροφή τουλάχιστον του 20 % του σχετικού δασικού δυναμικού.

- (523) Όσον αφορά τις ενισχύσεις για την πρόληψη ζημιών στα δάση από επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς, ο κίνδυνος εμφάνισης του επιβλαβούς οργανισμού πρέπει να στηρίζεται σε επιστημονικές αποδείξεις και να αναγνωρίζεται από επιστημονικούς δημόσιους οργανισμούς. Όπου κρίνεται σκόπιμο, η κοινοποίηση πρέπει να περιλαμβάνει κατάλογο των οργανισμών που είναι επιβλαβείς για τα φυτά και μπορούν να προκαλέσουν καταστροφή.
- (524) Οι επιλέξιμες ενέργειες πρέπει να συνάδουν με το σχέδιο προστασίας των δασών που καταρτίζουν τα κράτη μέλη. Για τις εκμεταλλεύσεις που υπερβαίνουν ένα ορισμένο μέγεθος, το οποίο καθορίζεται από τα κράτη μέλη στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης, όταν το μέτρο συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ, οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται εφόσον έχουν υποβληθεί τα σχετικά πληροφοριακά στοιχεία από σχέδιο διαχείρισης των δασών ή άλλο ισοδύναμο μέσο, που είναι σύμφωνο με τη βιώσιμη διαχείριση των δασών όπως ορίστηκε στο πλαίσιο της Υπουργικής Διάσκεψης του 1993 για την Προστασία των Δασών στην Ευρώπη και στο οποίο διατυπώνονται λεπτομερώς οι προληπτικοί στόχοι.
- (525) Μόνο οι δασικές εκτάσεις μέσου έως υψηλού κινδύνου για την εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με το σχέδιο δασοπροστασίας που καταρτίζουν τα κράτη μέλη, θα πρέπει να είναι επιλέξιμες για τη χορήγηση ενίσχυσης σχετικά για την πρόληψη πυρκαγιών.
- (526) Δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης για την απώλεια εισοδήματος εξαιτίας πυρκαγιών, θεομηνιών, δυσμενών κλιματικών φαινομένων που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, άλλων δυσμενών κλιματικών φαινομένων, επιβλαβών για τα φυτά οργανισμών, καταστροφικών συμβάντων και συμβάντων που σχετίζονται με την αλλαγή του κλίματος.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (527) Επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης σε ποσοστό έως και 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (528) Οι ενισχύσεις που χορηγούνται για τις επιλέξιμες δαπάνες που αναφέρονται στο σημείο (521) στοιχείο δ) και οποιεσδήποτε άλλες πληρωμές προς τον δικαιούχο, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών στο πλαίσιο άλλων εθνικών ή ενωσιακών μέτρων ή βάσει ασφαλιστικών συμβάσεων για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- 2.1.4. *Ενισχύσεις για επενδύσεις με στόχο τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων*
- (529) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις με στόχο τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

#### Δικαιούχοι της ενίσχυσης

- (530) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε φυσικά πρόσωπα, ιδιώτες και δημόσιους δασοκαλλιεργητές, καθώς και άλλους φορείς ιδιωτικού δικαίου, δημόσιους φορείς και τις ενώσεις τους.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (531) Οι επενδύσεις θα πρέπει να αποσκοπούν στην τήρηση των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί για περιβαλλοντικούς σκοπούς ή για την παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος και/ή δεσμεύσεων που αυξάνουν την αξία των δασών και των δασικών εκτάσεων ως δημόσιου αγαθού στην εν λόγω περιοχή, ή βελτιώνουν το δυναμικό των οικοσυστημάτων για μετριασμό της κλιματικής αλλαγής χωρίς να αποκλείονται τα μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (532) Επιτρέπεται η χορήγηση ενίσχυσης σε ποσοστό έως και 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- 2.1.5. *Ενισχύσεις για επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων*
- (533) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση του δασοκομικού δυναμικού ή συνδέονται με τη μεταποίηση, διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

- (534) Τα κράτη μέλη πρέπει να απαιτούν την τήρηση των ελάχιστων απαιτήσεων ενεργειακής απόδοσης των επενδύσεων σε υποδομές που καταναλώνουν ή παράγουν ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, στις οποίες παρέχεται στήριξη, εφόσον προβλέπονται σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.
- (535) Δεν είναι επιλέξιμες για ενίσχυση οι επενδύσεις σε εγκαταστάσεις πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα, εκτός εάν χρησιμοποιείται ένα ελάχιστο ποσοστό θερμικής ενέργειας, το οποίο καθορίζεται από τα κράτη μέλη.
- (536) Οι ενισχύσεις σε έργα βιοενέργειας θα περιορίζονται στη βιοενέργεια η οποία ανταποκρίνεται στα ισχύοντα κριτήρια βιωσιμότητας που θεσπίζονται στην ενωσιακή νομοθεσία, μεταξύ άλλων στο άρθρο 17 παράγραφοι 2 έως 6 της οδηγίας 2009/28/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

#### Δικαιούχοι της ενίσχυσης

- (537) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε ιδιώτες δασοκαλλιεργητές, δήμους και τις ενώσεις τους, καθώς και σε ΜΜΕ, με σκοπό τη διεξαγωγή επενδύσεων. Στις Αζόρες, τη Μαδέρα, τις Καναρίους Νήσους, τα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2019/93 και τα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα, οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να χορηγούνται σε επιχειρήσεις που δεν είναι ΜΜΕ.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (538) Επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για επενδύσεις που ενισχύουν το δασοκομικό δυναμικό ή σχετίζονται με τη μεταποίηση, διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων, εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό προστιθέμενη αξία στα εν λόγω προϊόντα.
- (539) Οι επενδύσεις που σχετίζονται με τη βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών πρέπει να είναι δικαιολογημένες σε σχέση με τις αναμενόμενες βελτιώσεις στα δάση σε μία ή περισσότερες εκμεταλλεύσεις και μπορούν να περιλαμβάνουν επενδύσεις σε φιλικά προς το έδαφος και τους πόρους μηχανήματα και πρακτικές συγκομιδής.
- (540) Οι επενδύσεις που αφορούν τη χρήση ξυλείας ως πρώτης ύλης ή πηγής ενέργειας πρέπει να περιορίζονται σε όλες τις εργασίες που προηγούνται της βιομηχανικής μεταποίησης,

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (541) Η ένταση ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει:

- α) το 75 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στις εξόχως απόκεντρες περιοχές·
- β) το 75 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους·
- γ) το 50 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και σε όλες τις περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2007 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013 ήταν μικρότερο του 75 % του μέσου όρου της ΕΕ-25 για την περίοδο αναφοράς, αλλά των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν μεγαλύτερο του 75 % του μέσου ΑΕΠ στην ΕΕ-27·
- δ) το 40 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στις άλλες περιφέρειες.

#### 2.1.6. Ενισχύσεις για επενδύσεις σε υποδομές σχετικές με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή του τομέα της δασοκομίας

- (542) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις σε υποδομές σχετικές με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό ή την προσαρμογή του τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (543) Οι ενισχύσεις καλύπτουν τις επενδύσεις σε ενσώματα και σε άυλα στοιχεία ενεργητικού που αφορούν υποδομές οι οποίες σχετίζονται με την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό και την προσαρμογή των δασών, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε δασική γη, του αναδασμού και της βελτίωσης, και με τον εφοδιασμό και την εξοικονόμηση ενέργειας και ύδατος.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (544) Στην περίπτωση μη παραγωγικών επενδύσεων, επενδύσεων που αποσκοπούν αποκλειστικά στη βελτίωση της περιβαλλοντικής αξίας των δασών και επενδύσεων στις δασικές οδούς, στις οποίες έχει δωρεάν πρόσβαση το κοινό και οι οποίες εξυπηρετούν τις πολλαπλές λειτουργίες του δάσους, η ένταση της ενίσχυσης περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

(545) Στην περίπτωση επενδύσεων οι οποίες βελτιώνουν το βραχυπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο οικονομικό δυναμικό των δασών η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να περιορίζεται:

- α) στο 75 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στις εξόχως απόκεντρες περιοχές·
- β) στο 75 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους·
- γ) στο 50 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και σε όλες τις περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2007 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013 ήταν μικρότερο του 75 % του μέσου όρου της ΕΕ-25 για την περίοδο αναφοράς, αλλά των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν μεγαλύτερο του 75 % του μέσου ΑΕΠ στην ΕΕ-27·
- δ) στο 40 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών στις άλλες περιφέρειες.

## 2.2. Ενισχύσεις λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με δασικές περιοχές Natura 2000

(546) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με δασικές περιοχές Natura 2000 συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

### Δικαιούχοι της ενίσχυσης

(547) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε ιδιώτες δασοκαλλιεργητές και σε ενώσεις ιδιωτών δασοκαλλιεργητών.

### Επιλέξιμες δαπάνες

(548) Οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος μέτρου πρέπει να χορηγούνται ετησίως και ανά εκτάριο δάσους ώστε να αποζημιώνονται οι δικαιούχοι για τις πρόσθετες δαπάνες τους και για το διαφυγόν εισόδημα λόγω των μειονεκτημάτων των σχετικών περιοχών, τα οποία σχετίζονται με την εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους και της οδηγίας για τα πτηνά.

(549) Επιλέξιμες για ενισχύσεις μπορούν να είναι οι ακόλουθες εκτάσεις:

- α) οι δασικές εκτάσεις που υπάγονται στο Natura 2000 οι οποίες καθορίζονται σύμφωνα με την οδηγία για τους οικοτόπους και την οδηγία για τα πτηνά·
- β) άλλες οριοθετημένες εκτάσεις προστασίας της φύσης με περιβαλλοντικούς περιορισμούς όσον αφορά τα δάση που συμβάλλουν στην εφαρμογή του άρθρου 10 της οδηγίας για τους οικοτόπους, εφόσον το μέτρο συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης, οι εκτάσεις αυτές δεν πρέπει, για κάθε πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης, να υπερβαίνουν το 5 % των χαρακτηρισμένων περιοχών Natura 2000 οι οποίες καλύπτονται από το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του· για μέτρα ενίσχυσης τα οποία χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους, δεν ισχύει ο τελευταίος εδαφικός περιορισμός.

### Ύψος της ενίσχυσης

(550) Η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται στα ακόλουθα μέγιστα ποσά: 500 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως, κατ' ανώτατο όριο, κατά την αρχική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη και 200 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως, κατ' ανώτατο όριο, μετέπειτα. Τα ποσά αυτά μπορούν να προσαυξάνονται σε δεόντως τεκμηριωμένες περιπτώσεις λαμβανομένων υπόψη των ειδικών συνθηκών που πρέπει να αιτιολογούνται στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης ή με άλλο τρόπο, αν το μέτρο χρηματοδοτείται αποκλειστικά με εθνικά κεφάλαια.

## 2.3. Ενισχύσεις για δασοπεριβαλλοντικές και κλιματικές υπηρεσίες και για τη διατήρηση των δασών

(551) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για δασοπεριβαλλοντικές και κλιματικές υπηρεσίες και για τη διατήρηση των δασών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(552) Οι ενισχύσεις στο πλαίσιο αυτού του μέτρου πρέπει να χορηγούνται ανά εκτάριο δάσους. Για τις δασικές εκμεταλλεύσεις που υπερβαίνουν ένα ορισμένο όριο το οποίο καθορίζεται από τα κράτη μέλη στα σχετικά προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης, οι ενισχύσεις πρέπει να εξαρτώνται από την υποβολή των σχετικών πληροφοριών σχεδίου διαχείρισης δασών ή άλλο ισοδύναμο μέσο, που είναι σύμφωνο με τη βιώσιμη διαχείριση των δασών όπως ορίστηκε στο πλαίσιο της Υπουργικής Διάσκεψης του 1993 για την Προστασία των Δασών στην Ευρώπη.

- (553) Οι ενισχύσεις καλύπτουν εκούσιες δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τις σχετικές δεσμευτικές απαιτήσεις που επιβάλλει η εθνική νομοθεσία περί δασοκομίας ή άλλο σχετικό εθνικό νομοθετικό κείμενο. Στην περίπτωση μέτρων αγροτικής ανάπτυξης που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ, η σχετική δεσμευτική απαίτηση θα πρέπει να προσδιορίζεται σαφώς και να περιγράφεται στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης. Στην περίπτωση μέτρων ενίσχυσης που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους, η σχετική δεσμευτική απαίτηση θα πρέπει να προσδιορίζεται σαφώς και να περιγράφεται στην κοινοποίηση της κρατικής ενίσχυσης στην Επιτροπή.
- (554) Οι δεσμεύσεις πρέπει να αναλαμβάνονται για περίοδο πέντε έως επτά ετών. Ωστόσο, όταν είναι αναγκαίο και δεόντως αιτιολογημένο, τα κράτη μέλη δύναται να καθορίζουν μεγαλύτερη διάρκεια για ιδιαίτερους τύπους δεσμεύσεων. Στην περίπτωση μέτρων αγροτικής ανάπτυξης που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ, η σχετική δεσμευτική απαίτηση θα πρέπει να προσδιορίζεται σαφώς στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης. Στην περίπτωση μέτρων ενίσχυσης που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους, θα πρέπει να προσδιορίζεται σαφώς στην κοινοποίηση της κρατικής ενίσχυσης στην Επιτροπή.
- (555) Ανάλογα με την περίπτωση, θα πρέπει να τηρούνται οι κανόνες για τις ενισχύσεις με βάση την έκταση οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 47 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και τις σχετικές διατάξεις της κατ' εξουσιοδότηση πράξης του.

#### Δικαιούχοι της ενίσχυσης

- (556) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε ιδιώτες και δημόσιους δασοκαλλιεργητές, καθώς και σε άλλους φορείς ιδιωτικού δικαίου και δημόσιους φορείς και τις ενώσεις τους. Στην περίπτωση κρατικών δασών επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων μόνο εάν το δάσος το διαχειρίζεται ιδιωτικός φορέας ή δήμος.
- (557) Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς είναι επιλέξιμοι για τη χορήγηση ενισχύσεων με στόχο τη διατήρηση και προώθηση των δασικών γενετικών πόρων όσον αφορά ενέργειες που δεν προβλέπονται στο παρόν τμήμα.

#### Επιλέξιμες δαπάνες και όροι χορήγησης των ενισχύσεων

- (558) Οι ενισχύσεις αποζημιώνουν τους δικαιούχους για το σύνολο ή μέρος των πρόσθετων δαπανών και του διαφυγόντος εισοδήματος εξαιτίας των αναλαμβανόμενων δεσμεύσεων. Εφόσον είναι αναγκαίο μπορούν επίσης να καλύπτουν το κόστος συναλλαγής αξίας έως και 20 % της καταβληθείσας ενίσχυσης για τις δασοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις.
- (559) Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, για ενέργειες που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, δύναται να χορηγηθεί ενίσχυση ως κατ' αποκοπήν ποσό ή εφάπαξ ενίσχυση ανά μονάδα για δεσμεύσεις παραίτησης από την εμπορική χρήση δένδρων και δασών, που υπολογίζεται με βάση τις πρόσθετες δαπάνες και το διαφυγόν εισόδημα.
- (560) Ενισχύσεις μπορούν να παρέχονται για τη διατήρηση και την προώθηση των δασικών γενετικών πόρων, για ενέργειες που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις των ανωτέρω σημείων του παρόντος τμήματος.
- (561) Οι ενέργειες για τη διατήρηση των γενετικών πόρων στον τομέα της δασοκομίας πρέπει να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:
- στοχοθετημένες δράσεις: δράσεις που προάγουν την *in situ* (επί τόπου) και την *ex situ* (εκτός τόπου) διατήρηση, τον χαρακτηρισμό, τη συλλογή και τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων στη δασοκομία, περιλαμβανομένων διαδικτυακών καταλόγων των γενετικών πόρων που διατηρούνται σήμερα *in situ*, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης στη δασική εκμετάλλευση, και των *ex situ* συλλογών (τραπεζών γονιδίων) καθώς και βάσεων δεδομένων·
  - συντονισμένες δράσεις: δράσεις που προάγουν την ανταλλαγή πληροφοριών για τη διατήρηση, τον χαρακτηρισμό, τη συλλογή και τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων στην δασοκομία της Ένωσης, μεταξύ των αρμόδιων οργανισμών στα κράτη μέλη·
  - συνοδευτικές δράσεις: δράσεις ενημέρωσης, διάδοσης και παροχής συμβουλών με τη συμμετοχή μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, οι οποίες περιλαμβάνουν μαθήματα επιμόρφωσης καθώς και την εκπόνηση τεχνικών εκθέσεων.

#### Ύψος της ενίσχυσης

- (562) Οι ενισχύσεις, με εξαίρεση τις ενισχύσεις για ενέργειες που αποσκοπούν στη διατήρηση γενετικών πόρων όπως αναφέρεται στο σημείο (560) δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα 200 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως. Τα ποσά αυτά μπορούν να προσαυξηθούν σε δεόντως τεκμηριωμένες περιπτώσεις, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών συνθηκών οι οποίες πρέπει να αιτιολογούνται στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης ή στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή.
- (563) Για τη διατήρηση των δασικών γενετικών πόρων, η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

#### 2.4. Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και πληροφόρησης στον τομέα της δασοκομίας

- (564) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και πληροφόρησης στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (565) Οι ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και πληροφόρησης προς όφελος των προσώπων που απασχολούνται στον τομέα της δασοκομίας θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τις ισχύουσες σχετικές προϋποθέσεις που καθορίζονται στο μέρος II τμήμα 1.1.10.1, με εξαίρεση τις προϋποθέσεις του σημείου (294), το μέγιστο ποσό ενίσχυσης που περιλαμβάνεται στο σημείο (298) και τη δυνατότητα απευθείας καταβολής της ενίσχυσης στον δικαιούχο στο σημείο (296).
- (566) Οι ενισχύσεις μπορεί να καλύπτουν βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές για διαχείριση δασών και επισκέψεις σε δάση.
- (567) Η διάρκεια και το περιεχόμενο τόσο των βραχυπρόθεσμων προγραμμάτων ανταλλαγών σχετικά με τη διαχείριση δασών όσο και των επισκέψεων σε δάση πρέπει να καθορίζεται, όταν πρόκειται για συγχρηματοδοτούμενο από το ΕΓΤΑΑ μέτρο, στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης και, όταν πρόκειται για χρηματοδοτούμενο από εθνικά κονδύλια πρόγραμμα, στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή. Τα εν λόγω προγράμματα και οι επισκέψεις πρέπει να εστιάζουν, κυρίως, στις βιώσιμες μεθόδους ή/και τεχνολογίες της δασοκομίας, στην ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ευκαιριών και νέων τεχνολογιών, καθώς και στη βελτίωση της ανθεκτικότητας των δασών.

#### 2.5. Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της δασοκομίας

- (568) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (569) Οι ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της δασοκομίας με αποδέκτες δασοκαλλιεργητές πρέπει να χορηγούνται σύμφωνα με τις διατάξεις που αναφέρονται στο μέρος II σημείο 1.1.10.2 του παρόντος εγγράφου, με τις ακόλουθες πρόσθετες διατάξεις που σχετίζονται με τη δασοκομία.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (570) Οι ενισχύσεις θα χορηγούνται για να βοηθήσουν τους δασοκαλλιεργητές να επωφεληθούν από τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών για τη βελτίωση των οικονομικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων της εκμετάλλευσης, της επιχείρησης ή/και της επένδυσής τους, αλλά και για την ενίσχυση της φιλικότητας και ανθεκτικότητάς της ως προς το κλίμα.
- (571) Η παροχή συμβουλών στους δασοκαλλιεργητές πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον τις σχετικές υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία για τους οικοτόπους, την οδηγία για τα πτηνά και την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα. Μπορεί επίσης να αφορά και θέματα που συνδέονται με τις οικονομικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις της δασοκομικής εκμετάλλευσης.

#### 2.6. Ενισχύσεις για συνεργασία στον τομέα της δασοκομίας

- (572) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για συνεργασία στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (573) Οι ενισχύσεις για συνεργασία μεταξύ τουλάχιστον δύο οντοτήτων στον τομέα της δασοκομίας ή στον τομέα της δασοκομίας και στον τομέα της γεωργίας πρέπει να χορηγούνται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στο μέρος II τμήμα 1.1.11.
- (574) Για τον τομέα της δασοκομίας ισχύουν οι ακόλουθες πρόσθετες διατάξεις.

Επιλέξιμες δαπάνες και εντάσεις ενισχύσεων

- (575) Με την επιφύλαξη των δαπανών που αναφέρονται στο μέρος II τμήμα 1.1.11 του παρόντος εγγράφου, οι ενισχύσεις για συνεργασία στον τομέα της δασοκομίας μπορούν, επίσης, να αφορούν την κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης δασών ή ισοδύναμου μέσου.
- (576) Οι άμεσες δαπάνες που αναφέρονται στο σημείο (321) στοιχείο δ) και οι άμεσες δαπάνες συγκεκριμένων έργων που συνδέονται με την υλοποίηση σχεδίου διαχείρισης δασών ή ισοδύναμου μέσου, πρέπει να περιορίζονται στις επιλέξιμες δαπάνες και τις μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης για τις επενδυτικές ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας, όπως ορίζεται στο μέρος II τμήμα 2.1 του παρόντος εγγράφου σχετικά με τις επενδυτικές ενισχύσεις.
- (577) Οι ενισχύσεις για συνεργασία στον τομέα της δασοκομίας μπορούν επίσης να συνίστανται σε οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ παραγόντων της αλυσίδας εφοδιασμού με σκοπό τη βιώσιμη παραγωγή βιομάζας για την παραγωγή ενέργειας και βιομηχανικές διεργασίες σύμφωνα με το μέρος II κεφάλαιο 3.10 του παρόντος εγγράφου.

**2.7. Ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της δασοκομίας**

- (578) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις εκκίνησης για ομάδες και οργανώσεις παραγωγών στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (579) Επιλέξιμες για τη χορήγηση ενίσχυσης μπορούν να είναι μόνο ομάδες ή οργανώσεις παραγωγών που έχουν αναγνωριστεί επίσημα από την αρμόδια αρχή του οικείου κράτους μέλους βάσει υποβολής επιχειρηματικού σχεδίου. Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται με την υποχρέωση του κράτους μέλους να επαληθεύει ότι οι στόχοι του επιχειρηματικού σχεδίου έχουν επιτευχθεί εντός πέντε ετών από την ημερομηνία αναγνώρισης της ομάδας ή της οργάνωσης παραγωγών.
- (580) Οι συμφωνίες, αποφάσεις και εναρμονισμένες πρακτικές στο πλαίσιο της ομάδας ή της οργάνωσης παραγωγών πρέπει να είναι σύμφωνες με τις σχετικές διατάξεις του δικαίου του ανταγωνισμού και, ιδίως, με τα άρθρα 101 και 102 της Συνθήκης.
- (581) Δεν πρέπει να χορηγούνται ενισχύσεις σε:
- α) οργανώσεις παραγωγών, οντότητες ή φορείς, όπως εταιρείες ή συνεταιρισμοί, που έχουν ως στόχο τη διαχείριση μίας ή περισσότερων δασοκομικών εκμεταλλεύσεων και, ως εκ τούτου, είναι στην πραγματικότητα μεμονωμένοι παραγωγοί·
  - β) άλλες δασοκομικές ενώσεις που αναλαμβάνουν καθήκοντα, όπως αμοιβαία υποστήριξη και υπηρεσίες δασοκομικής διαχείρισης, στις εκμεταλλεύσεις των μελών, χωρίς να εμπλέκονται στην από κοινού προσαρμογή της προσφοράς στις ανάγκες της αγοράς.

Δικαιούχοι της ενίσχυσης

- (582) Οι ενισχύσεις περιορίζεται σε ομάδες και οργανώσεις παραγωγών που είναι ΜΜΕ. Η Επιτροπή δεν θα εγκρίνει προς όφελος μεγάλων επιχειρήσεων κρατικές ενισχύσεις για την κάλυψη των δαπανών που αναφέρονται στο παρόν τμήμα.
- (583) Ως εναλλακτική δυνατότητα σε σχέση με την παροχή ενισχύσεων στις ομάδες ή τις οργανώσεις παραγωγών, μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις μέχρι το ίδιο συνολικό ποσό απευθείας στους παραγωγούς, για να αντισταθμίζονται οι εισφορές τους για την κάλυψη του κόστους λειτουργίας των ομάδων ή των οργάνωσεων στη διάρκεια των πρώτων πέντε ετών από τη συγκρότηση της ομάδας.



Επιλέξιμες δαπάνες

- (584) Οι επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνουν τις δαπάνες για τη μίσθωση κατάλληλων εγκαταστάσεων, τις δαπάνες για την προμήθεια εξοπλισμού γραφείου, συμπεριλαμβανομένου του υλικού και λογισμικού ηλεκτρονικών υπολογιστών, τις δαπάνες για το διοικητικό προσωπικό, τα γενικά έξοδα και νομικές και διοικητικές αμοιβές. Σε περίπτωση αγοράς των κτηριακών εγκαταστάσεων, οι επιλέξιμες δαπάνες για τις εγκαταστάσεις πρέπει να περιορίζονται στο κόστος μίσθωσης στις τιμές της αγοράς.
- (585) Η ενίσχυση πρέπει να καταβάλλεται ως κατ' αποκοπή ενίσχυση σε ετήσιες δόσεις τα πρώτα πέντε έτη από την ημερομηνία κατά την οποία αναγνωρίστηκε επίσημα η ομάδα ή η οργάνωση παραγωγών από την αρμόδια αρχή με βάση το επιχειρηματικό της σχέδιο.
- (586) Τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλλουν την τελευταία δόση μόνο εφόσον ελέγξουν την ορθή υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου.

Ένταση της ενίσχυσης

- (587) Η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να ανέρχεται έως και στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (588) Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 500 000 ευρώ. Η ενίσχυση πρέπει να είναι φθίνουσα.

**2.8. Άλλες ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας με οικολογικό, προστατευτικό και ψυχαγωγικό σκοπό**

- (589) Σύμφωνα με την πολιτική που θέσπισε κατά την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2007 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2013, προκειμένου να συμβάλει στη διατήρηση και τη βελτίωση των δασών και να αναδείξει τον οικολογικό, προστατευτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα τους, η Επιτροπή θα θεωρεί ότι τα μέτρα κρατικών ενισχύσεων με πρωταρχικό σκοπό τη διατήρηση, τη βελτίωση ή την αποκατάσταση της οικολογικής, προστατευτικής και ψυχαγωγικής λειτουργίας των δασών, της βιοποικιλότητας και ενός υγιούς δασικού οικοσυστήματος συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (590) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδείξουν ότι τα μέτρα συμβάλλουν άμεσα στη διατήρηση ή την αποκατάσταση της οικολογικής, προστατευτικής και ψυχαγωγικής λειτουργίας των δασών, της βιοποικιλότητας και ενός υγιούς δασικού οικοσυστήματος.
- (591) Βάσει του παρόντος τμήματος δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων προς τις δασικές βιομηχανίες ή για την εμπορικά βιώσιμη εξαγωγή ξυλείας, για τη μεταφορά ξυλείας ή για τη μεταποίηση ξύλου ή άλλων δασικών πόρων σε διάφορα προϊόντα ή για την παραγωγή ενέργειας. Δεν επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για υλοτόμηση, της οποίας πρωταρχικός σκοπός είναι η βιώσιμη εμπορικά εξαγωγή ξυλείας, ή για ανασύσταση, στις περιπτώσεις όπου τα υλοτομημένα δένδρα αντικαθίστανται από ισοδύναμα.

Ένταση της ενίσχυσης

- (592) Για όλα τα μέτρα που περιγράφονται στο παρόν τμήμα μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις έως το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

Δικαιούχοι της ενίσχυσης

- (593) Μπορούν να χορηγηθούν ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της δασοκομίας.

**2.8.1. Ενισχύσεις για συγκεκριμένες δασικές δράσεις και παρεμβάσεις, με πρωταρχικό στόχο τη συμβολή στη διατήρηση ή την αποκατάσταση του δασικού οικοσυστήματος και της βιοποικιλότητας ή του παραδοσιακού τοπίου**

- (594) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για φύτευση, κλάδευση, αραιώση και υλοτόμηση δένδρων και λοιπής βλάστησης σε υφιστάμενα δάση, απομάκρυνση των πεσμένων δένδρων, και για τα έξοδα σχεδιασμού των εν λόγω μέτρων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II τμήμα 2.8 του παρόντος εγγράφου και εφόσον ο πρωταρχικός στόχος των μέτρων αυτών είναι η συμβολή στη διατήρηση ή την αποκατάσταση του δασικού οικοσυστήματος και της βιοποικιλότητας ή του παραδοσιακού τοπίου.

**2.8.2. Ενισχύσεις για τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του εδάφους και την εξασφάλιση της ισορροπημένης και υγιούς ανάπτυξης των δένδρων στον τομέα της δασοκομίας**

- (595) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του εδάφους και την εξασφάλιση της ισορροπημένης και υγιούς ανάπτυξης των δένδρων στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II τμήμα 2.8 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

- (596) Δύναται να χορηγείται ενίσχυση για τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του εδάφους σε δάση και για την εξασφάλιση της ισορροπημένης και υγιούς ανάπτυξης των δένδρων.
- (597) Τα μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν βελτίωση του εδάφους με λίπανση και άλλες αγωγές για τη διατήρηση της φυσικής ισορροπίας του, τη μείωση της υπέρμετρης πυκνότητας βλάστησης και την εξασφάλιση επαρκούς συγκράτησης ύδατος και ορθής αποστράγγισης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι τα μέτρα δεν περιορίζουν τη βιοποικιλότητα, δεν προκαλούν απόπλυση θρεπτικών συστατικών ούτε επηρεάζουν αρνητικά τα φυσικά υδατικά οικοσυστήματα ή τις ζώνες προστασίας υδάτων.
- (598) Η ενίσχυση μπορεί να καλύπτει τα έξοδα σχεδιασμού των μέτρων αυτών.
- 2.8.3. *Αποκατάσταση και συντήρηση φυσικών μονοπατιών, στοιχείων και χαρακτηριστικών του τοπίου και του φυσικού ενδιατήματος ζώων στον τομέα της δασοκομίας*
- (599) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση και συντήρηση φυσικών μονοπατιών, στοιχείων και χαρακτηριστικών του τοπίου και του φυσικού ενδιατήματος ζώων στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II τμήμα 2.8 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (600) Μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις για την αποκατάσταση και συντήρηση φυσικών μονοπατιών, στοιχείων και χαρακτηριστικών του τοπίου και του φυσικού ενδιατήματος ζώων, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων σχεδιασμού.
- (601) Τα μέτρα που αποσκοπούν στην εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους και της οδηγίας για τα πιητά αποκλείονται από το συγκεκριμένο είδος ενίσχυσης, δεδομένου ότι θα πρέπει να υλοποιούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο μέρος II τμήμα 2.2. του παρόντος εγγράφου.
- 2.8.4 *Ενισχύσεις για τη συντήρηση των δρόμων με σκοπό την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών*
- (602) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τη συντήρηση των δρόμων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II τμήμα 2.8 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (603) Οι ενισχύσεις για τη συντήρηση των δρόμων θα πρέπει να αποσκοπούν στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών. Η σχέση μεταξύ του στόχου της ενίσχυσης και της συντήρησης των δρόμων θα πρέπει να τεκμηριώνεται στην κοινοποίηση προς την Επιτροπή.
- 2.8.5. *Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών στα δάση οι οποίες προκαλούνται από ζώα τα οποία αποτελούν αντικείμενο κανονιστικών ρυθμίσεων*
- (604) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών στα δάση οι οποίες προκαλούνται από ζώα υπαγόμενα σε νομοθετικές ρυθμίσεις συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II τμήμα 2.8 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (605) Για τον τομέα της δασοκομίας, ζώα υπαγόμενα σε νομοθετικές ρυθμίσεις είναι τα προστατευόμενα ζώα όπως ορίζονται στο σημείο (35)28 και τα είδη που υπόκεινται σε ειδικές εθνικές νομοθετικές διατάξεις, εφόσον υπάρχει αποδεδειγμένο συμφέρον για τη διατήρηση του πληθυσμού του είδους.
- (606) Οι δικαιούχοι οφείλουν να παρέχουν ένα ελάχιστο αντάλλαγμα ώστε να αμβλύνεται ο κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού και να υπάρχει κίνητρο για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων. Οι εν λόγω ενέργειες πρέπει να λαμβάνουν τη μορφή προληπτικών μέτρων, όπως περίφραξη ασφαλείας όπου είναι δυνατόν, ανάλογων του κινδύνου πρόκλησης ζημιών από ζώα τα οποία αποτελούν αντικείμενο κανονιστικών ρυθμίσεων στη συγκεκριμένη δασική περιοχή. Εάν δεν είναι δυνατόν να ληφθούν εύλογα προληπτικά μέτρα, το οικείο κράτος μέλος θα πρέπει να τεκμηριώνει στην κοινοποίησή του προς την Επιτροπή την αδυναμία του να λάβει προληπτικά μέτρα προκειμένου να θεωρηθεί η ενίσχυση συμβίβαστη.
- (607) Είναι σκόπιμο να στοιχειοθετείται άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των ζημιών που προκλήθηκαν και της συμπεριφοράς των ζώων.
- (608) Τα καθεστώτα ενισχύσεων που αφορούν ένα συγκεκριμένο ζημιογόνο γεγονός πρέπει να θεσπίζονται εντός τριών ετών από την επέλευση του ζημιογόνου γεγονότος. Οι ενισχύσεις πρέπει να καταβάλλονται εντός τεσσάρων ετών από την εν λόγω ημερομηνία.
- (609) Οι ζημιές πρέπει να υπολογίζονται στο επίπεδο του μεμονωμένου δικαιούχου.

Επιλέξιμες δαπάνες

- (610) Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για τις ζημιές που προκλήθηκαν ως άμεσο επακόλουθο του ζημιογόνου γεγονότος, όπως εκτιμήθηκαν από δημόσια αρχή, από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα αναγνωρισμένο από τη χορηγούσα αρχή ή από ασφαλιστική εταιρεία.
- (611) Οι ζημιές δύνανται να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) ζημία σε ζώντα δένδρα. Μπορεί να χορηγείται ενίσχυση ως αντιστάθμιση της απώλειας φυτικού κεφαλαίου και για την κάλυψη του κόστους ανασύστασής του με ανώτατο όριο την αγοραία αξία του φυτικού κεφαλαίου που καταστράφηκε από ζώα τα οποία αποτελούν αντικείμενο κανονιστικών ρυθμίσεων. Κατά τον υπολογισμό της αγοραίας αξίας του απολεσθέντος φυτικού κεφαλαίου, μπορεί να ληφθεί υπόψη η δυνητική προσαύξησή του μέχρι τη συνήθη ηλικία υλοτόμησης.
  - β) τα λοιπά έξοδα που πραγματοποιεί ο δικαιούχος λόγω της ζημιογόνου γεγονότος, όπως θεραπευτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας του εδάφους για αναφύτευση, καθώς και τα προϊόντα, τις συσκευές και τα υλικά που είναι αναγκαία για τις εργασίες αυτές·
  - γ) τις υλικές ζημιές στα ακόλουθα στοιχεία ενεργητικού: στον εξοπλισμό, τα μηχανήματα και τα κτήρια της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Ο υπολογισμός των υλικών ζημιών πρέπει να βασίζεται στο κόστος της αποκατάστασης ή την οικονομική αξία του ή την οικονομική αξία του πληγέντος στοιχείου ενεργητικού πριν από το ζημιογόνο γεγονός. Δεν πρέπει να υπερβαίνει το κόστος της επιδιόρθωσης ή τη μείωση της αγοραίας αξίας λόγω του ζημιογόνου γεγονότος, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της αξίας του στοιχείου ενεργητικού αμέσως πριν και αμέσως μετά το γεγονός αυτό.
- (612) Από το ποσό αυτό πρέπει να αφαιρούνται οι δαπάνες που δεν προκλήθηκαν από το ζημιογόνο γεγονός, τις οποίες θα πραγματοποιούσε ούτως ή άλλως ο δικαιούχος.
- (613) Βάσει του μέρους II τμήμα 2.1.4 του παρόντος εγγράφου μπορεί να παρέχεται στήριξη για προληπτικά μέτρα κατά της πρόκλησης ζημιών από ζώα στα δάση στο πλαίσιο της προστασίας των ενδιαιτημάτων και δράσεων που αφορούν τη βιοποικιλότητα.
- (614) Ενισχύσεις για την αποκατάσταση ζημιών που προκαλούνται στα δάση από ζώα τα οποία αποτελούν αντικείμενο κανονιστικών ρυθμίσεων βάσει της εθνικής νομοθεσίας μπορούν να χορηγούνται εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του τμήματος 2.1.3.

Ένταση της ενίσχυσης

- (615) Η αποζημίωση επιτρέπεται να ανέλθει έως και σε 100 % των επιλέξιμων δαπανών.
- (616) Οι ενισχύσεις και άλλες πληρωμές που εισπράττονται για την αντιστάθμιση των ζημιών, συμπεριλαμβανομένων των πληρωμών στο πλαίσιο άλλων εθνικών ή ενωσιακών μέτρων ή ασφαλιστικών συμβάσεων, περιορίζονται στο 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

**2.8.6. Ενισχύσεις για την κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης δασών**

- (617) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για την κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης δασών συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II τμήμα 2.8 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (618) Δεδομένου ότι η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης για την περίοδο 2014-2020 καθιστά τα σχέδια διαχείρισης δασών ή τα ισοδύναμα μέσα προαπαιτούμενο όσον αφορά την επιλεξιμότητα για ενίσχυση στο πλαίσιο διαφόρων μέτρων, με σκοπό να ενισχυθούν τα επιτεύγματα των στόχων αγροτικής ανάπτυξης, η Επιτροπή διατηρεί την πολιτική που ακολουθεί επί του παρόντος, δηλαδή ότι επιτρέπεται η χορήγηση ενισχύσεων για την κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης δασών.
- (619) Οι ενισχύσεις πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ενισχύσεων για συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα της δασοκομίας, όπως προβλέπονται στο μέρος II σημεία (288), (289), (299) και (303) έως (306).

**2.9 Ενισχύσεις στον τομέα της δασοκομίας οι οποίες έχουν εναρμονιστεί με τα μέτρα ενίσχυσης στον γεωργικό τομέα**

- (620) Κατά το παρελθόν, η Επιτροπή ακολούθησε μια πολιτική σύμφωνα με την οποία, για συγκεκριμένα μέτρα ενίσχυσης των οποίων ο χαρακτήρας είναι λιγότερο στρεβλωτικός, οι κανόνες είναι κοινοί για τον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα.

(621) Ακολουθώντας την τάση εναρμόνισης των πολιτικών που ακολουθεί στον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα όπου θεωρείται ότι οι ενισχύσεις έχουν λιγότερο στρεβλωτικό χαρακτήρα, η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της δασοκομίας και οι ενισχύσεις για αναδάσμο δασικών εκτάσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά εάν πληρούνται οι ειδικές προϋποθέσεις των αντίστοιχων τμημάτων.

(622) Η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

#### 2.9.1 Ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της δασοκομίας

(623) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα της δασοκομίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν την προϋπόθεση του τμήματος 2.9, καθώς και τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(624) Το έργο στο οποίο χορηγείται ενίσχυση θα πρέπει να παρουσιάζει ενδιαφέρον για όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο δασοκομικό τομέα ή στους σχετικούς υποτομείς.

(625) Πριν από την ημερομηνία έναρξης του έργου στο οποίο χορηγείται ενίσχυση, πρέπει να δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο τα ακόλουθα:

α) η πληροφορία ότι πρόκειται να υλοποιηθεί το έργο στο οποίο χορηγείται ενίσχυση·

β) οι στόχοι του εν λόγω έργου·

γ) η κατά προσέγγιση ημερομηνία δημοσίευσης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του έργου στο οποίο χορηγείται ενίσχυση·

δ) ο τόπος δημοσίευσης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων του ενισχυόμενου έργου στο Διαδίκτυο·

ε) η πληροφορία ότι τα αποτελέσματα του ενισχυόμενου έργου είναι διαθέσιμα δωρεάν σε όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο δασοκομικό τομέα ή υποτομέα.

(626) Τα αποτελέσματα του έργου στο οποίο χορηγείται ενίσχυση πρέπει να είναι διαθέσιμα στο Διαδίκτυο από την ημερομηνία λήξης του έργου ή από την ημερομηνία κατά την οποία παρέχονται οποιεσδήποτε πληροφορίες σχετικά με τα εν λόγω αποτελέσματα στα μέλη οποιουδήποτε οργανισμού, ανάλογα με το ποια προηγείται χρονικά. Τα αποτελέσματα πρέπει να παραμένουν διαθέσιμα στο Διαδίκτυο για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών, η οποία αρχίζει από την ημερομηνία λήξης του ενισχυόμενου έργου.

(627) Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται απευθείας στον οργανισμό έρευνας και διάδοσης γνώσεων και δεν θα πρέπει να περιλαμβάνουν τη χορήγηση ενίσχυσης βάσει της τιμής των δασοκομικών προϊόντων σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον δασοκομικό τομέα.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(628) Η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται στις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

α) τις δαπάνες προσωπικού για ερευνητές, τεχνικούς και λοιπό υποστηρικτικό προσωπικό, στον βαθμό που απασχολούνται στο έργο·

β) τις δαπάνες οργάνων και εξοπλισμού, στον βαθμό και για όσο χρόνο χρησιμοποιούνται για το έργο. Όταν τα όργανα και ο εξοπλισμός δεν χρησιμοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια ζωής τους για το έργο, επιλέξιμες θεωρούνται μόνον οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές·

γ) οι δαπάνες για κτήρια και γη, στον βαθμό και για όσο χρόνο χρησιμοποιούνται για το έργο. Όσον αφορά τα κτήρια, επιλέξιμες θεωρούνται μόνον οι δαπάνες απόσβεσης που αντιστοιχούν στη διάρκεια του έργου, οι οποίες υπολογίζονται με βάση τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές. Για τα γήπεδα, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες μεταβίβασης υπό όρους ελεύθερης αγοράς ή οι όντως καταβληθείσες κεφαλαιουχικές δαπάνες·

δ) οι δαπάνες για έρευνα επί συμβάσει, γνώσεις και διπλώματα ευρεσιτεχνίας που αγοράστηκαν ή ελήφθησαν με άδεια εκμετάλλευσης από εξωτερικές πηγές υπό κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού, καθώς και δαπάνες για συμβουλευτικές και ισοδύναμες υπηρεσίες χρησιμοποιούμενες αποκλειστικά για το έργο·

ε) πρόσθετα γενικά έξοδα και άλλες λειτουργικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου του κόστους υλικών, εφοδίων και συναφών προϊόντων, που πραγματοποιούνται άμεσα ως αποτέλεσμα του έργου.

### 2.9.2 Ενισχύσεις για αναδασμό δασικών εκτάσεων

(629) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για αναδασμό δασικών εκτάσεων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και πληρούν την προϋπόθεση του τμήματος 2.9, καθώς και τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(630) Οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να περιορίζονται στις πραγματοποιηθείσες νομικές και διοικητικές δαπάνες και στις δαπάνες έρευνας για τον αναδασμό.

### **Κεφάλαιο 3. Ενισχύσεις σε αγροτικές περιοχές που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ ή χορηγούνται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τέτοιου είδους συγχρηματοδοτούμενα μέτρα**

#### Κοινές διατάξεις εφαρμοστέες στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου

(631) Οι ενισχύσεις βάσει του μέρους II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου θα πρέπει να πληρούν την ακόλουθη κοινή προϋπόθεση: οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται στο πλαίσιο προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης κατ'εφαρμογή και σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, είτε ως συγχρηματοδοτούμενη ενίσχυση από το ΕΓΤΑΑ είτε ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση στην εν λόγω ενίσχυση.

(632) Οι διατάξεις του κεφαλαίου 3 δεν θίγουν τη δυνατότητα χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για αγροτικές περιοχές βάσει των ενωσιακών κανόνων που είναι κοινοί είτε για όλους τους τομείς είτε για το εμπόριο και τη βιομηχανία.

(633) Όσον αφορά τις επενδύσεις βάσει του μέρους II κεφάλαιο 3 τμήματα 3.1, 3.2, 3.6 και 3.10 του παρόντος εγγράφου, οι ενισχύσεις πρέπει να είναι σύμφωνες με τις ακόλουθες κοινές διατάξεις που ορίζονται στα σημεία (634) έως (639).

(634) Οι επενδύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του μέρους II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου. Οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να είναι σύμφωνες με τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια για την περίοδο 2014-2020, εκτός αν απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης.

#### Επιλέξιμες δαπάνες για επενδύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του μέρους II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου

(635) Οι επιλέξιμες δαπάνες για επενδυτικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του μέρους II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου πρέπει να περιορίζονται στις ακόλουθες δαπάνες:

α) την κατασκευή, την αγορά, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδοτικής μίσθωσης, ή τη βελτίωση ακινήτων, ενώ οι δαπάνες που σχετίζονται με τη γη είναι επιλέξιμες μόνο κατά τον βαθμό που δεν υπερβαίνουν το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της σχετικής ενέργειας· ωστόσο, σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, υψηλότερο ποσοστό μπορεί να επιτραπεί για ενέργειες που αφορούν τη διατήρηση του περιβάλλοντος·

β) την αγορά ή τη χρηματοδοτική μίσθωση με δυνατότητα αγοράς μηχανημάτων και εξοπλισμού έως το ύψος της αγοραίας αξίας του στοιχείου ενεργητικού·

γ) τις γενικές δαπάνες που είναι συναφείς με τις δαπάνες που αναφέρονται στο σημείο (635) στοιχεία α) και β), όπως αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, αμοιβές για παροχή συμβουλών σε θέματα περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των μελετών σκοπιμότητας· οι δαπάνες για μελέτες σκοπιμότητας παραμένουν επιλέξιμες ακόμη κι όταν, βάσει των αποτελεσμάτων τους, δεν πραγματοποιείται καμία από τις δαπάνες που προβλέπονται στο σημείο (635) στοιχεία α) και β)·

δ) την επένδυση στα ακόλουθα άυλα στοιχεία ενεργητικού: την αγορά ή ανάπτυξη λογισμικού υπολογιστών και αγορές διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εμπορικών σημάτων.

(636) Άλλες δαπάνες εκτός από εκείνες που αναφέρονται στο σημείο (635), οι οποίες αφορούν συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, όπως το περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, τα έξοδα αναχρηματοδότησης τόκων, τα γενικά έξοδα και τα ασφαλιστρα, δεν θα θεωρούνται επιλέξιμες δαπάνες.

(637) Το κεφάλαιο κίνησης δεν περιλαμβάνεται στις επιλέξιμες δαπάνες βάσει του του μέρους II κεφάλαιο 3.

Ένταση ενίσχυσης για επενδυτικά μέτρα βάσει του μέρους II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου

(638) Η ένταση ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει:

α) στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες:

- (i) το 50 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις σε περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι μικρότερο από το 45 % του μέσου όρου της ΕΕ-27·
- (ii) το 35 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις σε περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ κυμαίνεται μεταξύ του 45 % και 60 % του μέσου όρου της ΕΕ-27·
- (iii) το 25 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις σε περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπερβαίνει το 60 % του μέσου όρου της ΕΕ-27·

β) στις εξόχως απόκεντρες περιοχές: οι μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης που προβλέπονται στο στοιχείο α) δύνανται να αυξάνονται έως και 20 ποσοστιαίες μονάδες στις εξόχως απόκεντρες περιοχές στις οποίες το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι μικρότερο ή ίσο με το 75 % του μέσου όρου της ΕΕ-27 ή έως 10 εκατοστιαίες μονάδες σε άλλες εξόχως απόκεντρες περιοχές·

γ) στις περιοχές «γ»:

- (i) το 15 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις σε αραιοκατοικημένες περιοχές και σε περιφέρειες NUTS 3 ή τμήματα των περιφερειών NUTS 3 που έχουν χερσαία σύνορα με χώρα εκτός του ΕΟΧ ή της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ)·
- (ii) το 10 % του ποσού των επιλέξιμων δαπανών για επενδύσεις σε μη προκαθορισμένες περιοχές «γ»·
- (iii) στις πρώην περιοχές «α» η ένταση ενίσχυσης μπορεί να αυξηθεί έως και κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες από την 1η Ιουλίου 2014 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2017·
- (iv) όταν μια περιοχή «γ» είναι όμορη με περιοχή «α», η μέγιστη ένταση ενίσχυσης στις περιφέρειες NUTS 3 ή σε τμήματα των περιφερειών NUTS 3 εντός της συγκεκριμένης περιοχής «γ» τα οποία είναι όμορα με την περιοχή «α» μπορεί να αυξηθεί ανάλογα με τις ανάγκες, έτσι ώστε η διαφορά στην ένταση των ενισχύσεων μεταξύ των δύο περιοχών να μην υπερβαίνει τις 15 εκατοστιαίες μονάδες·

δ) με εξαίρεση τις ενισχύσεις που χορηγούνται για μεγάλα επενδυτικά έργα, η μέγιστη ένταση ενίσχυσης που καθορίζεται στα στοιχεία (α) έως (c) ανωτέρω δύναται να αυξηθεί έως και 10 εκατοστιαίες μονάδες για μεσαίες επιχειρήσεις και έως και 20 εκατοστιαίες μονάδες για πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις·

ε) σε όλες τις υπόλοιπες περιοχές: το 10 % του ποσού των επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών για μεσαίες επιχειρήσεις και το 20 % του ποσού των επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών για πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις·

στ) η μέγιστη ένταση ενίσχυσης για μεγάλα επενδυτικά έργα πρέπει να μειώνεται με βάση το προσαρμοσμένο ποσό ενίσχυσης όπως ορίζεται στο σημείο (35) του παρόντος εγγράφου.

(639) Οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο κοινοποιηθέντος προγράμματος εξακολουθούν να υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης δυνάμει του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, αν οι ενισχύσεις από όλες τις πηγές υπερβαίνουν το όριο κοινοποίησης, όπως διευκρινίζεται στο σημείο (37) στοιχείο γ).

3.1. **Ενισχύσεις για επενδύσεις που αφορούν τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων σε μη γεωργικά προϊόντα, την παραγωγή βάμβακος ή για επενδύσεις για την ανάληψη και ανάπτυξη μη γεωργικών δραστηριοτήτων**

(640) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για επενδύσεις που αφορούν τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων σε μη γεωργικά προϊόντα, την παραγωγή βάμβακος ή για επενδύσεις για την ανάληψη και ανάπτυξη μη γεωργικών δραστηριοτήτων συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(641) Οι ενισχύσεις στο πλαίσιο του μέτρου αυτού αφορούν τις επενδύσεις σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού.

(642) Το παρόν τμήμα εφαρμόζεται στις ενισχύσεις για:

- α) τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων όταν το αποτέλεσμα της παραγωγικής διαδικασίας δεν είναι γεωργικό προϊόν·
- β) την παραγωγή βάμβακος, συμπεριλαμβανομένου του εκκοκκισμού·
- γ) επενδύσεις σε μη γεωργικές δραστηριότητες οι οποίες χορηγούνται σε γεωργούς ή μέλη γεωργικού νοικοκυριού, που ασκούν διαφοροποιημένες δραστηριότητες μη γεωργικού χαρακτήρα και σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα σε αγροτικές περιοχές.

### 3.2. Ενισχύσεις για βασικές υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές

(643) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για βασικές υπηρεσίες<sup>(88)</sup> και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(644) Οι ενισχύσεις στο πλαίσιο του παρόντος μέτρου καλύπτουν:

- α) την εκπόνηση και επικαιροποίηση σχεδίων για την ανάπτυξη των δήμων και των χωριών σε αγροτικές περιοχές και των βασικών υπηρεσιών τους, καθώς και σχεδίων προστασίας και διαχείρισης των τόπων του Natura 2000 και άλλων περιοχών μεγάλης φυσικής αξίας·
- β) επενδύσεις για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση κάθε είδους υποδομών μικρής κλίμακας όπως ορίζονται στο σημείο (35)48, εξαιρουμένων των επενδύσεων σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην εξοικονόμηση ενέργειας, καθώς και των επενδύσεων σε ευρυζωνικές υποδομές·
- γ) επενδύσεις για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών αναψυχής και των πολιτιστικών υπηρεσιών καθώς και της σχετικής υποδομής·
- δ) επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υποδομή αναψυχής, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας·
- ε) μελέτες και επενδύσεις που συνδέονται με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, αγροτικών τοπίων και τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικοοικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης·
- στ) επενδύσεις που στοχεύουν στη μετατόπιση δραστηριοτήτων και στη μετατροπή κτηρίων ή άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται μέσα ή κοντά σε αγροτικούς οικισμούς, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής ή την αύξηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οικισμού.

(645) Οι επενδύσεις στο πλαίσιο του παρόντος μέτρου είναι επιλέξιμες για ενίσχυση όταν οι σχετικές ενέργειες υλοποιούνται σύμφωνα με τα σχέδια για την ανάπτυξη των δήμων και των χωριών σε αγροτικές περιοχές και των βασικών υπηρεσιών τους, εφόσον υφίστανται τέτοια σχέδια, και είναι σύμφωνες με την αντίστοιχη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης.

(646) Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο (644) στοιχείο ε) θα πρέπει να χορηγούνται για την κληρονομιά που αναγνωρίζεται επισήμως ως πολιτιστική ή φυσική κληρονομιά από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές του κράτους μέλους.

<sup>(88)</sup> Τα άρθρα 107, 108 και 109 της Συνθήκης εφαρμόζονται στις ενισχύσεις για βασικές υπηρεσίες σε αγροτικές περιοχές, στο μέτρο που συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, λαμβανομένης επίσης υπόψη της ερμηνείας των κρατικών ενισχύσεων στην προσεχή ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της ενίσχυσης.

Επιλέξιμες δαπάνες

(647) Είναι επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες:

- α) οι δαπάνες για την κατάρτιση και επικαιροποίηση σχεδίων διαχείρισης και ανάπτυξης που αφορούν αγροτικές περιοχές και τις βασικές υπηρεσίες τους, καθώς και με τοποθεσίες υψηλής φυσικής αξίας·
- β) οι επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού·
- γ) οι δαπάνες για την εκπόνηση μελετών που σχετίζονται με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, αγροτικά τοπία και τόπους υψηλής φυσικής αξίας· οι δαπάνες που συνδέονται με δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης·
- δ) οι δαπάνες για έργα παγίου κεφαλαίου δύνανται επίσης να αποτελέσουν επιλέξιμη ενίσχυση σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο σημείο (644) στοιχείο ε).

Ένταση της ενίσχυσης

(648) Η ένταση της ενίσχυσης για δραστηριότητες βάσει του σημείου (644) στοιχεία α) και β) δεν πρέπει να υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών.

(649) Η ένταση της ενίσχυσης για δραστηριότητες βάσει του σημείου (644) στοιχεία γ), δ) και ε) δεν πρέπει να υπερβαίνει το 100 % των επιλέξιμων δαπανών. Τα καθαρά έσοδα πρέπει να αφαιρούνται από τις επιλέξιμες δαπάνες εκ των προτέρων ή με μηχανισμό ανάκτησης.

(650) Η ένταση της ενίσχυσης για δραστηριότητες βάσει του σημείου (644) στοιχείο στ) δεν πρέπει να υπερβαίνει τα ακόλουθα ποσά:

- α) το 100 % των πραγματικών δαπανών για δραστηριότητες του είδους αυτού, όταν η μετατόπιση των δραστηριοτήτων ή η μετατροπή των κτηρίων ή άλλων εγκαταστάσεων συνίσταται στην κατεδάφιση, απομάκρυνση και ανακατασκευή υφιστάμενων εγκαταστάσεων·
- β) όταν η μετατόπιση των δραστηριοτήτων ή η μετατροπή των κτηρίων ή άλλων εγκαταστάσεων έχει ως αποτέλεσμα, πέραν της κατεδάφισης, απομάκρυνσης και ανακατασκευής υφιστάμενων εγκαταστάσεων όπως αναφέρεται στο σημείο (650) στοιχείο α), τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων ή την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας, οι εντάσεις ενίσχυσης για τις επενδύσεις που ορίζονται στο σημείο (638) θα πρέπει να εφαρμόζονται σχετικά με τις δαπάνες που αφορούν τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων ή την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας.

(651) Για τους σκοπούς του σημείου (650) στοιχείο β), η απλή αντικατάσταση υφιστάμενου κτηρίου ή εγκαταστάσεων από νέο σύγχρονο κτήριο ή εγκαταστάσεις χωρίς να επέρχεται ουσιαστική αλλαγή στην παραγωγή ή τη σχετική τεχνολογία, δεν θα θεωρείται ότι συνδέεται με τον εκσυγχρονισμό.

### 3.3. **Ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων για την άσκηση μη γεωργικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές**

(652) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις εκκίνησης επιχειρήσεων για την άσκηση μη γεωργικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές περιοχές συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(653) Ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε γεωργούς ή μέλη του γεωργικού νοικοκυριού που ασκούν διαφοροποιημένες δραστηριότητες μη γεωργικού χαρακτήρα και σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα σε αγροτικές περιοχές. Ενισχύσεις μπορούν επίσης να χορηγούνται σε μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις σε αγροτικές περιοχές για τη δημιουργία υπηρεσιών διαχείρισης, υπηρεσιών αντικατάστασης και παροχής συμβουλών όσον αφορά την γεωργική εκμετάλλευση, καθώς και υπηρεσιών παροχής δασοκομικών συμβουλών, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις το οποίο αναφέρεται στα άρθρα 12 έως 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013.

(654) Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται μόνον εφόσον έχει υποβληθεί επιχειρηματικό σχέδιο. Η υλοποίηση του επιχειρηματικού σχεδίου πρέπει να αρχίζει εντός έξι μηνών από την ημερομηνία της απόφασης χορήγησης της ενίσχυσης.

(655) Στο επιχειρηματικό σχέδιο πρέπει να περιγράφονται τουλάχιστον τα ακόλουθα:

- α) η αρχική οικονομική κατάσταση του δικαιούχου που υποβάλλει αίτηση για ενίσχυση·
- β) τα στάδια και οι στόχοι για την ανάπτυξη των νέων δραστηριοτήτων του δικαιούχου·
- γ) τα αναλυτικά στοιχεία των δράσεων που απαιτούνται για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του δικαιούχου, όπως στοιχεία για επενδύσεις, κατάρτιση, προσφυγή σε υπηρεσίες παροχής συμβουλών ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα.



- (656) Οι ενισχύσεις πρέπει να καταβάλλονται σε δύο τουλάχιστον δόσεις επί μέγιστο χρονικό διάστημα πέντε ετών. Οι δόσεις μπορούν να είναι φθίνουσες. Η ορθή εφαρμογή του επιχειρηματικού σχεδίου πρέπει να τίθεται ως προϋπόθεση για την καταβολή της τελευταίας δόσης.
- (657) Κατά τον καθορισμό του ποσού της ενίσχυσης, τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της περιοχής στην οποία εφαρμόζεται το πρόγραμμα.

#### Ύψος της ενίσχυσης

- (658) Το ποσό της ενίσχυσης περιορίζεται στις 70 000 ευρώ ανά επιχείρηση. Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίζουν το ποσό της ενίσχυσης λαμβάνοντας επίσης υπόψη την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της συγκεκριμένης περιοχής.

#### **3.4. Ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις σε άλλους διαχειριστές γης και σε επιχειρήσεις αγροτικών περιοχών οι οποίες δεν δραστηριοποιούνται στον τομέα της γεωργίας**

- (659) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις σε άλλους διαχειριστές γης και σε επιχειρήσεις αγροτικών περιοχών οι οποίες δεν δραστηριοποιούνται στον τομέα της γεωργίας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

- (660) Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται σύμφωνα με τις ισχύουσες σχετικές προϋποθέσεις που καθορίζονται στο μέρος II σημείο 1.1.5.1 του παρόντος εγγράφου, ενώ οι ακόλουθες πρόσθετες διατάξεις αφορούν άλλους διαχειριστές γης.

- (661) Οι ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις μπορούν να χορηγούνται σε ομάδες που αποτελούνται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα και άλλους διαχειριστές γης που αναλαμβάνουν, οικειοθελώς, ενέργειες που περιλαμβάνουν μία ή περισσότερες γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις σε γεωργικές εκτάσεις που καθορίζονται από τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των γεωργικών εκτάσεων όπως ορίζονται στο σημείο (35).50 του παρόντος εγγράφου.

- (662) Στις περιπτώσεις στις οποίες αποδεικνύεται ότι συμβάλλουν στην επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, οι ενισχύσεις για γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικές δεσμεύσεις δύνανται να χορηγούνται και σε άλλους διαχειριστές γης ή ομάδες άλλων διαχειριστών γης.

- (663) Μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις σε επιχειρήσεις αγροτικών περιοχών οι οποίες δεν δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα για τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση και ανάπτυξη των γενετικών πόρων στη γεωργία και για ενέργειες που δεν καλύπτονται από τις διατάξεις του μέρους II τμήμα 1.1.5.1. σημεία (208) έως (219) του παρόντος εγγράφου.

#### **3.5. Ενισχύσεις σε άλλους διαχειριστές γης λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές του Natura 2000**

- (664) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις σε άλλους διαχειριστές γης λόγω μειονεκτημάτων που σχετίζονται με περιοχές του Natura 2000 συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

- (665) Μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις και σε άλλους διαχειριστές γης μόνο σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

- (666) Μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις με σκοπό την αποζημίωση άλλων διαχειριστών γης για τις πρόσθετες δαπάνες και το διαφυγόν εισόδημα λόγω μειονεκτημάτων στις σχετικές περιοχές, τα οποία σχετίζονται με την εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους και της οδηγίας για τα πτηνά.

- (667) Επιλέξιμα για τη χορήγηση ενίσχυσης είναι τα μέτρα που αφορούν μόνο τις ακόλουθες εκτάσεις:

- α) γεωργικές εκτάσεις του Natura 2000 οι οποίες καθορίζονται σύμφωνα με την οδηγία για τους οικοτόπους και την οδηγία για τα πτηνά·
- β) άλλες οριοθετημένες εκτάσεις προστασίας της φύσης με περιβαλλοντικούς περιορισμούς όσον αφορά τη γεωργία που συμβάλλουν στην εφαρμογή του άρθρου 10 της οδηγίας για τους οικοτόπους.

### Ύψος της ενίσχυσης

(668) Η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται στα ακόλουθα ποσά: 500 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως, κατ' ανώτατο όριο, κατά την αρχική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη· 200 ευρώ ανά εκτάριο ετησίως κατ' ανώτατο όριο μετέπειτα. Τα μέγιστα ποσά των 500 ευρώ και των 200 ευρώ μπορούν να προσαυξηθούν σε εξαιρετικές περιπτώσεις, λαμβανομένων υπόψη ειδικών περιστάσεων που πρέπει να αιτιολογούνται δεόντως.

### **3.6. Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης σε αγροτικές περιοχές**

(669) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης σε αγροτικές περιοχές συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(670) Οι ενισχύσεις στο πλαίσιο αυτού του μέτρου αφορούν την επαγγελματική κατάρτιση και τις δράσεις απόκτησης δεξιοτήτων (συμπεριλαμβανομένων επιμορφωτικών μαθημάτων, σεμιναρίων και ατομικής καθοδήγησης), τις δράσεις επίδειξης και τις δράσεις ενημέρωσης. Μπορούν επίσης να χορηγούνται ενισχύσεις για την επιμόρφωση συμβούλων όσον αφορά τις υπηρεσίες παροχής συμβουλών που αναφέρονται στο τμήμα 1.1.10.2 και στο μέρος II τμήματα 2.5. και 3.7. του παρόντος εγγράφου.

(671) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στον τομέα των τροφίμων, άλλους διαχειριστές γης πλην των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα και σε ΜΜΕ σε αγροτικές περιοχές. Επίσης, μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις αγροτικών περιοχών για την επιμόρφωση συμβούλων.

(672) Ακόμη, μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις για τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

α) τις δαπάνες διοργάνωσης και υλοποίησης της δράσης μεταφοράς γνώσεων ή ενημέρωσης·

β) στην περίπτωση έργων επίδειξης, οι ενισχύσεις μπορούν επίσης να καλύπτουν τις σχετικές επενδυτικές δαπάνες·

γ) τα οδοιπορικά, τις δαπάνες διαμονής και τις ημερήσιες δαπάνες των συμμετεχόντων.

(673) Οι ενισχύσεις που αναφέρονται στο σημείο (672) στοιχεία α) και δ) δεν πρέπει να περιλαμβάνουν άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους. Οι ενισχύσεις πρέπει να καταβάλλονται στον φορέα υλοποίησης των δράσεων επιμόρφωσης, ή μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης.

(674) Πρόσβαση στην ενίσχυση πρέπει να έχουν όλες οι επιλέξιμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη σχετική αγροτική περιοχή, βάσει αντικειμενικά καθορισμένων κριτηρίων.

(675) Οι φορείς παροχής υπηρεσιών μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης πρέπει να διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό το οποίο πρέπει να επιμορφώνεται τακτικά ώστε να είναι σε θέση να εκτελεί τα εν λόγω καθήκοντα.

### Ένταση της ενίσχυσης

(676) Η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να περιορίζεται στο 50 % των επιλέξιμων δαπανών στην περίπτωση μεγάλων επιχειρήσεων, στο 60 % στην περίπτωση μεσαίων επιχειρήσεων και στο 70 % στην περίπτωση πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων. Η ενίσχυση για την επιμόρφωση συμβούλων πρέπει να περιορίζεται στις 200 000 ευρώ ανά τριετία.

### **3.7. Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε αγροτικές περιοχές**

(677) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε αγροτικές περιοχές συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(678) Οι ενισχύσεις θα πρέπει να χορηγούνται για να βοηθήσουν άλλους διαχειριστές γης και ΜΜΕ σε αγροτικές περιοχές να επωφεληθούν από τη χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών για τη βελτίωση των οικονομικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων της επιχείρησης ή/και της επένδυσής τους, αλλά και της φιλικότητας και ανθεκτικότητάς της ως προς το κλίμα.

(679) Η παροχή συμβουλών στις ΜΜΕ σε αγροτικές περιοχές μπορεί να αφορά θέματα που συνδέονται με τις οικονομικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις του δικαιούχου.

- (680) Η παροχή συμβουλών σε διαχειριστές γης σε αγροτικές περιοχές θα πρέπει να αφορά τουλάχιστον ένα από τα στοιχεία που παρατίθενται στο μέρος II τμήμα 1.1.10.2. σημείο (301) του παρόντος εγγράφου. Μπορεί επίσης να καλύπτει άλλα ζητήματα, όπως αναφέρεται στο σημείο (302).
- (681) Οι ενισχύσεις δεν πρέπει να περιλαμβάνουν άμεσες πληρωμές στους δικαιούχους. Οι ενισχύσεις πρέπει να καταβάλλονται στον πάροχο των συμβουλευτικών υπηρεσιών.
- (682) Κατά την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, οι πάροχοι των υπηρεσιών αυτών πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις περί απορρήτου που αναφέρονται στο άρθρο 13 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013.
- (683) Εάν δικαιολογείται και κρίνεται σκόπιμο, οι συμβουλές μπορούν εν μέρει να παρέχονται σε ομαδική βάση, λαμβανομένης παράλληλα υπόψη της κατάστασης των επιμέρους χρηστών των συμβουλευτικών υπηρεσιών.

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (684) Η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται σε 1 500 ευρώ ανά παρεχόμενη συμβουλευτική υπηρεσία.

#### 3.8. Ενισχύσεις για νέα συμμετοχή ενεργών γεωργών σε συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι και τα τρόφιμα

- (685) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για νέα συμμετοχή ενεργών γεωργών σε συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι ή τα τρόφιμα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.
- (686) Οι ενισχύσεις αφορούν την πρώτη συμμετοχή ενεργών γεωργών σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες συστημάτων ποιότητας:
- α) συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι ή τα τρόφιμα τα οποία θεσπίζονται από τη νομοθεσία της Ένωσης·
- β) συστήματα ποιότητας για το βαμβάκι ή τα τρόφιμα, τα οποία αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη, εφόσον ανταποκρίνονται στα ακόλουθα κριτήρια:
- (i) η ιδιοτυπία του τελικού προϊόντος που παράγεται βάσει τέτοιων συστημάτων ποιότητας πρέπει να απορρέει από σαφείς υποχρεώσεις εγγύησης
- των ειδικών χαρακτηριστικών του προϊόντος, ή
  - της ειδικής μεθόδου καλλιέργειας ή παραγωγής, ή
  - της ποιότητας του τελικού προϊόντος που είναι σαφώς ανώτερη από τα συνήθη εμπορικά πρότυπα όσον αφορά τη δημόσια υγεία, την υγεία των ζώων ή των φυτών, την καλή διαβίωση των ζώων ή την προστασία του περιβάλλοντος·
- (ii) το σύστημα ποιότητας είναι ανοικτό σε όλους τους παραγωγούς·
- (iii) το σύστημα ποιότητας πρέπει να συνεπάγεται υποχρεωτικές προδιαγραφές τελικών προϊόντων και η τήρηση των εν λόγω προδιαγραφών πρέπει να ελέγχεται από τις δημόσιες αρχές ή από ανεξάρτητο φορέα ελέγχου·
- (iv) το σύστημα ποιότητας πρέπει να είναι διαφανές και να εξασφαλίζει την πλήρη ιχνηλασιμότητα των γεωργικών προϊόντων·
- γ) συστήματα εδελοντικής πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων τα οποία αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη εφόσον τηρούν τις κατευθυντήριες γραμμές περί βέλτιστης πρακτικής της Ένωσης για τη λειτουργία των εδελοντικών συστημάτων πιστοποίησης για γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα.

Επιλέξιμες δαπάνες

- (687) Οι ενισχύσεις πρέπει να χορηγούνται ως ετήσιο ποσό που λειτουργεί ως κίνητρο και του οποίου το ύψος καθορίζεται ανάλογα με το ύψος των πάγιων δαπανών που απορρέουν από τη συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας.
- (688) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται για περίοδο μέγιστης διάρκειας πέντε ετών.

Υψος της ενίσχυσης

- (689) Η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται στις 3 000 ευρώ ανά δικαιούχο ετησίως.

**3.9. Ενισχύσεις για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης οι οποίες αφορούν το βαμβάκι και τα τρόφιμα που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας**

- (690) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης οι οποίες αφορούν το βαμβάκι και τα τρόφιμα που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

Επιλέξιμες δαπάνες

- (691) Μπορούν να χορηγούνται ενισχύσεις για δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης που αφορούν το βαμβάκι και τα τρόφιμα που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας για το οποίο χορηγούνται ενισχύσεις βάσει του μέρους II τμήμα 3.8. του παρόντος εγγράφου.

- (692) Οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε ομάδες παραγωγών που υλοποιούν τις δράσεις ενημέρωσης και προώθησης.

- (693) Οι ενισχύσεις πρέπει να καλύπτουν τις δαπάνες για δράσεις που παρουσιάζουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

α) είναι ειδικά σχεδιασμένες ώστε να προτρέπουν τους καταναλωτές να αγοράζουν το βαμβάκι ή τα τρόφιμα που καλύπτονται από σύστημα ποιότητας·

β) προσελκύουν την προσοχή σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ή πλεονεκτήματα των τροφίμων ή του βάλβακος –και ιδίως στην ποιότητα, στις ειδικές μεθόδους παραγωγής, στα υψηλά πρότυπα καλής μεταχείρισης των ζώων και στον σεβασμό του περιβάλλοντος– που συνδέονται με το συγκεκριμένο σύστημα ποιότητας.

- (694) Οι δράσεις που αναφέρονται στο σημείο (693) δεν πρέπει να προτρέπουν τους καταναλωτές να αγοράζουν βαμβάκι ή τρόφιμα λόγω της συγκεκριμένης προέλευσής τους, με εξαίρεση εκείνα που καλύπτονται από τα συστήματα ποιότητας που θεσπίζονται δυνάμει του τίτλου II του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1151/2012.

- (695) Ωστόσο, η ένδειξη της προέλευσης των τροφίμων ή του βάλβακος επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι η αναφορά στην προέλευση είναι δευτερεύουσα ως προς το κύριο μήνυμα.

- (696) Οι δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης που σχετίζονται με συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή εμπορικές επωνυμίες δεν είναι επιλέξιμες για ενίσχυση.

- (697) Μόνο οι δράσεις ενημέρωσης και προώθησης που υλοποιούνται στην εσωτερική αγορά είναι επιλέξιμες.

Ένταση της ενίσχυσης

- (698) Η ένταση της ενίσχυσης πρέπει να ανέρχεται έως και στο 70 % των επιλέξιμων δαπανών.

**3.10. Ενισχύσεις για συνεργασία σε αγροτικές περιοχές**

- (699) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για συνεργασία σε αγροτικές περιοχές συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

- (700) Οι ενισχύσεις θα πρέπει να χορηγούνται με σκοπό την προώθηση μορφών συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην τροφική αλυσίδα και άλλων φορέων που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων και των προτεραιοτήτων της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη, μεταξύ των οποίων ομάδες παραγωγών, συνεταιρισμοί και διεπαγγελματικές οργανώσεις, όταν από τη συνεργασία ωφελούνται οι αγροτικές περιοχές.
- (701) Η συνεργασία πρέπει να προϋποθέτει τη συμμετοχή τουλάχιστον δύο οντοτήτων, και μπορεί να αφορά ειδικότερα:
- α) τις μεθόδους συνεργασίας·
  - β) τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και δικτύων·
  - γ) τη συγκρότηση και λειτουργία επιχειρησιακών ομάδων των ΕΣΚ για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 56 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013.
- (702) Ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται για συνεργασία όσον αφορά τις ακόλουθες δραστηριότητες:
- α) πιλοτικά έργα·
  - β) την ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων·
  - γ) τη συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για τη εκπόνηση κοινών μεθόδων εργασίας και την από κοινού χρήση εγκαταστάσεων και πόρων, καθώς και την ανάπτυξη ή/και εμπορία τουριστικών υπηρεσιών που σχετίζονται με τον αγροτικό τουρισμό·
  - δ) την οριζόντια και την κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών αλυσίδων εφοδιασμού και τοπικών αγορών·
  - ε) τις δραστηριότητες προώθησης σε τοπικό πλαίσιο, σχετικά με την ανάπτυξη μικρών αλυσίδων εφοδιασμού και τοπικών αγορών·
  - στ) την από κοινού δράση με σκοπό τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής ή την προσαρμογή σε αυτή·
  - ζ) τις κοινές προσεγγίσεις περιβαλλοντικών έργων και τις τρέχουσες περιβαλλοντικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης των υδάτων, της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της διατήρησης των γεωργικών τοπίων·
  - η) την οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ των παραγόντων της αλυσίδας εφοδιασμού για τη βιώσιμη παροχή βιομάζας προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή τροφίμων και ενέργειας καθώς και για βιομηχανικές εργασίες·
  - θ) την εφαρμογή, ιδίως από ομάδες δημόσιων και ιδιωτικών φορέων εκτός εκείνων που ορίζονται στο άρθρο 32 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης εκτός όσων ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 19 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 για την υλοποίηση μίας ή περισσότερων από τις προτεραιότητες της Ένωσης για την αγροτική ανάπτυξη·
  - ι) τη διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων σε δραστηριότητες που αφορούν την υγειονομική περιθαλψη, την κοινωνική ενσωμάτωση, την κοινοτικά στηριζόμενη γεωργία και την εκπαίδευση για το περιβάλλον και τα τρόφιμα.
- (703) Οι ενισχύσεις για τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και δικτύων μπορούν να χορηγούνται μόνο σε νεο-συσταθέντες συνεργατικούς σχηματισμούς και δίκτυα και σε εκείνους που αρχίζουν νέα γι' αυτούς δραστηριότητα.
- (704) Οι ενισχύσεις για πιλοτικά έργα που αναφέρονται στο σημείο (702) στοιχείο α) και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων που αναφέρονται στο σημείο (702) στοιχείο β) μπορούν επίσης να χορηγούνται σε μεμονωμένους φορείς, εφόσον αυτή η δυνατότητα προβλέπεται στο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης. Τα αποτελέσματα των πιλοτικών έργων που αναφέρονται στο σημείο (702) στοιχείο α) και των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο σημείο (702) στοιχείο β), που διεξάγονται από μεμονωμένους φορείς, πρέπει να διαδίδονται.

- (705) Οι ενισχύσεις για τη δημιουργία και την ανάπτυξη μικρών αλυσίδων εφοδιασμού, όπως αναφέρεται στο σημείο (702) στοιχεία δ) και ε), πρέπει να καλύπτουν μόνον αλυσίδες εφοδιασμού στις οποίες δεν εμπλέκονται περισσότεροι του ενός ενδιάμεσοι μεταξύ του γεωργού και του καταναλωτή.
- (706) Οι ενισχύσεις βάσει του παρόντος τμήματος πρέπει να είναι σύμφωνες με τις σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, και ιδίως με τα άρθρα 101 και 102 της Συνθήκης.
- (707) Οι ενισχύσεις πρέπει να περιορίζονται σε μέγιστη χρονική περίοδο επτά ετών, εκτός αν πρόκειται για συλλογική περιβαλλοντική δράση σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(708) Οι ενισχύσεις μπορούν να καλύπτουν τις ακόλουθες επιλέξιμες δαπάνες:

- α) τις δαπάνες για μελέτες της συγκεκριμένης περιοχής, για μελέτες σκοπιμότητας και για την κατάρτιση επιχειρηματικού σχεδίου ή τη χάραξη στρατηγικής για την τοπική ανάπτυξη, εκτός από εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 33 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013·
- β) τις δαπάνες για εμφύωση στη συγκεκριμένη περιοχή προκειμένου να καταστεί εφικτό ένα συλλογικό εδαφικό έργο ή ένα έργο που πρόκειται να υλοποιηθεί από επιχειρησιακή ομάδα ΕΣΚ για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 56 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013· όσον αφορά τους συνεργατικούς σχηματισμούς, η εν λόγω εμφύωση μπορεί επίσης να αφορά τη δικτύωση των μελών και τη στρατολόγηση νέων μελών·
- γ) τις λειτουργικές δαπάνες της συνεργασίας, όπως τον μισθό του «συντονιστή»·
- δ) τις άμεσες δαπάνες συγκεκριμένων έργων που συνδέονται με την υλοποίηση επιχειρηματικού σχεδίου, περιβαλλοντικού σχεδίου, στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης, εκτός από εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 ή άλλων δράσεων με στόχο την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της διεξαγωγής δοκιμών·
- ε) τις δαπάνες για δραστηριότητες προώθησης.

(709) Οι άμεσες δαπάνες που αναφέρονται στο σημείο (708) στοιχείο δ) πρέπει να περιορίζονται στις επιλέξιμες δαπάνες για επενδυτικές ενισχύσεις, όπως αυτές προσδιορίζονται στα σημεία (635) έως (636) και να πληρούν τις ειδικές προϋποθέσεις που αναφέρονται στο σημείο (634).

#### Ένταση της ενίσχυσης

- (710) Η ένταση της ενίσχυσης για τις επιλέξιμες δαπάνες, που αναφέρονται στο σημείο (708) στοιχεία α), β), γ) και ε) δεν πρέπει να υπερβαίνει το 50 %.
- (711) Η ένταση της ενίσχυσης για τις άμεσες δαπάνες που αναφέρονται στο σημείο (708) στοιχείο δ) δεν πρέπει να υπερβαίνει την προβλεπόμενη στο σημείο (638) του παρόντος εγγράφου, συμπεριλαμβανομένου του μηχανισμού αποκλιμάκωσης για μεγάλα επενδυτικά έργα. Η ένταση της ενίσχυσης που ισχύει για την περιοχή στην οποία πραγματοποιείται η επένδυση θα ισχύει για όλους τους δικαιούχους που συμμετέχουν στο έργο συνεργασίας. Εάν η επένδυση πραγματοποιείται σε δύο ή περισσότερες περιοχές, η μέγιστη ένταση της ενίσχυσης για την επένδυση θα είναι εκείνη που ισχύει στην περιοχή στην οποία πραγματοποιήθηκε το μεγαλύτερο μέρος των επιλέξιμων δαπανών.
- (712) Το όριο κοινοποίησης που αναφέρεται στο σημείο (639) ισχύει για τις ενισχύσεις για άμεσες δαπάνες που συνδέονται με τις επενδύσεις του σημείου (708) στοιχείο δ).

#### **3.11. Ενισχύσεις για τη σύσταση ταμείων αλληλοβοήθειας**

(713) Η Επιτροπή θα θεωρεί ότι οι ενισχύσεις για τη σύσταση ταμείων αλληλοβοήθειας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, εάν είναι σύμφωνες με τις κοινές αρχές αξιολόγησης που καθορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και τις κοινές διατάξεις που εφαρμόζονται στο μέρος II κεφάλαιο 3 του παρόντος εγγράφου, και πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις.

(714) Το σχετικό ταμείο αλληλοβοήθειας πρέπει:

- α) να είναι διαπιστευμένο από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία·
- β) να έχει διαφανή πολιτική για τις πληρωμές στο ταμείο και τις αναλήψεις από αυτό·
- γ) να έχει σαφείς κανόνες απόδοσης ευθυνών για τυχόν ανακλύπτοντα χρέη·
- δ) να συνδράμει οικονομικά επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων για ζημιές που προκαλούνται από δυσμενή κλιματικά φαινόμενα που μπορούν να εξομοιωθούν με θεομηνία, από ασθένειες των ζώων και από επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς όπως προσδιορίζονται στο μέρος II τμήματα 1.2.1.2. και 1.2.1.3. του παρόντος εγγράφου ή/και ζημιές που προκαλούνται από περιβαλλοντικά συμβάντα.

(715) Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίζουν τους κανόνες που διέπουν τη σύσταση και τη διαχείριση των ταμείων αλληλοβοήθειας, ιδίως όσον αφορά τη χορήγηση αντισταθμιστικών ενισχύσεων καθώς και τη διαχείριση και παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους εν λόγω κανόνες. Τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε οι κανόνες του ταμείου να προβλέπουν πρόστιμα σε περίπτωση αμέλειας από την πλευρά της επιχείρησης.

#### Επιλέξιμες δαπάνες

(716) Οι ανωτέρω ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται μόνο για τις διοικητικές δαπάνες σύστασης του ταμείου αλληλοβοήθειας, με κατανομή σε τρία έτη κατ' ανώτατο όριο, κατά φθίνοντα τρόπο. Τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίσουν τις δαπάνες που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση επιβάλλοντας ανώτατα όρια για κάθε ταμείο.

(717) Δεν χορηγείται καμία ενίσχυση για το αρχικό μετοχικό κεφάλαιο.

#### Ένταση της ενίσχυσης

(718) Οι ενισχύσεις πρέπει να περιορίζονται στο 65 % των επιλέξιμων δαπανών.

### **ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΘΈΜΑΤΑ**

#### **1. Διάρκεια των καθεστώτων ενισχύσεων και αξιολόγηση**

(719) Ακολουθώντας την καθιερωμένη πρακτική των προηγούμενων κατευθυντήριων γραμμών της και προκειμένου να συμβάλει στη διαφάνεια και την τακτική επανεξέταση όλων των υφιστάμενων καθεστώτων ενίσχυσης, η Επιτροπή θα εγκρίνει αποκλειστικά καθεστώτα ενίσχυσης περιορισμένης διάρκειας. Τα καθεστώτα που αφορούν κρατικές ενισχύσεις για μέτρα τα οποία μπορούν επίσης να τύχουν συγχρηματοδότησης από το ΕΓΤΑΑ στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, θα πρέπει να περιορίζονται στη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020. Εφόσον το επιτρέπει η ενωσιακή νομοθεσία, και σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται σε αυτή, τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να αναλαμβάνουν νέες δεσμεύσεις για την αγροτική ανάπτυξη βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και του εκτελεστικού του κανονισμού. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές και στο πλαίσιο των εν λόγω νέων δεσμεύσεων. Τα λοιπά καθεστώτα ενισχύσεων δεν θα πρέπει να εφαρμόζονται για διάστημα μεγαλύτερο της επταετίας.

(720) Για να διασφαλιστεί περαιτέρω ο περιορισμός των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού και του εμπορίου, η Επιτροπή δύνανται να απαιτήσει να υπόκεινται ορισμένα καθεστώτα ενισχύσεων σε χρονικό περιορισμό (διάρκειας συνήθως τεσσάρων ετών ή μικρότερης) και στην αξιολόγηση που αναφέρεται στο σημείο (40). Οι αξιολογήσεις θα διενεργούνται για καθεστώτα στα οποία οι δυνητικές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού είναι εξαιρετικά έντονες, δηλαδή για εκείνα που ενδέχεται να οδηγήσουν σε σημαντικό περιορισμό ή στρέβλωση του ανταγωνισμού, εάν η εφαρμογή τους δεν επανεξεταστεί σε εύθετο χρόνο.

(721) Δεδομένων των στόχων της αξιολόγησης και για να αποφευχθεί η δυσανάλογη επιβάρυνση των κρατών μελών σε σχέση με τα μικρότερα ποσά ενίσχυσης, η αξιολόγηση αυτή ισχύει μόνο για καθεστώτα ενίσχυσης με μεγάλους προϋπολογισμούς ενίσχυσης που περιλαμβάνουν καινοτόμα χαρακτηριστικά ή όταν προβλέπονται σημαντικές αγοραίες, τεχνολογικές ή κανονιστικές αλλαγές. Η αξιολόγηση πρέπει να διεξάγεται από εμπειρογνώμονα που είναι ανεξάρτητος από την αρχή χορήγησης της ενίσχυσης, βάσει κοινής μεθοδολογίας και να δημοσιεύεται. Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν, μαζί με το σχετικό καθεστώς ενισχύσεων, προσχέδιο αξιολόγησης, το οποίο θα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αξιολόγησης του καθεστώτος από την Επιτροπή.

- (722) Σε περίπτωση καθεστώτων ενισχύσεων που αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία αποκλειστικά λόγω του μεγάλου προϋπολογισμού τους, η Επιτροπή θα αξιολογεί τη συμβατότητά τους μόνο βάσει του σχεδίου αξιολόγησης.
- (723) Η αξιολόγηση πρέπει να υποβάλλεται στην Επιτροπή εγκαίρως ώστε να είναι δυνατή η αξιολόγηση της πιθανής παράτασης του καθεστώτος ενισχύσεων και, σε κάθε περίπτωση, μετά τη λήξη του. Κάθε μεταγενέστερο μέτρο ενίσχυσης με παρεμφερή στόχο πρέπει να λαμβάνεται με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

## 2. Ρήτρα αναθεώρησης

- (724) Θα πρέπει να προβλέπεται ρήτρα αναθεώρησης για ενέργειες που έχουν αναληφθεί σύμφωνα με τα τμήματα 1.1.5.1, 1.1.5.2., 1.1.8, 2.3. και 3.4. του μέρους II του παρόντος εγγράφου, προκειμένου να διασφαλιστεί η προσαρμογή τους στα νέα δεδομένα σε περίπτωση τροποποιήσεων των σχετικών υποχρεωτικών προτύπων, απαιτήσεων ή υποχρεώσεων που αναφέρονται στα εν λόγω τμήματα, όταν οι δεσμεύσεις πρέπει να υπερβούν τις προβλεπόμενες στα εν λόγω τμήματα.
- (725) Οι ενέργειες που έχουν αναληφθεί σύμφωνα με τα τμήματα 1.1.5.1 και 1.1.5.2., το τμήμα 1.1.8 και τα τμήματα 2.3. και 3.4. του μέρους II οι οποίες εκτείνονται πέραν της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020 της αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να περιλαμβάνουν ρήτρα αναθεώρησης, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η προσαρμογή τους στο νομικό πλαίσιο της επόμενης περιόδου προγραμματισμού.
- (726) Εάν οι προσαρμογές που αναφέρονται στα σημεία (724) και (725) δεν γίνουν δεκτές ή δεν εφαρμοστούν από τον δικαιούχο, η δέσμευση παύει να ισχύει και το ποσό της ενίσχυσης θα πρέπει να μειωθεί στο ποσό της ενίσχυσης που αντιστοιχεί στην περίοδο μέχρι τη λήξη της ισχύος της δέσμευσης.

## 3. Υποβολή εκθέσεων και παρακολούθηση

- (727) Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου<sup>(89)</sup> και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004<sup>(90)</sup> της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, και τις επακόλουθες τροποποιήσεις τους, τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις στην Επιτροπή.
- (728) Η ετήσια έκθεση πρέπει να περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες σχετικά με τα ακόλουθα:
- α) τις ασθένειες των ζώων ή τους επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς που αναφέρονται στο τμήμα 1.2.1.3·
  - β) μετεωρολογικές πληροφορίες σχετικά με το είδος, το χρονοδιάγραμμα, το σχετικό μέγεθος και την τοποθεσία του κλιματικού συμβάντος που μπορεί να εξομοιωθεί με θεομηνία ή των θεομηνιών που αναφέρονται στα τμήματα 1.2.1.1 και 1.2.1.2, αντιστοίχως.
- (729) Η Επιτροπή διατηρεί το δικαίωμα να ζητά συμπληρωματικά στοιχεία για τα υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων κατά περίπτωση, όταν αυτό είναι απαραίτητο για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της δυνάμει του άρθρου 108 παράγραφος 1 της Συνθήκης.
- (730) Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τηρούνται λεπτομερή αρχεία σχετικά με όλα τα μέτρα που αφορούν τη χορήγηση ενισχύσεων. Τα αρχεία αυτά πρέπει να περιέχουν όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να αποδειχθεί ότι έχουν τηρηθεί όλες οι προϋποθέσεις των παρουσών κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις επιλέξιμες δαπάνες και τη μέγιστη επιτρεπόμενη ένταση ενίσχυσης, κατά περίπτωση. Τα αρχεία αυτά πρέπει να φυλάσσονται επί 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης και να διατίθενται στην Επιτροπή κατόπιν σχετικού αιτήματος.

## 4. Εφαρμογή των παρουσών κατευθυντηρίων γραμμών

- (731) Η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές από την 1η Ιουλίου 2014.
- (732) Η Επιτροπή θα εφαρμόζει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές για όλα τα κοινοποιούμενα μέτρα ενισχύσεων για τα οποία καλείται να λάβει απόφαση μετά την 1η Ιουλίου 2014, ακόμα και στην περίπτωση κοινοποίησης της ενίσχυσης πριν από την εν λόγω ημερομηνία. Ωστόσο, οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει εγκεκριμένων καθεστώτων ενισχύσεων και κοινοποιούνται στην Επιτροπή στο πλαίσιο υποχρέωσης μεμονωμένης κοινοποίησης αυτού του είδους των ενισχύσεων θα αξιολογούνται βάσει των κατευθυντηρίων γραμμών που εφαρμόζονται για το εγκεκριμένο καθεστώς ενισχύσεων στο οποίο βασίζονται οι μεμονωμένες ενισχύσεις.
- (733) Οι παράνομες ενισχύσεις θα αξιολογούνται σύμφωνα με τους κανόνες που ίσχυαν κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Οι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο παράνομου καθεστώτος ενισχύσεων θα αξιολογούνται βάσει των κατευθυντηρίων γραμμών που εφαρμόζονται στο παράνομο καθεστώς ενισχύσεων κατά την χρονική στιγμή που χορηγήθηκε η μεμονωμένη ενίσχυση.

<sup>(89)</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τους κανόνες εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 3).

<sup>(90)</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).



(734) Οι προηγούμενες κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας για την περίοδο 2007-2013 παύουν να ισχύουν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των παρούσων κατευθυντηρίων γραμμών. Όσον αφορά τα συγχρηματοδοτούμενα από το ΕΓΤΑΑ μέτρα αγροτικής ανάπτυξης, εφόσον το επιτρέπει το ενωσιακό δίκαιο, και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στους κανόνες της αγροτικής ανάπτυξης, τα κράτη μέλη μπορούν να συνεχίσουν να αναλαμβάνουν νέες δεσμεύσεις στο πλαίσιο των προηγούμενων κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας για την περίοδο 2007-2013 σύμφωνα με το σημείο 189<sup>(91)</sup> των εν λόγω κατευθυντηρίων γραμμών.

#### 5. Προτάσεις για κατάλληλα μέτρα

(735) Σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η Επιτροπή προτείνει στα κράτη μέλη να τροποποιήσουν, έως τις 30 Ιουνίου 2015 το αργότερο, τα υφιστάμενα καθεστώτα τους ενισχύσεων, ώστε να συμμορφωθούν με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Σχετικά με την προθεσμία αυτή, ισχύουν οι ακόλουθες παρεκκλίσεις:

- α) τα υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων, στην περίπτωση που η αξιολόγηση του συμβιβασμού των ενισχύσεων με βάση τις κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας για την περίοδο 2007-2013 διεξήχθη από την Επιτροπή σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1857/2006, πρέπει να συμμορφωθούν με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές έως την 1η Ιανουαρίου 2015 το αργότερο·
- β) τα υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων που έχουν θεσπιστεί με σκοπό την τήρηση των προτύπων που αναφέρονται στο υποκεφάλαιο IV.E. των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας για την περίοδο 2007-2013, και οι ενισχύσεις για την αγορά δασικής γης που χρησιμοποιείται ως περιοχή προστασίας της φύσης πρέπει να παύσουν να ισχύουν έως τις 30 Ιουνίου 2016.
- γ) τα υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων για τις φορολογικές απαλλαγές και μειώσεις δυνάμει της οδηγίας 2003/96/ΕΚ που αναφέρονται στο υποκεφάλαιο VI.F των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας για την περίοδο 2007-2013 πρέπει να συμμορφωθούν με τους ισχύοντες οριζόντιους κανόνες των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια για την περίοδο 2014-2020, έως τις 30 Ιουνίου 2016.
- δ) τα υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων για πρόωγη συνταξιοδότηση θα πρέπει να καταργηθούν σταδιακά, το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2018.

(736) Τα κράτη μέλη καλούνται να διαβιβάσουν τη ρητή και άνευ όρων συγκατάθεσή τους ως προς τα προτεινόμενα κατάλληλα μέτρα εντός δύο μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης των παρούσων κατευθυντηρίων γραμμών στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εάν δεν λάβει απάντηση, η Επιτροπή θα θεωρήσει ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν συμφωνεί με τα προταθέντα μέτρα.

#### 6. Λήξη ισχύος

(737) Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να επανεξετάσει ή να τροποποιήσει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, ανά πάσα στιγμή, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο για λόγους που συνδέονται με την πολιτική ανταγωνισμού ή για να ληφθούν υπόψη άλλες ενωσιακές πολιτικές, όπως είναι τα ζητήματα που άπτονται της πολιτικής για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη ή την υγεία των ανθρώπων και των ζώων, την προστασία των φυτών και το περιβάλλον, καθώς και οι διεθνείς δεσμεύσεις, ή για οποιονδήποτε άλλο βάσιμο λόγο.

<sup>(91)</sup> Όπως τροποποιήθηκε στις 19 Νοεμβρίου 2013, ΕΕ C 339 της 20.11.2013, σ. 1.